

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΙΤΟΣ

ΕΠΙΣΗΜΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ', ΤΕΥΧΟΣ 28, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2016

ΕΠΙΣΗΜΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ , ΤΕΥΧΟΣ 28, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2016

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Α. Έποπτεύουσα Συνοδική Έπιτροπή:

Σεβ. Αρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.κ. Ειρηναῖος
Σεβ. Μητροπολίτης Άρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί Βιάννου κ. Άνδρέας
Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης καί Αύλοποτάμου κ. Εὐγένιος
Γραμματεὺς: Άρχιμ. Νήφων Βασιλάκης,
Κωδικογράφος τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου

Β. Διευθυντής Συντάξεως:

Άρχιμ. Πρόδρομος Ξενάκης,
Άρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου

Ταχυδρομική Διεύθυνσις:

«ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΙΤΟΣ»,

Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος Ἐκκλησίας Κρήτης

Ἁγίου Μηνᾶ 25, 712 01 Ἡράκλειο

Τηλ. & FAX: 2810 288658, e-mail: isynodec@otenet.gr

Ἐκτύπωση - Σελιδοποίηση: Γραφικὲς Τέχνες: «ΤΥΠΟΚΡΕΤΑ»

* Τὸ παρὸν τεύχος τυπώθηκε καί κυκλοφορήθηκε τὸν Ὀκτώβριο τοῦ ἔτους 2017.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Σεπτόν Πατριαρχικόν Μήνυμα ἐπί τῇ ἡμέρᾳ προσευχῆς ὑπὲρ
τῆς Προστασίας τοῦ Φυσικοῦ Περιβάλλοντος. 11

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΕΙΣ ΚΥΡΙΟΝ ΕΚΔΗΜΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΕΡΑΠΥΤΝΗΣ ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ ΚΥΡΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ

Βιογραφικόν σημείωμα τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Ἱεραπύτνης
καί Σητείας κυροῦ Εὐγενίου. 17

Ἀγγελτήριον Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.. 19

Ἀνακοινωθέν Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.. 21

Ἀγγελία ἐκδημίας τῇ Α.Θ. Παναγιότητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πα-
τριάρχει κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΩΙ..... 22

Λόγος ἐπικήδειος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καί Αὐλο-
ποτάμου κ. Εὐγενίου, Ἐκπροσώπου τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ
Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ. 25

Λόγος ἐπικήδειος τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. τοῦ Οἰκουμενικοῦ
Θρόνου κ. Μεθοδίου Βερνιδάκη, Ἐκπροσώπου τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ
Πάπα καί Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ.κ.
ΘΕΟΔΩΡΟΥ..... 29

Λόγος ἐπικήδειος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Διδυμοτείχου, Ὁρε-
στιάδος καί Σουφλίου κ. Δαμασκηνοῦ, ἐκ μέρους τῆς Ἀγιωτάτης
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί ἐκ προσώπου τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερωνύμου Β΄. 31

Λόγος ἐπικήδειος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Εἰρηναίου, Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.	33
Λόγος ἐπικήδειος τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Κυρίλλου Διαμαντάκη, Πρωτοσυγγέλλου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας.	39
Λόγος ἐπικήδειος τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Μιχαήλ, ἐκπροσώπου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης Σινᾶ.	47
Λόγος ἐπικήδειος τοῦ Ἐξοχ. κ. Σταύρου Ἀρναουτάκη, Περιφερειάρχου Κρήτης.	49
Λόγος ἐπικήδειος τοῦ Ἐντιμ. κ. Θεοδοσίου Καλαντζάκη, Δημάρχου Ἱεράπετρας.	51
Λόγος ἐπικήδειος τοῦ Ἐντιμ. κ. Θεοδώρου Πατεράκη, Δημάρχου Σητείας.	53
Λόγος ἐπικήδειος τοῦ Ἐντιμ. κ. Ἐμμανουήλ Θραψανιώτη, Βουλευτοῦ Ν. Λασιθίου	54
Λόγος ἐπικήδειος τοῦ Ἐντιμ. κ. Ἰωάννου Πλακιωτάκη, Βουλευτοῦ Ν. Λασιθίου	55
Λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνοῦ, ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, κατά τό Τεσσαρακονθήμερον Μνημόσυνον τοῦ αἰοιδίμου Μητροπολίτου Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυροῦ Εὐγενίου.	57

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ, ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Δελτίον Τύπου 30ῆς Ἰουλίου 2016.	65
---------------------------------------	----

Ανακοινωθέν 30ῆς Αύγουστου 2016.	66
Δελτίον Τύπου 12ης Σεπτεμβρίου 2016.	67
Συγχαρητήριοι Συνοδικόν Γράμμα τῶ νέῳ Θεοφ. Ἐψηφισμένῳ Μητροπολίτῃ Σμύρνης κ. Βαρθολομαίῳ, Ἀρχιγραμματεῦντι τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου.	68
Συνοδική Ἐγκύκλιος Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου περί τελέσεως τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων τοῦ Γάμου, τοῦ Βαπτίσματος καί τοῦ Χρι- σματος.	71
Κατάργησις Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου.	77

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ ΛΟΓΟΙ - ΜΕΛΕΤΕΣ

Ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί Βιάννου κ. Ἀνδρέου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, κατά τό Συνοδι- κόν Μνημόσυνον τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Τιμοθέου Βενέρη, ἐν τῷ Καθολικῷ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἀγκα- ράθου.	81
Ἀρχιμ. Νήφων Βασιλάκης, <i>Περί τῆς Μητροπόλεως Φιλαδελ- φείας, κανονικά καί ἱστορικά.</i>	91
Ἐμμανουήλ Κ. Δουνδουλάκης, Ἐπικ. Καθηγητοῦ Π.Α.Ε.Α.Κ., Ὁ Ὅσιος Ἰωσήφ ὁ Ἁγιασμένος ὡς φορέας τῆς ἐν Χριστῷ καταλλαγῆς καί ἐκφραστῆς τῆς ἐνότητος Ζακύνθου καί Κρήτης. Σπουδή στό Βίο καί τήν ὑμνογραφία τοῦ Ὁσίου. <i>Μηνύματα στό σήμερα.</i>	105
Δημήτριος Κ. Χοϊλοῦς, <i>Ἡ Θεολογική διδασκαλία τῶν εὐλογητα- ρίων τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας.</i>	113

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΙΕΡΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Κανονισμός περί ανακηρύξεως ως Προσκυνηματικού, διοική-
σεως και διαχειρίσεως του Ιερού Ναού Αγίων Κωνσταντίνου και
Ελένης πόλεως Σητείας, της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και
Σητείας. 129

Κανονισμός περί ανακηρύξεως ως Προσκυνηματικού, διοική-
σεως και διαχειρίσεως του Ιερού Ναού Μιχαήλ Αρχαγγέλου, πόλεως
Ιεράπετρας, της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σητείας. 139

Κανονισμός περί ανακηρύξεως ως Προσκυνηματικού, διοική-
σεως και διαχειρίσεως του Ιερού Ναού Αγίου Παντελεήμονος
Νήσου Σπιναλόγκας της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας καί Χερρονή-
σου. 149

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

*Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης
ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος*

Γεπτόν Πατριαρχικόν Μήνυμα
ἐπί τῇ ἡμέρᾳ προσευχῆς
ὑπέρ τῆς Προστασίας τοῦ Φυσικοῦ Περιβάλλοντος

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ

ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Παρακολουθοῦσα ἀπό πολλῶν ἐτῶν τās εἰς τόν περιβαλλοντικόν τομέα καταστροφικὰς ἐν τῷ κόσμῳ ἐξελίξεις, ἡ Μήτηρ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, γρηγοροῦσα, πρωτοβούλως ὥρισε τήν ἀρχήν ἐκάστου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους ὡς ἡμέραν ἀφιερωμένην εἰς τήν Δημιουργίαν, εἰς τό περιβάλλον, καλοῦσα κατ' αὐτήν σύμπαντα τόν Ὁρθόδοξον καί τόν Χριστιανικόν κόσμον, νά ἀναπέμψῃ δεήσεις καί ἱκεσίας πρός τόν Κτίστην τῶν ἀπάντων, εὐχαριστηρίους μέν διά τό μέγα δῶρον τῆς Δημιουργίας, ἱκετηρίους δέ διά τήν προστασίαν καί σωτηρίαν αὐτῆς ἀπό πάσης προσβολῆς ὀρατῆς ὑπό τῶν ἀνθρώπων καί ἀοράτου. Οὕτω, λοιπόν, καί ἐφέτος, κατά τήν εὐσημον ταύτην ἡμέραν, ἀπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὑπομιμνήσκομεν τήν ἀναγκαιότητα εὐαισθητοποιήσεως ὄλων ἐνώπιον τῶν οἰκολογικῶν προβλημάτων τά ὅποια ἀντιμετωπίζει σήμερον ὁ πλανήτης μας.

Ἡ σημερινή ραγδαία τεχνολογική πρόοδος καί αἱ δυνατότητες καί εὐκολίαι, τās ὁποίας παρέχει αὐτή εἰς τόν σύγχρονον ἄνθρωπον, δέν πρέπει νά μᾶς ἀποπροσανατολίζουν, ὥστε νά μή ἀναλογιζόμεθα σοβαρῶς, πρό ἐκάστου τεχνολογικοῦ ἐγχειρήματος, τās ἐπιβαρύνσεις τās ὁποίας αὐτό προκαλεῖ εἰς τό φυσικόν περιβάλλον καί εἰς τόν πολιτισμόν, καί ἐν γένει πάσας τās συναφεῖς δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις, αἱ ὁποῖαι δύνανται νά εἶναι –καί ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι– λίαν ἐπικίνδυνοι καί καταστροφικαί διά τήν κτίσιν καί διά τήν ζωήν τῶν ἐμβίων ἐπί τῆς γῆς ὄντων.

Τήν ἀναγκαιότητα ταύτην, ἄλλωστε, διεκηρύξαμεν καί οἱ ἀδελφοί Προκαθήμενοι καί Ἱεράρχαι τῶν κατά τόπους Ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί κατά τήν ἐν εὐλογίαις συνελθοῦσαν κατά τόν παρελθόντα Ἰούνιον ἐν τῇ μεγαλονήσῳ Κρήτῃ ὑπό τήν προεδρείαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου

Άγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον, ἐπισημάναντες ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ αὐτῆς ὅτι «διά τῆς συγχρόνου ἀναπτύξεως τῶν ἐπιστημῶν καί τῆς τεχνολογίας, ἡ ζωὴ μας ἀλλάζει ριζικῶς. Καί ὅ,τι ἐπιφέρει ἀλλαγὴν εἰς τόν τρόπον ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀπαιτεῖ ἀπό μέρους τοῦ διάκρισιν, ἐφ' ὅσον, ἐκτός τῶν σημαντικῶν εὐεργεσιῶν... εἴμεθα ἐπίσης ἀντιμέτωποι καί μέ τὰς ἀρνητικάς ἐπιπτώσεις τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου», μεταξύ τῶν ὁποίων καί ἡ ἀπειλή ἢ καί ἡ καταστροφή τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Ἀπαιτεῖται συνεχῆς ἐγρήγορσις, κατάρτισις καί διδασκαλία, ὥστε νά γίνεταί σαφῆς ἡ σχέσις τῆς σημερινῆς οἰκολογικῆς κρίσεως μέ τὰ ἀνθρώπινα πάθη τῆς πλεονεξίας, τῆς ἀπληστίας, τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῆς ἀρπακτικῆς διαθέσεως, τῶν ὁποίων παθῶν ἀποτέλεσμα καί καρπός εἶναι ἡ βιουμένη περιβαλλοντική κρίσις. Ἀποτελεῖ, ὡς ἐκ τούτου, μονόδρομον ἡ ἐπιστροφή εἰς τό ἀρχικόν κάλλος τῆς τάξεως καί τῆς οἰκονομίας, τῆς ἐγκρατείας καί τῆς ἀσκήσεως, τὰ ὁποῖα καί δύνανται νά ὀδηγήσουν εἰς τήν σῶφρονα διαχείρισιν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Ἰδιαιτέρως, ἡ ἀπληστία διά τήν ἱκανοποίησιν τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν ὀδηγεῖ μετά βεβαιότητος εἰς τήν πνευματικὴν πτώχευσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία συνεπάγεται τήν καταστροφὴν τοῦ περιβάλλοντος: «Αἱ ρίζαι τῆς οἰκολογικῆς κρίσεως εἶναι πνευματικά καί ἠθικά, ἐνδιάθετοι εἰς τήν καρδίαν ἐκάστου ἀνθρώπου», ἐπεσήμανεν ἡ εἰρημένη Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀπευθυνομένη εἰς τόν σύγχρονον κόσμον, «ὁ δέ πόθος τῆς συνεχοῦς αὐξήσεως τῆς εὐημερίας καί ἡ ἄμετρος κατανάλωσις ἀναποφεύκτως ὀδηγοῦν εἰς τήν δυσανάλογον χρῆσιν καί τήν ἐξάντλησιν τῶν φυσικῶν πόρων» (Βλ. ἀπόφασιν ἐπὶ τοῦ κειμένου «Ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας»).

Συναφῶς, τελοῦντες σήμερον, ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, τήν μνήμην τοῦ Ὁσίου Συμεῶν τοῦ Στυλίτου, τοῦ μεγάλου τούτου στύλου τῆς Ἐκκλησίας μας, τό μνημεῖον τοῦ ὁποίου, ὅπως καί ἕτεροι θαυμαστοί ἀρχαιολογικοὶ χώροι ἐν Συρίᾳ καί ἐν τῷ κόσμῳ παντί, ὡς ὁ περίφημος τῆς ἀρχαίας Παλμύρας, συγκαταλεγόμενοι μεταξύ τῶν **κορυφαίων παγκοσμίως μνημείων πολιτισμικῆς κληρονομίας**, ὑπέστησαν τήν βαρβαρότητα καί τὰ δεινά τοῦ πολέμου, ἐπισημαίνομεν καί ἓν ἐξ ἴσου σημαντικόν πρόβλημα: τήν **κρίσιν πολιτισμοῦ**, ἡ ὁποία κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀποβαίνει **παγκόσμιος**. Ἄλλωστε, **Περιβάλλον** καί **Πολιτισμός** εἶναι ἔννοια καί ἀξία παράλληλοι καί ἀλληλοπεριχωρούμενοι. Ὁ περιβάλλον τήν ἀνθρωπότητα **κόσμος** ἐδημιουργήθη διά τοῦ μονολεκτικοῦ προστακτικοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ «Γενηθήτω» (πρβλ. Γεν. α', 3,6,14). Ὁ **πολιτισμός** ἐδημιουργήθη ὑπό τοῦ προικισθέντος διά λογικοῦ νοός ἀνθρώπου, ὡς ἐκ τούτου δέ, καί ὁ πρὸς αὐτό σεβασμός εἶναι αὐτονόητος καί ἐπιβεβλημένος, ἐφ' ὅσον μάλιστα ὁ ἀνθρώπος εἶναι καί τιμᾶται ὡς ἡ **κορωνὴς τῆς Θείας Δημιουργίας**.

Διό και ὀφειλετικῶς ἀπό τοῦ Ἱεροῦ τούτου Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας, τοῦ θησαυρίζοντος μοναδικήν παράδοσιν καί διατηροῦντος τάς εὐρυτέρων παραμέτρων ἀξίας τῆς πολιτισμικῆς κληρονομίας, ἐφιστῶμεν τήν προσοχήν πάντων τῶν ὑπευθύνων καί παντός ἀνθρώπου εἰς τήν ἀναγκαιότητα τῆς προστασίας, παραλλήλως πρός τό φυσικόν περιβάλλον, καί τῆς παγκοσμίου πολιτισμικῆς κληρονομίας, ἡ ὁποία εὐρίσκεται ἐν κινδύνῳ, ἐξ αἰτίας τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς, τῶν πολεμικῶν συρράξεων ἀνά τήν ὑφήλιον ἀλλά καί ἄλλων αἰτίων.

Οἱ πολιτισμικοὶ θησαυροί, οἱ ὁποῖοι ὡς **μνημεῖα** θρησκευτικά καί πνευματικά, ἀλλά καί, ὡς διαχρονική ἔκφρασις τοῦ ἀνθρωπίνου νοός, ἀνήκουν εἰς ἅπασαν τήν ἀνθρωπότητα καί ὄχι ἀποκλειστικῶς εἰς τά κράτη ἐντός τῶν συνόρων τῶν ὁποίων εὐρίσκονται, διατρέχουν τοὺς αὐτοὺς κινδύνους πρός τό περιβάλλον καί, ὡς ἐκ τούτου, ἡ μέριμνα διὰ τήν προστασίαν τοῦ τε περιβάλλοντος καί τῶν ἀτιμῆτων ἀξιῶν τοῦ πολιτισμοῦ κρίνεται ἐπιβεβλημένη, διὰ τό εὖ ζῆν τῆς ἀνθρωπότητος ὀλοκλήρου.

Ἡ φθορά καί καταστροφή ἑνός πολιτισμικοῦ μνημείου μιᾶς χώρας πληγώνει τήν οἰκουμενικήν κληρονομίαν τῆς ἀνθρωπότητος· ὡς ἐκ τούτου, εἶναι χρέος καί καθῆκον παντός ἀνθρώπου, ἰδιαίτερος ὅμως ἐκάστου πεπολιτισμένου κράτους, νά ἐνισχύσῃ τά μέτρα προστασίας καί διατηρήσεως εἰς τό διηνεκές τῶν μνημείων αὐτοῦ. Ὅθεν, εἶναι ἀπαραίτητον πᾶσα συντεταγμένη Πολιτεία δικαίου καί νομιμότητος νά ἀποφεύγῃ ἔνεργείας, αἱ ὁποῖαι προσβάλλουν τήν ἀκεραιότητα τῶν «παγκοσμίων μνημείων» αὐτῆς καί ἀλλοιώνουν τάς αὐτοὺς ἀξίας τῆς ὁποίας ἕκαστον τούτων ἐκπροσωπεῖ.

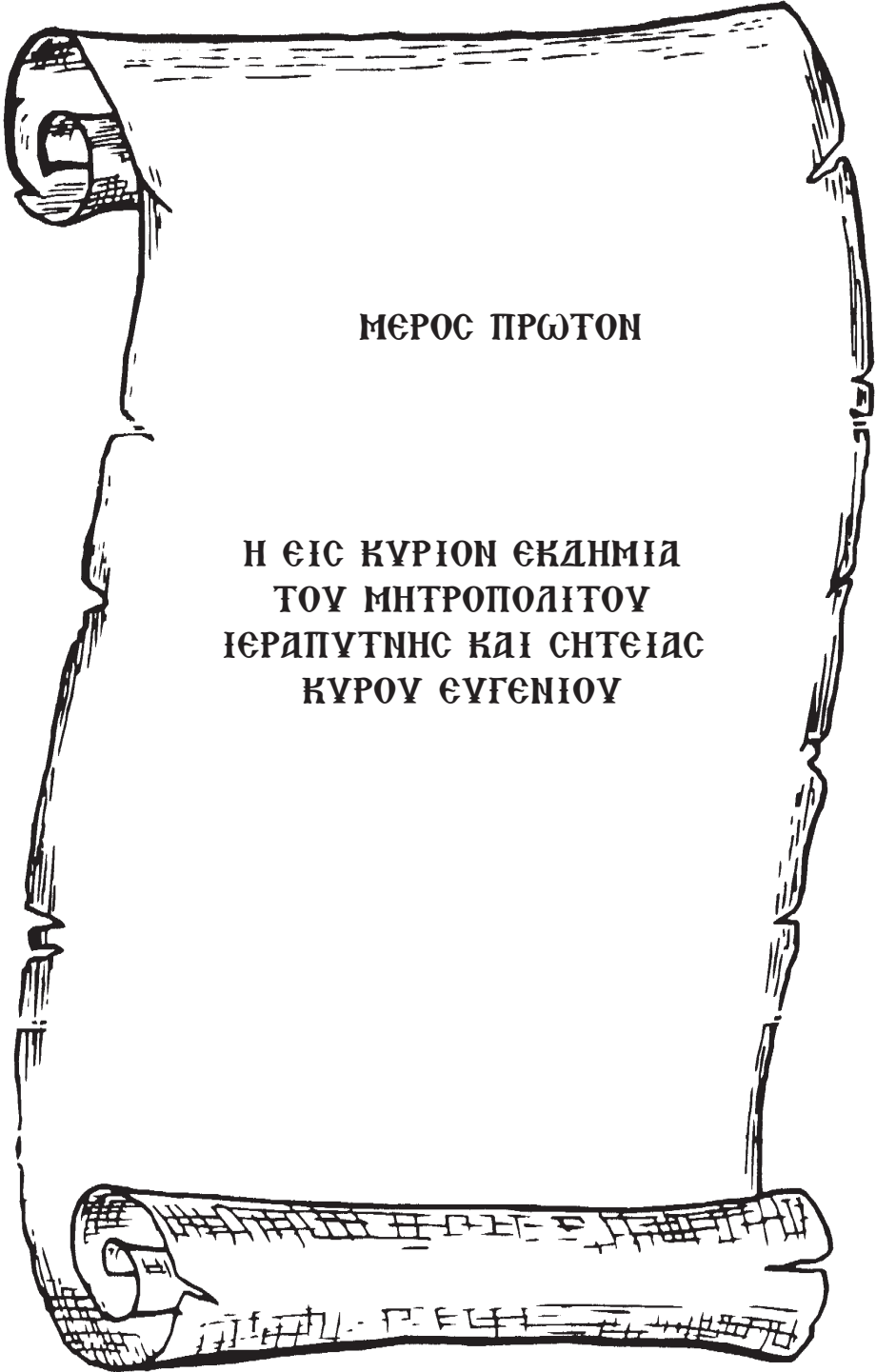
Συνειδητοποιοῦντες τήν πανορθοδόξως διακηρυχθεῖσαν «μεγίστην εὐθύνην ἡμῶν νά παραδώσωμεν εἰς τάς ἐπερχομένας γενεάς βιώσιμον φυσικόν περιβάλλον καί τήν χρῆσιν αὐτοῦ κατὰ θεῖαν βούλησιν καί εὐλογίαν» (Εγκύκλιος Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου) καί ὅτι «ὄχι μόνον αἱ σημεριναί, ἀλλά καί αἱ μελλοντικά γενεαί ἔχουν δικαίωμα ἐπὶ τῶν φυσικῶν ἀγαθῶν, τά ὁποῖα μᾶς ἐχάρισεν ὁ Δημιουργός» (ἀπόφασις Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου «Ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας»), προσκαλοῦμεν πάντας εἰς ἐπιστράτευσιν δυνάμεων, καί ἰδιαίτερος τῆς **προσευχῆς**, εἰς τόν ἀγῶνα διὰ τήν προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος ὑπό τήν εὐρυτέραν ἔννοιαν αὐτοῦ, ἥτοι ὡς ἀρμονικήν σύζευξιν φυσικοῦ καί ἀνθρωπογενοῦς πολιτιστικοῦ περιβάλλοντος, καί ἰκετεύομεν τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὥστε μέ τάς πρεσβείας τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Παμμακαρίστου, τήν φωνήν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καί τήν μεσιτείαν Συμεῶν τοῦ Στυλῖτου καί πάντων τῶν Ἁγίων, νά φυλάττῃ τόν **κοινόν φυσικόν καί πολιτισμικόν οἶκον** ἡμῶν ἀπό πάσης ἐπερχομένης ἀπειλῆς καί καταστροφῆς καί νά παρέχῃ ἀδιαλείπτως πλουσίως ἐκχεομένην τήν εὐλογίαν Αὐτοῦ εἰς αὐτόν.

Ἐν κατανύξει ψυχῆς καί ἐν προσευχῇ καρδίας, μετά πάντων τῶν πιστῶν, δεόμενοι τοῦ Δημιουργοῦ τῆς Κτίσεως, τῆς ὁρατῆς καί τῆς ἀοράτου, τῆς νοητῆς καί τῆς νοουμένης, νά χαρίζη «εὐκράτους καί ἐπωφελεῖς τούς ἀέρας, εὐμετρα δέ καί γαληνά τά ὑέτια ὕδατα, πρὸς δασιλῆ καρποφορίαν τῆς γῆς» καί νά παρέχη εἰς τόν κόσμον ἅπαντα «εἰρήνην βαθεῖαν, εἰρήνην τήν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν», ἐπικαλούμεθα ἐπί πάντας ἀνθρώπους καί ἐπί τόν Οἶκον τῆς γῆς τήν Χάριν καί τό ἄπειρον Ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

βις' Σεπτεμβρίου α'

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

**Η ΕΙΣ ΚΥΡΙΟΝ ΕΚΔΗΜΙΑ
ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΙΕΡΑΠΥΤΗΝΗΣ ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ
ΚΥΡΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ**

Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Ἱεραπύτνης καί Σητείας Εὐγένιος.

Βιογραφικόν Γημείωμα τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυροῦ Εὐγενίου

Ὁ ἀοιδίμος Μητροπολίτης Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυρός Εὐγένιος (κατά κόσμον *Μιχαήλ Πολίτης*) γεννήθηκε στό Ἡράκλειο στίς 11 Σεπτεμβρίου 1952. Μετά τήν ἀποφοίτησή του ἀπό τό ἱστορικό Καπετανάκειο ἑξατάξιο Γυμνάσιο Ἡρακλείου τό ἔτος 1971 εἰσήχθη στήν Ἀνωτέρα Παιδαγωγική Ἐκκλησιαστική Ἀκαδημία Θεσσαλονίκης, ἀπ' ὅπου καί ἀποφοίτησε λαμβάνοντας τό πτυχίο τοῦ Ἱεροδιδασκάλου. Τό 1973 εἰσήχθη μέ Πανελλήνιες ἑξετάσεις στή Θεολογική Σχολή τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἀπό τήν ὁποία ἀποφοίτησε τό ἔτος 1977. Τό 1978 εἰσήχθη στό Μεταπτυχιακό Τμήμα Σπουδῶν τῆς ἴδιας Σχολῆς καί προσελήφθη ὡς Ἐπιστημονικός Συνεργάτης στήν ἔδρα τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καί τῆς Ποιμαντικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., ὡς Βοηθός τοῦ Καθηγητῆ Σεβ. Μητροπολίτου Τυρολόης καί Σερεντίου κ. Παντελεήμονος. Καθ' ὅλη τή διάρκεια τῶν σπουδῶν του μετεῖχε σέ διασκέψεις καί συνέδρια ὡς ὑπότροφος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τό ἔτος 1980 ἐπέστρεψε στήν Κρήτη, ἐκάρη Μοναχός καί χειροτονήθηκε Διάκονος στήν Ἱερά Μονή Ἁγίου Γεωργίου Ἐπανωσήφη ἀπό τόν μακαριστό Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης κυρό Τιμόθεο. Τό 1982 χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος, ἔλαβε τό ὄφθικιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου καί διορίσθηκε Ἱεροκήρυκας τῆς Ἱεῤῥς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης.

Τό 1984 προχειρίσθηκε Ἡγούμενος τῆς Ἱεῤῥς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Γοργολαῖνι, ὅπου ἐργάσθηκε γιά τήν ἀνακαίνιση καί τήν εὐρυθμη λειτουργία αὐτῆς. Ἀσχολήθηκε ἰδιαίτερος μέ τήν Ἱερά Ἐξομολόγηση, τό κήρυγμα καί τήν κατήχηση τῆς Νεότητος, καί δημοσίευσε ἄρθρα σέ διάφορα περιοδικά.

Στίς 14 Ἰουνίου 1994 ἐξελέγη παμψηφεῖ ἀπό τήν Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης Μητροπολίτης τῆς Ἱεῤῥς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας. Στά 22 χρόνια τῆς θεοφιλοῦς Ποιμαντορίας του, ἀπό τίς 10 Σεπτεμβρίου 1994, ἡμέρα τῆς ἐνθρονίσεώς του, ἕως καί τίς 15 Σεπτεμβρίου 2016, ἡμέρα τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας του, ἀνέπτυξε πλούσιο ποιμαντικό, κοινωνικό καί φιλανθρωπικό ἔργο.

Ἐκ τῆς Θείας Λειτουργίας, πρὸ τῆς ἐξοδίου ἀκολουθίας.

Ἀγγελτήριον
Ἱεραῶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ἹΕΡΑ ἘΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ἘΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 628

Ἐν Ἡρακλείῳ, τῇ 16ῃ Σεπτεμβρίου 2016

ΑΓΓΕΛΤΗΡΙΟΝ

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης θλίψει βαθυτάτη ἀγγέλλει τήν εἰς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ ἐκ τῶν μελῶν Αὐτῆς ἀοιδίμου Μητροπολίτου Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυροῦ Εὐγενίου.

Ἀπό τῆς ἐσπέρας τῆς Παρασκευῆς, 16^{ης} Σεπτεμβρίου ἐ.ξ., τό σεπτόν σκῆνωμα τοῦ μεταστάντος θά ἐκτίθεται εἰς προσκύνησιν εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Γεωργίου Ἱεραπέτρας.

Ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία θά τελεσθῇ εἰς τόν ὡς ἄνω Ἱερόν Ναόν τήν Κυριακήν, 18^{ης} Σεπτεμβρίου 2016, καί ὥραν 1.00 μ.μ..

Ὁ ἐνταφιασμός τοῦ σεπτοῦ σκηνώματος τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου θά λάβῃ χώραν ἐν τῇ κρύπτῃ τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Ἱεροῦ Παρεκκλησίου Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐρημίτου, ἐν τῷ προαυλείῳ χώρῳ τοῦ Ἐπισκοπείου Ἱεραπέτρας.

Παρακαλοῦνται τά εὐσεβῆ τῆς Ἐκκλησίας τέκνα ὅπως μετάσχωσιν εἰς τό πένθος τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας καί εὐχωνται ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου κυροῦ Εὐγενίου.

Ἐκ τῆς Ἱεραῶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Τό σεπτό σήνηωμα του άιιδίμου Ιεράρχου κατά τήν άρα τής έξοδίου άκολουθίας.

Ἀνακοινωθέν
Ἱεραῦς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, συνελθοῦσα εἰς ἕκτακτον σύσκεψιν ἐπὶ τῇ εἰς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν Αὐτῆς ἀοιδίμου Μητροπολίτου Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας κυροῦ Εὐγενίου, ἐν Ἡρακλείῳ σήμερον, 16^ῃ Σεπτεμβρίου 2016 καὶ ὥραν 10.00 π.μ.:

α) ὤρισεν, ὅπως ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία τελεσθῆ εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Γεωργίου Ἱεραπέτρας τῆς Ἱεραῦς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας, τὴν Κυριακὴν, **18^ῃ Σεπτεμβρίου 2016 καὶ ὥραν 1.00 μ.μ.** Τὴν πρωΐαν τοῦ Σαββάτου, ὡς καὶ τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς θά τελεσθοῦν Ἀρχιερατικά Συλλειτουργα.

β) ἀπεφάσισεν, ὅπως τὸ μὲν πένθος τῆς Ἱεραῦς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης φέρῃ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνός, τὸν δὲ ἐπικήδειον ἐκφωνήσῃ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κ. Εἰρηναῖος, καὶ

γ) καθήκοντα Τοποτηρητοῦ τῆς χηρευούσης Ἱεραῦς Μητροπόλεως ἀνέλαβε, συνωδὰ τῷ 20ῷ ἄρθρῳ τοῦ Νόμου 4149/1961 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πέτρας καὶ Χερρονήσου κ. Γεράσιμος.

Ἐν Ἡρακλείῳ, τῇ 16ῃ Σεπτεμβρίου 2016.

Ἐκ τῆς Ἱεραῦς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Ἄγγελία ἐκδημίας
τῆς Ἀ.Θ. Παναγιώτητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΩ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 627

Ἐν Ἡρακλείῳ τῆς 15ῆς Σεπτεμβρίου 2016

Τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιώτητι
Τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
κυρίῳ κυρίῳ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΩ
καί τῆς περὶ Αὐτὴν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου
Εἰς Φανάριον.

Παναγιώτατε,

Θλίψει βαθυτάτη ἀναφερόμεν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιώτητι καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, τὴν εἰς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας κυροῦ Εὐγενίου.

Συνωδὰ τῷ 20ῷ ἄρθρῳ τοῦ Νόμου 4149/1961 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», Τοποτηρητῆς τῆς χηρευσάσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως ὠρίσθη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πέτρας καὶ Χερρονήσου κ. Γεράσιμος.

Τὰ τῆς ἐξόδιου Ἀκολουθίας καὶ τὰ τῆς ταφῆς τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου, θὰ καθορισθῶσιν ἐν λεπτομερείαις κατὰ τὴν προγραμματισθεῖσαν διὰ τὴν αὔριον, περὶ ὥραν 10^{ην} πρωϊνὴν, ἕκτακτον Συνοδικὴν ἡμῶν Σύσκεψιν, ἅτινα καὶ ἐν συνεχείᾳ θὰ ἀναφέρωμεν εἰς τὴν Ὑμετέραν Θεόλεκτον Κορυφήν.

Ἐπὶ τούτοις, διατελοῦμεν

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 631

Ἐν Ἡρακλείῳ, τῇ 16ῃ Σεπτεμβρίου 2016

Τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι
Τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
κυρίῳ κυρίῳ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΩι
καί τῇ περί Αὐτήν Ἁγία καί Ἱερᾶ Συνόδῳ
Εἰς Φανάριον.

Παναγιώτατε,

Ὁλοκληρωθείσης τῆς ἐκτάκτου Συνοδικῆς Συνδιασκέψεως τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς ἡμῶν Συνόδου, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ γεγονότι τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυροῦ Εὐγενίου, γνωρίζομεν εὐλαβῶς τῇ Ὑμετέρῃ Θεολέκτῳ Κορυφῇ καί τῇ περί Αὐτήν Ἁγία καί Ἱερᾶ Συνόδῳ, ὅτι ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία αὐτοῦ τελεσθήσεται εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Γεωργίου Ἱεραπέτρας, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας, τήν Κυριακὴν, 18ην Σεπτεμβρίου, καί ὥραν 1.00 μ.μ..

Ὡσαύτως, γνωρίζομεν ὅτι, συνφδὰ τῷ 20ῷ ἄρθρῳ τοῦ Νόμου 4149/1961 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», Τοποτηρητῆς τῆς χηρευούσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὠρίσθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γεράσιμος.

Διὰ τὴν Ἱεράν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης καί Αύλοποτάμου κ. Εὐγένιος.

Λόγος ἐπικίδειος
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου
Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγενίου,
Ἐκπροσώπου τῆς Α.Θ.Π.
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. Βαρθολομαίου

Τὸ Ἰώβειον «ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον» (Ἰώβ α', 21) δύναται νὰ ἐπαναληφθῆ κατὰ τὴν παρούσαν θλιβεράν κατ' ἄνθρωπον ὥραν τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἀπὸ τὸν μακαριστὸν πλέον Μητροπολίτην Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας Εὐγένιον, ἡ αἰφνίδιος ἐκδημία τοῦ ὁποίου πρὸς τὸν Μέγαν Ἀρχιερέαν Χριστὸν ἐπλήρωσε τοὺς καρδιακοὺς χώρους ἡμῶν τῶν περιλειπομένων, διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν ἐντὸς διαστήματος ἐνός ἔτους, χαρμολύπης. Λύπης μὲν διὰ τὸ κενὸν πού αισθανόμεθα ἀπὸ τὸν ἔστω καὶ πρὸς καιρὸν ἀποχωρισμὸν, χαρᾶς δέ διότι ἀκραδάντως πιστεύομεν ὅτι διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ «οὐκ ἔστιν... θάνατος, ἐκδημούντων ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ πρὸς... τὸν Θεὸν ἐνδημούντων, ἀλλὰ μεταστάσις ἀπὸ τῶν λυπηροτέρων ἐπὶ τὰ χρηστότερα καὶ θυμηδέστερα, καὶ ἀνάπαυσις καὶ χαρά» (Γ' Εὐχὴ Ἑσπερινοῦ Ἁγίου Πνεύματος, Μεγάλου Βασιλείου).

Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κρήτης κ. Εἰρηναῖε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης,

Πανοσιολογιώτατε Ἐκπρόσωπε τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Μακαριότητος τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. Θεοδώρου,
Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατε Ἀδελφοί,

Προσφιλέστατοι Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι, τίμια μέλη τῶν μοναχικῶν ἀδελφοτήτων,

Ἐντιμότατοι Ἄρχοντες,

πενθηφόρε λαέ τῆς ἀπορφανισθείσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας,

Διὰ τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἰώβ, ἐκ προσώπου τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, τοῦ καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου μετέχοντος στοργικῶς καὶ ἀγαπητικῶς εἰς τὰ ἐνταῦθα, εὐχαριστοῦμεν καὶ δοξάζομεν τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν, Ὃς ἐχάρισεν εἰς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν ἕναν ἰκανὸν καὶ δραστήριον Ἱεράρχην, ὑπέρμαχον τῶν δικαίων καὶ τῶν ἱερῶν προνομίων Αὐτῆς, τὸν κληθέντα πρότῃρα ὑπὸ τοῦ Πρωτευθύνου εἰς τὴν διακονίαν Αὐτῆς καὶ σοφοῦ τοῦ σκάφους Αὐτῆς οἰακοστρόφου, τοῦ Πατριάρχου τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος

καί τῆς ἀγάπης, ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ, ὡς μέλος τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, κατά τήν παρούσαν Συνοδικήν Περίοδον. Ὁ Οἰκουμενικός Θρόνος, ἡ Μήτηρ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία ἠγαπήθη σφόδρα ὑπό τοῦ μακαριστοῦ ἤδη Ἱεράρχου ἀλλά καί ἠγάπησεν αὐτόν, ἐτιμήθη ὑπ' αὐτοῦ ἀλλά καί ἐτίμησεν αὐτόν. Διό καί σήμερον ἀπό τῆς τοῦ Κωνσταντίνου Πόλεως διάπυρος πρὸς Θεόν ἀναπέμπεται εὐχή ὑπέρ τῆς ἐν σκηναῖς δικαίων ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς του ἀλλά καί ὑπέρ τῆς ἀπό Θεοῦ παρακλήσεως τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τῶν μοναχικῶν ἀδελφοτήτων καί τοῦ χριστωνύμου λαοῦ τῆς ὑπό τοῦ μακαριστοῦ Ἀδελφοῦ θεοφιλῶς διαποικιμανθείσης ἐκκλησιαστικῆς παροικίας.

Διά τῶν Ἰωβείων τούτων λόγων, ὡσαύτως, εὐχαριστοῦμεν καί δοξάζομεν τόν Κύριον καί Θεόν ἡμῶν, Ὃς ἐχάρισεν εἰς τήν κατά Κρήτην Ἐκκλησίαν, πίστην καί ἀφοσιωμένην θυγατέρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καί ἰδιαιτέρως εἰς τήν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἱεραπύτνης καί Σητείας, τόν μακαριστόν Ἱεράρχην Εὐγένιον, γνήσιον πατέρα καί πνευματικόν ποδηγέτην, ἕως τῆς χθές ἀκαταπόνητον καί ἀκάματον τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καί ζωῆς διδάσκαλον. Ὁ μακαριστός ἀναλαβὼν πρό εἴκοσι καί δύο ἐτῶν τήν διαποίμανσιν τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἔθεσεν εὐαγγελικῶς *«τὴν χεῖρα ἐπὶ τὸ ἄροτρον»* καί ἀνέλαβεν μετὰ ζήλου καί αὐταπαρνήσεως τήν διακονίαν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, γενόμενος τύπος *«τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι...»* (Α΄ Τιμ. 4,12).

Ὁ ἀείμνηστος πλέον Ἱεράρχης τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καί Ποιμενάρχης τῆς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας Εὐγένιος ἠναλώθη εἰς τήν διακονίαν τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας καί κυριολεκτικῶς *«ἠρπάγη... τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ...»*. Ὅντως *«τὴν γὰρ χθές ἡμέραν μεθ' ἡμῶν ἐλάλει»* κατά τόν ὑμνωδόν, *«ἀλλ' ἄφνω ἐπῆλθεν αὐτῷ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου»*.

Ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς Χριστὸς τόν ἐκάλεσε πλησίον Του καί ἐκεῖνος ἔσπευσεν, ὑπακούων εἰς τὸ κέλευσμα τοῦ οὐρανοῦ, ἀθορύβως, μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης, διὰ νά ἀναπαυθῆ εἰς τήν ἀγκάλην Του μέ τήν προσδοκίαν τῆς κοινῆς ἀναστάσεως καί τῆς ζωῆς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἐγνώριζεν ἄλλωστε καί ἐβίωνε ὡς ἀληθῆς χριστιανός καί Ἐπίσκοπος, τούς λόγους ἐκείνους τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου *«Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος»* (Φιλιππ. α΄, 21) καί *«ἐάν τε... ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν»* (Ρωμ. ιδ΄, 8). Ἐγνώριζεν καλῶς ὡς Ὁρθόδοξος πιστός καί οἰκονόμος τῶν τοῦ Θεοῦ Μυστηρίων, ὅπως ἔγραφε ἄλλοτε ὁ πολὺς Γέρον Χαλκηδόνης Μελίτων, ὅτι *«οἰκιακὸς μας εἶναι ὁ θάνατος... ἀναμενόμενος. Παραμερίζει τίς ῥοδοδάφνες καὶ ξεπροβάλλει. Καὶ ὁ δοῦλος τοῦ Κυρίου, ἀντικρίζοντάς τον δέν αἰφνιδιάζεται, δέν ἀγριεύεται. Φυσικά, δέν εἶναι καλόδεχτος. Ὅμως, ἀκόμη καὶ στίς τραγικώτερες ἐπισκέψεις του, δέν εἶναι ξένος... παγερός»*.

Ὁ μακαριστός ἀδελφός ὅλως προφητικῶς εἶχεν ὑπογράψει μάλιστα, προλογίζων τό ἐφετεινόν ἡμερολόγιον τῆς Ἱερᾶς αὐτοῦ Μητροπόλεως, ὡς «*Διάπυρος εὐχέτης πάντων... πρὸς τόν καιρούς καί χρόνους ἐξουσιάζοντα καί τήν ζωὴν ἡμῶν εἰς χεῖρας Αὐτοῦ διακρατοῦντα Ἅγιον Θεόν*». Μέ τήν πίστιν ταύτην, ἐκείνος μέν πορεύεται εἰς τήν κρίσιν τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, ἡμεῖς δέ, κυκλοῦντες τό χοϊκόν σκῆνος του κατά τήν ἱεράν ταύτην ὥραν, ἀναπέμπομεν ἐκτενῶς προσευχήν, ὡς θυμίαμα εἰς τόν Θρόνον τῆς μεγαλωσύνης τοῦ Θεοῦ, διά τήν ἀνάπαυσιν τῆς μακαρίας ψυχῆς του μετά τῶν Ἁγίων καί τῶν δικαίων Του.

Ἀοίδιμε Μητροπολίτα Εὐγένιε, συνώνυμε τοῦ κλεινοῦ τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἀοιδίμου Πρωθιεράρχου Εὐγενίου, τέκνον γνήσιον καί ἡγαπημένον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καί τοῦ Ἱεροῦ Καταλόγου τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας Αὐτῆς μέλος τίμιον,

Κατά τήν ἁγίαν ταύτην ὥραν τῆς ἐξοδίου Ἀκολουθίας σου ἵσταμαι, ἐκ Προσώπου τοῦ Παναγιωτάτου καί τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἐνώπιον τοῦ σεπτοῦ σκηνώματός σου, ἀποδίδων τιμὴν καί εὐχαριστίας διά πάντα ὅσα ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου σου καί τῆς Ἐκκλησίας ἐκοπίσας.

Ἐν τῇ πίστει καί τῇ προσδοκίᾳ τῆς κοινῆς Ἀναστάσεως καί τῇ ἀποκαταδοκίᾳ τῆς ζωῆς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, προπέμπομέν σε πάντες σήμερον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Πορεύου, ἵνα συναλισθῆς μετά τῶν προαπελθόντων Πατέρων καί ἀδελφῶν ἡμῶν ἐν ταῖς ἁγίαις αὐλαῖς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καί μὴ διαλείπης πρεσβεύων διηνεκῶς ἐν τοῖς οὐρανίοις θαλάμοις ὑπὲρ τῆς καθηγιασμένης καί καθημαγμένης, τῆς Ἐσταυρωμένης Μητρὸς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου σου καί πάντων ἡμῶν.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀοίδιμε Ἱεράρχα Εὐγένιε!

*Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μεθόδιος Βερνιδάκης,
Πρωτοσύγκελλος τῆς Ι.Α.Κ..*

Λόγος ἐπικίδειος
τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου
Μεθοδίου Βερνιδάκι,
Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ι.Α.Κ.,
Ἐκπροσώπου τῆς Α.Θ. Μακαριότιτος
τοῦ Πάπα καί Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας
καί πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ Β΄

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιε, ἐκπρόσωπε τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,

Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κρήτης κ.κ. Εἰρηναῖε,

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γεράσιμε, Τοποτηρητᾶ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας,

Σεβασμιώτατοι καί Θεοφιλέστατε Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Τίμιον Πρεσβυτέριον, Χριστοῦ Διακονία, εὐλαβέστατοι μοναχοί καί μοναχαί,

Ἐντιμώτατοι ἄρχοντες,

Ἐκπρόσωποι πολιτικῶν καί στρατιωτικῶν ἀρχῶν,

Ἐκπρόσωποι φορέων καί συλλόγων,

Πενθηφόρε λαέ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου,

Ἐκ προσώπου τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Μακαριότητος τοῦ Πάπα καί Πατριάρχου τῆς Μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. Θεοδώρου τοῦ Β΄, τοῦ Κρητός, κατά τήν πενθηφόρον ταύτην συναγωγήν, μεταφέρω τά θερμότατα Αὐτοῦ συλλυπητήρια πρὸς τήν Ἱεράν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, πρὸς τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γεράσιμον, Τοποτηρητὴν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας, καί τό ἀπορφανισθέν ποιμνιον αὐτῆς, πρὸς τοὺς κατὰ σάρκα ἀδελφούς καί οἰκείους τοῦ ἐκλιπόντος Ἱεράρχου καί τά πολυάριθμα πνευματικά παιδιὰ Αὐτοῦ. Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ.κ. Θεόδωρος ἀπὸ τοῦ Παλαιφάτου θρόνου τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καί Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου προσεύχεται καί δέεται, ὑπὲρ μακαρίας μνήμης καί αἰωνίου ἀναπαύσεως τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου κυροῦ Εὐγένιου.

Ἄμα τῷ ἀκούσματι τῆς θλιβεραῆς εἰδήσεως τῆς προώρου καί ἀδοκῆτου ἐκδημίας τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιθύτου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ταύτης, ἡ Πατριαρχικὴ καρδιά τοῦ Μακαριωτάτου ἐτρώθη ὑπὸ βαθυτάτου πόνου καί

θλίψεως καθότι ιερός σύνδεσμος ἐν Χριστῷ ἀγάπης καί φιλίας συνέδεε Αὐτούς ἐκ τῶν νεανικῶν Αὐτῶν χρόνων, ὅτε ἀμφοτέροι ἐμαθήτευσαν παρά τούς πόδας τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κυροῦ Θεοδώρου Τζεδάκη, κοινοῦ πνευματικοῦ Διδασκάλου καί Πάτρωνος Αὐτῶν. Εἰς τὰς νεανικάς καρδίας καί τῶν δύο ἀνδρῶν ἐνεφυτεύθη παρά τοῦ πολιοῦ Μητροπολίτου Θεοδώρου ὁ πόθος τῆς κατά Χριστόν ζωῆς καί ἐκκλησιαστικῆς διακονίας, δρόμος τόν ὁποῖον ἠκολούθησαν καί οἱ δύο μέ πιστότητα, ἀγάπην καί ἀφοσίωσιν εἰς τήν Ἁγίαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας ὁ καθείς ἐφ' ᾧ ἐτάχθη καί ἔκτοτε ἐθεωροῦντο καί ἦταν τῷ ὄντι ἀδελφοί ἐν Χριστῷ ἠγαπημένοι ὡς ἄλλοι Ἀπόστολοι Φίλιππος καί Ναθαναήλ!

Τό εὐλογημένον καί καρποφόρον πνευματικῶς πέρασμα τοῦ μακαριστοῦ ἀπό τήν Θεολογικήν Σχολήν Θεσσαλονίκης, τήν Ἱεράν Μονήν Ἐπανωσήφη, τήν Ἱεράν Μονήν Γοργολαΐνη, τήν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπήν Κρήτης καί τέλος ἀπό τήν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἱεραπύτνης καί Σητείας, γεννᾷ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τήν βεβαίαν ἐλπίδα, ὅτι ὁ αἰδιδιμος θά εὖρη χάριν καί ἔλεος παρά τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ ἐν ἡμέρα κρίσεως.

Εἴη ἡ μνήμη Αὐτοῦ αἰωνία!

Λόγος ἐπικίδειος
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Διδυμοτείχου,
Ὁρεστιάδος καὶ Σουφλίου κ. Δαμασκηνοῦ,
ἐκ μέρους τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
καὶ ἐκ Προσώπου τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερωνύμου Β΄

Σεβασμιώτατε Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης,

Σεβασμιώτατοι Ἀδελφοί, Μέλη τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης,

Ἐκ μέρους τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερωνύμου τοῦ Β΄ καὶ ἐκ μέρους τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μεταφέρω εἰς Ὑμᾶς, τὰ Τίμια Μέλη τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, εἰς τό ἀπορφανισθέν ποιμνιον τῆς Θεοσώστου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς οἰκείους τοῦ μεταστάντος τὰ θερμὰ συλλυπητήρια τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὁ μεταστάς μέ τῆ σοφία του, μέ τό ἦθος του καὶ μέ τὴν ἀφοσίωσή του στήν Ἐκκλησία καὶ τὴ συνεργασία πού εἶχε σέ διαφόρους τομείς ἀπέσπασε τὴν ἀγάπη, τὴν ἐκτίμηση καὶ τὸν σεβασμό ὅλης τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Προκαθημένου της.

Συμμετέχουμε στό πένθος σας καὶ ἀπ' ὅλης καρδίας αἰτούμεθα παρά τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ ὁ ἐν Τριάδι Θεός νά τόν ἀναπαύει «ἐν χώρᾳ ζώντων» καὶ «ἐν σκηναῖς δικαίων». Στόν δέ ἱερό κληρο, στόν εὐσεβῆ λαό τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας, στά πνευματικά τέκνα καὶ στοὺς συγγενεῖς τοῦ μεταστάντος εὐχόμεθα τὴν ἐξ ὕψους παρηγορίαν.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου,
Ὁρεστιάδος καὶ Σουφλίου
κ. Δαμασκηνός.

*Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.κ. Εἰρηναῖος,
Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.*

Λόγος ἐπικίδειος
τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης
κ.κ. Θερναίου,
Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιε, Ἐκπρόσωπε τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,

Πανοσιολογιώτατε Ἐκπρόσωπε τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Μακαριότητος τοῦ Πάπα καί Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. Θεοδώρου,

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γεράσιμε, Τοποτηρητά τῆς ἀπορφανισθείσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως ταύτης,

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί,

Ἐντιμώτατοι Ἄρχοντες, Ἀδελφοί καί Ἀδελφές,

Πενθηφόρε τοῦ Κυρίου λαέ,

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος της, θρηνεῖ σήμερον ἀνθρωπίνως γιά τήν ἐκδημία τοῦ ἀγαπημένου ἀδελφοῦ μας, Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυροῦ Εὐγενίου, Συνοδικοῦ μας ἀδελφοῦ, καί εὐχεται ἐγκαρδίως γιά τήν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

Ὡς «κεραυνός ἐν αἰθρία» ἦλθε τό ἄκουσμα τῆς κοιμήσεώς του! Ὁ πάντοτε δυνατός, δραστήριος, ἀποτελεσματικός Μητροπολίτης Εὐγένιος, ἤδη εὐρίσκεται «ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν», χωρίς πνοή, κεκοιμημένος! «Ὡντως φοβερῶτατον τό τοῦ θανάτου μυστήριον», ἀδελφοί ἡγαπημένοι, ὅπως ἤδη ἔχει ψαλεῖ εἰς τήν ἐξόδιον Ἀκολουθίαν. Καί ἐνώπιον τούτου τοῦ μυστηρίου, τό ὅποιον δέν ἐπιδέχεται ἐρμηνεία, δέν ὑποτάσσεται στή λογική καί δέν ὑπακούει σέ ἀνθρώπινους προγραμματισμούς, ἐμεῖς ὅλοι, συνερχόμαστε μέ θερμή προσευχή καί προπέμπομε μέ ἐξόδιους ὕμνους τόν μέχρι χθές παρ' ἡμῶν σωματικῶς καί νῦν ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἡγαπημένον ἀδελφόν Εὐγένιον!

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἐκαμαρώναμε μέχρι σήμερα τήν υἰεία, τή δράση, τό ἔργο του, τή δραστηριότητα καί τήν ἀποτελεσματικότητα του. Δέν μπορούσαμε νά φαντασθοῦμε ποτέ τήν ἀπουσία του ἀπό τήν Ἐκκλησία μας. Ἐθαυμάζαμε τήν πορεία, τήν ἀποτελεσματικότητα καί τό εὐλογημένο ἔργο του εἰς τήν Ἱερά Μητρόπολη του καί εἰς τήν Ἐκκλησία μας, τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης.

Δέν μπορούσαμε νά φαντασθοῦμε ποτέ τήν ὥραν αὐτήν καί τή στιγμή

κατά τήν όποίαν εύρισκόμαστε σέ έκπληξη και μεγάλη λύπη, γιά τήν κοίμησή του. Μεγάλη εΐναι ή όδύνη τής Ίερᾶς Ήπαρχιακῆς Συνόδου, όλων ἐμᾶς, οί όποιοι θρηνοϋμε γιά τήν αΐφνΐδία ἀναχώρηση τοῦ Ἀδελφοῦ μας Εὐγενίου γιά τήν αΐωνιότητα.

Μέ συγκλονισμό ψυχῆς ἀποχαιρετοῦμε και κατευδώνομε τόν εύλογημένον και ἐκλεκτόν αὐτόν Ίεράρχην και Ἀδελφόν μας, τόν ἐκλεκτόν Ποιμενάρχη τής Ίερᾶς Μητροπόλεως Ίεραπύτνης και Σητείας.

Ή αΐφνΐδία ἀναχώρησή του ἀπό τόν κόσμον μας, τήν Κρήτη μας, τήν εύλογημένη Θεόσωστη Ήπαρχία του, μᾶς θλίβει και μᾶς ἐκπλήσσει.

Μέσα εΐς αὐτό τό κλίμα τής μεγάλης θλίψεως και ἐκπλήξεώς μας, γιά τήν ἀναχώρησή του ἀπό τόν Τόπον τής εύλογημένης Διακονίας Του, θά δοῦμε μέ πολύ θαυμασμό και σεβασμό τήν μέχρι σήμερα πορεία του, ή όποία δυστυχῶς ἐτελειωσε μόλις πρΐν λίγες ήμέρες, και σήμερα τόν προπέμπομε και τόν ἀποχαιρετοῦμε.

Ό αΐοΐδιμος Μητροπολίτης Εὐγένιος, κατά κόσμον Μιχαήλ Πολίτης, ἐγεννήθηκε εΐς τό Ήράκλειο, τήν περιοχή τοῦ Πόρου, τό ἔτος 1952. Τό ξεκΐνημα τής ζωῆς του, τά παιδικά και τά μαθητικά του χρόνια ἦταν πολύ εύλογημένα. Φιλόθεος, φιλομαθής, σεμνός, ἀληθινός, εύλογημένο παιδί, εύλογημένος νέος, ἔζησε και ἐμεγάλωσεν εΐς τό Ήράκλειο.

Εΐς τήν συνέχεια ἐφοΐτησεν εΐς τήν Ἀνωτέρα Παιδαγωγική Ἀκαδημία Θεσσαλονίκης. Ἀπόκτησε πτυχίο ἱεροδιδασκάλου, ἐφοΐτησε εΐς τήν Θεολογική Σχολή τῶ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἀπό τό 1973 μέχρι τό 1977, και στή συνέχεια ἀκολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές εΐς τήν ἴδια Σχολή, μέ ὑποτροφία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ήταν ἐπιστημονικός συνεργάτης εΐς τήν ἔδρα τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου και Ποιμαντικῆς, γιά δύο χρόνια, και ἔλαβε μέρος σέ πολλά συνέδρια και διασκέψεις.

Εΐς τήν περίοδο αὐτή εΐχα τήν χαρά προσωπικῶς νά τόν γνωρίσω και νά θαυμάσω τό ἦθος και τήν εύπρέπειά του, τήν πρόοδο και τήν εύλάβειά του, τήν ἐργατικότητα και τήν ἀγάπη του εΐς τήν Ἐκκλησία.

Τό ἔτος 1980 ἔγινε μοναχός εΐς τήν Ίερά Μονή Ἀγίου Γεωργίου Ἐπανωσήφη και στή συνέχεια ἐχειροτονήθηκε Διάκονος και Πρεσβύτερος, και ἔλαβε τό όφφίκιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου, ἀπό τόν μακαριστό Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης κυρό Τιμόθεο. Ὑπηρετήσε ὡς Ίεροκήρυκας τόν πνευματικό Ἀμπελώννα τής Ίερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης και περιῆλθε τίς Ἐνορίες της, κηρύσσοντας μέ λόγο ἔνθερμο, πατερικό, εὐθύ και ἀπλό, τήν ἀλήθεια τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

Μετά ἀπό λίγα χρόνια, «μεταφνετεύεται» σέ ἕνα ἄλλο πνευματικό περιβόλι τοῦ Ἀγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τήν όμώνυμη Ίερά Μονή Γοργολαΐνι, όπου και ἀνέλαβε καθήκοντα Ἡγουμένου τής Μονῆς αὐτῆς. Ἐκεΐ,

αγάπησε και αγαπήθηκε πολύ, από πολλούς ανθρώπους, κάθε ηλικίας. Ό π. Εὐγένιος ἦταν στό Γοργολαῖνι ἕνα ἀποκοῦμπι πνευματικοῦ δροσισμοῦ γιά ὄσους ἐπήγαιναν νά ἀναπαυθοῦν στίς αὐλές τῆς Μονῆς καί τήν ἄδολη ἀγάπη, τῶν ὀλίγων ἀλλά ἐκλεκτῶν Πατέρων της.

Τό ἔτος 1994, μέ τήν ἐκλογή τοῦ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς Γοργολαῖνι Ἀρχιμανδρίτου Εὐγενίου Πολίτη, εἰς τόν θρόνο τῆς αἰφνιδίως καί τότε κενωθείσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας, εἰς διαδοχήν τοῦ μακαριστοῦ Προκατόχου του Μητροπολίτου Φιλοθέου, ἀρχίζει μιά νέας σελίδα στήν πορεία τῆς ζωῆς του. Νέες συνθῆκες, νέες ἀνάγκες, νέες προκλήσεις.

Ξεκινᾷ τότε μιά εὐλογημένη καί καλλίκαρπη Ἀρχιερατική Διακονία. Μέ ὑπομονή, ἐπιμονή, θᾶρρος καί ἐλπίδα στόν Θεό, ὀργώνει τήν Ἐπαρχία του. «Γινώσκει καί γινώσκεται»!

Ἀγκάλιασε τόν κλῆρο καί τόν λαό τοῦ εὐλογημένου αὐτοῦ τόπου, «*ἐν ἐσπέρα καί πρωί καί μεσημβρία*». Ἀκούραστος, δραστήριος, ἀποτελεσματικός, ἀγαπητός, προοδευτικός μέ ὅλη τήν ἀγάπη καί τό σεβασμό του εἰς τούς νέους, πρῶτα ἀπ' ὅλα, τά παιδιά, καί ὅλο τόν λαό τῆς Ἐπαρχίας του.

Ἀγκάλιασε τά Μοναστήρια τῆς Μητροπόλεώς του, ἀνδρικά καί γυναικεῖα καί ἀσχολήθηκε μέ πατρική στοργή γιά ὅλα τά θέματά τους καί τήν προαγωγή τῆς πνευματικῆς ζωῆς των. Ἰδιαίτερη σημασία ἔδωκεν εἰς τό κήρυγμα καί τίς πνευματικές ὁμιλίες γιά τήν οἰκοδομή τῶν ἀνθρώπων. Ἀγάπησε τή μελέτη καί προέβαλε τόν πλοῦτο τῶν πατερικῶν συγγραμμάτων, μέ κάθε εὐκαιρία καί ἀφορμή. Ὑπῆρξε ζηλωτής τοῦ λειτουργικοῦ ἤθους καί τῆς τάξεως, τῆς τηρήσεως τοῦ τυπικοῦ τῆς λατρείας. Μάλιστα, ὡς Πρόεδρος γιά πολλά χρόνια τῆς ἀρμοδίας Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς γιά τά θέματα τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καί τῆς Θείας Λατρείας, ἐπρόσφερε πολλά εἰς τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης.

Τό ἔργο του αὐτό ἦταν καί εἶναι θαυμαστό καί εὐλογημένο. Τό ἀγάπησε, τό προώθησε, καί ὑπῆρξε λαμπρός ἐργάτης τοῦ Ἀμπελώνος τοῦ Κυρίου.

Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Εὐγένιος, ἐδημιούργησε καί ἐλειτούργησε Κέντρα Νεότητος σέ ὅλη τήν Μητρόπολή του, ἔδωκε πολλή στοργή καί ἀγάπη εἰς τούς νέους τοῦ τόπου του καί ὠργάνωσεν ἀκόμη καί νεανικούς ἀθλητικούς ἀγῶνες γιά τούς νέους τῆς περιοχῆς του, τά γνωστά «Νεστόρεια».

Ἔδωκεν ἰδιαίτερη σημασία στόν ἐκκλησιαστικό τύπο, τίς καλαισθητες ἐκδόσεις σημαντικῶν βιβλίων, τό ποιοτικό περιοδικό τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς του. Ἐδημιούργησε αἴθουσα διαλέξεως, Σχολές Βυζαντινῆς Μουσικῆς καί Ἀγιογραφίας. Ἐλειτούργησε παιδικές καστασκηνώσεις, καί ἐνήργησε πρωτότυπες δράσεις γιά τήν παιδεία καί τήν προκοπή τῶν παιδιῶν.

Ἐμερίμνησε ἰδιαίτερος γιά πολιτιστικά καί κοινωνικά ἔργα, τή στήριξη τῶν οἰκογενειῶν, τῶν ἐμπεριστάτων, τά ἔργα φιλανθρωπίας. Ἔδωκεν ἰδιαίτερη σημασία εἰς τό περιβάλλον, τήν οἰκολογία, τήν βιολογική γεωργία.

Εἰς τήν ἐποχὴν τῶν πολλῶν κρίσεων, τήν ὁποίαν διανύομεν σήμερα ἔδωκεν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον εἰς τήν στήριξη τῶν ἀπόρων καί τῶν πτωχῶν, τά φιλόπτωχα ταμεῖα, τά συσσίτια τῆς Ἐκκλησίας.

Τό ὅλον ἐκκλησιαστικόν, κοινωνικόν, καί πολιτιστικόν ἔργον τοῦ εὐλογημένου σήμερον ἀπερχομένου Ἱεράρχου, ὑπῆρξεν εὐρύτατο, θαυμαστόν καί πολύτιμον. Ὁ Πανοικτίρμων Θεός, τόν ὁποῖον ἀπό τή νεότητά του ἀγάπησε, τόν ἀξίωσεν, εἰς τά εἴκοσι δύο ἔτη τῆς καλλικαρπῆς ἀρχιερατείας του νά κληροδοτήσει εἰς τήν Ἱερά Μητρόπολή του ἔργο ἀξιόμιμητο, τό ὁποῖο τόν συνοδεύει σήμερον καί μαρτυρεῖ «τὴν σφραγίδα τῆς ἀποστολῆς του». Μιᾶς ἀποστολῆς, ἡ ὁποία, διακόπηκε μὲν ἀνθρωπίνως αἰφνίδια καί πρόωρα, ἀλλά παραμένει αἰώνια καί ἀθάνατη μαρτυρία ἑνός Ἱεράρχου λαμπροῦ καί τιμημένου, πού πορεύθηκε ἀντάξια στήν κλήση καί τήν ἀποστολή του.

Δόξα τῷ Θεῷ γιά τό μέγα τοῦτο ἐκκλησιαστικό ἔργο. Δόξα τῷ Θεῷ ὑπέρ πάντων!

Αὐτόν τόν μεγάλο Ἀρχιερέα καί ἄνθρωπο, τόν ἀλήστου μνήμης Ἱεραπύτνης καί Σητείας Εὐγένιο, προπέμπομε σήμερα ὅλοι μας, ἀδελφοί ἀγαπημένοι. Ἡ Ἱεραρχία, ὁ ἱερός κλῆρος, οἱ μοναστικές Ἀδελφότητες, οἱ Ἀρχόντες καί ὁ φιλοπάτορας καί εὐσεβῆς λαός μας.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, ἡ ὁποία τόν ἀγάπησε, τόν ἀγαπᾶ καί θά τόν ἀγαπᾶ, θά μνημονεύει τοῦ ὀνόματός του μέ εὐγνωμοσύνη, δι' ὅσα, πολλά καί ποικίλα, προσέφερε σέ αὐτήν, ἀπό διάφορες ἐπάλλξεις. Τό μνημόσυνόν του μένει εἰς τόν αἰῶνα! Ἡ Ἀρχιερατική καί Συνοδική μαρτυρία του θά διακρατεῖται εἰς τόν Κώδικα τῆς Ἱεράς Συνόδου μέ ἀνεξίτηλα γράμματα, προσφορᾶς καί διακονίας.

Τά ἴδια αἰσθήματα τῆς ἀγάπης καί τοῦ θαυμασμοῦ του ἔχει καί ὁ εὐλογημένος λαός τούτου τοῦ Τόπου, ὅλοι ἐσεῖς ἀγαπητοί ἀδελφοί καί φίλοι. Αἰσθανόμαστε τόν πόνο καί τήν ὀδύνη, τή θλίψη καί τή στεναχώρια ὄλων ἐσᾶς γιά τόν κατ' ἄνθρωπον ἀπορφάνισμό σας, γιά τήν αἰφνίδια καί ἔμπονη «ἀρπαγή» τοῦ Πατρός καί Ποιμενάρχου σας «ἐν χώρᾳ ζώντων». Τήν ἴδια ὦρα, αἰσθανόμαστε τήν καρδιακή προσευχή σας, γιά τήν ἀνάπαυσή του «μετά τῶν δικαίων καί τῶν ἀγίων».

Ὁλοκληρώνοντας τήν προσλαλίαν αὐτήν, ἐπιθυμοῦμε, μόνον λόγον εὐχαριστίας νά ἀναπέμψωμε εἰς τόν Τρισάγιον Θεόν, διότι μᾶς ἐχάρισεν ἀδελφόν καί συλλειτουργόν τόν ἀείμνηστον Μητροπολίτην Εὐγένιον.

Ἐπειτα, στρεφόμενοι πρὸς τό ἱερόν σκῆνωμά του, τόν εὐχαριστοῦμεν

γιά ὅσα προσέφερε καί ἐργάσθηκε στήν Ἁγία μας Ἐκκλησία, τήν κοινή μας πορεία, τούς κοινούς ἀγῶνες, τήν ἀνύστακτη φροντίδα, τήν μεγάλη προσφορά.

«*Ἐν ἐνί στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ*», ἀποχαιρετιζόμεν τόν ἠγαπημένον ἀδελφόν Μητροπολίτην Εὐγένιον καί εὐχόμεσθε ὁ Δικαιοκρίτης Θεός νά τόν κατατάξει μέ τούς δικαίους καί τούς ἁγίους του. Νά τόν συναυλίσει μέ τούς ἀοιδίμους Κρήτης Εὐγένιο καί Τιμόθεο, τούς Προκατόχους τους, καί ὅλους τούς ἀδελφούς Κρήτες Ἀρχιερεῖς πού ἀνεχώρησαν ἤδη ἀπό τόν κόσμον αὐτό, καί συλλειτουργοῦν ἤδη εἰς τό οὐράνιο Θυσιαστήριον.

Νά εἶναι ἡ μνήμη του αἰωνία! Φωτεινός φάρος εἰς τά ποικίλα σκοτάδια τῶν καιρῶν μας! Ἀφορμή ἐμπνεύσεως καί ἀφυπνίσεως!

Εἶθε νά δώσει ὁ Τρισάγιος Θεός τήν ἀνάδειξη ἱκανοῦ καί ἀξίου διαδόχου τοῦ ἐκλιπόντος Ἱεράρχου, γιά τή συνέχιση καί ἐπαύξηση τοῦ μεγάλου ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, γιά τό καλό τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ εὐλογημένου Πληρώματος τῆς Θεοσώστου αὐτῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη ἀξιομακάριστε καί ἀείμνηστε, πολυφίλητε καί πολυτίμητε ἀδελφέ, Μητροπολίτα Εὐγένιε!

*Ὁ Πανοσιολ. Αρχιμ. Κύριλλος Διαμαντάκης,
Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας.*

Λόγος ἐπικίδειος
τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Κυρίλλου Διαμαντάκι,
Πρωτοσυγκέλλου
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιε, ἐκπρόσωπε τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου,

Πανοσιολογιώτατε Ἀρχιμανδρίτα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, καί Πρωτοσύγκελλε τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης κ. Μεθόδιε Βερνιδάκη, ἐκπρόσωπε τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ Πάπα καί Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Θεοδώρου,

Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κρήτης κ. Εἰρηναῖε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης,

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γεράσιμε, Τοποτηρητά τῆς χηρευούσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας,

Σεβασμία τῶν ἀγιωτάτων Ἱεραρχῶν χορεία,

Τιμώτατοι Συμπρεσβύτεροι, εὐλαβέστατοι Διάκονοι, Ὀσιώτατοι Μοναχοί καί Μοναχές,

Κύριε Περιφερειάρχᾳ, κύριοι Δήμαρχοι, κύριοι Βουλευτές,

Ἐντιμώτατοι ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καί ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν καί Φορέων,

Πενθηφόρε τοῦ Κυρίου λαέ,

«Ποῦ τό ἀσφαλές τῶν ψυχῶν ἡμῶν πηδάλιον;... Ποῦ ἡ ἀμετάθετο τῆς γνώμης ἄγκυρα;.. Ποῦ ὁ καλός κυβερνήτης, ὁ πρό τόν ἄνω σκοπόν διευθύνων τό σκάφος;...».

Μέ αὐτούς τούς λόγους ἀπό τόν Ἐπιτάφιο τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης πρὸς τόν Ἐπίσκοπο Ἀντιοχείας Μελέτιο, ἐτούτη τὴν ἱερὴ στιγμή ἐκφράζω τόν βαθύτατο ψυχικὸ πόνο καί τὴν ὀδύνη ὄλων τῶν Κληρικῶν, τῶν Μοναχικῶν Ἀδελφοτήτων καί τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς ἀπορφανισθείσης Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας, γιὰ τόν ἀδόκητο θάνατο τοῦ πεφιλημένου καί πολὺκλαυστο πνευματικοῦ μας πατρός καί Γέροντός μας, Μητροπολίτου Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυροῦ Εὐγενίου.

Ὡς κεραυνός ἐν αἰθρία ἐπῆλθε ἡ εἶδηση τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας του καί συγκλόνισε βαθύτατα ὄχι μόνο τὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ἀλλὰ καί σύσσωμη τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐπὶ γῆς ἀρχιερατικὴ του πορεία ἔμελε νὰ τελειώσει αἰφνίδια, ὅπως ἀκριβῶς καί τοῦ προκατόχου του κυροῦ Φιλοθέου τό ἔτος 1993, καί μάλιστα τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης τοῦ προστάτου του Ἁγίου, Ὀσίου Φιλοθέου τοῦ Πρεσβυτέρου καί Θαυματουργ-

γού, τήν 15η Σεπτεμβρίου, τά δέ ἴχνη αὐτῆς τῆς εἰκοσιδύαχρονης πορείας νά εἶναι ταπεινά καί διακριτικά, ἀνάλογα πρός τό ταπεινό φρόνημα μέ τό ὁποῖο ἔζησε καί ἔδρασε ὡς λειτουργός τοῦ Ὑψίστου. Ὁ Θεός θέλησε νά μετασταθεῖ πολύ νωρίς στίς οὐράνιες μονές, καθιστώντας τήν ἐπί γῆς Ἐκκλησία Του πτωχότερη καί τήν Ἐκκλησία τῶν Ἱεραπολυτών καί τῶν Σητειωτῶν πάλι ὀρφανή.

Πεφιλημένε καί σεβαστέ μας Γέροντα, ἀναχωρήσατε ξαφνικά, χωρίς νά μᾶς προετοιμάσετε, χωρίς νά μᾶς συμβουλευέστε γιά τελευταία φορά, χωρίς νά μᾶς παραμυθήσετε. Γι' αὐτό τό λόγο τά δάκρυα, ἡ λύπη καί ὁ πόνος ἀπό τό ξαφνικό αὐτό γεγονός εἶναι ἀναπόφευκτα καί συγχωρητέα. Κατανοητό εἶναι τό ἀνθρώπινο πένθος καί ἡ ἀβάστακτη θλίψη ἀπό τόν αἰφνίδιο θάνατό σας.

Ὡστόσο, ὅμως, ἐσεῖς πάντοτε μᾶς διδάσκατε ὅτι ὅλα πρέπει νά γίνονται μέ μέτρο, μέ σύνεση, μέ σοφία, μέσα ἀπό τήν πίστη καί τήν ἐλπίδα, μέσα ἀπό τήν προσδοκία καί τήν χαρά τῆς Ἀναστάσεως, πού συνοψίζονται στά λόγια τοῦ Χρυσορρήμονος πατρός: *«Δέν μπορεῖ κανεῖς νά μὴ λυπᾶται... Δάκρυσε, ὅμως ἤσυχχα καί μέ εὐπρέπεια καί μέ φόβο Θεοῦ. Ἄν κλάψεις μ' αὐτόν τόν τρόπο, δέν τό κάνεις ἐπειδή δέν εἶσαι βέβαιος γιά τήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, ἀλλά ἐπειδή δέν ὑποφέρεις τόν χωρισμό».*

Σάν νά ἦταν χθές στίς 10 Σεπτεμβρίου τοῦ 1994, πού, μετά τήν διά παμψηφίας ἐκλογή σας ἀπό τά τίμια Μέλη τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης στίς 14 Ἰουνίου, ἐνθρονισθήκατε στήν καθέδρα τῆς ἱστορικῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπολυτῆς καί Σητειας. Ἀπό Ἡγούμενος τῆς ἱστορικῆς Ἱερᾶς Μονῆς Γοργολαῖνι Ἡρακλείου, στούς πρόποδες τοῦ περήφανου Ψηλορείτη μεταφνευθήκατε σέ αὐτόν τόν εὐλογημένο ἀπό τόν Θεό τόπο, μέ τούς φιλόθεους, φιλάγιους, φιλήσυχους, ἐργατικούς, φιλοπρόοδους, εὐγενεῖς, προοδευτικούς καί συνάμα ἀπλοϊκοὺς ἀνθρώπους, ὅπως συνηθίζατε νά λέτε σέ ὅλους.

Τό προηγούμενο Σάββατο 10 Σεπτεμβρίου, ἡμέρα πού τέλεσατε τά Ἐγκαίνια τοῦ νεόδμητου Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου Παχειάς Ἄμμου Ἱεράπετρας, συμπληρώθηκαν ἀκριβῶς 22 χρόνια ἀπό τήν ἐνθρόνισή σας. Ἀπό τήν πρώτη ἡμέρα θέσατε σκοπό νά ἐνθρονισθεῖτε στίς καρδιές τῶν ἀπλῶν καί πιστῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἀγαπημένου σας ποιμνίου, πού ἡ Χάρη τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ σᾶς ἐμπιστεύθηκε νά ποιμάνετε. Γι' αὐτό καί συμμετείχατε ἀδιακρίτως καί συνεχῶς στό μέτρο τῶν δυνάμεών σας στόν πόνο καί στήν χαρά τοῦ κάθε μέλους τῆς Τοπικῆς μας Ἐκκλησίας. Καί αὐτό φάνηκε τοῦτες τίς ἡμέρες πού τό σεπτό σκηνωμά σας βρίσκεται στόν Μητροπολιτικό Ναό τοῦ ἀγαπημένου σας Ἁγίου καί προστάτου στήν ἐπίγεια ζωή σας Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου. Κάθε ἡλικίας ἀνθρώποι -παιδιά, νέοι, μεσήλικες καί ἡλι-

κιωμένοι- πέρασαν νά σᾶς ἀπευθύνουν τό ὕστατο χαῖρε καί νά λάβουν τήν Ἀρχιερατική εὐχή καί εὐλογία σας, ὡς πολύτιμο ἐφόδιο καί φυλακτό στή ζωή τους. Ἄνθρωποι ἄγνωστοι, ταπεινοί, ἀπλοί σάν ἐσᾶς.

Ἰδιαίτερη ἡ σχέση καί πορεία σας μέ τόν τροπαιοφόρο καί θαυματουργό Ἅγιο. Συχνά μοῦ λέγατε: «Ὁ Ἅγιος Γεώργιος μέ κυνηγᾶ: Ἅγιος Γεώργιος ἡ Ἐνορία μου στόν Πόρο Ἡρακλείου, ὅπου ἀπό παιδί διακονοῦσα, Ἅγιος Γεώργιος στόν Ἐπανωσήφη, ὅπου ἔλαβα τή μοναχική κουρά, Ἅγιος Γεώργιος στό Γοργολαῖνι, ὅπου μετεγκατεστάθηκα καί ὑπηρέτησα 14 χρόνια ὡς Ἡγούμενος, Ἅγιος Γεώργιος ὁ πολιοῦχος Ἱεράπετρας καί Μητροπολιτικός ναός τῆς Ἐπαρχίας, ὅπου ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μέ ἔταξε νά διακονῶ. Τί νά πῶ! Ὁ Θεός τά κα-
νονίζει αὐτά».

Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυρός Εὐγένιος, γεννήθηκε καί μεγάλωσε στήν πόλη τοῦ Ἡρακλείου τό ἔτος 1952. Κληρονόμησε ἀπό τούς κατά σάρκα γονεῖς του, Στυλιανό καί Ροδάνθη, τή λαϊκή εὐλάβεια καί τήν ἄδολη εὐσέβεια τῆς ἀγνῆς κρητικῆς ψυχῆς. Διακόνησε ὡς παιδί καί νέος τόν μεγάλο Πρωθιεράρχη τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης Εὐγένιο Ψαλλιδάκη, τοῦ ὁποίου ἔλαβε τό ὄνομα, κυρίως στίς Κατασκηνώσεις τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης. Ὑπῆρξε τό ἴνδαλμα, ὁ ἐμπνευστής, ὁ καθοδηγητής καί ὁ πνευματικός του πατέρας στά χρόνια της νεότητός του. Τόν θεωροῦσε μεγάλο Ἅγιο καί καθοδηγητή τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης. Ἐκεῖνος τοῦ ἐνέπνευσε τήν ἀγάπη, τόν σεβασμό καί τήν ἀφοσίωση στή Μητέρα Ἐκκλησία, τή σταυρωμένη Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλως, τό μαρτυρικό καί ἀειλαμπές Φανάρι. Ἀγάπησε τά ἱερά γράμματα καί τήν ἐπιστήμη τῆς Θεολογίας μέ πάθος, τήν ὁποία σπούδασε στό Α.Π.Θ., μετά τήν ἀποφοίτησή του ἀπό τό ἱστορικό Καπετανάκειο ἐξατάξιο Γυμνάσιο Ἡρακλείου. Στή Θεσσαλονίκη φοιτᾶ καί στήν Ἀνώτερα Παιδαγωγική Ἀκαδημία, τῆς ὁποίας ὑπῆρξε ἀπόφοιτος. Γι' αὐτό καί ἡ μεγάλη του ἀγάπη νά διδάσκει τά παιδιά καί τούς νέους κυρίως στά Κατηχητικά. Στή συμπρωτεύουσα διαμένει μέ παρέμβαση τοῦ Γέροντός του ὡς ὑπότροφος στήν Ἱερά Πατριαρχική καί Σταυροπηγιακή Μονή Βλατάδων καί συνδέεται μέ τό Φανάρι, μέ τόν μακαριστό Οἰκουμενικό Πατριάρχη Δημήτριο, τόν νῦν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο καί ἄλλους σπουδαίους Ἱεράρχες τοῦ Θρόνου καί τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀλλά καί μέ σπουδαίους Καθηγητές τῆς Θεολογίας καί πνευματικές μορφές. Πάντοτε μιλοῦσε μέ σεβασμό γιά τό Θεσμό τοῦ Πατριαρχείου καί τό πρόσωπο τοῦ Πατριάρχου, καί διεκρίνετο γιά τήν ἀφοσίωση, τήν ἀγάπη καί τήν καύχησή του γιά τή Μητέρα Ἐκκλησία. Ὑπῆρξε ἀταλάντευτος καί ἀφοσιωμένος Ἱεράρχης τοῦ Θρόνου σέ ὅλη τήν πορεία τῆς ἐπίγῆς ζωῆς του. Θυσίαζε καί τή ζωή του γιά τό πολύφωτο Φανάρι.

Στή Θεολογική Σχολή συνεργάζεται μέ τόν Καθηγητή Σεβ. Μητροπολίτη

Τυρολόης καί Σερεντίου κ. Παντελεήμονα, ως βοηθός του, καί τοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία γιά μεταπτυχιακές σπουδές στό ἐξωτερικό. Ὅμως, τήν πορεία τῶν σπουδῶν τοῦ ἀνέκοψε ἡ γνωριμία μέ τόν Ἅγιο Παῖσιο στό Ἁγιώνυμο Ὅρος, τόν ὁποῖο ἐπεσκέπτετο τακτικά καί εἶχε ἀναπτύξει πνευματικές σχέσεις, ἰδιαίτερος δέ καί μέ τήν Ἱερά Μονή Σταυρονικήτα καί τόν Γέροντα Βασίλειο, προηγούμενο σήμερα τῆς Ἱ. Μονῆς Ἰβήρων. «Θά σέ στείλω στήν Κρήτη γιά μεταπτυχιακό καί διδακτορικό», τοῦ εἶχε πεί ὁ Ὅσιος Παῖσιος, καί ἔτσι ὁ μακαριστός ὑπήκουσε, ἐγκατέλειψε τίς σπουδές καί κατέβηκε στήν Κρήτη. Μοναχός ἐκάρη στήν ἱστορική Μονή Ἁγίου Γεωργίου Ἐπανωσήφη, καί χειροτονήθηκε καί στούς τρεῖς βαθμούς τῆς Ἱερωσύνης ἀπό τόν μακαριστό Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης Τιμόθεο. Στή Μονή Γοργολαῖνι ἀνέπτυξε κατηχητική καί κηρυκτική δράση ὡς Ἱεροκήρυκας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, ἀσχολήθηκε μέ τή νεολαία καί ὀργάνωσε, ἀνακαίνισε καί ἔθεσε τά θεμέλια γιά τή λειτουργία τῆς Μονῆς. Στά χρόνια αὐτά συνδέθηκε καί μέ τόν ἄλλο σύγχρονο Ἅγιο, τόν Ὅσιο Πορφύριο τόν Κουσοκαλυβίτη, μέ τόν ὁποῖο εἶχαν ἀναπτύξει ἰδιαίτερο σύνδεσμο καί ἐπικοινωνία πνευματική. Ἐκεῖνος τοῦ εἶπε κάποτε, ὅταν ἀντιμετώπιζε ἕνα δίλημμα, νά παραμείνει στή Μονή ἢ νά καταλάβει μία ὑψηλή διοικητική θέση, τήν ὁποία τοῦ πρότεινε ἕνας μακαριστός σήμερα Ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης: «Μεῖνε στό μοναστήρι νά ἀνάβεις τό κανδήλι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καί ὁ μέγας Ἅγιος θά σέ κάνει Δεσπότη, χωρίς νά κάνεις τίποτα, γιά ὅλα θά φροντίσει αὐτός!!!». Καί πράγματι ἔτσι ἔγινε.

Ὁ μακαριστός καί πεφιλημένος μας πνευματικός Πατέρας καί ποδηγέτης ἀκολούθησε τήν ὁδὸ τῆς σταυρωμένης Ἀρχιερωσύνης. Ὅλη του ἡ ἀρχιερατική πορεία ὑπῆρξε σταυρός καί μαρτύριο. Πορεία πρὸς τόν Γολγοθά. Ἐργάσθηκε νυχθημερόν μέ πνεῦμα αὐτοθυσίας καί ἀγάπης γιά τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ παραμελώντας τήν προσωπική του ὑγεία καί ἀνάπαυση. Πάσχισε γιά ὅλα τά πνευματικά του παιδιά, τόν Ἱερό Κλῆρο τῆς Ἐπαρχίας του, -γιά τήν ἱεροπρέπεια καί τό ἐκκλησιαστικό ἦθος καί φρόνημα τοῦ ὁποίου καυχόταν- καί γιά τόν εὐλογημένο εὐσεβῆ λαὸ πού τόν ἔταξε ὁ Ἀρχιποίμην Χριστός νά διαποιμαίνει. Συμμετεῖχε στή λύπη καί τή χαρά ὄλων ἀνεξαιρέτως. Πίστευε βαθιά καί ἔκανε συνεχῶς πράξη αὐτό πού λέει ὁ θυμόσοφος λαός μας «μοιρασμένη λύπη, μισή λύπη, μοιρασμένη χαρά, διπλή χαρά». Τόν χαρακτήριζε πάντα ἡ ἄδολη πατρική ἀγάπη, ἡ εὐπρέπεια, ἡ νηφαλιότητα, ἡ σύνεση καί ἡ δικαιοσύνη. Ἦταν φιλακόλουθος, φιλομόναχος, φιλάγιος, ἀπλός καί ἀνεπιτήδευτος στούς τρόπους. Λειτουργοῦσε πάντοτε μέ ἀποκλειστικό γνώμονα τό συμφέρον τῆς Τοπικῆς μας Ἐκκλησίας καί τοῦ θεοφιλοῦς ποιμνίου του. Ἦταν φιλαλήθης, εὐθύς, καθόλου διπλωμάτης, δέν χαΐδευε αὐτιά, δέν «μασοῦσε» τά λόγια του, οὔτε ὠραιοποιοῦσε κατα-

στάσεις. Τηρούσε πάντα τήν Εὐαγγελική προτροπή νά εἶναι «τό ναι ναι-καί τό οὐ οὐ» (Ματθ. 5,37). Ἐλεγε πάντοτε τήν ἀλήθεια χωρίς νά ὑπολογίσει τό ὅποιοδήποτε κόστος. Δέν τοῦ ἄρεσε νά λένε καλά λόγια γι' αὐτόν, θυσιάζοντας τά δίκαια, τά θέσµια καί τίς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας. Δέν ἤθελε λίγο ἀπό 'δῶ καί λίγο ἀπό 'κει. Ὑποστήριζε τήν ἀποψή του μέχρι τέλους καί γι' αὐτό πολλάκις παρεξηγεῖτο.

Στά 22 χρόνια τῆς Ἀρχιερατικῆς καί θυσιαστικῆς διακονίας του ὁ ἀοίδιμος ἀνέπτυξε ἰκανό καί σπουδαῖο ποιμαντικό, φιλανθρωπικό καί κοινωνικό ἔργο. Ἐπιγραμματικά, ὡς ὁ πρῶτος συνεργάτης του ἀπό τήν πρώτη μέρα τῆς ἀρχιερατικῆς του πορείας, ἀναφέρω:

-Χειροτονία νέων καί μορφωμένων κληρικῶν καί κουρά νέων μοναχῶν, γιά τή στελέχωση Ἐνοριῶν καί Μοναστηριῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.

-Ἀνακαινιστικά ἔργα, ἐπισκέψεις σέ Ἐνορίες καί χωριά, σύσταση νέων Μονῶν καί Ἐνοριῶν, οἰκοδόμηση καί ἐγκαίνια δεκάδων νέων ναῶν, συντήρηση καί ἀποκατάσταση δεκάδων ἐκκλησιαστικῶν μνηµεῖων, καθαρισµός καί συντήρηση πολλῶν φορητῶν εἰκόνων καί περίτεχνων τέµπλων ναῶν.

-Ἀνοικοδόμηση τῶν σύγχρονων κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων τοῦ «Κέντρου Πολιτιστικῆς καί Κοινωνικῆς Μέριµνας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως» στόν αὐλειο χῶρο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ὅπου σήµερα λειτουργοῦν οἱ Σχολές Βυζαντινῆς Μουσικῆς καί Ἀγιογραφίας, τό Κοινωνικό Φροντιστήριο, Βιβλιοθήκη-Ἀναγνωστήριο καί βρίσκονται ἡ αἴθουσα Ἱερατικῶν Συνεδρίων καί διαλέξεων τῆς Σχολῆς Γονέων καί Στήριξης Οἰκογένειας, τό πλήρως ἐξοπλισµένο Ἐργαστήριο Πληροφορικῆς, ἐγκαταστάσεις Συσσιτίων κ.ἄ.

-Ἰδρυση τοῦ «Ἀγροτικοῦ Κέντρου Καινοτοµίας καί Ἐπιχειρηµατικότητας - BIC Κρήτης», μιᾶς καινοτόμου δράσεως γιά τήν παραγωγή τῆς τοπικῆς ἀγροτικῆς κοινωνίας.

-Διοργάνωση λαμπρῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων, ὅπως γιά τήν ἑκατονταετηρίδα τοῦ Ἱ. Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἁγίας Αἰκατερίνης Σητείας τόν Νοέµβριο τοῦ 1999, γιά τά Θυρανοίξια τοῦ περικαλλοῦς τούτου ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ μετά τήν ἐκ βάθρων συντήρησή του τό 2002 κ.ἄ.

-Ἀγορά καί ἀναστήλωση τοῦ νεοκλασσικοῦ κτιρίου τοῦ πρῶην Καταστήµατος τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζας στή Σητεία, πού ἀποτελεῖ στολίδι γιά τήν πόλη καί σήµερα στεγάζεται σ' αὐτό τό Ἐπισκοπεῖο καί τά Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς µας.

-Ἀγιοκατάταξη στό Ἀγιολόγιο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Ὁσίου Ἰωσήφ τοῦ Γεροντογιάννη, τό ἔτος 2005.

-Ἀξιοποίηση τῆς περιουσίας τοῦ Κοινωφελοῦς Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύµατος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως «Παναγία ἡ Ἀκρωτηριανή» μέ τήν ἔγκριση τῆς µεγάλῆς τουριστικῆς ἐπένδυσῆς στήν περιοχή «Κάβο Σίδερο».

-Επαφή με νέους, επισκέψεις σε σχολεία, διανομή Καινής Διαθήκης στους μαθητές, Παιδικές και Νεανικές Κατασκηνώσεις, χρηματικά έπαθλα για τους άριστεύσαντες μαθητές τής Δευτεροβάθμιας Έκπαίδευσης.

-Διοργάνωση παγκρήτιων αγώνων στίβου «Νεστόρεια» στην Ίεράπετρα, και πανελληνίων αγώνων «Γύρος τής Σητείας» σε συνεργασία με τους Δήμους Ίεράπετρας και Σητείας αντίστοιχα.

-Συνεχής κατάρτιση και έπιμόρφωση τών Έφημερίων, διοργάνωση Ίερατικών Συνάξων, όμιλίες κατά τους Κατανυκτικούς Έσπερινούς τής Μεγάλης Τεσσαρακοστής, Ίερά Έξομολόγηση τών πιστών, διοργάνωση και συνοδεία προσκυνηματικών έκδρομών.

-Λειτουργία Σισσιτίου στην πόλη τής Σητείας.

-Ίδρυση Έκκλησιαστικού Βιβλιοπωλείου και λειτουργία Έκκλησιαστικού Ραδιοφωνικού Σταθμού.

-Έκδοση διμηνιαίου περιοδικού «Άγκυρα Έλπίδος», με τά ένθετα παιδικά και νεανικά φυλλάδια «Κοντά στον Χριστό» και «Νεανικά Άγκυροβολήματα», έκδόσεις ψυχοφελών και ιστορικών πονημάτων, φιλοξενία διαφόρων Συνεδρίων.

-Συνεργασία με εκπροσώπους τής Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης και τους άλλους φορείς για τήν πρόοδο τής τοπικής μας κοινωνίας, συλλαλητήρια σε Ίεράπετρα και τή Σητεία για τή στήριξη και αναβάθμιση τών Νοσοκομείων τών δύο πόλεών μας. Έπισκέψεις σε νοσοκομεία, γηροκομεία, στρατόπεδα, σχολές.

Άοίδιμε Γέροντα, αυτά ύπήρξαν μερικά από τά έργα πού με πολύ κόπο, μόχθο και θυσία πράξατε κατά τήν Αρχιερατεία σας, τά φανερά τοίς ανθρώποις. Υπήρξαν όμως και τά άλλα τά άφανη και κρύφια, τά ώφέλιμα τοίς ανθρώποις, τά όποια ύπήρξαν περισσότερα και τά όποια γνωρίζει μόνον ό «*ετάζων καρδίας και νεφρούς Κύριος*».

Έμεις Γέροντα πού εύλογηθήκαμε, πού άγιαστήκαμε, πού έλεηθήκαμε, πού χειροτονηθήκαμε, πού μεταλάβαμε από τά χέρια σας και πού γέμισαν οί παλάμες μας από τό αντίδωρο, από τήν άγάπη τής αρχιερατικής διακονία σας, ζητάμε ταπεινά συγγνώμη για τίς θλίψεις πού σάς ποτίσαμε, διότι πολλές φορές δέν φανήκαμε άξιοι τής άγάπης σας.

Αυτήν τήν ώρα καταθέτουμε τήν εύγνωμοσύνη μας για ό,τι μάς προσφέρατε, για ό,τι πράξατε για μάς και ιδιαίτέρως για τόν όμιλοϋντα. Έσείς μάς χαρίσατε τό «*εϋ ζήν*». Υπήρξατε ό πνευματικός μας πατέρας και προστάτης. Μάς όδηγήσατε στην ιερωσύνη, μάς χειραγωγήσατε στην έκκλησιαστική ζωή, μάς ένεπνεύσατε τήν άγάπη προς τήν Έκκλησία, προς τήν Κυρία Θεοτόκο και όλους τους Άγίους, μάς δίδαξατε τήν άφοσίωση και τή θυσιαστική διακονία προς τήν Έκκλησία, τά ιδανικά και τίς διαχρονικές

ἀξίες τοῦ μαρτυρικοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τῆς ἐσταυρωμένης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Αοίδιμε Γέροντα, τώρα πού φεύγετε σωματικῶς ἀπό ἀνάμεσά μας σᾶς παρακαλοῦμε νά μὴν μᾶς ξεχνάτε καί σᾶς ζητᾶμε νά ἀπλώσετε τὰ χέρια σας ἀπό ἐκεῖ ψηλά νά μᾶς εὐλογήσετε καί νά μᾶς παραμυθήσετε. Νά εὐλογήσετε τὰ ἀπορφανισθέντα πνευματικά σας παιδιά, οὕτως ὥστε νά συνεχίσουμε νά διακονοῦμε καί νά καρποφοροῦμε στήν Ἁγία μας Ἐκκλησία.

Περατώνω τόν ἐπικήδειο τοῦτο λόγο, ἐκ μέρους τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καί τῶν Μοναστικῶν Ἀδελφοτήτων σας, πολυσεβαστέ Γέροντά μας, μέ τήν εὐχή νά εἶναι ἀπρόσκοπτος ἡ ἀνάβασή σας «εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου». Καί εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος καί τό πιστεύω ἀκράδαντα, ὅτι ἡ χαριτωμένη καί ἁγιασμένη ψυχή σας συνοδεύεται ἀπό τοὺς ἀγγέλους στήν οὐράνια δόξα τοῦ Παραδείσου, στή θέα τοῦ Ἀκτίστου Φωτός. Ὅσα ἐπέτρεψε ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου νά ζήσω κοντά σας, κατά τίς τελευταῖες στιγμές τῆς ἐπί γῆς ζωῆς σας καί νά σᾶς κλείσω τὰ μάτια, ὅταν ἡ μακαρία ψυχή σας φτερουγίσει ὀσιακά γιά τὰ οὐράνια σκηνώματα, μέ διαβεβαιώνουν γι' αὐτό. Καί ὅπως μοῦ εἶπε μία ἀγνή καί χαριτωμένη προσφιλῆς μου ψυχή: *«μὴν κλαῖς, παιδί μου, καί μὴν στεναχωριέσαι, γιατί οἱ παλιοὶ κρητικοὶ ἔλεγαν ὅτι οἱ ψυχές τῶν δικαίων ἀνθρώπων φεύγουν ἀπό αὐτὴ τὴ ζωὴ καί πετοῦν ὅπως πεθαίνουν τὰ πουλιά, χωρίς θόρυβο».*

Σᾶς ὑποσχόμαστε ὅτι ὅλοι ἐμεῖς θά σᾶς μνημονεύομε στό ἐπί γῆς θυσιαστήριο γιά ὅ,τι προσφέρατε σέ μᾶς προσωπικά καί στήν τοπική μας Ἐκκλησία, καί σᾶς παρακαλῶ προσωπικά νά προσεύχεσθε στό ἐπουράνιο θυσιαστήριο μαζί μέ τόν μακαριστό Γέροντά σας Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης Εὐγένιο, τόν μακαριστό Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης Τιμόθεο, τοὺς μακαριστοὺς προκατόχους σας Φιλόθεο καί Φιλόθεο, τοὺς αοίδιμους ἀδελφούς σας Τίτο, Δημήτριο, Κύριλλο, Ἄνθιμο, Γέροντα Εἰρηναῖο καί Νεκτάριο, ὡς πρεσβευτῆς στόν οὐρανό γιά ὅλους μας, γιά τόν ἱερό κλῆρο, τίς μοναστικές ἀδελφότητες, γιά τὰ πνευματικά σας παιδιά καί γιά τόν πιστό λαό τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας, πού τόσο πολύ ἀγαπήσατε καί θυσιάσατε τόν ἑαυτό σας, ἀλλά καί τόσο πολύ σᾶς ἀγάπησε.

«Ὁ τῶν ψυχῶν δεσπότης καί τῶν σωμάτων οὗ ἐν τῇ χειρὶ ἡ πνοὴ ἡμῶν τῶν θλιβομένων παραμυθία ἀνάπαυσον ἐν χώρᾳ Δικαίων, ὃν μετέστησας δοῦλόν σου».

«Χριστός σέ ἀναπαύσει ἐν χώρᾳ ζώντων, καί πύλας Παραδείσου ἀνοίξει σοι καί βασιλείας δείξει πολίτην καί ἀφεςίν σοι δώῃ ὧν ἡμαρτες ἐν βίῳ φιλοχρίστε».

Νά ἔχομε τήν εὐχή σας, μακαριστέ καί αοίδιμε Γέροντά μας, Μητροπολίτα Εὐγένιε.

Πρό τῆς ταφῆς εἰς τὸ Ἐπισκοπικὸ Παρεκκλήσιο τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Ἐρημίτου.

Λόγος ἐπικίδειος
τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Μιχαήλ
Ἐκπροσώπου
τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης Σινᾶ

Ὁ Σεβασμιώτατος πατήρ ἡμῶν καί Ἀρχιεπίσκοπος Σινᾶ, Φαράν καί Ῥαϊθῷ κύριος Δαμιανός -κατ' ἐντολήν τοῦ ὁποίου, ὡς Σκευοφύλακας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σινᾶ, παρευρίσκομαι στήν ἐξόδιο ἀκολουθία τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου- ἀλλά καί σύμπασα ἡ Σιναϊτική Ἀδελφότητα, ἐκφράζουμε τά βαθύτατα συλλυπητήριά μας πρός τήν Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, πρός τούς κατά σάρκα καί κατά πνεῦμα οἰκείου τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιερέως καί πρός τό ἀπορφανισμένο ποιμνιο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας.

Μακαριστέ Δέσποτα,

Πεποιθότες στούς λόγους τοῦ Κυρίου μας ὅτι “ὅπου εἰμί ἐγώ, ἐκεῖ καί ὁ διάκονος ὁ ἐμός ἔσται· ἐάν τις ἐμοί διακονῇ, τιμήσει αὐτόν ὁ Πατήρ” (Ἰω. 12,26), προσευχόμεθα ἐκ βάθους καρδίας, ὁ Πανάγαθος Θεός νά ἀναπαύσῃ τήν ψυχὴν σου, τήν ψυχὴν ἑνός πιστοῦ διακόνου Του καί ἐκλεκτοῦ ἱεράρχου μετά τῶν δικαίων. Σύ δέ, ἐνθυμοῦ τήν ἐμπερίστατη Σιναϊτική Ἀδελφότητα -τήν ὁποία ἀγάπησες καί βοήθησες- καί εὔχου ὑπέρ αὐτῆς.

Αἰωνία ἡ μνήμη!

Ἐν Ἱεραπέτρα, τῇ 18ῃ Σεπτεμβρίου 2016

Διά τήν Ἱεράν Μονήν Σινᾶ

Ἀρχιμ. Μιχαήλ Σιναΐτης
Σκευοφύλαξ Ἱερᾶς Μονῆς Σινᾶ

Ό Έξοχ. κ. Σταύρος Άρναουτάκης, Περιφερειάρχης Κρήτης.

**Λόγος ἐπικίδειος
τοῦ Ἐξοχ. κ. Σταύρου Ἀργαουτάκι,
Περιφερειάρχου Κρήτης**

Μέ θλίψη καί βαθιά συγκίνηση ἡ Σητεία, ἡ Ἱεράπετρα καί ὅλη ἡ Κρήτη σᾶς συνοδεύει στήν τελευταία σας κατοικία ἐδῶ στή Ἱεράπετρα, στήν ἔδρα τῆς Ἱεῤᾶς Μητρόπολης Ἱεραπύτνης καί Σητείας, πού γιά 22 συνεχή χρόνια διακονήσατε.

Ἱερός κλῆρος, ἀρχές, φορεῖς καί λαός ἀποχαιρετοῦμε σήμερα ὅλοι μαζί τόν ἀκούραστο Ἱεράρχη μέ τό πλούσιο ποιμαντορικό καί κοινωνικό ἔργο πού δυστυχῶς διακόπτεται πρόωρα. Ὁ ἐκλιπών Ἱεράρχης μας ἦταν ξεχωριστή προσωπικότητα Ποιμενάρχη καί ἀνθρώπου πού νοιαζόταν γιά τόν τόπο καί πρωτοστάτησε σέ πολλές πρωτοβουλίες καί δράσεις μέ στόχο τήν τοπική ἀνάπτυξη καί τήν ἀναβάθμιση τῆς ποιότητας ζωῆς τῶν ἀνθρώπων τῆς περιοχῆς. Προέτασσε τό ἐμεῖς κάνοντας πράξη ζωῆς τόν λόγο τοῦ Θεοῦ, τήν ἀλληλεγγύη, ἐνῶ ὑπῆρξε στήριγμα τοῦ λαοῦ τῆς περιοχῆς συμμεριζόμενος τά προβλήματα τίς ἀγωνίες καί τίς ἀνάγκες του.

Ἀπό τή θέση του ὡς Μητροπολίτης Ἱεραπύτνης καί Σητείας συνεργαστήκαμε ἀρμονικά γιά τό κοινό καλό, διαπιστώνοντας τήν θέλησή του γιά τήν πρόοδο τοῦ τόπου.

Ἡ Περιφέρεια Κρήτης, μέ την Ἱερά Μητρόπολη Ἱεραπύτνης καί Σητείας καί τούς ἄλλους φορεῖς δρομολογήσαμε ἀπό κοινοῦ σημαντικά ἔργα προσφοῤᾶς στόν συνάνθρωπο καί στήν στήριξη τῆς τοπικῆς κοινωνίας. Ὅμως τίς πρωτοβουλίες καί τό Ποιμαντορικό ἔργο τοῦ Ἱεράρχη τό γνωρίζουν περισσότερο ἀπό τόν καθένα οἱ κληρικοί καί οἱ πολῖτες τοῦ τόπου πού σήμερα μέ ὀδύνη ἀποχαιρετοῦν τόν δικό τους καί δικό μας ἄνθρωπο. Ἀνέπτυξε φιλανθρωπικό ἔργο, ἐνισχύοντας ἰδιαίτερα τό Νοσοκομεῖο τῆς Ἱεράπετρας καί τόν ἀγῶνα γιά νά μῆν κλείσει, τόν Ἐρυθρό Σταυρό καί τό Κοινωνικό Παντοπωλεῖο, καθῶς καί ἄλλους κοινωνικούς φορεῖς. Εἰδικότερα, στήριξε τίς κινητοποιήσεις καί τά συλλαλητήρια γιά τή βελτίωση τῶν ὑπηρεσιῶν ὑγείας στό Λασιθί γιά τό κοινό καλό, ἐνῶ μεγάλο ἦταν τό ἐνδιαφέρον του ἀλλά καί ἡ ἀγωνία του μέχρι τίς τελευταῖες ὥρες τῆς ζωῆς του στό νά προχωρήσει ἡ ἀξιοποίηση καί ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς ὅπου βρίσκεται ἡ Ἱ. Μονή Τοπλοῦ ἀπό τό Ἰδρυμα «Παναγία Ἀκρωτηριανή».

Ἡ Περιφέρεια Κρήτης κλείνει εὐλαβικά τό γόνυ μπροστά στό σεπτό σκῆνωμά σας ἀποχαιρετώντας σας στήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ. Ἄς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη σας καί ἐλαφρύ τό χῶμα τῆς Κρητικῆς γῆς πού θά σᾶς σκεπάσει σέ λίγο.

Ο τάφος του μακαριστού Μητροπολίτου κυρού Εύγενίου.

**Λόγος ἐπικίδειος
τοῦ Ἐντιμ. κ. Θεοδοσίου Καλαντζάκι,
Δημάρχου Ἱεράπετρας**

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιε,
ἐκπρόσωπε τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,
Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κρήτης κ.κ. Εἰρηναῖε,
Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς,
Σεβαστοὶ Πατέρες,
Κύριε Περιφερειάρχα,
Κύριοι Βουλευτές,
Ἀγαπητοὶ Δήμαρχοι καὶ ἐκπρόσωποι τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης,
Ἐκπρόσωποι Στρατιωτικῶν, Ἀστυνομικῶν καὶ λοιπῶν ἀρχῶν,
Ἐκπρόσωποι Φορέων καὶ Συλλόγων,
Σεβαστὸ ἐκκλησίασμα,

Σύσσωμη ἡ κοινωνία τοῦ Δήμου Ἱεράπετρας ἀποχαιρετᾷ σήμερα μέ συγκίνηση τὸν σεπτὸ Ποιμενάρχη, τὸν πνευματικὸ ἡγέτη καὶ μακαριστὸ Ἱεράρχη πού διακρίθηκε γιὰ τὸ σπουδαῖο ποιμαντορικὸ καὶ κοινωνικὸ του ἔργο, ἀφήνοντας πολὺτιμες παρακαταθῆκες στὸν τόπο μας, στὸν κλῆρο καὶ τὸ λαό.

Μέ βαθιὰ ὀδύνη καὶ ἄφατη θλίψη ἀποχαιρετοῦμε τὸν ἀοίδιμο Μητροπολίτη κυρὸ Εὐγένιο, πού διακόνησε τὴν Ἱερά Μητρόπολη Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας γιὰ εἴκοσι δύο (22) ὀλόκληρα χρόνια.

Ἡ εὐλογία του, τὰ σπάνια καὶ πλούσια χαρίσματά του, ἡ ἀνόθευτη ἀγάπη του, ἡ εὐγένεια καὶ ἡ ἀδιαμφισβήτητη παιδεία του ἔδιναν καθημερινὰ ἐλπίδα σέ μιὰ ἐποχὴ ἀξιακῆς ὕφεσης καὶ πολλαπλῶν δυσκολιῶν.

Ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης κυρὸς Εὐγένιος, μέ τὸ πλούσιο καὶ ἀξιόλογο φιλανθρωπικὸ καὶ κοινωνικὸ του ἔργο, μέ τὴν ἄδολη καὶ αὐθεντικὴ ἀγάπη του, ἀγκάλιαζε καὶ στήριζε καθημερινὰ τοὺς πολίτες τῆς Ἱεράπετρας σέ πείσμα τῶν δύσκολων καιρῶν.

Τὸ Κοινωνικὸ Φροντιστήριο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας, ἡ Σχολὴ Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἡ διοργάνωση τῶν ἀθλητικῶν ἀγώνων «Νεστόρεια» σέ συνεργασία μέ τὸν Δήμο Ἱεράπετρας καὶ ἀθλητικούς συλλόγους γιὰ περισσότερο ἀπὸ 15 χρόνια, οἱ παιδικές κατασκηνώσεις, τὰ συσσίτια, οἱ προσφορές ἐνίσχυσης φορέων, συλλόγων καὶ ἀρχῶν, τὸ Ἀγροτικὸ Κέντρο Καινοτομίας καὶ Ἑρευνας (BIC) Κρήτης ὑπῆρξαν μερικὲς μόνο πτυχές τοῦ ἀξιόλογου ἔργου του.

Σέ ὅλα αὐτά, ξεχωριστὴ ἔγνοια καὶ μέριμνα, τὸ Νοσοκομεῖο τῆς πόλης

μας. Άρωγός από τήν πρώτη στιγμή στόν συλλογικό άγώνα τών Ίεραπε-
τριτῶν γιά τό Νοσοκομείο, ό μακαριστός Μητροπολίτης κυρός Εὐγένιος
πρωτοστάτησε από τό 2011 στήν προσπάθεια, διεκδικώντας μέ έπιμονή
τήν πλήρη καί όμαλή λειτουργία του.

Συνοδοιπόρος στά προβλήματα καί στίς δυσκολίες τών έποχῶν, ό ακού-
ραστος καί αοίδιμος Ποιμενάρχης μας, στάθηκε δίπλα στήν Τοπική Αυτό-
διοίκηση, στίς ανάγκες καί τά προβλήματά της, επιδιώκοντας μέσα από
τήν άγαστή συνεργασία, τήν πρόοδο καί τήν ανάπτυξη τοῦ Δήμου Ίεράπε-
τρας καί τών τοπικῶν κοινωνιῶν.

Άνθρωπος προσηνής, σεμνός, μελίχιος, πράος καί εὐγενικός, εὐπρεπής
καί φωτισμένος επιδίωκε καθημερινά τήν ήθική έξύψωση καί αναγέννηση
τοῦ κλήρου καί τοῦ ποιμνίου του μέ ιδιαίτερη προσήλωση στή νέα γενιά.

Σεβαστέ μας Πατέρα, πάνδημη σήμερα ή Ίεράπετρα σās αποχαιρετᾶ,
εὐχόμενη ό Θεός νά αναπαύσει τήν ψυχή σας στά οὐράνια σκηνώματα.

Οί προτροπές καί οί συμβουλές σας θά μᾶς καθοδηγοῦν στόν καθημερινό
βίο μας ως πολύτιμες παρακαταθήκες γιά όλους μας καί ειδικότερα γιά τή
νέα γενιά.

Άς εἶναι αἰωνία ή μνήμη σας πολυσέβαστε καί τετιμημένε Ποιμενάρχη
μας.

Ή Ίεράπετρα θά σās θυμᾶται πάντα μέ άγάπη καί σεβασμό!

**Λόγος ἐπικίδειος
τοῦ Ἐντιμ. κ. Θεοδώρου Πατερᾶκι,
Δημάρχου Σητείας**

Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κρήτης,
Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς,
ἅγιοι Πατέρες,
ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν,
κυρίες καί κύριοι,

Μέ αἰσθήματα ὀδύνης, θλίψης ἀλλά καί εὐγνωμοσύνης στό πρόσωπό του σήμερα τό Λασιθί καί ἡ Κρήτη πενθεῖ τήν ἀπώλεια ἑνός σεβαστοῦ Ἱεράρχη, τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτη μας, Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυροῦ Εὐγενίου. Ὁ ἀείμνηστος Ἱεράρχης μας ὑπηρετήσε τόν τόπο καί τούς ἀνθρώπους του μέ περισσή ἀγάπη καί ἀφοσίωση, θέτοντας τόν ἑαυτό του ψυχῆ τε καί σώματι στήν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ καί τοῦ λαοῦ του. Μέ γνώμονα πάντοτε τό ὀρθόδοξο πνεῦμα ἐπιτέλεσε μέγιστο κοινωνικό καί φιλανθρωπικό ἔργο στους Δήμους Σητείας καί Ἱεράπετρας. Μέ πατρική ἀγάπη πάντα κοντά στή νεολαία προσπαθοῦσε μέ ὑπομονή καί ἐπιμονή γιά τήν πνευματική της θωράκιση. Πάντα δίπλα στίς τοπικές Ἀρχές καί στόν λαό ἀγωνίσθηκε γιά τή βελτίωση τῆς ποιότητας ζωῆς καί τήν ἀναβάθμιση τῶν παρεχομένων ὑπηρεσιῶν τοῦ κράτους στά θέματα πού ἀφοροῦσαν τήν Ὑγεία καί τήν Παιδεία τῆς περιοχῆς μας. Πάντα ὅλα γιά τό κοινωνικό σύνολο.

Ἀντιλαμβανόμενος τήν ἀναγκαιότητα συμπαράστασης, ὑλικῆς καί ἠθικῆς, σέ μερίδα τοῦ ποιμνίου του, πού δυσκολευόταν στήν καθημερινότητά του, καθιέρωσε ἐκδηλώσεις ἀγάπης, κοινωνικά συσσίτια, μοιράζοντας ἀπλόχερα τήν ἀγάπη του σέ τάλαιπωρημένους συμπολίτες μας. Τούς ἔλεγε: «Ὁ Θεός σᾶς ἀγαπᾷ ὅλους, θέλει τό καλύτερο γιά ἑσᾶς, δέν θά σᾶς προδώσει ποτέ, μᾶς ἔχει ὅλους στήν ἀγκαλιά του καί μᾶς συγχωρεῖ ὅλους». Ἔδινε πάντα τή μάχη τῆς ἀνάπτυξης γιά τήν περιοχή, γιά τήν ἀξιοποίηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ὡς Πρόεδρος τοῦ Κοινοφελοῦς Ἰδρύματος «Παναγία ἡ Ἀκρωτηριανή». Συνεργαστήκαμε μαζί πολλά χρόνια. Δέν ἔχανε τό κουράγιό του, παρά τίς δυσκολίες. Δυστυχῶς δέν πρόλαβε.

Πιστεύουμε ὅτι ἀπό ἐκεῖ ὅπου τώρα βρίσκεται, στήν ἀγκαλιά τοῦ Κυρίου πού ὑπηρετήσε, θά συνεχίσει νά μᾶς ἔχει στή μέριμνά του καί θά προσεύχεται γιά ὅλους ἐμᾶς, τά πνευματικά του παιδιά. Ἡ ἀγάπη μας θά τόν συνοδεύει.

Αἰωνία σας ἡ μνήμη ἀξιοσέβαστε Ἱεράρχη καί πνευματικέ μας Πατέρα.

Ὁ Δῆμος Σητείας, ἡ κοινωνία τῆς Σητείας, ἐκφράζει θερμά συλλυπητήρια στήν Ἐκκλησία Κρήτης καί στους συγγενεῖς του.

Λόγος ἐπικίδειος
τοῦ Ἐντιμ. κ. Ἐμμανουὴλ Θραψανιώτη,
Βουλευτοῦ Ν. Λασιθίου

Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κρήτης,
Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς,
κύριε Περιφερειάρχη,
κυρίες καὶ κύριοι ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν,
ἀγαπητοὶ Λασιθιώτες,

Βρισκόμαστε σήμερα ἐδῶ, μακαριστέ Μητροπολίτα Εὐγένιε, γιὰ τό στερνό σου ταξίδι, ἀπευθύνοντάς σου τόν ὕστατο χαιρετισμό μας. Καί εἶναι γεγονός ὅτι ἡ αἰφνίδια ἔξοδος σου ἀπό τοῦτον τόν κόσμο, μᾶς συγκλόνησε ὅλους καί μᾶς γέμισε θλίψη γιατί ἦσαν σέ ἡλικία πού πολλά εἶχες νά προσφέρεις ἀκόμα καί μέχρι καί προχθές γεμάτος ζωντάνια, ἔδινες τόν ἀγῶνα σου γιὰ τόν λαό τῆς Μητροπόλεώς σου καί ὄχι μόνον.

Εἶχα τήν τιμή νά σέ γνωρίσω ἀπό κοντά. Πάντα πρόσχαρος, μειλίχιος, προσηνής, αἰσιόδοξος, μαχητικός, καταδεκτικός, ἔτοιμος νά ἀφουγκραστεῖς ἀκόμα καί ὅταν διαφωνοῦσες, καί αὐτό εἶναι πού καταξιώνει τόν ἄνθρωπο ἀκόμα περισσότερο. Ἡ σύγκλιση μέσα ἀπό τόν διάλογο.

Ἅλα τοῦτα χάθηκαν μονομιᾶς ἀλλά δέν θά σβήσουν. Θά παραμείνουν ζωντανά στή μνήμη μας.

Εἶναι γεγονός ὅτι τό τίμημα γιὰ τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης καί ιδιαίτερα γιὰ τόν Νόμο Λασιθίου καί τίς Ἱερές Μητροπόλεις του, Πέτρας καί Χερωνήσου καί Ἱεραπύτνης καί Σητείας, ὑπῆρξε βαρῦ. Πρὶν ἀκόμα συμπληρωθεῖ ἕνας χρόνος, ἀπώλεσε δύο πανάξιους Ἱεράρχες. Τόν κυρό Νεκτάριο καί τώρα τόν κυρό Εὐγένιο. Καί οἱ δύο ἔφυγαν νωρίς. Καί οἱ δύο εἶχαν πολλά νά προσφέρουν ἀκόμα. Δύο φωτεινές προσωπικότητες. Ἰδιαίτερα στίς δύσκολες μέρες πού βιώνουμε, ὅπου στή δυστυχία καί τήν ἀνέχεια πρέπει νά εἴμαστε γεναιόδωροι καί ἀλληλέγγυοι. Καί ἐσεῖς γνωρίζατε πῶς νά ἀμβλύνετε τόν πόνο καί νά ἀπλώνετε χέρι βοήθειας στόν πάσχοντα χωρίς διακρίσεις.

Μακαρίστε Μητροπολίτα Εὐγένιε, ἀπ' αὐτήν ἐδῶ τή θέση ἀπευθύνω τά θερμά μου συλλυπητήρια στούς οἰκείους σου καί εὐχομαι ἐλαφρῦ τό χῶμα. Καλό σου κατευόδιο!

**Λόγος ἐπικίδειος
τοῦ Ἐντιμ. κ. Ἰωάννου Πλακιωτάκη,
Βουλευτοῦ Ν. Λασιθίου**

Ἡ αἰφνίδιος ἐκδημία τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυροῦ Εὐγενίου λύπησε βαθύτατα τή Μητέρα μας Ἐκκλησία, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης καί ὅλο τόν κρητικό λαό. Ἰδιαιτέρως ὅμως λύπησε καί ἔθλιψε τόν Ἱερό Κλήρο, τίς μοναχικές ἀδελφότητες καί τόν εὐσεβῆ λαό τῆς Μητροπόλεως του πού στερήθηκαν ἀναπάντεχα τόν Πατέρα καί Ποιμενάρχη τους.

Ὁ αἰοίδιμος Μητροπολίτης Εὐγένιος καθ' ὅλη τή διάρκεια τῆς ἀρχιερατικῆς του διακονίας ἐκδαπανήθηκε γιά τήν πρόοδο τῆς Μητροπόλεως του. Μεριμνήσε γιά τή διατήρηση καί αὔξηση τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως στό ποιμνιο πού τοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ Θεός. Στάθηκε κοντά στούς νέους μέ πολλούς καί διαφορετικούς τρόπους, ὅπως μέ τή διοργάνωση τῶν ἀθλητικῶν ἀγώνων «Νεστόρεια». Πρωτοστατοῦσε στόν ἀγώνα γιά κάθε δίκαιο αἶτημα τῶν τοπικῶν κοινωνιῶν τῆς Μητροπόλεως του. Ἡ οικονομική κρίση τῶν τελευταίων ἐτῶν δέν τόν ἄφησε ἀδιάφορο. Βοήθησε μέσω τῆς Μητροπόλεως πολλούς ἐνδεεῖς συνανθρώπους μας ἀλλά καί στήριξε τό κοινωνικό ἔργο ἄλλων φορέων, ἀποβλέποντας πάντοτε στό κοινό καλό καί στήν ἀνακούφιση τῶν ἐμπερίστατων συνανθρώπων μας.

Θά τόν θυμόμαστε πάντοτε ὡς ἓνα ἱκανό καί δυναμικό Ποιμενάρχη πού σφράγισε τήν τοπική ἱστορία μέ τήν παρουσία του καί τό πολύπλευρο ἔργο του. Συλλυπούμαστε τοὺς οἰκειοὺς του γιά τήν ἀδόκητη κοίμησή του καί εὐχόμαστε ὁ Θεός νά τόν ἀναπαύσει μετά τῶν ἀγίων Ἱεραρχῶν καί νά τοῦ ἀποδώσει τό δίκαιο στεφάνι τῶν κόπων καί τῶν πόνων τῆς Ἀρχιερωσύνης του. Αἰωνία του ἡ μνήμη!

Κατά τό τεσσαρακονθήμερον μνημόσυνον του άοιδίμου Μητροπολίτου Γεραπύτης και Σητείας κυρου Εύγενίου.

Λόγος
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου
κ. Δαμασκinoῦ,
ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης,
κατά τό τεσσαρακονθήμερον Μνημόσυνον
τοῦ ἀοιδίου Μητροπολίτου
Ἱεραπύτνης καί Σιτείας κυροῦ Εὐγενίου

Βαρυαλγῆς καί πάλιν κατέπεσε ὁ ἀνηλεῆς τοῦ θανάτου πέλεκυς ἐπὶ τῆς Ἱεραρχίας τῆς ἐν Κρήτῃ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐνῶ ἀνθρωπίνως τά δάκρυα εἰσέτι δέν ἔπαυσαν διὰ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Πέτρας καί Χερρονήσου κυροῦ Νεκταρίου καί αἱ πληγαὶ δέν ἐπουλώθησαν, καί πάλιν ἡ ἡμετέρα Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος καί σύμπας ὁ ἱερός κλῆρος καί ὁ εὐσεβὴς λαός τῆς Θεοσώστου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας ὑποκύπτει εἰς νέαν θλίψιν καί ἀλγεινὴν κατάστασιν ἐξ αἰτίας τῆς ἐξόδου ἐκ τῆς παρουσίας ζωῆς τοῦ ἀξιοσεβάστου καί γεραροῦ Μητροπολίτου κυροῦ Εὐγενίου. Ἄνερμήνευτος ἡ ἀπώλεια. Ἐδυσε ὁ μέχρι πρότινος μεθ' ἡμῶν συναυλιζόμενος πολυσεβάστος Ἱεράρχης· ἐσίγησεν τοῦ ἀοιδίου πατρός ἡ γλῶττα ἡ καθ' ἑκάστην κινουμένην πρὸς νοθεσίαν καί προτροπὰς, πρὸς πᾶν ὅ,τι καλόν καί λυσιτελές κατέλειπεν, ὃ κατεγράφη ἀνεξιτήλοις γράμμασι ἐν ταῖς καρδίαις πάντων ἡμῶν· ἀλλὰ φεῦ! Οὕτω ἠδόκησεν ὁ Θεός!

Ποία γλῶττα δύναται ἐξιστορίσαι τὴν πολυσχιδῆ σου διακονίαν πεφιλημένε καί πολύκλαυστε Γέροντα Μητροπολίτα καί Ποιμενάρχα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας; Θεωρῶ τὴν δύναμίν μου ἀσθενῆ διὰ νὰ ἐκφράσω τό μεγαλεῖον τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας καί διακονίας σου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἀνέθεσεν εἰς τὴν ταπεινότητά μου νὰ ὀμιλήσω σήμερον εἰς τό τεσσαρακονθήμερον Μνημόσυνόν σου, σεπτέ Γέροντα.

Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κρήτης κ.κ. Εἰρηναῖε,
Σεπτὴ τῶν Ἱεραρχῶν χορεία,
Πανοσιολογιώτατοι καί Πανοσιώτατοι Ἡγούμενοι,
Αἰδεσιμολογιώτατοι καί Αἰδεσιμώτατοι Πρεσβύτεροι,
Εὐλαβέστατοι Διάκονοι,

Ὅσιώτατοι Μοναχοί καί Μοναχαί,
Εὐλαβέστατοι κατά σάρκα συγγενεῖς τοῦ ἀοιδίου Ἱεράρχου,
Ἐντιμότατοι Ἄρχοντες τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καί ἀστυνομικῶν
Ἀρχῶν,

Ἐκπρόσωποι τῶν φορέων τοῦ τόπου,
Φιλακόλουθε καί πενθηφόρε λαέ τοῦ Θεοῦ,

Μέγα καί ὄντως φοβερόν τό τοῦ θανάτου μυστήριον. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος
καί Θεός ἐδειλίασεν ὡς ἄνθρωπος ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καί ὅμως, παρά τήν
τραγωδίαν τοῦ γεγονότος, ὑπάρχει ἡ ἐλπίς τήν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ ἴδιος ὁ
Κύριος καί Θεός ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Σταχυολογῶν τούς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, *«Μνημονεύετε τῶν
ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τόν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεω-
ροῦντες τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμείσθε τήν πίστιν»* (Εβρ. 17,7), θά
προσπαθήσω νά σκιαγραφήσω τήν προσωπικότητα τοῦ σεπτοῦ Ἱεράρχου
κυροῦ Εὐγενίου.

Ἡ Ἀποστολική ταύτη προτροπή συνήγαγεν ἡμᾶς σήμερον ἐπί τό αὐτό,
διά νά ἀναθεωρήσωμεν τήν ἔκβασιν τῆς μεθ' ἡμῶν ἀναστροφῆς τοῦ ἀοιδί-
μου Μητροπολίτου Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυροῦ Εὐγενίου καί νά μι-
μηθῶμεν τήν θερμουργόν πίστιν, τήν ἔμφυτον εὐγένειαν, τήν ἀπροσποίητον
καλωσύνην, τήν ἀνυπόκριτον ἀγάπην καί τό ἀληθές ἐκκλησιαστικόν αὐτοῦ
ἦθος.

Ὁ ἐν τῷ οὐρανίῳ Θουσιαστηρίῳ ἱεουργῶν πλέον ἀοιδίμος Μητροπολίτης
τῆς παλαιφάτου Ἱεράς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας κυρός Εὐγέ-
νιος ὑπῆρξε μορφή Βιβλική καί «αἰνιγματώδης», ὥστε, δυσκόλως ἤμποροῦσε
τις νά κατανοήσῃ τήν εὐαίσθητον καρδίαν αὐτοῦ. Γόνος εὐσεβεστάτων γο-
νέων, τοῦ Στυλιανοῦ καί τῆς Ροδάνθης Πολίτου, καί ἕν ἐκ τῶν τριῶν τέκνων
αὐτῶν, Ἀδελφός τῆς Ἱεράς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Γοργολαΐνι καί χειροτο-
νηθεῖς ὑπό τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Τιμοθέου, ἐκό-
σμησεν τήν Ἐκκλησίαν Κρήτης, διατελέσας ἐπί εἴκοσι δύο (22) συναπτά
ἔτη Ποιμενάρχης τῆς Ἱεράς ταύτης Μητροπόλεως.

Τό πρῶτον γεγονός τό ὁποῖον θαυμάζει τις ἐκ τῆς βρεφικῆς εἰσέτι ἡλικίας
αὐτοῦ, ἦτο ἡ βάπτισις τῶν δύο διδύμων ἀδελφῶν εἰς τόν Ἱερόν Ναόν Ἁγίου
Γεωργίου Πόρου Ἡρακλείου. Κατά τήν μαρτυρίαν τοῦ συμπενοῦντος καί
διδύμου ἀδελφοῦ αὐτοῦ: «ἦτο τό πρῶτο βαπτισθέν τέκνον κατά τήν ἱερα-
τικήν διακονίαν τοῦ μακαριστοῦ π. Τίτου Καϊσαρλῆ, ἐνός πραγματικοῦ
λευῖτου. Κατά τήν διάρκειαν τῆς Βαπτίσεως τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου
κυροῦ Εὐγενίου, ὅτε ἔρριπτεν ὁ Ἱερεύς τό ἐπορκιστόν ἔλαιον εἰς τήν κο-
λυμβήθραν εἰς σχῆμα σταυροῦ, ὁ σταυρός παρέμεινε σχηματισμένος πολλήν
ᾠραν ἀναλλοίωτος». Ἦτο ἀπλῶς συγκυρία ἢ προἰδέαζεν ὅτι θά σηκῶσῃ

μελλοντικῶς τόν σταυρόν τῆς Ἱερωσύνης καί δὴ τῆς Ἀρχιερωσύνης;

Ἀλλά καί «κατά τὴν ἐκδημίαν τῆς μακαριστῆς γιαγιάς του ἐθρήνουν γοερῶς εἰς τὸ αὐτοκίνητον αἱ θυγατέρες αὐτῆς. Ὁ ἀδελφός μου μικρός ἐσηκώθη καί τούς εἶπε: Θέλημα τοῦ Θεοῦ ἦταν. Ὅλοι πρέπει νά ποῦμε “γενηθήτω τὸ θέλημά Σου” καί νά μὴν φωνάζουν.

Εἰς τὰς ἀρχάς τῆς δεκαετίας τοῦ ἐξήντα ἐκκλησιάζετο μόνος καί λίαν πρωῖ, ἐχαίρετο νά διακονῇ εἰς τὸ Ἱερόν Βῆμα. Τὸ παιγνίδι του ἦτο πάντοτε συνδεδεμένο μέ τὴν λατρείαν καί τὰς ἀκολουθίας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐτελοῦσε τὰς ἀκολουθίας τοῦ Ἑσπερινοῦ, ἔκανε Παρακλήσεις καί μάλιστα ἐκοινωνοῦσε τὰ παιδιά τῆς ἡλικίας του. Μέ πρότυπον τὴν μητέρα του ἠκολούθη πιστῶς τὰς νηστείας τῆς Ἐκκλησίας μας».

Ἡ βιοτὴ ταύτη δέν ὑπενθυμίζει εἰς ἡμᾶς τὸν βίον τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ὅστις καί ἐκεῖνος τὸ αὐτὸ ποιοῦσε καί ἐγένετο ἡ αἰτία συνδέσεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Πέτρου Ἀλεξανδρείας;

Ὁ ἀείμνηστος *«ὕψηλός μὲν τοῖς ἔργοις, ταπεινός δέ τῷ φρονήματι καί τὴν μὲν ἀρετὴν ἀπρόσιτος, τὴν ἐντυχίαν δέ καί λίαν εὐπρόσιτος, πᾶος, ἀόρητος, συμπαθής, ἡδύς τὸν λόγον, ἡδίων τὸν τρόπον»* (βλ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, PG 35, 1081-1084) ἀπέδωσεν πολλαπλασίουνα τὰ τροφεῖα τόσον εἰς τὴν Ἱερατικὴν αὐτοῦ διακονίαν ὡς Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Γοργολαΐνι καί Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, ὅσον καί ὡς Ἱεράρχης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καί Σητείας, τὴν ὁποίαν ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτόν ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ χιλιοστοῦ ἐννεακοσιοστοῦ ἐνενηκοστοῦ τετάρτου ἔτους διὰ παμψηφίας. Κατὰ τὸν χειροτονητήριον λόγον του ἀνέφερεν: *«Ἡ τιμὴ καί ἡ δόξα ἡ ὁποία προσφέρεται στοὺς Ἱερεῖς καί Ἀρχιερεῖς στὸν ἴδιον τὸν Θεὸν διαβαίνει κατὰ τὸν Ἱερόν Χρυσόστομον. Ἡ Ἱεραρχία πού ἀπαρτίζει τὴν Σύνοδον εἶναι τῶν ἀνθρώπων κάτω στή γῆ. Ζεῖ τὴν ἀγωνίαν τῶν καιρῶν, σηκώνει τὸν βαρὺ σταυρόν τῆς μιᾶς ἀληθείας καί προσπαθεῖ μέ τὴ λειτουργικὴ ἔκφραση καί τὴ συλλογικὴ ἐμπειρία νά βρεῖ διέξοδο στό ἀδιέξοδο τῶν περιστάσεων»*. Τὸ φιλακόλουθον τοῦ χαρακτήρος του, ἡ ἀγάπη του διὰ τὴν τήρησιν τῆς λειτουργικῆς καί ἀσματικῆς τάξεως τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἀποτελοῦν τὴν ἐπισφράγησιν ὅσων κατὰ τὴν χειροτονίαν του ἀνέφερεν.

Ὁ ἴδιος, ἐπίστευεν ὅτι ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαιρας τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καλλιεργεῖται τὸ ἐκκλησιαστικόν ἦθος καί αὐξάνεται ἡ πίστις καί ὁ σεβασμός εἰς τὸν Θεόν. Ἐπλούτιζεν τὴν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Μητροπόλεως μέ ἀγρυπνίας καί ἐπισκέψεις εἰς τὰς πλέον ἀπομακρυσμένας ἐκκλησιαστικὰς κοινότητες τῆς Ἐπαρχίας του καί ἀγογγύστως ἐπεμελεῖτο ταύτας, ἐκδηλῶν τὸ βαθύ φιλομόναχον φρόνημα καί τὴν Ἀρχιερατικὴν του διακο-

νίαν. Ἐκαλλιέργησεν μέ σύνεσιν καί διάκρισιν τό πνευματικόν ἔργον τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως, καθοδηγῶν τάς ψυχάς τῶν πιστῶν εἰς τό Μυστήριον τῆς Μετανοίας, τόν ἀγῶνα καί τήν πνευματικήν ἄσκησιν, τήν ἐγκράτειαν καί τήν χριστομίμητον ταπεινώσιν. Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἐγένετο ὁδοδείκτης πρός τό φῶς καί τήν ἀγάπην τῆς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου. Πάντα δέ ἐγένετο μόνον διά τήν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Εὐστροφος, ἐμβριθής, ἄκρως φιλομαθής, διεισδυτικός σέ ὑψηλά νοήματα καί ἀκριβολόγος τῶν θεολογικῶν γνώσεων, ἠτύχησεν ὡς νέος νά συνδεθῆ μέ τόν ἀείμνηστον Ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης κυρόν Εὐγένιον, τοῦ ὁποίου τό ὄνομα ἔλαβεν κατά τήν μοναχικήν του κουρά, ὁπότε, ἀρτίως συγκροτημένος καί πνευματικῶς κατηρτισμένος, ἤρχισεν νά ἀναλίσκεται εἰς τήν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας, παιδιόθεν ὡς ἱερόπαις, ὡς ὑπεύθυνος κατασκηνώσεων, ὡς φοιτητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καί ὡς ἐπιστημονικός συνεργάτης εἰς τήν ἔδραν τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου. Καί ἐνῶ ἠνοιχθή λαμπρόν πεδίων τιμῆς καί δόξης ὡς ἀκαδημαϊκοῦ διδασκάλου, ὑπήκουσε εἰς τήν προτροπήν τοῦ Ὁσίου Παΐσιου τοῦ Ἁγιορείτου καί ἐπέστρεψεν εἰς τήν γενέτειράν αὐτοῦ καί ἐγκατεβίωσεν εἰς τήν Ἱεράν Μονήν Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Ἐπανωσήφη καί ἀργότερον εἰς τήν Ἱεράν Μονήν Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Γοργολαΐνι.

Συνεκρούσθη, ἐμάτωσε, παρεξηγήθη, ἀντιμετώπισε τήν ὑποκρισίαν. Ἐχρειάσθησαν ἀγῶνες εἴκοσι καί δύο ἐτῶν, διά νά γίνη γνωστή ἡ ἀρετή του καί πάλιν ἡ δικαίωσις ἦλθεν μετά θάνατον. Μήπως τήν ἰδίαν πορείαν δέν ἔχη κάθε θνητός, ἰδιαίτέρως οἱ εὐαρεστοῦντες τόν Θεόν;

Δέν ἐθριαμβολογοῦσε διά τήν δικαίωσιν. Ἦρκεῖτο εἰς τήν εὐκαιρίαν τήν ὁποίαν ἐσκόρπιζεν πλουσιοπαρόχως εἰς πάντας ὥστε νά αισθάνονται ὑπερήφανοι, καί πνευματικήν ἀνάπαυσιν οἱ ἀπολαμβάνοντες τήν ἀληθινήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐβίωσε τό μήνυμα: «Νικοῦν ὅσοι πιστεύουν ὅτι μετά τόν σταυρόν ἀκολουθεῖ ἡ ἀνάστασις», ἀλλά ἀπαιτοῦσε μέ σθένος καί ὑπερασπίζετο τά δικαίωματα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐνηγκαλίσθη τά πνευματικά του τέκνα, ἤπτετο τάς εὐαισθησίας τους, τά ἐνέπνευσε καί τά ἐδίδαξε ὅτι «ἡ πίστις κάνει τόν ἄνθρωπον, τά ἔργα ὁμως δεικνύουν τήν ἀγάπην». Καί ὅλα ἐγοητεύθησαν καί ἐστάθησαν εἰς τό πλευρόν του. Καί ὅλα ἀλληλοστηρίζονταν εἰς τήν πνευματικήν τους ὀρφάνεια, τόν ὁποῖον ἀλληλοστηριγμόν, ἐβίωσαμεν διά μίαν εἰσέτι φοράν κατά τήν ἐκδημίαν του.

Κοντά του κλῆρος καί λαός αισθάνθησαν πραγματικά μέλη τοῦ «Σώματος Χριστοῦ», τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνωμένοι, μία οἰκογένεια, καί εἰς καμίαν περίπτωση συμπλήρωμα, ὡς περιγράφεται εἰς τάς ἐπιχειρηματικές ἐπιγραφάς, αἵτινες ἀναρτῶνται εἰς τά διάφορα καταστήματα «καί Σία». Συνεστρατεύθη

μέ τους νέους και έζήτησε νά αποδεχθώσι μέ τόν δυναμισμόν τους ότι «ή Έκκλησία δέν εΐναι τό περιθώριον τής ζωής αλλά ή ΐδια ή ζωή». Δέν έπανεπαύθη εις τήν πρόοδον, δέν ήρκέσθη εις τά επαινετικά σχόλια, δέν έπερίμενεν παθητικώς τό θαύμα. Αντιθέτως εις μίαν έποχήν ιδεολογικής συγχύσεως μετέτρεψεν τήν Ίεράν Μητρόπολιν του εις Άμβωνα. Έκαλούσεν τους πάντας εις τήν ζωήν τής Έκκλησίας. Έκκλησιαστικοποιούσε τους πιστούς, χωρίς νά δημιουργή όπαδούς.

Δέν θά έπιλέξω τήν τακτικήν τών έντυπώσεων προβάλλοντας έπιμέρους πολιτισμικές δραστηριότητας, τās όποιās γνωρίζετε και ήδη ανηφέρθησαν κατά τήν έξόδιον άκολουθίαν. Θά αναφερθώ όμως, εις τόν σεβασμόν τόν όποιον έπέδειξεν εις τόν προκάτοχόν του.

Ό μακαριστός και πολυσέβαστος Ίεράρχης εΐναι εκείνος πού εις χρόνους δυσκόλους και πολλών αντιδράσεων, έως τέλος τής ζωής του συνέχισε τό έργον του προκατόχου του και τό όδήγησεν εις θαυμασίαν έκβασιν, διότι έγνωρίζεν ότι εις τήν Έκκλησίαν δέν ύπάρχουν έργα προσωποπαγή. Αντιμετώπισεν κακοπίστους κριτικάς διότι έπραττε τό του Εύαγγελίου «οὐδείς έπιβαλὼν τήν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον βλέπων εις τά όπίσω» (Λουκ. 9,62) και ηϋχετο τό έργον, πού ως παρακαταθήκη κατέλιπεν ό άοίδιμος Προκάτοχός του, νά γίνει έν εϋφορον πνευματικόν γεώργιον, από τό όποιον, αί ψυχάι τών ανθρώπων θά αναδεικνύονται καρποφοροῦσαι ως στάχυες ύλικώς και πνευματικώς.

Έγνώριζε νά εΐναι συντηρητικός εις τήν διδασκαλίαν του Εύαγγελίου, αλλά προοδευτικός εις τās πρακτικάς μεθόδους.

Έπιτρέπατέ μου νά καταθέσω μίαν μαρτυρίαν τήν όποίαν έμελέτησα εις τά νεανικά μου χρόνια. «Ό Ίερεύς εΐναι ή ζωή ή πλασθεισα από γή και ούρανόν, από χῶμα και πνεῦμα. Φορτώνεται τόν ιδικόν του σταυρόν, αλλά και τόν ιδικόν μας. Τόν κατηγοροῦμεν, τόν καρφώνομεν, τόν περιφρονοῦμεν και εκείνος μάς εύχαριστεῖ διατί έπιθυμεί νά μάς ξεκουράσῃ, νά μάς χορτάσῃ, νά μάς ξυπνήσῃ». Εΐναι ό,τι άληθέστερον διά τήν ζωήν του μακαριστου και φιλοθέου Ίεράρχου Εϋγενίου. Εΐχε πισθεΐ ότι τά συναισθήματα δέν εΐναι κοινά εις τους ανθρώπους, έχουν έμπειρία, ή όποία προσδιορίζεται από τά ιδιαίτερα βιώματα πού βιώνει ό άνθρωπος εις τό διάβα τής ζωής του. Αυτό σημαίνει ότι δέν άκοῦμε, οϋτε άποδεχόμεθα όλους και όλα μέ τόν ίδιο τρόπο, άφοῦ συναισθήματα και έμπειρία δέν ταυτίζονται.

Ό όμώνυμος τής εύγενείας Ίεράρχης άφηκεν ιστορίαν άγάπης, σεβασμοῦ και άφοσιώσεως εις τήν Έκκλησίαν αλλά και σεβασμοῦ προς πάντας και δή τους κεκοιμημένους, τους όποιους, ότε έπεσκέπτετο πάντοτε εΐχεν μαζί του έλαιον διά τήν κανδήλαν, κάρβουνον και θυμίαμα διά νά θυμιάσῃ, πράξεις πανάρχαιαι τής έλληνορθόδοξου παραδόσεως.

Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κρήτης κ.κ. Εἰρηναῖε, Σεβασμιώτατοι Ἀδελφοί, Σεβαστοὶ ἀδελφοὶ καὶ Πατέρες, εὐλαβέστατοι κατὰ σάρκα συγγενεῖς τοῦ ἀοιδίμου Ἱεράρχου, ἐντιμώτατοι Ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, φιλακόλουθοι καὶ πενθηφόροι πιστοί,

Συμπροσευχόμενοι σήμερον ἀξιοχρέως καὶ μετ' ἐγκωμίων τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου κυροῦ Εὐγενίου, ἅς ἐνωτισθῶμεν ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου:

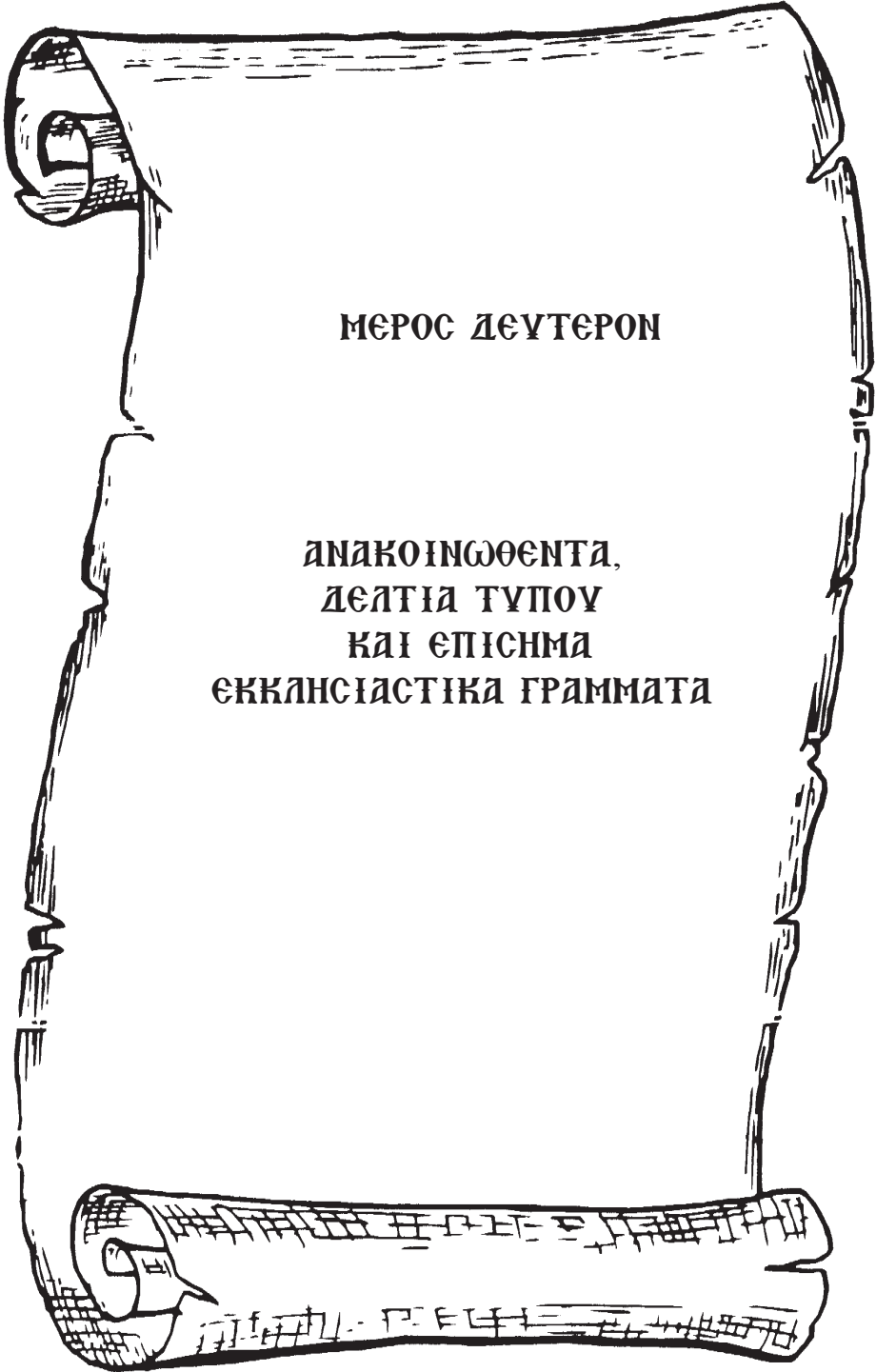
«...Ἄν εἰς τοὺς φυσικοὺς γονεῖς πρέπει νὰ δείχνωμεν τόσην ἀγάπην, πολὺ περισσότερο πρέπει εἰς τοὺς πνευματικούς, καὶ μάλιστα ὅταν αὐτοὺς μὲν πού ἔφυγαν ὁ ἔπαινος δὲν τοὺς κάνει καθόλου λαμπροτέρους, ἐμᾶς δέ, πού μελετάμε τὸν βίον τους καὶ ὀμιλοῦμε καὶ ἀκούομεν δι' αὐτούς, μᾶς κάνει καλυτέρους. ... Διὰ τοῦτο καὶ εἷς σοφὸς συμβουλεύει καὶ λέγει· «Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων» (Παροιμ. 10,7). Διότι ὠφελοῦνται πάρα πολὺ μέ τὸν τρόπον αὐτόν οὐχὶ αὐτοὶ πού ἔφυγαν, ἀλλ' αὐτοὶ πού τοὺς ἐγκωμιάζουν» (Λόγος ΣΤ' εἰς Φιλογόνιον, Α', Β').

Πολυσέβαστε Γέροντα Μητροπολίτα Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας κυρέ Εὐγένιε,

Εὐχόμεθα ὀλοφύχως νὰ εἶσαι λουσμένος ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Ἀναστάτου Χριστοῦ, τὸν Ὅποιον μέ τόσην εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην ὑπηρέτησες. Τὰ λόγια καὶ πάλιν τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν Κατηχητήριον λόγον αὐτοῦ ἔρχονται καὶ γίνονται βάλσαμον παρηγορίας εἰς τὰς πονεμένας ἡμῶν ψυχάς: «*ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ἄδη, τὸ νίκος; ἀνέστη Χριστὸς, καὶ σὺ καταβέβλησαι· ἀνέστη Χριστὸς, καὶ πεπτῶκασι δαίμονες· ἀνέστη Χριστὸς, καὶ χαίρουσιν ἄγγελοι· ἀνέστη Χριστὸς, καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος. Χριστὸς γὰρ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο*».

Ἡμεῖς οἱ ζῶντες καὶ περιλειπόμενοι πιστοί, ἀκολουθοῦντες τὴν πολῦτιμον παρακαταθήκην τὴν ὁποῖαν κατέλιπες, δὲν θὰ παύσωμεν νὰ προσευχόμεθα διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς σου. Ἄλλωστε ἢ διὰ παμψηφίας ἐκλογή καὶ χειροτονία τοῦ πνευματικοῦ σου τέκνου, τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας κ. Κυρίλλου καὶ ἀμέσου διαδόχου σου, ἀπέδειξεν τὴν ἐκ Θεοῦ ἐπέμβασιν καὶ τὸν σεβασμὸν πάντων ἡμῶν διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ ἔργου σου. Τοιοῦτοτρόπως «*ἡ λύπη ὑμῶν* (ἦτοι κλήρου καὶ λαοῦ) *εἰς χαρὰν γενήσεται*» (Ιω. 16,20), ὥστε, ὁ πρῶτος πνευματικὸς σου υἱός, Θεοῦ συνεργῶντος, νὰ οἰακοστροφήσῃ τὸ σκάφος τῆς κατὰ Ἱεραπύτναν καὶ Σητείαν ἠγαπημένης σου Ἐκκλησίας.

Εἶθε ἡ μνήμη σου πολυσέβαστε Γέροντα νὰ εἶναι αἰωνία καὶ ἡ εὐχή σου νὰ μᾶς συνοδεύῃ παντοιοτρόπως. Ἀμήν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ,
ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ

Τὸ Σάββατον, 30 Ἰουλίου 2016, εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἀγκαράθου, ἐτελέσθη Τρισαρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ.κ. Εἰρηναίου καὶ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Εὐγενίου καὶ Πέτρας καὶ Χερρονήσου κ. Γερασίου, ἐξ ἀφορμῆς τῆς συμπλήρωσης ἑκατὸν (100) ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς εἰς Ἐπίσκοπον Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου καὶ ἑβδομήντα πέντε (75) ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκδημίας τοῦ ἀοιδίμου, ἀπὸ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου, **Μητροπολίτου Κρήτης Τιμοθέου Βενέρη** (1877 - 1941).

Πρὸ τῆς ἀπολύσεως τῆς Θείας Λειτουργίας ἐτελέσθη Ἱερό Μνημόσυνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἔλαβον μέρος καὶ οἱ Σεβ. Μητροπολίται Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας κ. Μακάριος, Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας, Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιος καὶ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνός.

Διὰ τὴν προσωπικότητα, τὴν βιογραφίαν καὶ τὴν ἐν γένει προσφορὰν τοῦ μακαριστοῦ Πρωθιεράρχου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ἐξεφώνησεν ἐμπειριστατωμένην ὁμιλίαν, ἐκ μέρους τῆς Ἱεραῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας, Καθηγητὴς Πανεπιστημίου.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἐτελέσθη Συνοδικὸν Τρισάγιον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Κρήτης Τιμοθέου Βενέρη, ἐν τῷ Κοιμητηρίῳ τῆς Ἱεραῆς Μονῆς.

Ἐκ τῆς Ἱεραῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, συνήλθε σήμερα, στό Ἡράκλειο, σέ Συνεδρία καί ἀσχολήθηκε μέ τά θέματα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως.

Μέ ιδιαίτερη χαρά ἡ Ἱερά Σύνοδος πληροφορήθηκε τήν πλήρωση, ἀπό τήν Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μετά ἀπό 94 χρόνια, τοῦ Ἱστορικοῦ Θρόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σμύρνης, διά τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἀρχιεραματωῦς τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, Θεοφιλεστάτου ἐψηφισμένου κ. Βαρθολομαίου.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐνάρξεως τῆς νέας Ἰνδίκτου καί τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, τό ὁποῖο ἀρχίζει τήν 1η Σεπτεμβρίου, εὐχεται στόν Ἱερό Κλῆρο, τίς Μοναστικές Ἀδελφότητες, τούς συνεργάτες τῆς Ἐκκλησίας καί σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους τῆς Μεγαλονήσου Κρήτης, νά διέλθει αὐτό μέ τή Χάρη καί τήν εὐλογία τοῦ Πανάγαθου Θεοῦ.

Ἐπίσης, ἡ Ἱερά Σύνοδος, γιά τήν ἐπικείμενη ἔναρξη τοῦ νέου Ἀκαδημαϊκοῦ καί Σχολικοῦ ἔτους, ἀπευθύνεται πατρικά στούς φοιτητές, τούς σπουδαστές, τούς μαθητές, τούς δασκάλους καί τούς καθηγητές ὅλων τῶν βαθμίδων τῆς Ἐκπαίδευσης, καί εὐχεται σέ ὅλους πλούσιο τόν φωτισμό τοῦ Θεοῦ, πρόοδο καί ἐπίτευξη τῶν εὐγενῶν στόχων τους.

Ἡράκλειο, 30 Αὐγούστου 2016

Ἀπό τήν Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Μετά από Απόφαση τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, Συνοδική Ἀντιπροσωπεία αὐτῆς, ἀποτελούμενη ἀπό τούς Σεβ. Μητροπολίτες Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί Βιάννου κ. Ἀνδρέα καί Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιο, καί τούς Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Κύριλλο Διαμαντάκη, Ἀρχιγραμματέα καί Πρόδρομο Ξενάκη, Ὑπογραμματέα, μετέβη στήν Κωνσταντινούπολη καί ἔλαβε μέρος στήν εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτου Σμύρνης κ. Βαρθολομαίου, ἡ ὁποία τελέσθηκε, τήν Κυριακή 11 Σεπτεμβρίου 2016 στόν Ἱερό Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγ. Γεωργίου.

Ἡ Συνοδική Ἀντιπροσωπεία, ἡ ὁποία ἐγίνε δεκτὴ ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο, ἐξέφρασε τήν χαρά τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης γιά τήν πλήρωση τοῦ Ἱστορικοῦ Θρόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σμύρνης, μετά ἀπό 94 χρόνια καί εὐχήθηκε στό νέο Ἀρχιερέα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καλλίκαρπη καί μακρά Ἀρχιερατεία.

Ὁ Παναγιώτατος ἐξέφρασε τή χαρά Του γιά τή συμμετοχή τῆς Συνοδικῆς Ἀντιπροσωπείας καί παραλλήλως διευτύωσε τίς εὐχαριστίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, γιά τήν πολύτιμη συμβολή της στήν πραγματοποίηση στή Μεγαλόνησο τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡράκλειο, 12 Σεπτεμβρίου 2016

Ἀπό τήν Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Αριθμ. Πρωτ. 597

Ἐν Ἡρακλείῳ, τῇ 31ῃ Αὐγούστου 2016

Πρός
Τόν Θεοφιλέστατον
Ἐψηφισμένον
Μητροπολίτην Σμύρνης
Κύριον Βαρθολομαῖον
Εἰς Φανάριον.

Θεοφιλέστατε,

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, κατά τήν Συνεδριάν Αὐτῆς, τῆς 30ῆς Αὐγούστου ἐ.ἔ., πληροφορηθεῖσα τήν ἐπαξίαν ἐκλογῆν τῆς Ὑμετέρας Θεοφιλίας εἰς τόν περίπυστον καί Ἱστορικόν Θρόνον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σμύρνης, ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν ὅπως, διά τοῦ παρόντος Συνοδικοῦ Γράμματος, ἐκφράσῃ τῇ Ὑμετέρᾳ Θεοφιλίᾳ, τάς ἐνθέρμους εὐχάς καί τάς συγχαρητηρίους προσήσεις ἀπάντων τῶν Μελῶν Αὐτῆς, δεομένη ἐν ταύτῳ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα χαρίσῃται Ὑμῖν, Ἀρχιερατείαν, μακράν, καλλίκαρπον, ἄλυπον καί θεοτίμητον, εἰς συνέχισιν τῆς λαμπρᾶς καί Ἱστορικῆς πορείας τοῦ Ἀποστολικοῦ Θρόνου τῆς Σμύρνης.

Ἡ τῶν Συμυρναίων Ἐκκλησία, ἀγαλλομένη, ἐπί τῇ ἐκλογῇ τῆς Ὑμετέρας Θεοφιλίας, καταγράφει πλέον νέαν σελίδα πορείας καί μαρτυρίας, μετά τήν παρέλευσιν ἐννεήκοντα καί τεσσάρων ἐτῶν, εἰς διαδοχὴν τοῦ Ἐθνοϊερομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμύρνης καί ἡ Ἀποστολική Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ἔχουσα ἐν τῷ ποιμνίῳ Αὐτῆς μέγαν ἀριθμόν πιστῶν τέκνων Αὐτῆς προερχομένων ἐκ τῆς ἀγιοτόκου Ἰωνίας, συνεφραίνεται καί ἀξίως συγχαίρει, δόξαν καί αἶνον ἀναπέμπουσα τῷ Τρισαγίῳ Θεῷ, καί εὐχαριστίαν ἐγκάρδιον ὑποβάλλουσα τῇ Αὐτοῦ Σεπτῇ Κορυφῇ, τῷ Πατρὶ καί Πατριάρχῃ τοῦ Γένους κ.κ. Βαρθολομαίῳ, διά τήν πρός τήν Ὑμετέραν Ἀγάπην προσγενομένην ὑψίστην τιμῆν.

Τήν χαράν ταύτην καί πνευματικὴν εὐφροσύνην Αὐτῆς διατυποῦσα ἡ ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησία, ἀποστέλλει, ἐξ Ἀποφάσεως Συνοδικῆς, Ἀντιπροσωπείαν Αὐτῆς, ἵνα παραστῇ εἰς τήν προσωπικὴν Ὑμῶν Πεντηκοστὴν, κατά τήν Κυριακὴν, 11^{ην} Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ..

Ἐπί τούτοις, εὐχόμενοι καί πάλιν ἐγκαρδίως μακράν καί λαμπράν Ἀρχιερατικήν Διακονίαν καί προσφοράν εἰς τόν περίπυστον τῆς Σμύρνης Θρόνον, ἀναβοῶντες ἐκ μυχοῦ καρδίας τό «ἔντεινε καί κατευοδοῦ καί ἀρχιεράτευσ» διατελοῦμεν,

Μετά φιλαδέλφων ἀσπασμῶν καί πολλῆς τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης

Ὁ Πρόεδρος
† Ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος

*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σμύρνης κ. Βαρθολομαῖος,
Ἀρχιγραμματεῦν τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου,
κατά τήν εἰς Ἐπίσκοπον Χειροτονίαν αὐτοῦ.*

Συνοδική Ἐγκύκλιος
Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου
περὶ τελέσεως τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων τοῦ Γάμου,
τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ Χρίσματος

Πρὸς
τούς Εὐλαβεστάτους Κληρικούς καὶ τούς Ὅσιωτάτους Μοναχοὺς
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.

Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ Ἀδελφοὶ καὶ Συλλειτουργοί,

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, κατὰ παρελθούσας Συνοδικὰς Συνεδρίας Αὐτῆς ἠσχολήθη, μεταξύ ἄλλων τρεχόντων θεμάτων καὶ μετὰ τοῦ μείζονος θέματος τῆς παρατηρουμένης ἐσχάτως ἀποϊεροποιήσεως καὶ ἐκκοσμικεύσεως τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων, κυρίως δέ τοῦ Βαπτίσματος, τοῦ Χρίσματος καὶ τοῦ Γάμου, καὶ ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν, ὅπως ἀποστείλῃ τὴν παροῦσαν Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον, διὰ τὴν ἄμεσον ἀντιμετώπισιν τῶν παρατηρουμένων λυπηρῶν καὶ ἐπικινδύνων τούτων φαινομένων καὶ τὴν πρόληψιν ἔτι περαιτέρω παρασαλεύσεων.

Ἀποτελεῖ ἀδιαμφισβήτητον γεγονός, ἥδη ἐκ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐποχῆς τῆς μετανεωτερικότητος καὶ ἐφεξῆς, ὅτι ἡ οἰκονομικὴ εὐμάρεια, ἡ τεχνολογικὴ ἐξέλιξις, ἡ ἔλλειψις κατηγήσεως πρὸς τούς πιστούς καὶ δὴ τούς νέους, ἀλλὰ καὶ ἡ παρατηρουμένη θρησκευτικὴ ἀδιαφορία, ἡ ὁποία ἐπηκολούθησε, λόγῳ τῶν νέων συνθηκῶν ζωῆς, ἐπέτρεψε, προϊόντος τοῦ χρόνου, τὴν ἐμφάνισιν περιέργων καὶ ἐν πολλοῖς ξένων στοιχείων καὶ φαινομένων εἰς σύνολον τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα, δυστυχῶς, ἔκτοτε τείνουν, γοργῶς καὶ ἀνησυχητικῶς, νὰ παγιωθοῦν, νὰ ἀλλοιώσουν ἢ καὶ νὰ παραχαράξουν τὴν ταυτότητα τῆς λειτουργικῆς ζωῆς.

Τὰ φαινόμενα ταῦτα, πέραν τοῦ ὅτι ἐμείωσαν τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐνδιαφέρον καὶ βίωμα εἰς τὸ ἐλάχιστον, δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἀναχαιτισθοῦν, παρά τὴν σημειωθεῖσαν ἐκ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀναζωπύρωσιν τοῦ πνεύματος τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ τὴν κίνησιν πρὸς μίαν παραδοσιακὴν Λειτουργικὴν ἀναβίωσιν, ματαίως δέ ἐπεχείρησαν σημαίνοντες Ὀρθόδοξοι Θεολόγοι, μετὰ κορυφαίων ἐκπροσώπων τῶν μακαριστῶν καθηγητῶν Ἰωάννου Φουντούλη καὶ Πρωτ. Ἀλέξανδρου Σμέμαν, νὰ ἐπαναπροσδιορίσουν εἰς τὰς ἀνθρωπίνους συνειδήσεις τὸ «εἶναι» τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς ὀρθῆς τελέσεως τῆς λατρείας «ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» (Ἰωάν. 4,23) καὶ οὐχὶ διὰ τῶν ἀνθρωπίνων «ἐντολῶν» καὶ ἀλλοιωμένων Παραδόσεων, αἱ ὁποῖαι ὀδηγοῦν πρὸς πλήρη ἐκκοσμικέυσιν.

Ὡς κυριώτερον αἴτιον δυνάμεθα νά θεωρήσωμεν τήν ραγδαίαν ἀποσύνδεσιν τῶν Κοινωνιῶν ἐκ τῆς Παραδόσεως καί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν διδασμάτων τῆς Ἐκκλησίας, ὑπό τό βάρος τῶν ἐκάστοτε πολιτικό-κοινωνικῶν προκλήσεων, διά τῆς ἀνοχῆς, ἢ καί βεβαίως καί διά τῆς συμπράξεως πολλάκις τῆς ἰδίας τῆς Ἐκκλησίας ὅσον καί τῆς Πολιτείας, ἢ ὅποια, σημειωτέον, ἐπιτρέπει πολλάκις ὅ,τι ἀπαγορεύει ἡ Ἐκκλησία.

Καίριον πλήγμα ἐδέχθη τό «Μυστήριον τῶν Μυστηρίων», ἡ Θεία Εὐχαριστία, καί τά μετ' αὐτῆς συνημμένα Ἱερά Μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος, τοῦ Χρίσματος καί τοῦ Γάμου, τά ὅποια ἀπεκόπησαν ἀπ' αὐτῆς, τελοῦνται δέ εἴτε τοῦ Βαπτίσματος καί τοῦ Χρίσματος κερωρισμένως, ὅπως καί τοῦ Γάμου, εἴτε, ὡς συμβαίνει κατά τά τελευταῖα χρόνια, ἔχουν συνδεθεῖ μεταξύ των εἰς μίαν ἐπί τροχάδην μικτήν Ἀκολουθίαν, ὅταν δύο ἄνθρωποι ἐκτός τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου ἔχουν ἀποκτήσει τέκνα. Καί εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις τό κύριον στοιχεῖον, τό ὅποιον γίνεται φανερόν, εἶναι ἡ ἐκτροπή ἐκ τῆς παλαιᾶς τάξεως καί τοῦ Τυπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας, μετ' ἐπακολουθήου δέ, κατά τήν τέλεσιν αὐτῶν, τήν ἀπουσίαν τοῦ μυσταγωγικοῦ χαρακτήρος καί τήν ἐπικράτησιν τῆς ἀταξίας καί τοῦ ἐμφανοῦς κοσμικοῦ στοιχείου.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ἔχουσα συναίσθησιν τῆς εὐθύνης ἐνώπιον τῆς ἀνησυχητικῆς αὐτῆς καταστάσεως, ἀπεφάσισε νά ἀποστείλῃ τήν παροῦσαν Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Κληρικούς καί τοὺς Μοναχοὺς τῆς Μεγαλονήσου, ἀναμετρῶσα κυρίως τήν μεγάλην εὐθύνην τῶν Ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας διά τόν κίνδυνον τῆς πλήρους ἐκκοσμικεύσεως τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων, προκειμένου νά προβληματισθῶμεν, μετὰ τῶν συνεργατῶν τῆς Ἐκκλησίας, νά ἀναλάβωμεν τὰς εὐθύνas ἡμῶν καί νά προχωρήσωμεν εἰς τήν ἐξέυρεσιν μέσων καί τρόπων, οἱ ὅποιοι θά ἠδύναντο νά συμβάλωσιν εἰς τήν, κατά τό δυνατόν, περιστολήν τῶν ἀρνητικῶν αὐτῶν φαινομένων, τά ὅποια ἀντιβαίνουν πρὸς τό ἦθος καί τήν κρατοῦσαν Ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καί Παράδοσιν ἡμῶν.

Ἐνδεικτικῶς ἐπισημαίνομεν ἐνίας ἐκ τῶν παρατηρουμένων ἐκτροπῶν, αἱ ὅποια ἀφοροῦν εἰς τά Ἱερά Μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος, τοῦ Χρίσματος καί τοῦ Γάμου καί χρήζουν διορθώσεως.

Ἀναφερόμενοι κατ' ἀρχάς εἰς τά Ἱερά Μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος καί τοῦ Χρίσματος, ἔχει παρατηρηθεῖ ὅτι ἐπικρατοῦν πολλάκις λανθασμένοι «λαϊκαί» ἀντιλήψεις, «ἐθιμικοῦ δικαίου», ὅπως, ἐπί παραδείγματι, ὅτι:

α. Ἡ μητέρα δέν «κάνη» νά εἶναι παροῦσα κατά τήν τέλεσιν τῶν ἐν λόγῳ Ἱερῶν Μυστηρίων.

β. Ὁ ἀνάδοχος «δύναται» νά δίνῃ εἰς τό παιδίον, ὅποιον ὄνομα ἐπιθυμεῖ, ἄνευ γνώσεως καί συμφώνου γνώμης τῶν γονέων αὐτοῦ, καί

γ. Εἰς περίπτωσιν αἰφνιδίου ἐκδημίας συγγενικοῦ προσώπου ἐκ τοῦ στε-

νοῦ οικογενειακοῦ κύκλου, σπεύδουν πρό τῆς ἐξοδίου Ἀκολουθίας νά τελέσουν τό Βάπτισμα, τυχόν ἀβαπτίστου βρέφους τῆς οικογενείας.

Ἐπίσης, παρατηροῦμεν ὅτι λαμβάνουν χώραν κατά τήν τέλεσιν τῶν Ἱερῶν τούτων Μυστηρίων καί ἄλλα ἄτοπα, ὅπως ἐπί παραδείγματι:

α. Ὁ νεοφώτιστος νά ἐνδύηται ἀντί διά «ἐμφωτίου ἐσθήτος», δι' οἴου-δήποτε ἄλλου, ἐκφράζων ἀναλόγως τάς αἰσθητικές, κοινωνικές, ταξικές, οικονομικές, κ.λπ. προτιμήσεις τῆς οικογενείας αὐτοῦ.

β. Αἱ λαμπάδες καί τά βαπτιστικά σύμβολα νά ἔχουν ἐξεκκλησιαστικά ἢ καί ἐνίοτε ἀντιχριστιανικά καί αἰρετικά χαρακτηριστικά καί σύμβολα (κοῦκλαι, πλαστικά εἰδώλια ἠθοποιῶν, караβάκια, ἀστεράκια, διαφόρους παραλλαγάς σταυροῦ, ζῶα, κ.λπ.).

γ. Νά καλύπτηται ἡ κεφαλή τοῦ βαπτισθέντος διά καπέλου ἢ διά σκού-φου, ἐνῶ πρέπει νά εἶναι ἀκάλυπτος καί ὁ Ἱερεὺς νά ἐπιθέτῃ ἐπ' αὐτῆς τήν δεξιάν αὐτοῦ λέγων τήν εὐχήν: «...ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς Κολυμβή-θρας...». Ἡ ἐπίθεσις τῆς χειρός τοῦ Ἱερέως ἐπί τῆς κεφαλῆς τοῦ νεοβαπτι-σθέντος ἐπέχει θέσιν τῆς ἀρχηγόνου Ἀποστολικῆς εὐλογίας - ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

δ. Ἡ ἀλόγιστος χρῆσις τῶν τεχνικῶν φωτογραφικῶν μέσων καί ἡ ἀδιά-κριτος κίνησις τῶν φωτογράφων κατά τήν ὥραν τελέσεως τῶν Ἱερῶν Μυ-στηρίων.

Ἐπιπροσθέτως, σημειοῦμεν ὠρισμένας παρατηρουμένας ἐκτροπάς, αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν εἰς τό Ἱερόν Μυστήριον τοῦ Γάμου.

Ἀποτελεῖ γεγονός ὅτι καλλιεργοῦνται καί προβάλλονται, δυστυχῶς, ὠρισμένα «λαϊκά» ἀντιλήψεις, αἱ ὁποῖαι συνιστοῦν ἀλλοιώσεις τοῦ μυ-στηριακοῦ χαρακτήρος τοῦ Γάμου.

Χαρακτηριστικῶς, ἐπισημαίνομεν τά κάτωθι:

1. Δέν τελοῦνται γάμοι κατά τόν μήνα Μάϊον.

2. Δέν «κάνη» ἡ μία νύμφη νά ἀντικρύσῃ τήν ἄλλην.

3. Ὁ γαμβρός πρέπει πάντα νά φορῇ μαῦρο κουστούμι, τό δέ νυμφικόν φόρεμα νά εἶναι μέν ἄσπρον, ἀλλά συμφώνως πάντοτε πρός τούς ρυθμούς τῆς μόδας!

4. Εἰς τό ἀκροτελεύτιον τοῦ Ἀποστόλου, «*ἡ δέ γυνή ἵνα φοβῆται τόν ἄνδρα*» (Εφεσ. 5,33) ἡ νύμφη πρέπει νά πατῇ πάντοτε τόν πόδα τοῦ γαμβροῦ ἢ καί τανάπαλιν, «*πρᾶξις*» ἡ ὁποῖα, ὡς συνήθως, συνοδεύεται ἀπό γέλωτας καί ἀπρεπῆ σχόλια τοῦ ἐκκλησιασματος.

5. Νά ραίνωνται οἱ νεόνυμφοι μέ ρύζι, δῆθεν διά νά ριζώσουν, ἐνῶ τό ρίζωμα γράφεται μέ (ι). Ἡ ἀτμόσφαιρα ἥτις δημιουργεῖται ταύτην τήν ὥραν δέν εἶναι καθόλου κολακευτική δι' ἀνθρώπους πεπολιτισμένους, ἀλλά κυ-ρίως διά πιστούς χριστιανούς.

Ἐπίσης, κατά τήν ὥραν, κατά τόν «*χορόν τοῦ Ἡσαΐα*», ὅπου ὁ κυκλικός βηματισμός συμβολίζει τήν εἴσοδον εἰς τήν αἰωνιότητα, καταστρατηγεῖται πᾶσα ἔννοια Μυστηρίου καί, κατά τό δὴ λεγόμενον, ἐπικρατεῖ «*ἡ χάβρα τῶν Ἰουδαίων*», διά τοῦ «*πετροβολήματος*» διά κουφέτων, ροδοπετάλλων καί... κερμάτων!

6. Ἐνιοί ἐκ τῶν Ἱερέων ἀστεῖζονται κατά τήν ὥραν τήν ὁποίαν δίδουν τό κοινόν ποτήριον εἰς τοὺς μελλονύμφους, γεγονός ἐκ τοῦ ὁποίου δίδεται ἡ ἀφορμή διά μεγαλυτέραν ἀταξίαν.

7. Εἰς ὠρισμένα χωρία συμβαίνει νά ζητοῦν ἐκ τοῦ Ἱερέως νά δίνη εἰς τοὺς νεονύμφους τήν «*ζώνην*» ἐκ τῶν ἀμφίων του καί δι' αὐτῆς νά εἶναι ζωσμένη ἡ νύφη καθ' ὅλην τήν διάρκειαν τοῦ Ἱεροῦ Μυστηρίου. Αὐτό εἶναι ἀνεπίτρεπτον.

Κατόπιν ὅσων ἀναφέρονται ἀνωτέρω, τυγχάνει ἀπαραίτητος ἡ λήψις μέτρων, προκειμένου ἀπό κοινοῦ νά ἀντιμετωπισθοῦν τὰ ἐν λόγῳ προβλήματα καί νά μὴ λάβουν διαστάσεις ἀνεξελέγκτους.

Συγκεκριμένως:

1. Τὰ Ἱερά Μυστήρια τοῦ Γάμου, τοῦ Βαπτίσματος καί τοῦ Χρίσματος, δέον ὅπως ἐπανατοποθετηθοῦν εἰς τό κέντρον τῆς ποιμαντικῆς μερίμνης καί διακονίας τῶν Ἱερέων ἐκάστης Ἑνορίας, οἱ ὅποιοι δύνανται νά ἀναφέρωνται ἐπεξηγηματικῶς εἰς τὰ Μυστήρια αὐτά τῆς Ἐκκλησίας διά σειρᾶς συντόμων ὁμιλιῶν καί νά προτρέπουν τοὺς πιστοὺς εἰς πνευματικὴν προετοιμασίαν διά τήν οὐσιαστικὴν συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς τὰ Ἱερά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπίσης, νά ἀποθαρρύνουν τήν τέλεσιν τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων τοῦ Βαπτίσματος τῶν τέκνων, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἐξ ἐξωσυζυγικῶν σχέσεων καί τοῦ Γάμου αὐτῶν, χωρὶς νά προηγηθῆται συνάντησις τῶν γεννητόρων, εἰς τοὺς ὁποίους νά ἐμφυσῆται ὁ πόθος τῆς μετανοίας καί ἡ συναίσθησις τῆς εἰσόδου αὐτῶν εἰς μίαν νέαν ζωὴν διά τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων.

Εἰς τήν πρώτην περίπτωσιν ἀπώτερος σκοπός δέον ὅπως εἶναι νά ἐνθαρρύνωνται οἱ γονεῖς, ἀλλὰ καί οἱ μελλονύμφοι, ἐφ' ὅσον διαθέτουν τὰς ἀπαραίτητους πνευματικὰς προϋποθέσεις, «*εἴ γε ἱκανῶς ἔχουσι*», κατά τόν Ἅγιον Συμεῶν Θεσσαλονίκης, νά τελοῦν τό Βάπτισμα καί τόν Γάμον αὐτῶν ἐντός τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Λειτουργίας, ἢ ἔστω νά προετοιμαζῶνται καί νά κοινωνοῦν ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ φυλασσομένου Προηγιασμένου Ἁγίου Ἄρτου.

Κατά τήν δευτέραν περίπτωσιν, δέον ὅπως καλλιεργηθῆ ἡ ἀποστροφή τοῦ πνεύματος τῆς ἐκκοσμικεύσεως, ὡς ἀνωτέρω περιεγράφη, διά τῆς τὴν νόσεως διά τοῦ καλυτέρου τρόπου τοῦ μυστηριακοῦ, σωτηριολογικοῦ καί ἐσχατολογικοῦ χαρακτήρος τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων, καί τῆς ἀναδείξεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐχαριστιακῆς συνειδήσεως τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐπί

ἀπωτέρω σκοπῶ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

2. Τυγχάνει οὐσιαστικὴ ἢ ἀνάγκη τῆς προετοιμασίας τῶν γονέων καὶ τῶν μελλονύμφων πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου (Ἐξομολόγησις, Θεία Κοινωνία). Ἐπιπλέον, ἢ ἐν λόγῳ προετοιμασία δέον ὅπως ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν μετέπειτα συζυγικὴν ζωὴν: Ὁ γάμος τρέφεται, συντηρεῖται καὶ αὐξάνει οὐχὶ διὰ τῆς τηρήσεως τύπων θρησκευτικῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Αὐτό ἀπαιτεῖ ἕναν διὰ βίου ἀγῶνα τῶν χριστιανῶν συζύγων, μαρτύριον καὶ μαρτυρίαν κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰησοῦ, ὡς ἀκριβῶς τονίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, τὸ ἔπαθλον τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ συμμετοχὴ αὐτῶν εἰς τοὺς γάμους τοῦ Ἀρνίου, στεφανωμένοι διὰ τῶν ἀφθάρτων στεφάνων τῆς Θείας Βασιλείας (βλ. Ἀποκ. 22,17).

3. Ἀπαραίτητος θεωρεῖται ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἱερέως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνδρογύνου, κατὰ προτίμησιν τὴν ὀγδόην ἡμέραν ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ Ἱεροῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου, ὅπου θὰ τελεῖ ἁγιασμόν, ἀγιάζων τὴν νέαν ζωὴν αὐτῶν εἰς τὴν κατοικίαν αὐτῶν, συνεχίζων οὕτως τὸν σύνδεσμον, ὡς νέου κυττάρου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ - ἐνοριακοῦ σώματος.

4. Πρέπει νὰ δίδεται βαρύτης εἰς τὴν προετοιμασίαν τῶν ἀναδόχων (καὶ τῶν γονέων) διὰ τὴν ἀκριβῆ τέλεσιν τοῦ Ἱεροῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος. Κατὰ τὴν εὐχὴν τοῦ Σαραντισμοῦ, πρὸ τῶν καθαρτικῶν-εἰσαγωγικῶν εὐχῶν, δέον ὅπως ἀναγινώσκηται ὑπὸ τοῦ Ἱερέως ἡ εὐχὴ τῆς ὀνοματοδοσίας (8ης ἡμέρας) τοῦ παιδίου, ὥστε τὸ παιδίον νὰ ἐκκλησιάζεται φέρον τὸ ὄνομά του.

5. Κατόπιν τοῦ Σαραντισμοῦ – ἐκκλησιασμοῦ τοῦ νηπίου ἐπιτρέπεται ἡ ἁγιαστικὴ συμμετοχὴ του (ἁγιασμός-ἀντίδωρο). Ἀπαγορεύεται ἡ μυστηριακὴ συμμετοχὴ πρὸ τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ Χρίσματος.

6. Καλὸν εἶναι νὰ ἀναλυθῆ, ἐκ τῶν προτέρων, ἡ σημασία τοῦ Βαπτίσματος ὑπὸ τοῦ Ἱερέως καὶ νὰ γίνῃ ἐρμηνεῖα τῆς διαλογικῆς ἀπόταξης τοῦ σατανᾶ καὶ τῆς συντάξεως τοῦ Χριστοῦ. Τὸ «Πιστεύω» νὰ λέγηται τρίς καί, εἰ δυνατόν, ὅπωςδὴποτε ἀπὸ τὸν ἢ τὴν ἀνάδοχον καὶ τοὺς γονεῖς τοῦ παιδίου.

7. Ὁ ἀνάδοχος δέον ὅπως τυγχάνῃ πνευματικῶς ὄριμος, ἔχων συμπληρώσει τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Ἄν εἶναι ἕγγαμος, νὰ ἔχη τελέσῃ ὅπωςδὴποτε θρησκευτικὸν γάμον.

8. Ὑπόδειξις - πρότασις ὑπὲρ ἑνὸς μόνον ὀνόματος (Ἐγκύκλιος Ἱερᾶς Συνόδου 1989) διὰ τὸ βαπτιζόμενον βρέφος.

9. Τὰ ἀδέλφια βαπτίζονται εἰς τὸ αὐτὸ καθηγιασμένον ὕδωρ τῆς κολυμβήθρας.

10. Οἱ μελλονύμφοι πρέπει νὰ εἶναι εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένοι, σεβόμενοι τὴν ἱερότητα τοῦ Ἱεροῦ Μυστηρίου καὶ τοῦ χώρου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, κατόπιν συστάσεως κατ' ἰδίαν, κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀδείας τοῦ Γάμου.

11. Δέον ὅπως τονισθῆ εἰς τούς μελλονύμφους ὅτι ὡς ὀρίζει ἡ τάξις τῆς Ἐκκλησίας γάμοι δέν τελοῦνται κατά τάς ἡμέρας τῆς νηστείας.

12. Ὡς πρὸς τό πρόβλημα, τό ὁποῖον δημιουργεῖται ἐκ τῆς παρερμηνείας τῆς καταληκτικῆς φράσεως τῆς ἀποστολικῆς περικοπῆς «*ἡ δέ γυνή ἵνα φοβῆται τόν ἄνδρα*» (Εφεσ. 5,33) προτιμώτερον εἶναι νά μείνη ὡς ἔχει καί νά ἀναληφθοῦν προσπάθειαι διά τήν ὀρθήν ἐρμηνείαν τῆς φράσεως αὐτῆς.

Ἐν προκειμένῳ, ὡς ἔκφρασις τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καί τοῦ σεβασμοῦ, δύναται νά συμπληρώνηται (ἀντί τῶν συνήθων ἐκτρόπων) ὑπό ἱεροπρεποῦς ἀλληλοασπασμοῦ τῶν νεονύμφων. Θεωροῦμεν ἐπίσης τήν ψαλμωδίαν τοῦ Ἀλληλουαρίου ὑπό τοῦ Ἰερέως ἢ τῶν Ἰερέων, ὅταν λέγεται τό ἀκροτελεύτιον τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου, ὡς, τό ὀλιγώτερον, εὐτελισμόν τοῦ Μυστηρίου. Σημειωτέον, ὅτι ἀπαράδεκτος τυγχάνει ἡ οἰαδήποτε αὐθαίρετος ἀλλαγῆ, παράλειψις ἢ καί ἀντικατάστασις λέξεων τοῦ ἱεροῦ κειμένου, δῆθεν διά νά μή δημιουργηται «ἀταξία». Θεωρεῖται προτιμώτερον ἡ ὀρθή ἐρμηνεία τοῦ κειμένου.

13. Παραγγέλομεν, ἅπαντες οἱ γάμοι νά τελῶνται κατά τόν ἴδιον τρόπον καί οὐχί ἕτεροι κατ' «ἐπίσημον» καί ἄλλοι κατ' «ἀνεπίσημον» τρόπον. Δηλαδή: ἄλλοι Ἰερεῖς νά ἐνδύωνται πλήρη στολήν, ἄλλοι ἐπιτραχήλιον καί φελώνιον καί ἕτεροι μόνον ἐπιτραχήλιον. Ἄλλοῦ νά τελῆται ὁ Γάμος διά πάσης ἀνέσεως, ἀργῶς καί μετά μεγαλοπρεπείας, καί ἄλλοῦ νά διαρκῆ ὀλίγα μόλις λεπτά. Ὡσαύτως, ἅπαντες οἱ τελοῦντες τά Ἱερά Μυστήρια Ἰερεῖς, ἄγαμοι ἢ ἔγγαμοι, νά εἶναι ἐνδεδυμένοι ἐπιτραχήλιον καί φελώνιον.

14. Ἐν κατακλείδι, δεόν ὅπως διασφαλισθῆ ἡ τάξις τοῦ Ἱεροῦ Μυστηρίου, τό ὁποῖον διασαλεύεται ἐκ τῶν ἐκτυφλωτικῶν προβολέων, τῶν καμερῶν, τῶν μικροφῶνων καί γενικῶς ἐκ τοῦ παρατηρουμένου, ὡς συνήθως, θορύβου κατά τήν τέλεσιν αὐτοῦ.

15. Ἀπαγορεύεται ἡ τέλεσις τοῦ Ἱεροῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος ἐν τῇ θαλάσῃ.

Πάντα τά ἀνωτέρω γνωρίζοντες εἰς ὑμᾶς, προτρέπομεν ἅπαντας, ὅπως καταβάλητε συντόνους προσπαθείας διά τήν ἐπανακατήχησιν τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τοῦ Θεοῦ καί διά τήν καλλιέργειαν τῆς οὐσιαστικῆς συμμετοχῆς αὐτοῦ εἰς τά Ἱερά Μυστήρια καί ἐν γένει εἰς τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Ἐπί τούτοις, διατελοῦμεν

Μετά πατρικῶν εὐχῶν καί ἐν Κυρίῳ ἀγάπης

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος

Κατάργησης Τεχνικής Υπηρεσίας Ιεράς Μητροπόλεως Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου

ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ

Που αποτελείται από τους: Σεβ. Πρόεδρο αυτού Μητροπολίτη Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ.κ. ΕΥΓΕΝΙΟ, τους αιδεσ. Πρωτοπρ/ρους Σταύρο Γοργοράπη και Ιωάννη Κλειδή, την Διευθύντρια της Δ.Ο.Υ. Ρεθύμνης κα Μαρία Παλαφούτη, την Εκκλησιαστική Σύμβουλο κ. Αναστασία Δρανδάκη, και τον δικηγόρο Ρεθύμνης κ. Νικόλαο Κοτζαμπασάκη, χρέη Γραμματέως εκτελούντος του κ. Γεωργίου Σηφάκη.

Αφού έλαβε υπ' όψιν :

α) το άρθρο 3 του Κανονισμού 2/2014 (ΦΕΚ 66 τ. Α' 12/3/2014) "Περί συγκρότησης, σύγκλησης, λειτουργίας και αρμοδιοτήτων των Μητροπολιτικών Συμβουλίων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Κρήτης".

β) τον Κανονισμό 3/2015 (ΦΕΚ 23 τ. Α' 6/2/2015) "Περί Οργάνωσης, αρμοδιοτήτων, συγκρότησης, λειτουργίας κ.λ.π. του Συμβουλίου Εκκλησιαστικής Αρχιτεκτονικής Κρήτης και Δωδεκανήσου (Σ.Ε.Α.Κ.Δ.) και της Υπηρεσίας Δόμησης (Υ.ΔΟΜ.) Κρήτης, Δωδεκανήσου.

γ) τη σύσταση Τεχνικής Υπηρεσίας στην Ιερά Μητρόπολη Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου καθώς και του Κανονισμού λειτουργίας της (ΦΕΚ 1337 τ. Β' 31/8/2010).

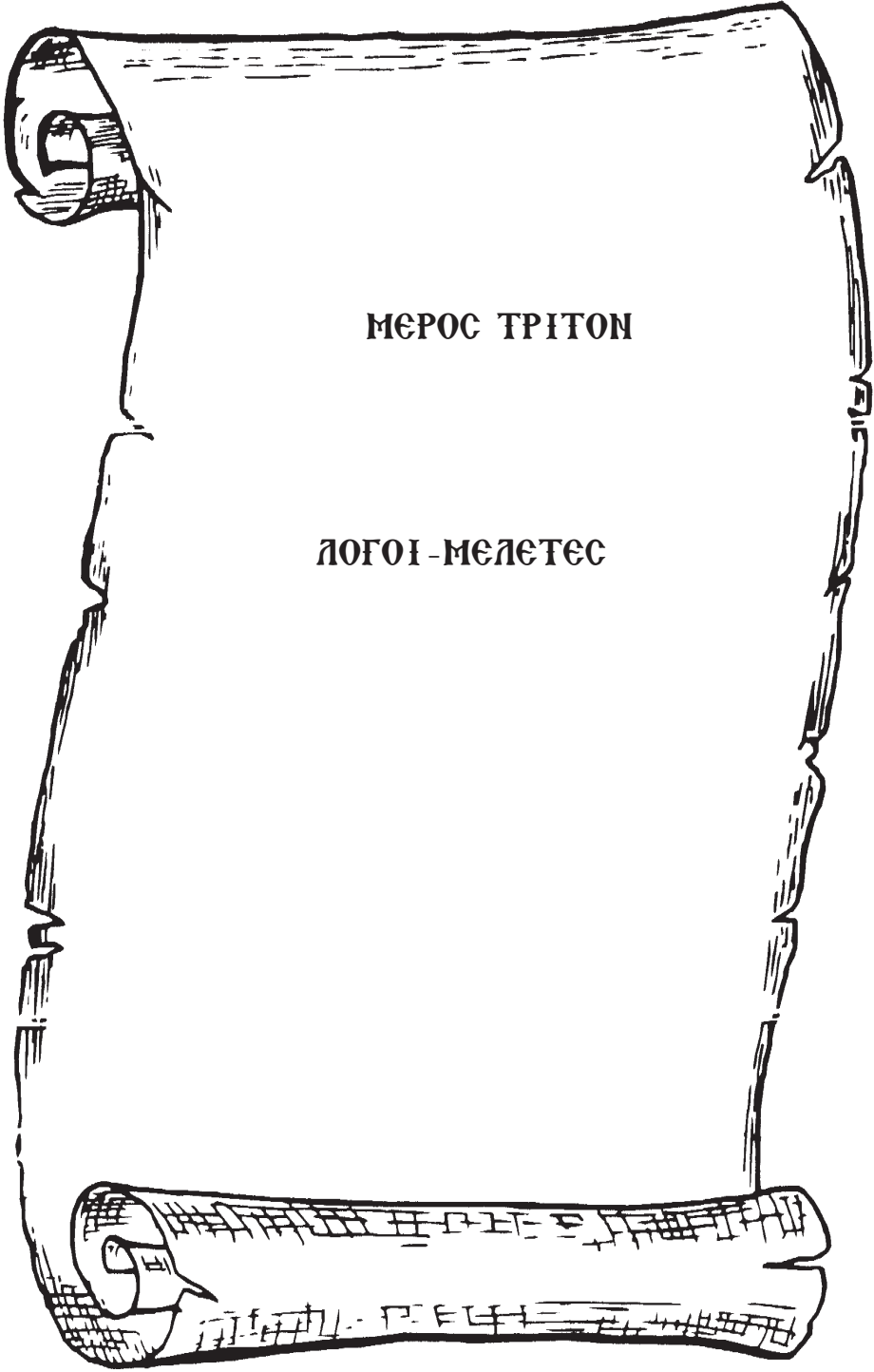
Αποφασίζει :

Αριθμός απόφασης 30/2016: Εγκρίνει την κατάργηση της ανενεργούς από την σύστασή της Τεχνικής Υπηρεσίας της Ιεράς Μητροπόλεως Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου, που είχε δημοσιευθεί στο με αριθμό 1337 τ. Β' της 31/8/2010 ΦΕΚ, σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος α) του εν λόγω κανονισμού. Η κατάργηση της επιβάλλεται λόγω του ότι αφενός ουδέποτε, μετά τη σύστασή της, συγκροτήθηκε, στελεχώθηκε ή λειτούργησε και αφ' ετέρου τις υπηρεσίες που θα παρείχε, πλέον έχει θεσμοθετηθεί να τις παρέχει η υπό της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης συσταθείσα Υπηρεσία Δόμησης Κρήτης και Δωδεκανήσου (Κανονισμός 3/2015 ΦΕΚ 23 τ.Α' 6/2/2015). Η παρούσα απόφαση θα ισχύει μετά από τη δημοσίευσή της στο περιοδικό «Απόστολος Τίτος» και στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ρέθυμνον, 21 Μαρτίου 2016

Ο Πρόεδρος του Μητροπολιτικού Συμβουλίου

Ο Μητροπολίτης Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου ΕΥΓΕΝΙΟΣ

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΛΟΓΟΙ-ΜΕΛΕΤΕΣ

*Ἐκ τοῦ Συνοδικοῦ Ἱεροῦ Μνημοσύνου διά τόν ἀοίδιμον Μητροπολίτην Τιμόθεον Βενέριον,
ἐν τῷ Καθολικῷ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἀγκαράθου.*

Ὁμιλία
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου
Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί Βιάννου
κ. Ἀνδρέου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου,
κατά τό Συνοδικόν Μνημόσυον
τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Τιμοθέου Βενέρη,
ἐν τῷ Καθολικῷ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
Κοιμίσσεως τῆς Θεοτόκου Ἁγκαράθου

Ὡς Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης τιμᾶμε σήμερα τά 75 χρόνια ἀπό τήν εἰς Κύριον ἐκδημία τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτη Κρήτη κυροῦ Τιμοθέου Βενέρη, μίας λαμπρῆς ἐκκλησιαστικῆς προσωπικότητας τῆς Κρήτης, γιά τόν ὁποῖο μετά τήν ἐκδημία του, ἐλάχιστα ἐγράφησαν, κι ἕνα πέπλο μυστηρίου σιγῆς ἐκάλυψε τήν προσωπικότητα καί τό ἔργο του.

Ὁ Κρήτης Τιμόθεος Βενέρης δικαίως δύναται νά ἐγκουχᾶται ὅτι ἀνασῦστησε τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης. Μέ νόμο πού ψήφισε ἐπανεσυνέστησε τήν Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης. Στή συνέχεια τό 1936 χειροτόνησε πέντε ἀρχιερεῖς, τούς ὁποίους εἶχε ἐκλέξει ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀπό κατάλογο ἐκλογίμων πού ὑπέβαλαν τά τρία μέλη τῆς ἐναπομεινάσης Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης: ὁ Κρήτης Τιμόθεος Βενέρης, ὁ Ἀρκαδίας Βασίλειος Μαρκάκης καί ὁ Πέτρας Διονύσιος Μαραγκουδάκης.

Γιά τόν Τιμόθεο Βενέρη δέν ἔχει γραφεῖ τίποτε. Ὁ ἴδιος ὅμως ὑπῆρξε πολυγραφότατος: «*Τό Ἀρκάδι διά τῶν αἰώνων*» εἶναι ἕνα ἀπ' τά ἔργα τοῦ Βενέρη, μέ πολλά στοιχεῖα ἀπό τό ἀνέκδοτο χειρόγραφο ἔργο τοῦ μετέπειτα Ἐπισκόπου Πέτρας Διονυσίου Μαραγκουδάκη, τό ὁποῖο ἐκδόθηκε τό 1996.

Ἐκπονεῖται, ἐπίσης, διδακτορική διατριβή γιά τό ἔργο καί τήν προσωπικότητα τοῦ Μητροπολίτη Κρήτης Τιμοθέου Βενέρη, ἡ ὁποία δέν ἔχει ὑποστηριχθεῖ ἀκόμα.

Ὁ Τιμόθεος Βενέρης¹ γεννήθηκε τό 1876 στό Ἡράκλειο. Τό 1899 ἀποφοίτησε τήν Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης² καί ἀργότερα ὁ πρίγκιπας Γεώργιος τόν διόρισε καθηγητή θρησκευτικῶν στό Γυμνάσιο Χανίων. Ἐνα ἔτος μετά διδάσκει στό Γυμνάσιο Ἡρακλείου³. Ὡς κληρικός ἀνέπτυξε μια

¹ Γιά τόν Τιμόθεο Βενέρη βλ. Κωσταρίδου Ε., *Ἡ σύγχρονος Ἑλληνική Ἐκκλησία*, ἐν Ἀθήναις 1921, σ. 141-144.

² Σταυρίδου Β., *Ἡ Ἱερά Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης*, Θεσσαλονίκη 1988, σ. 273.

³ Κωσταρίδου Ε., ὀ.π., σ. 143.

πλούσια πνευματική δράση στη γενέτειρα πόλη του μέ κηρύγματα, διαλέξεις, δημοσιεύματα σέ ἐπιστημονικά περιοδικά καί στον Τύπο τῆς ἐποχῆς⁴. Γνώριζε Ἀγγλικά, Ἰταλικά καί Γαλλικά, ἦτο ἄριστος ρήτορας, οἱ δέ μελέτες καί τά συγγράμματά του ἐκθειάστηκαν ἀπό μεγάλους ἐπιστήμονες ὅπως τόν Ν.Ν. Σαρίπολο καί τόν Ἀ. Ἀνδρεάδη.

Ἐπίσκοπος Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου χειροτονήθηκε στίς 28 Φεβρουαρίου τοῦ 1916. Πρωταρχικό μέλημά του, ὡς Ρεθύμνης, ὑπῆρξαν οἱ ριζικές πρωτοβουλίες, τίς ὁποῖες ἔλαβε καί ἀπάλλαξε τό Μοναστηριακό ταμεῖο τοῦ Νομοῦ Ρεθύμνης ἀπό τά χρέη τά ὁποῖα ἀπειλοῦσαν σύνολη τή Μοναστηριακή περιουσία τοῦ Νομοῦ. Μητροπολίτης Κρήτης⁵ ἐξελέγη στίς 22 Ἰουλίου 1933 καί ἐνθρονίστηκε τό 1934.

Ἐνῶ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐξέλεξε Μητροπολίτη Κρήτης τόν Τιμόθεο κατά τή Σύμβαση τοῦ 1900, ἐγένετο προσφυγή στό Συμβούλιο Ἐπικρατείας, προκειμένου νά ἰσχύσει ὁ νόμος Παπαναστασίου καί κατ' αὐτόν τό νόμο, καλεῖτο νά ἐγκατασταθεῖ στήν πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ ὁ ἐπιζών εἰς τήν ἐπαρχία τοῦ νομοῦ Ἐπίσκοπος Ἀρκαδίας Βασίλειος. Ὅμως τό Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας ἐδραζόμενο στήν ὑπογραφείσα Σύμβαση μεταξύ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί Κρητικῆς Πολιτείας, ἀπεδέχθη ὡς νόμιμη καί κανονική τή γενόμενη ἀπό τήν Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδο τοῦ Πατριαρχείου, στίς 22 Ἰουλίου 1933, ἐπί Πατριάρχου Φωτίου, ἐκλογή τοῦ Μητροπολίτη Κρήτης Τιμοθέου.

Ἐνθρονίστηκε στό Ἡράκλειο τό Μάρτιο τοῦ 1934 μέ ἓνα λιτό, ἀλλά οὐσιαστικό καί περιεκτικό λόγο: «*Τό γεγονός, τό ὁποῖον συνήγειρεν ὑμᾶς ἐν τῷ Ἱερῷ τούτῳ Ναῷ τοῦ Μεγαλομάρτυρος καί ἀθλοφόρου Ἁγίου Μηνᾶ τοῦ καί προστάτου τῆς πόλεώς μας, δέν εἶναι ἐκ τῶν γεγονότων τά ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τήν ὑπόστασιν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.*

Πρόκειται ὡς πάντες γνωρίζετε, περί μιᾶς ἀπλῆς ὑπηρεσιακῆς περιπτώσεως: Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί ἡ περί Αὐτόν Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος ἠγαθύνθησαν ν' ἀναθέσωσιν ἡμῖν εὐρύτεραν ἐντολήν ἐν τῇ Διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἐν Κρήτῃ.

Τό στοιχεῖον, τό ὁποῖον ἰδίᾳ προέχει ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ εἶναι καθαρῶς συναισθητικόν καί ἠθικόν, ἡ ἀπόδοσις ἡμῶν θείᾳ συνάρσει εἰς τήν κοινωνίαν,

⁴ Σημαντικότερα ἔργα τοῦ Τιμοθέου Βενέρη: α) *Λόγοι, ἐν Ἡρακλείῳ 1903.* β) *Ἐπόμνημα εἰς τήν πρός Φιλήμονα ἐπιστολήν τοῦ Ἀπ. Παύλου, ἐν Ἡρακλείῳ 1906.* γ) *Ποίημα Παύλου πρεσβυτέρου, Περὶ τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ Ι. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, Χριστιανική Κρήτη, ἔτ. Α', τεῦχος Γ', ἐν Ἡρακλείῳ 1912, σ. 379-434.* δ) *Στοιχεῖα φιλοσοφικῆς ἠθικῆς ἐφηρμοσμένα εἰς τήν ἀγωγήν, ἐν Ἡρακλείῳ 1915, καί ε) Τό Ἀρκάδι διά τῶν αἰώνων, Ἀθῆναι 1938.* Μετάφρασε ἐπίσης, τό ἔργο Henri Couturier, Ἡ Κρήτη, Ἡράκλειον 1912.

⁵ Τζεδάκη Θ., *Σύντομος ἱστορία τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας*, Ἀθῆναι 1967, σ. 42-43.

ἐν ἣ ἐγεννήθημεν, ἀνετράφημεν καὶ διεθέσαμεν τὰ πολυτιμότερα ἔτη τῆς ζωῆς μας, μοχθήσαντες μετὰ ζηλωτῶν σκαπανέων τῶν γραμμάτων εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς νεότητος τοῦ μεγαλυτέρου τμήματος τῆς Μεγαλονήσου. Εἶναι ἐπομένως εὐλογος ἢ χαρὰ ἡμῶν ἀνταποκρινομένη εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως προσφέρωμεν εἴ τι ψυχικόν στοιχεῖον ὑπολείπεται ἡμῖν, διὰ τὴν ἠθικὴν πρόοδον τῆς κοινωνίας ταύτης, «τόν καλόν ἀγῶνα τῆς πίστεως ἀγωνιζόμενον», ὡς παρήγγελεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τόν ἀγαπητόν μαθητὴν Τιμόθεον.

Αἱ εὐγενεῖς προθυμίαι εἶναι ἢ τάσις τῆς ψυχῆς πρὸς πραγμάτων εὐγενοῦς ἐπίσης ἰδεολογίας. Εἶναι ὁ ἀγαθὸς Ἄγγελος, ὁ ὁποῖος ἀφυπνίζει τὴν ψυχὴν δεικνύων εἰς αὐτὴν τοὺς σκοποὺς, οὓς τέτακται νὰ ἐξυπηρετήσῃ.

Αἱ εὐγενεῖς ἐπιθυμίαι, οἱ ἐνθεοὶ πόθοι κινουσι καὶ ἐνισχύουσι τοὺς λειτουργοὺς τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐν τῇ Διακονίᾳ τοῦ θελήματος τοῦ Κυρίου. Εἶναι ἀπόρροια τῶν ἐν τῇ ψυχῇ ἠθικῶν ἀποθεμάτων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν πηγὴν τῶν ἀγαθοποιῶν ἐκδηλώσεων.

Αἱ ἠθικαὶ ἀρχαὶ ἔρεισμα καὶ πνοή τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ πρῶτος παράγων κοινωνικῆς ὁράσεως, οἷα ἐννοεῖ καὶ παραγγέλλει ἡμῖν ὁ Κύριος.

Οἰανδήποτε ἄλλη μορφή ψυχικῆς ἐνεργείας ἐν τῇ κοινωνικῇ ζωῇ εἶναι ἄγονος ἢ μᾶλλον ἐπιζήμιος....

Εἶναι εὐτυχῆς ἢ χριστιανικῆ ἐκείνη κοινωνία ἢ ὁποῖα ἐν συντονισμῶ σκέψεων καὶ προσπαθειῶν ἀγωνίζεται τόν σκληρόν κατὰ τῆς ἀμαρτίας ἀγῶνα. Πρὸς τόν τοιοῦτον ἠθικόν ὀργανισμόν δύνανται νὰ ἀπευθύνει τις τοὺς ἐνθέους καὶ ἐμψυχωτικούς λόγους, δι' ὧν ὁ ἱερεὺς Ἰοθὼρ κατενώδωσε τόν πιστόν θεράποντα τοῦ θείου θελήματος Μωϋσῆν καὶ ἠύχθη αὐτῷ ἐπιτυχίαν εἰς τὸ φιλάδελφον αὐτοῦ ἔργον: «Βάδιζε ὑγιαίνων» (Ἐξοδ. 4,18).

Μόνον ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας γενναιοψυχίας, αὐταπαρνήσεως καὶ θυσίας δύνανται αἱ χριστιανικαὶ κοινωνίαι νὰ διανύσωσι στερεῶ τῷ ποδί τὸ ἐνώπιον αὐτόν ἐκτεινόμενον στάδιον τῆς ἐπιγείου δοκιμασίας καὶ λάβωσι παρά τοῦ Κυρίου τόν Στέφανον τῆς δικαιοσύνης ὃν ἀποδώσει ὁ Θεὸς ἀθλοθέτης τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Σοῦ δεόμεθα καὶ Σέ παρακαλοῦμεν, τόν περιεστῶτα λαόν ἐν ὑγείᾳ, εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ περιφρουρήσον, τὰς ψυχὰς τῶν ἀοιδίμων Ἱεραρχῶν τῶν ἐν αὐταπαρνήσει καὶ θυσίᾳ κλεισάντων τόν Ἀποστολικόν τῆς Νήσου ταύτης Θρόνον ἐν σκηναῖς δικαίων τάξον, ἐμέ δέ τόν ταπεινόν δούλον Σου τῇ Σῇ κραταιᾷ δυνάμει ἐπισκίασον εἰς τὸ δύνασθαι ἀμέμπτως ἐπιτελεῖν τὸ Σόν Πανάγιον θέλημα, τὸ εὐλογητόν καὶ δεδοξαμένον εἰς τοὺς αἰῶνας.»

Ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον τόν Ἰούλιο τοῦ 1941 καὶ ἐνταφιάστηκε στό Κοιμητήριον τῆς Μονῆς Ἀγκαράθου, τῆς καὶ μετανοίας του, ὅπου διέμενε ἔκπτωτος ὡς πρῶην Κρήτης.

Τρία έγγραφα πού βρέθηκαν στο αρχείο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης⁶, φωτίζουν μιὰ ἄγνωστη πτυχή τῆς ζωῆς τοῦ Μητροπολίτη Κρήτης Τιμοθέου Βενέρη, πού εἶναι ἡ μετάβασή του γιά σπουδές στή Μόσχα τό 1895.

Τό 1895, ὅπως φαίνεται ἀπό τά ἔγγραφα, ὁ κατά κόσμον Ἰωάννης Βενέρης, σε ἡλικία 19 ἐτῶν, μετέβη γιά σπουδές στήν Ἀκαδημία τῆς Μόσχας, ὡς ὑπότροφος τῆς Μονῆς Ἀγκαράθου⁷, ἡ ὁποία ἦταν τότε ἔδρα τῆς ἐπισκοπῆς Χερρονήσου⁸, πού περιελάμβανε τήν ἐπαρχία Πεδιάδος. Ἐδῶ διέμενε ὁ ἐκάστοτε ἐπίσκοπος Χερρονήσου, ἀλλά καί ὁ τότε ἐπίσκοπος Διονύσιος Καστρινογιαννάκης⁹, ὁ ὁποῖος σύμφωνα μέ προφορική μαρτυρία¹⁰, ἀξιολογώντας ἀπό νωρίς τήν εὐφυΐα καί τίς πνευματικές ικανότητες τοῦ νεαροῦ Ἰωάννη Βενέρη, τόν εἶχε ὑπό τήν προστασία καί ὑποστήριξή του καί τόν βοήθησε νά ἀποφοιτήσει τό γυμνάσιο. Ἀκόμη θεωροῦμε δεδομένο, ὅτι ὁ Διονύσιος ἐνδιαφέρθηκε γιά νά λάβει ὑποτροφία ὁ Βενέρης προκειμένου νά σπουδάσει στή Μόσχα.

Γιά δύο λόγους ὁ Βενέρης κατευθύνθηκε ὑπό τοῦ Διονυσίου στή Μόσχα: Ὁ πρῶτος εἶναι ἡ ρωσοφιλία τοῦ Διονυσίου¹¹, ὁ ὁποῖος ἔβλεπε τήν ἀναγ-

⁶ Βλ. Ἀρχεῖον Μητροπόλεως Κρήτης (νῦν Ἀρχιεπισκοπῆς), φ. 1893-1894, ὑποφ. Σεπτέμβριος 1895, ἀπ' ὅπου τά τρία ἔγγραφα, πού δημοσιεύομε.

⁷ Βλ. 1^ο ἔγγραφο.

⁸ Ἡ ἐπισκοπή Χερρονήσου ὑπῆρξε ἀπό τίς ἀρχαιότερες ἐπισκοπές στήν Κρήτη. Στα *Notitiae episcopatum* βλ. Parthey G., *Hieroclis synecdemus et notitiae episcopatum*, Amsterdam 1967, βλ. notit. 3, σ. 118, ὅπου πρώτη κατά τάξη εἶναι ἡ Γορτύνης, (ὁ ἀρχιερέας τῆς ὁποίας ἦταν καί ὁ πρόεδρος τῆς Μητροπόλεως Κρήτης) καί ἀκολουθοῦν οἱ ἐπισκοπές Κνωσσοῦ, Ἀρκαδίας καί Χερρονήσου. Στό notit. 9, σ. 185, ὁ.π., ὁ ἐπίσκοπος Χερρονήσου φέρεται ὡς Κερσονήσου καί προηγούνται αὐτοῦ ὁ Γορτύνης, ὁ Βιέννης, ὁ Καμάρας. Στό notit. 10, σ. 215-216 τοῦ Χερρονήσου προηγούνται ὁ Γορτύνης, ὁ Κνωσσοῦ καί ὁ Ἀρκαδίας. Στήν ἴδια θέση βρίσκεται ὁ ἐπίσκοπος Χερρονήσου καί στό notit. 13, σ. 258 μέ τή διαφορά ὅτι ὁ Ἀρκαδίας φέρεται ὡς Ἀρκάδης. Ἐπί Κρήτης Μελετίου Νικολετάκη (1831-1839), ἡ ἐπισκοπή Χερρονήσου συγχωνεύθηκε μέ τήν Μητρόπολη Κρήτης. Τό ἴδιο συνέβη καί μέ τίς ἐπισκοπές Αὐλοποτάμου καί Ρεθύμνης, Ἱερᾶς καί Σητείας, Κυδωνίας καί Κισσάμου. Βλ. Τωμαδάκη Ν., *Ἐλεγχος τῶν ἐν Κρήτῃ ἀρχιερατευσάντων ἐπί Τουρκοκρατίας (1645-1898)*, Ἐπετηρίς Ἐταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν, 3(1940), σ. 129-130. Ὁ Κρήτης Καλλίνικος Χούγιας (1842-1843), ἀνασύστησε τήν ἐπισκοπή Χερρονήσου. Βλ. ὁ.π., σ. 130.

Ἡ ὀριστική κατάργηση τῆς ἐπισκοπῆς Χερρονήσου ἔγινε τό 1900 καί ὁ τότε Χερρονήσου Ἀγαθάγγελος μετατέθηκε στήν Λάμπης καί Σφακίων. Βλ. Τζεδάκη Θ., ὁ.π., σ. 42.

⁹ Γιά τόν Διονύσιο Καστρινογιαννάκη βλ. *Τό ἐπισκοπικό ζήτημα (1880-1882) καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης*, ὅπου παρουσιάζεται ἡ προσωπικότητα τοῦ Διονυσίου, γιά τόν ὁποῖο καί θά γράψομε εἰδική μονογραφία.

¹⁰ Κατά τή μαρτυρία πού προέρχεται ἀπό τόν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Πέτρας Δημήτριο (1956-1990), ὁ Τιμόθεος ὑπῆρξε γιός τσαγκάρη, πού δέν εἶχε ιδιαίτερες σχέσεις μέ τήν Ἐκκλησία. Ὁ Διονύσιος ὁμως ἀξιολογώντας τήν εὐφυΐα τοῦ νεαροῦ Ἰωάννη ζήτησε ἀπό τόν πατέρα του νά ἀναλάβει τόν γιό του ὑπό τήν προστασία του.

¹¹ Ἀπό τό ἀρχεῖο ὑλικό, πού διέσωσε γιά τόν Διονύσιο ὁ κ. Λευτέρης Σταυρακάκης,

καιότητα τῆς συνεργασίας ὄλου τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ὀθωμανῶν. Γι' αὐτὸ θέλησε νὰ συνδέσει τὸν νεαρό Βενέρη μὲ τὴν ρωσικὴ πνευματικὴ καὶ πολιτισμικὴ πραγματικότητα. Ὁ δεῦτερος εἶναι ἡ ἐρείπωση τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης ἀπὸ τὸ σεισμό τοῦ 1894¹². Γι' αὐτὸ τὸ 1895, ὅταν ὁ Ἰωάννης Βενέρης μεταβαίνει στὴν Κωνσταντινούπολη, δὲν ἔχει ἀποφοίτους ἀπὸ τὴ Σχολή¹³, γεγονός πού σημαίνει, ὅτι ἡ Σχολὴ δὲν λειτούργησε κανονικά. Τὸ κτίριο, πού μὲ κάποιες ἀλλαγές διατηρεῖται μέχρι σήμερα, ἀνοικοδομήθηκε μὲ ἔξοδα τοῦ Παύλου Σκυλίτση Στεφανόβικ καὶ ἐγκαινιάστηκε τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1896.

Στις 28 Αὐγούστου 1895 ὁ νεαρός Ἰωάννης μετέβη στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ἐνημερώνει μὲ τηλεγράφημα, τὸ περιεχόμενο τοῦ ὁποίου δὲν μᾶς εἶναι γνωστό, τὸν Διονύσιο γιὰ τὴν πρόθεσή του νὰ φοιτήσῃ στὴ Χάλκη¹⁴. Τὸ γράμμα ὅμως τοῦ Διονυσίου πρὸς τὸν ἑτεροθαλὴ ἀδελφὸ του Μητροπολίτη Κρήτης Τιμόθεο Καστρινογιαννάκη, τὴν ἐπομένη τοῦ τηλεγραφήματος, 29 Αὐγούστου 1895, καὶ ὅπου χωρὶς κανέναν ἐνδοιασμό τὸν παρακαλεῖ, «*ἴν' ἀποστείλῃ πρὸς τὸν Ἰωάννην Βενέρην τοῦτον τὰ σχετικά πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν σχολὴν Χάλκης γράμματα συστατικά καὶ λοιπά, διευθύνῃ δέ ταῦτα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως μὴ παρεμβληθῇ καὶ νέον κώλυμα ἐν Χάλκῃ*»¹⁵, μᾶς ἐπιτρέπει νὰ συμπεράνομε γιὰ τὴν ἀμέριστη συμπαράσταση τοῦ ἐπισκόπου Χερρονήσου Διονυσίου πρὸς τὸν νεαρό Ἰωάννη. Τοῦ εἶχε δώσει ἐξάλλου τὴ δυνατότητα νὰ ἀναχωροῦσε γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη, προκειμένου νὰ φοιτήσῃ στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἐφ' ὅσον συναντοῦσε ἐμπόδια ἢ δὲν μπορούσε νὰ προσαρμοσθεῖ.

Ὁ δρόμος γιὰ τὴν ἐγγραφή καὶ φοίτηση τοῦ Βενέρη στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης ἀνοίχτηκε ὅταν στις 6 Σεπτεμβρίου 1895 ὁ Κρήτης Τιμόθεος, ἑτεροθαλὴς ἀδελφὸς τοῦ Διονυσίου, ἔγραψε πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Κωνσταντῖνο Ε' (1897-1901)¹⁶ ὅτι «*ὁ νέος οὗτος ἐπιδειξάμενος*

διακρίνεται ἡ ρωσοφιλία τοῦ Διονυσίου. Σ' αὐτὸ ὑποθέτομε, ὅτι ἐπέδρασε καὶ ἡ δράση τῆς «Παλαιστίνειου Ἐταιρείας» πού δροῦσε στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου σπούδασε ὁ Διονύσιος. Τὸν Κανονισμό τῆς «*Αὐτοκρατορικῆς Ὀρθοδόξου Παλαιστίνειου Ἐταιρείας*», πού ἰδρύθηκε στὸ πλαίσιο τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ Πανσλαβισμού βλ. Α.Υ.Ε./1899, φ. Κρητικὸν ζήτημα. Ζήτημα Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Βλ. ἐπίσης καὶ «*Ἑλληνισμός*», ἔτος ΙΑ', τεῦχος 121^ο, ἐν Ἀθήναις 1908, σ. 405-420.

¹² Σταυρίδου Β., ὀ.π., σ. 44. Γιὰ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης βλ. ἐπίσης Δανιηλίδη Ἀ., *Ἡ Ἱερά Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος Χάλκης*, Κατερίνη.

¹³ Ὀ.π., σ. 270.

¹⁴ Βλ. 1^ο ἔγγραφο.

¹⁵ Ὀ.π.

¹⁶ Σταυρίδου Β., *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, 1860-σήμερον*, Θεσσαλονίκη 1977, σ. 378-419.

μέχρι τοῦδε σεμνότητα ἦθους, ἐπιμέλειαν ἐν τοῖς γράμμασι, πρὸς δέ ζῆλον εἰς τὰ ἱερά, θέλει καταστῆ εἰς τῶν εὐδοκίμων ἐργατῶν (;) τῆς Ἐκκλησίας, συνιστῶ τοῦτον ὡς τοιοῦτον»¹⁷.

Σύμφωνα μέ ἐπιστολή πού ἀπέστειλε στίς 28 Αὐγούστου 1895, τήν ἴδια ἡμέρα μέ τήν ἀποστολή τοῦ τηλεγραφήματος, ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη πρὸς τό Διονύσιο, τὰ αἷτια ἀναχώρησης τοῦ Βενέρη ἀπό τή Μόσχα ἐστιάζονται στό χρόνο, πού ἔπρεπε νά ἀφιερῶσει γιά τήν ἐκμάθηση τῆς ρωσικῆς γλώσσας, στή μεγάλη οἰκονομική δαπάνη, στίς κλιματολογικές συνθήκες καί γενικότερα στίς δυσκολίες, πού εἶχε ἡ διαβίωση τοῦ νεαροῦ φοιτητῆ στή Μόσχα.

Παραμένει ἄγνωστο, πόσο χρόνο ἔμεινε ὁ Βενέρης στή Ρωσία καί πότε ἀναχώρησε ἀπό τήν Κρήτη. Μποροῦμε ὅμως νά ὑποθέσουμε πῶς ἀναχώρησε γιά τή Ρωσία μόλις ἔλαβε τό ἀπολυτήριο τοῦ γυμνασίου, μετά τίς ἐξετάσεις πού διεξάγονταν στά μέσα τοῦ Ἰουνίου¹⁸, δοθέντος ὅτι τό 1895 τόν ἀναφέρει ἡ ἐπιστολή τοῦ Κρήτης πρὸς τόν Πατριάρχη ὡς «ἄγοντα τό 19 ἔτος τῆς ἡλικίας»¹⁹ καί ὅτι εἶχε ἀποφοιτήσῃ ἀπό τό γυμνάσιο. Ὁ Βενέρης ταξίδεψε καί διέμεινε στή Μόσχα, ἀπό τὰ τέλη τοῦ Ἰουνίου ὡς τὰ μέσα Αὐγούστου 1895, καί ἐν συνεχείᾳ, στό τέλος Αὐγούστου τοῦ ἴδιου ἔτους, ἐπιστρέφει στήν Κωνσταντινούπολη γιά νά ἐγγραφεῖ στή Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης.

Ὁ Ἰωάννης Βενέρης ὑπῆρξε ἀδελφός τῆς Μονῆς Ἀγκαράθου ὅπως καί ὁ γέροντάς του Διονύσιος, ἀλλά καί ὁ Κρήτης Τιμόθεος Καστρινογιαννάκης, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποῖου πιστεύουμε, ὅτι ἔλαβε καί τό ὄνομα Τιμόθεος. Ὁ Βενέρης ξεκίνησε τίς σπουδές του στή Θεολογική Ἀκαδημία τῆς Μόσχας καί ἀπό ἐκεῖ, ἔνεκα δυσκολιῶν, μετέβη στήν Κωνσταντινούπολη καί γράφτηκε στή Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης, ὅπου σπούδασε ὡς ὑπότροφος τῆς Μονῆς Ἀγκαράθου.

Ὁ Ἰωάννης Βενέρης, ὁ μετέπειτα Μητροπολίτης Κρήτης Τιμόθεος, μποροῦμε νά συμπεράνομε μέ βεβαιότητα, ὅτι ὑπῆρξε πνευματικό ἀνάστημα τοῦ λαμπροῦ ἐπισκόπου Χερρονήσου Διονυσίου Καστρινογιαννάκη, τοῦ μετέπειτα Ρεθύμνης, ὁ ὁποῖος τοῦ συμπαραστάθηκε στίς σπουδές του καί διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στήν ἀνάδειξή του σέ διακεκριμένο κληρικό στήν Κρήτη, διαβλέποντας τίς ἰκανότητες καί τήν εὐφυΐα τοῦ νεαροῦ συμπολίτη του.

¹⁷ Βλ. 2^ο ἔγγραφο.

¹⁸ Βλ. *Νόμος Περί Παιδείας*, σ. 5, ἄρθρο 36, στό Ἱστορικό Ἀρχεῖο Κρήτης, Ἰστ. Σουλ. 29, ὑποφ. ε, Ἀρχεῖο Ν. Ἀντ. Παπαδάκη.

¹⁹ Ο.π.

Τὴν ἀναγκαίᾳ ἀναδιοργάνωσιν τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης μετὰ τὴν ἐπανίδρυσιν τῶν ἐπισκοπῶν καὶ τὴν συγκρότησιν Συνόδου εἶχε κατανοήσει ὁ δυναμικὸς καὶ λόγιος ἱεράρχης, Μητροπολίτης Κρήτης Τιμόθεος.

Στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβέρνησης δημοσιεύθηκε στίς 25 Ὀκτωβρίου 1935 νόμος²⁰, σύμφωνα τὸν ὁποῖο «καταργεῖται ὁ Νόμος 5621 *”περὶ τροποποιήσεως τοῦ Νόμου 276 Διάταγμα περὶ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας”*, ἐπανερχομένου ἐν πλήρει ἰσχύει τοῦ Νόμου 276 Διάταγμα *”περὶ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας”* καὶ τῆς συμβάσεως τοῦ 1900 μεταξὺ τῆς Α.Β.Υ. τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ ἐν Κρήτῃ καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου»²¹.

Ὁ ἴδιος νόμος ὄρισεν ὡς νομικὰ πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου²² τὴν Μητρόπολιν καὶ τὴν Ἐπισκοπὴν τῆς νήσου, ἐνῶ αὐτὸ ἴσχυεν πρόσφατα ἐπὶ τῆς πρωθιεραρχίας Σας Ἁγίου Κρήτης, γιὰ τὴν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.

Οἱ δύο ἐπίσκοποι, ὁ Ἀρκαδίας Βασίλειος καὶ ὁ Πέτρας Διονύσιος, ἦσαν οἱ μόνον οἱ εἶχαν ἀπομείνει μετὰ τὸν μητροπολίτη Τιμόθεον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κρήτης, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παραπάνω νόμου. Ἡ θέλησις τοῦ Τιμοθέου γιὰ τὴν ἀνασύστασιν τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἐκφράζεται μέσα ἀπὸ τὴν μεταβατικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ παραπάνω νόμου, βάσει τῆς ὁποίας ὁ Κρήτης συγκάλεσεν ἐν συνεδρίᾳ τὸν δύο ἐπισκόπους καὶ κατάρτισαν δωδεκαμελῆ κατάλογον ὑποψηφίων, τὸν ὁποῖο διαβίβασαν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο²³. Ἐτσι συγκροτήθη καὶ πάλιν τὸ 1936 ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης μετὰ τὴν ἐκλογὴν πέντε νέων ἐπισκόπων²⁴ ἀπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου. Ἀναφέρεται ὁ νόμος ἐπακριβῶς²⁵, «Πρὸς πληρῶσιν τῶν ἡδη κηρυσσάντων καὶ τῶν ἀνασυνιστωμένων διὰ τοῦ παρόντος νόμου Ἐπισκοπῶν ὁ Μητροπολίτης Κρήτης καὶ οἱ ἐπιζῶντες δύο Ἐπίσκοποι, ἢ κωλυομένου ἢ καὶ ἀρνούμενου τινὸς ἐξ αὐτῶν ὁ Μητροπολίτης Κρήτης μετὰ τοῦ ἐτέρου τούτων, ἐν συσκέψει καὶ ἐντός δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος καταρτίζουσι κατάλογον ἐκλογίμων περιλαμβάνοντα δέκα τοῦλάχιστον ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ πρὸς ἐκλογὴν κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὑποψηφίων, ὃν ὑποβάλλουσιν εἰς τὸν Ὑπουργὸν Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας δικαιοῦμενον

²⁰ Φ.Ε.Κ., ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ὀκτωβρίου 1935, τεύχ. Α', ἀριθμ. φυλ. 491, σ. 2423-2424, «περὶ καταργήσεως τοῦ νόμου 5621 καὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 276 καταστατικοῦ τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης».

²¹ Ὁ.π.

²² Ὁ.π.

²³ Α.Υ.Ε., 1936, φ. Β' Πολιτικῆς Ἐκκλησιαστικῆς (ἐπιστολαί), ὅπου τὸ πρακτικὸν μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα ὑποψηφίων.

²⁴ Ὁρθοδοξία, τεύχ. 11, ἔτ. 1936, σ. 47-48.

²⁵ Ὁ.π. Καὶ συνεχίζει γράφοντας ὅτι ἡ χειροτονία γίνεται ἀπὸ τὸν Κρήτης.

νά ἐγκρίνη αὐτόν ὡς ἔχει ἢ νά διαγράψῃ ἐξ αὐτοῦ ἀπεριορίστως ὅσαδὴποτε ὀνόματα. Ἐάν ἐντός τῆς ὡς ἄνω ταχθείσης προθεσμίας δέν καταρτισθῇ ὑπό τῶν ὡς ἄνω ὁ μνημονευθεὶς κατάλογος ἐκλογίμων καταρτίζεται οὗτος ἀμέσως ὑπό τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας. Ὁ οὕτω καταρτισθεὶς κατάλογος τῶν ἐκλογίμων διαβιβάζεται εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον οὕτινος ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐκ μόνον τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ τούτων περιλαμβανομένων κληρικῶν ἐκλέγει διὰ ψήφων κανονικῶν τὸν εἰς ἐκάστην χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν κατασταθησομένον».

Στὴ συνέχεια ὁ Κρήτης Τιμόθεος χειροτόνησε στό Ἡράκλειο, στήν ἔδρα τῆς Συνόδου τοὺς νέους πέντε ἀρχιερεῖς: Ρεθύμνης Ἀθανάσιο, Κυδωνίας Ἀγαθάγγελο, Λάμπης Εὐμένιο, Ἱεροσητείας Ἀμβρόσιο καὶ Κισάμου Χρυσόστομο.

Ὁ Τιμόθεος Βενέρης ἐξεδήμησε τὸν Ἰούλιο τοῦ 1941 ὡς πρ. Μητροπολίτης Κρήτης, ἐνῶ παύθηκε τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1941. Τὰ αἴτια τῆς ἔκπτωσης τοῦ Τιμοθέου μᾶς εἶναι ἄγνωστα. Κάποιες προφορικές μαρτυρίες μόνο ἔχουμε ἀκούσει. Μία ὑπεύθυνη τοποθέτηση εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ προϋποθέτει ἔρευνα πρωτίστως στὰ ἀρχεῖα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ καὶ στὰ ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν.

Ὁ ἀείμνηστος πρωθιεράρχης ὑπῆρξε μία μεγάλη μορφή τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ἡ προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο τοῦ ὁποίου δέν ἀνεδείχθησαν ἐξαιτίας συγκυριῶν. Ἀνασύστησε καὶ διέσωσε τὴν Ἐπαρχιακὴ Σύνοδο καὶ τὴν ἰδιοπροσωπία τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης. Ὡς Ἐπίσκοπος Ρεθύμνης διαφύλαξε τὴ μοναστηριακὴ περιουσία τῆς Ἐπαρχίας του. Ὑπῆρξε λόγιος καὶ πολυγραφότατος ἱεράρχης. Ἐκφώνησε σπουδαίους λόγους σέ μεγάλες στιγμὲς τῆς ἱστορίας, ὅπως ὁ λόγος τοῦ 1898, ὅταν ἡ Κρήτη ἀνακηρύσσεται αὐτόνομη Κρητικὴ Πολιτεία.

Τὰ κυριότερα ἔργα του εἶναι:

-«Ἐπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολὴν τοῦ Ἀπ. Παύλου». Ἐν Ἡρακλείῳ 1906.

-«Λόγοι. Ἐν Ἡρακλείῳ 1903

-«Ποίημα περὶ τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Μηνᾶ, Παύλου πρεσβυτέρου (1736). Εἰσαγωγή καὶ ἐρμηνεῖα λέξεων καὶ φράσεων μετὰ σημειώσεων» (ἐν «Χριστιανικῇ Κρήτῃ», τόμ. Α'). Ἐν Ἡρακλείῳ 1913.

-«Τὸ Χριστιανικὸν ἰδεῶδες» λόγος πανηγυρικός ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν). Ἐν Ἡρακλείῳ 1913).

-«Ἡ ζωὴ ἐν τῷ θανάτῳ» ἤτοι δύο λόγοι. Ἐν Ἡρακλείῳ 1914.

-«Στοιχεῖα φιλοσοφικῆς ἠθικῆς ἐφηρμοσμένα εἰς τὴν ἀγωγὴν». Ἐν Ἡρακλείῳ 1915.

Ἐκτός ἀπὸ αὐτά, μετέφρασε ἀπὸ τὰ Γαλλικά τοῦ Henri Coutnrier «Ἡ

Κρήτη», βιβλίο μεγάλης αξίας για τήν ιστορία τῆς Κρήτης. Σέ σχετική βιβλιοκρισία διαβάζομε: «Δέν ἠρκέσθη νά μεταφράσῃ, οὔτος ἀπλῶς τό περί οὗ ὁ λόγος ἔργον, ἀλλ' ἐφρόντισε νά διαλευκάνῃ καί νά συμπληρώσῃ αὐτό διά παντοειδῶν καί πολυπληθῶν ὑποσημειώσεων, προστέθηκε δέ ἐν τέλει καί ἐπίμετρον ἐπί τῆ βάσει τῆς γαλλικῆς Κίτρινης βίβλου, τῆς ἰταλικῆς Πράσινης καί ἄλλων ἐπισήμων ἐγγράφων καί σχετικῶν βοηθημάτων, ἐν ᾧ ἐκτίθεται πλήρης ἡ διπλωματική ἱστορία τῆς Νήσου. Οὐ μόνον δέ πολιτικοί ἄνδρες ἐκ τῶν ἐπιφανῶν, ἀλλά καί καθηγηταί εἰδικοί τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, οἳ οἱ κ.κ. Ν.Ν. Σαρίπολος καί Α. Ἀνδρεάδης, συνέχαρησαν αὐτῶ ἐπί τῆ συγγραφή ταύτη, δι' ἧς παρέσχε «μεγαλὴν ὑπηρεσίαν εἰς τήν ἐπιστήμην καί τήν πατρίδα.» Ὅπως γράφει ὁ καθηγητής Σαρίπολος.

Ὁ μακαριστός Τιμόθεος, ὅπως καί ἄλλοι λόγιοι ἱεράρχες τῆς γενιᾶς του, ἀλληλοπεριχωροῦν τήν πίστην μέ τό ἔθνος. Τήν δέ Ἐκκλησία τήν θέτουν εἰς τήν διακονία τῆς ἐθνικῆς ιδέας.

Ὁ Τιμόθεος ὑπῆρξε ἐκφραστής τῶν Ἑλληνοχριστιανικῶν ιδεῶν, ὅπως αὐτά ἐνυλῶθησαν μέ τήν αὐστηρή καί ἀπόλυτη ἔκφραση τοῦ γερμανικοῦ περὶ ἔθνος ρομαντισμοῦ. Οἱ θεωρητικῆς αὐτές προσεγγίσεις εἶναι εὐδιάκριτες στά κείμενά του.

Συνδέθηκε, ἐπίσης, ἰδιαίτερος μέ τόν πρίγκιπα Γεώργιο, ὁ ὁποῖος τόν διόρισε καθηγητὴ στό γυμνάσιο Χανίων. Ὀλίγον πρὶν τήν κορύφωση τοῦ διχασμοῦ, τόν Φεβρουάριον τοῦ 1916 ἐξελέγη Ἐπίσκοπος Ρεθύμνης, ἔχοντας συνυποψήφιόν του τόν Διονύσιον Μαραγκουδάκη, ὁ ὁποῖος εἶχε τή στήριξιν τῶν Ρεθύμνιων. Ὁ Διονύσιος ἐξελέγη τό 1923 Ἐπίσκοπος Πέτρας.

Ὑπῆρξε δυναμικός, ἀποφασιστικός, ἐλεήμων, φίλος τῶν ἱερέων του, μέ τούς ὁποίους ἦταν ἐπιεικής καί συγκαταβατικός, μέ χαρακτήρα δωρικό, λιτό καί εὐθύ, ὅπως καί τό ὕφος τῆς φυσιογνωμίας τοῦ προσώπου του.

Ὡς πρώην μητροπολίτης Κρήτης, ἀπό τόν Ἰανουάριον τοῦ 1941, ἐφυσῆχασε στήν Ἀγκάραθον ὄπου ἐξεδήμησε καί ἐνταφιάσθη, ἀρχιερατεύοντος τοῦ διαδόχου του, Κρήτης Βασιλείου τοῦ ἀπό Ἀρκαδίας.

Θά ἤθελα νά ὀλοκληρώσω μέ μία πρόταση αὐτόν τό λόγο στή μνήμην τοῦ διαπρεποῦς Μητροπολίτη Κρήτης μακαριστοῦ Τιμοθέου Βενέρη. Νά προχωρήσομε μέ Ἀπόφαση τῆς Ἱεραῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου στήν συλλογή καί ἔκδοση τῶν ἀπάντων τοῦ Μητροπολίτη Κρήτης Τιμοθέου Βενέρη, ἀπό Ἐπιτροπή πού ὡς Σύνοδος θά συγκροτήσομε. Ἡ δέ δαπάνη νά καταβληθεῖ ἐθελοντικά ἀπό τίς Μητροπόλεις πού θά θελήσουν νά ἀνταποκριθοῦν.

Ὁ Ἱερός Ναός Ἁγίου Γεωργίου, ἐν Βενετίᾳ.

Περί τῆς Μητροπόλεως Φιλαδελφείας κανονικά καί ιστορικά

Ἀρχιμ. Νίφων Βασιλάκης

Δρ. Κανονικοῦ Δικαίου

Διδάσκων τῆς Πατριαρχικῆς

Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Κρήτης

Νά ἀναζητήσῃ κάποιος τίς πηγές καί νά γράψῃ γιά τήν Μητρόπολη Φιλαδελφείας εἶναι πραγματικά μια ἀπίστευτη ἐμπειρία, διότι αὐτή ἡ Μητρόπολη εἶχε καί ἔχει ξεχωριστή ιστορική σπουδαιότητα. Μέ τήν παρούσα ἐργασία καί ἔρευνα, ὥστόσο, θά θέλαμε νά δώσουμε σύντομα μιᾶ γεύση γιά τήν ιστορία καί τήν σημασία τῆς Μητροπόλεως Φιλαδελφείας καί κυρίως γιά τήν παρουσία τοῦ Γαβριήλ τοῦ Σεβήρου ὡς Μητροπολίτου στό πηδάλιο τῆς ἐν λόγῳ Ἐκκλησίας.

Ἡ Φιλαδέλφεια¹ ἦταν μία πόλη τῆς ἀρχαίας Λυδίας στήν Μικρά Ἀσία, πού ιδρύθηκε ἀπό τόν βασιλιά τῆς Περγάμου, Ἀτταλόν Β΄, τόν Φιλάδελο. Ἡ πόλη ἦταν πολύ ὁμορφη καί καλά φωτισμένη. Ἐκεῖ τελοῦσαν συχνά ἀναρίθμητες ἐορταστικές ἐκδηλώσεις, γι' αὐτό καί καλοῦσαν τήν Φιλαδέλφεια ὡς «Μικρή Αθήνα»². Κάποτε ἔλαβε καί τήν ὀνομασία Νεοκαισάρεια. Στά τουρκικά ἡ ὀνομασία τῆς Φιλαδέλφειας, σημαίνει «πόλη τοῦ Θεοῦ, ὠραία καί λευκή πόλη»³. Κατά τήν περίοδο τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἡ πόλη αὐτή εἶχε ἀμέτρητους (κυριολεκτικά) κατοίκους.

Στό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως⁴, ἡ Φιλαδέλφεια εἶναι μιᾶ ἀπ' τίς Ἐκκλησίες οἱ ὁποῖες λαμβάνουν τίς ἐπτά ἐπιστολές. Στή Φιλαδέλφεια ἀποστέλλεται ἡ ἔβδομη ἐπιστολή, ἡ ὁποία κάνει λόγο γιά τούς καλούς ἀνθρώπους πού κατοικοῦν ἐκεῖ, ἐξαίρει τήν ὑπομονή τους καί μιλάει γιά τίς μελλοντικές δοκιμασίες καί πειρασμούς τοῦ κόσμου, ἐνῶ ἀσκεῖ ἔντονη κριτική στό μίσος τῶν ἀνθρώπων πού ψευδῶς παρουσιάζονται ὡς Ἰουδαῖοι.

Ἐπίσης, ὁ Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος ἔγραψε μία ἐπιστολή στους χριστιανούς τῆς Φιλαδέλφειας⁵, μέ περιεχόμενο τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, τήν μία εὐχαριστία, τόν ἕνα ἐπίσκοπο μαζί μέ τούς πρεσβυτέρους καί τούς διακό-

¹ ΒΟΥΤΗΡΑ Σ., Λεξικόν Ἱστορίας καί Γεωγραφίας, Κωνσταντινούπολη 1890, 191.

² ΣΤΑΥΡΙΔΗ Β., Ἐπισκοπική Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Θεσσαλονίκη 1996, 343.

³ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., Φιλαδέλφεια, ΘΗΕ 11, 1035.

⁴ Ἀπ. 1, 11 καί 3, 7-13.

⁵ ΣΤΑΥΡΙΔΗ Β., Ἐπισκοπική Ἱστορία, 344.

νους. Παροτρύνει τούς χριστιανούς νά κάνουν ύπομονή στους πειρασμούς, στίς διχόνοιες καί διαιρέσεις, αλλά νά επιδείξουν προσοχή καί στίς έσφαλμένες θεολογικές άπόψεις. Οί Άποστολικές Διαταγές μάς πληροφοροϋν πώς ό πρώτος έπίσκοπος τής Φιλαδέλφειας στάλθηκε εκεί από τόν Άπόστολο Πέτρο⁶.

Η Φιλαδέλφεια στήν Α΄ Οίκουμενική Σύνοδο ύπάγεται στήν Έπισκοπή Λυδίας, ενώ στήν Γ΄ Οίκουμενική Σύνοδο άποτελεΐ μέρος τής Έπισκοπής Σάρδεων⁷. Άξιοσημείωτο εΐναι, έπίσης, ότι από τό 1369 ή Μητρόπολη Σάρδεων έπίσης έποιμένετο από τόν Μητροπολίτη Φιλαδελφείας⁸. Έτσι, καταλαβαΐνουμε γιατί ό Μητροπολίτης Φιλαδελφείας λαμβάνει τόν τίτλο τοϋ έξάρχου πάσης Λυδίας.

Μέ τήν πάροδο τοϋ χρόνου πέρασαν στήν κανονική δικαιοδοσία τοϋ Μητροπολίτη Φιλαδελφείας καί άλλες Έπισκοπές καί Μητροπόλεις τοϋ Οίκουμενικοϋ Πατριαρχείου. Δέν εΐναι καθόλου τυχαίο τό γεγονός πώς πολλοί Οίκουμενικοί Πατριάρχες διετέλεσαν Μητροπολίτες Φιλαδελφείας.

Τήν περίοδο τής τουρκοκρατίας, άπ΄ τό 1577 καί έξής, ό Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κατοικεί στή Βενετία⁹. Πρώτος, μάς μακράς σειράς Μητροπολιτών¹⁰ μέ έδρα τήν Βενετία ύπήρξε ό Γαβριήλ Σεβήρος. Έπειτα από μερικά χρόνια ό Οίκουμενικός Πατριάρχης παραχωρεί τό δικαίωμα στόν Μητροπολίτη Φιλαδελφείας νά φέρει στίς ακολουθίες μίτρα καί σάκο¹¹.

Άξία παρατηρήσεως στό σημείο αυτό ή σχέση καί ή σύνδεση τών λειτουργικών ένδυμάτων μέ προνόμια, δικαιώματα καί τιμές όχι γενικές ή άπροσδιόριστες, αλλά πολύ συγκεκριμένες. Πάντοτε ή τιμή στήν εκκλησιαστική παράδοση σχετίζεται μέ ύλικά άντικείμενα, τά όποια όμως καινοφανείς νεωτερισμοί, έξάπαντος άντικανονικοί, μέ τό πέρασμα τών γενεών άμφισβήτησαν έμπράκτως, τάχα άπονέμοντες πνευματικές μόνο τιμές, έπιναλαμβάνω άκατανόητες¹², στήν Όρθόδοξη κανονική παράδοση.

⁶ *Constitutiones Apostolicae* VII, 46, PG. 1, 1053.

⁷ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., *Φιλαδέλφεια*, ΘΗΕ 11, 1035.

⁸ ΡΑΛΛΗ Γ. - ΠΟΤΛΗ Κ., *Σύνταγμα τών θείων καί ιερών κανόνων*, Αθήνα 1854, IV.

⁹ ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ Μ., *Όρθόδοξη Έκκλησία καί έλληνόρρυθμες μονές*, ΙΤΕΕ 10, 232.

¹⁰ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ Μ., *Η έν Βενετία Έλληνική Κοινότης καί οί μητροπολίται Φιλαδελφείας*, ΕΕΒΣ 37 (1969-1970), 182.

¹¹ ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ Β., *Έπισκοπικοί Κατάλογοι*, ΕΕΒΣ 12 (1936), 221.

¹² Πά νά μήν τις χαρακτηρίσω ως μία μεταλλαγμένη μορφή μονοφυσιτισμοϋ, πρακτικής εκφράσεως, δηλαδή σάν άρνηση τής άξιας τήν όποία άποδίδει στήν ύλη, πού ό Θεός λίαν καλώς έποίησε (πάντα). Η Όρθόδοξη Έκκλησία μας μάλιστα κανονικώς, κατόπιν καί τής Δ΄ Οίκουμενικής Συνόδου, κατεδίκασε σχετικώς μέ Συνοδική Άπόφαση καί τούς πολυάριθμους καί ισχυρούς όπαδούς όσων προτεΐνουν μόνο τά αυλα καί τά άόρατα.

Γιά τήν βαθύτερη κατανόηση τῆς αἰτίας πού ὀδήγησε στήν μεταφορά τῆς ἔδρας τοῦ Μητροπολίτη, θά χρειαστεῖ νά μελετήσουμε τήν εὐρύτερη κατάσταση τῆς ἐποχῆς, ἀπό πλευρᾶς δηλαδή, ἱστορικής, πολιτικῆς, οικονομικῆς, κοινωνικῆς κι ἐκκλησιαστικῆς. Πραγματικά, ἡ ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας δέν ἐξαρτᾶται μόνο ἀπό ἐσωτερικούς παράγοντες, ἀλλά τήν ἴδια στιγμή καί παράλληλα μέ αὐτούς, ἐπηρεάζεται κι ἀπό ἐξωτερικές συνθήκες, οἱ ὁποῖες συχνά εἶναι δυσεξαριθμητές καί λιγότερο ὁρατές. Ὁ ἀριθμός τῶν πιστῶν μιᾶς πόλεως καί ἡ πολιτική της σπουδαιότητα (γιά παράδειγμα ἐάν τυγχάνει νά εἶναι ἔδρα τινος πολιτικῆς διοικήσεως), ἱστορικά θεωρήθηκαν κι ἀποτελέσαν κανονικά κριτήρια (σέ συνδυασμό βέβαια καί μέ ἄλλα στοιχεία) γιά τήν ἴδρυση Ἐπισκοπῆς ἢ καί γιά τήν ἀνύψωση τῆς Ἐπισκοπῆς σέ Μητρόπολη¹³.

Ἡ ἐπαρχία τῆς Μητρόπολης Φιλαδελφείας τόν 16^ο αἰῶνα εἶχε μεγάλη φτώχεια καί λίγους πιστούς. Ἀντίθετα, στή Βενετία ἡ Ἑλληνική κοινότητα ἤκμαζε, κι ἔχαιρε μεγάλης διασημότητος καί ἀκτινοβολίας¹⁴. Πλήθος πιστῶν ἐμπόρων, πού ξεχώριζαν γιά τήν οικονομική τους εὐμάρια κι εὐρωστία, μέ πλοῦτο ὕλικό ἀλλά καί πολιτιστικό, ἰδιαίτερης μάλιστα ἀξίας, ἐκδήλωνε τήν ἀνάγκη γιά ποιμαντική μέριμνα. Ὁ περικαλῆς ναός τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Ἑλλήνων μαρτυρεῖ μέχρι καί σήμερα τά προνόμια, πού δικαίως ἀπολάμβανε ἡ ἐν Βενετία Ἑλληνική κοινότητα, παραχωρημένα ἀπό τή Γαληνοτάτη Δημοκρατία τῆς Βενετίας. Ἐνδεικτικά ἀναφέρουμε τήν ἐλευθερία ἐκλογῆς ἐφημερίων-πρεσβυτέρων, διακόνων καί ψαλτῶν. Ἡ σπουδαία Ἑλληνική κοινότητα τῆς Βενετίας εἶχε κανονική ἐξάρτηση ἀπ' τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο¹⁵.

Ἐπίσης, ἡ Βενετία ἐκείνη τήν ἐποχή ἦταν κέντρο ἐμπορίου, κέντρο πολιτικό, οικονομικό, πολιτιστικό καί ἀναμφισβήτητα ἦταν ἓνα ἀξέχαστο κέντρο ἐκδόσεων τῆς ἐποχῆς. Ἐνας μέγανος ἀριθμός λειτουργικῶν βιβλίων καί κειμένων θεολογικῶν, κανονικῶν, ποιμαντικῶν κτλ ἀποτελοῦν ἐκδόσεις Βενετίας. Ἐπομένως, ὁ Ἐπίσκοπος ἔφερε τόν τίτλο τοῦ Μητροπολίτου Φιλαδελφείας τῆς Λυδίας καί ἦταν ἔξαρχος τοῦ Πατριάρχου, ἐκπρόσωπος του, Ἐπίτροπος Βενετίας, Πρόεδρος Βενετίας (τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος-ἀδελφότητος) καί ἦταν ὑπεύθυνος γιά ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους σέ ὅλη τήν Ἰταλία¹⁶ καί ὄχι μόνο (Δαλματία, Κεφαλλονιά, Κύθηρα, Κέρκυρα¹⁷, Μάλτα κ.α.).

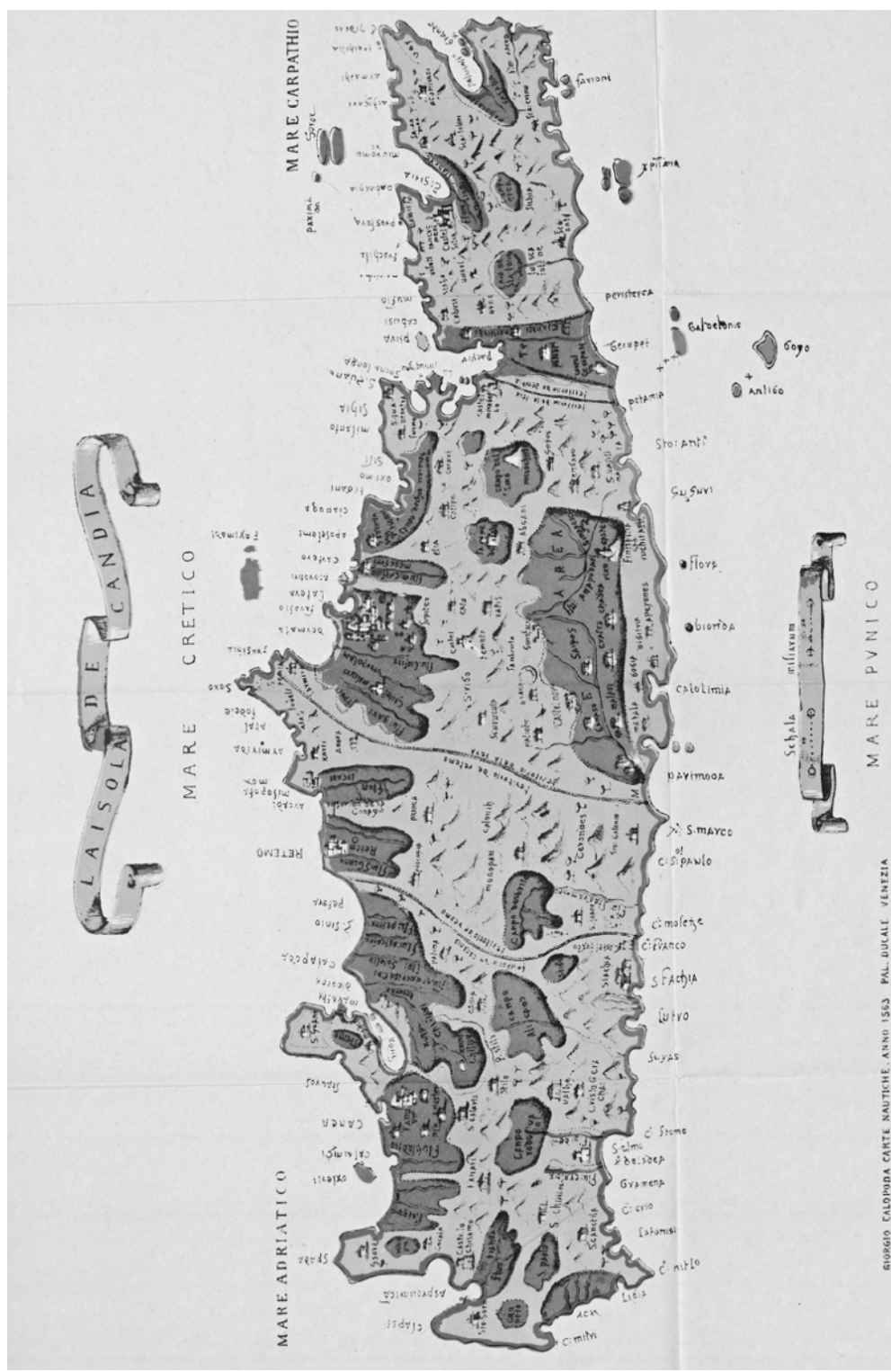
¹³ ΡΑΛΛΗ Κ., *Περὶ τοῦ τῆς ἐπισκοπῆς προβιβασμοῦ κατὰ τὸ Δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας*, ΒΥ 2 (1911-1912), 147.

¹⁴ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *Ἀποκατάστασις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Κύπρου κατὰ τὸν 15^ο αἰῶνα*, Θ 6 (1928), 10.

¹⁵ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ Μ., *Ἀνέκδοτα Πατριαρχικά Γράμματα (1547-1806)*, Βενετία 1968, ιε.

¹⁶ ΣΤΑΥΡΙΔΗ Β., *Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία*, 346.

¹⁷ ΜΑΛΤΕΖΟΥ Χ., *Ἐκκλησία*, ΙΤΕΕ 10, 225.

GIORGIO CALDIPOLA CARTE NAUTICHE. ANNO 1563. PAL. DUCALE VENEZIA

Χωρίς τήν άδεια του Άρχιεπισκόπου τής Νέας Ρώμης δέν έπιτρεπόταν ή χειροτονία Έπισκόπων στην έπαρχία του Έλλυρικού, διότι οί περιοχές-έπαρχίες του Έλλυρικού και ή νότια Ίταλία ήταν υπό τήν κανονική δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριάρχη, έξολοκλήρου ήδη άπ' τόν όγδοο αιώνα¹⁸. Όλοι οί όρθόδοξοι πιστοί είχαν κανονική άναφορά και έξάρτηση από τόν Άρχιεπίσκοπο Φιλαδελφείας, ό όποιος έξελέγετο και χειροτονείτο άπ' τό Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Άξίζει νά σημειωθεί πώς ή Έλληνική κοινότητα-άδελφότητα τής Βενετίας έχαιρε άυτονομίας κι είχε τό προνόμιο¹⁹ νά έκλέγει τόν Μητροπολίτη Φιλαδελφείας μέ τήν σύναξη τής κοινότητας. Στή συνέχεια ό Οικουμενικός Πατριάρχης επικύρωνε μέ πατριαρχικό σιγγίλιο τήν έκλογή τους κι έστελνε τά σχετικά κανονικά γράμματα. Η ιδιαίτερη περίπτωση αυτή, έχει ξεχωριστή σημασία γιά τό Κανονικό Δίκαιο²⁰. Ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως έστελνε στή Βενετία τούς Μητροπολίτες Φιλαδελφείας ως Έξάρχους του, γιά νά συστηματοποιήσουν και νά ρυθμίσουν τά διάφορα και σοβαρά έκκλησιαστικά θέματα και τίς πολυποίκιλες ύποθέσεις τών όρθοδόξων τής Βενετίας.

Ο Πατριάρχης έπετύγχανε νά έχει υπό τήν έκκλησιαστική του δικαιοδοσία και τόν κανονικό έλεγχο του, τούς κληρικούς πού διέμεναν και διακονούσαν, ευρύτερα τότε, στην δύση (δηλαδή και στην Δαλματία, πού ήταν υπό βενετική κυριαρχία και γενικά στην βόρεια Ίταλία), και διατελούσαν υπό τήν ποιμαντική φροντίδα του νέου Μητροπολίτη, πράγμα πολύ φυσικό, άφου άπεστέλετο εκεί ως Έκπρόσωπος κι Έξάρχος του Οικουμενικού Πατριάρχου²¹.

Πρώτος Μητροπολίτης Φιλαδελφείας μέ μόνιμη κι έπίσημη έδρα τήν Βενετία ύπήρξε ό Γαβριήλ Σεβήρος. Μετά από εκείνον βρίσκουμε μιά μακρά

¹⁸ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ Η., *Ίστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου*, Άθήνα 1953, 261-262.

¹⁹ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ Μ., *Η έν Βενετία Έλληνική Κοινότητα*, 177-186.

²⁰ Τό όποιο δυστυχώς θεωρείται πολλάκις στατικά και έλάχιστοι μπορούν νά κατανοήσουν (και πολύ περισώτερο δυσκολεύονται ή μάλλον άδυνατούν νά έφαρμόσουν) τήν δυναμική του, έστιάζοντας άτυχώς στό γράμμα παρά στό πνεύμα συνολικά του «Κανονικού» και χάνοντας συνήθως τήν σημασία τήν ουσιαστική του «Δικαίου». Έάν τώρα προσθέσουμε και τήν ταύτιση τήν έξολοκλήρου ή μερικήν τής κανονικότητας μετά τής νομιμότητας και άκόμη χειρότερα τήν σύγχυση μεταξύ νομιμότητας και δικαίου, τά πράγματα περιπλέκονται εισέτι επικίνδυνα έπιφέροντας βλάβες και ζημιές, όχι άπρόσωπα και γενικά αλλά πολύ συγκεκριμένα και προσωπικά. Λείπουν (ή λυπούν) οί ειδικοί (κανονολόγοι κλπ) και στό σημείο αυτό ή μήπως δέν έχουν πρόσβαση στό άντικείμενό τους πρακτικά και μόνο θεωρητικά έπιχειρούν νά διαπλεύσουν άσφαλώς «θαλάσσης τό έρυθραϊον πέλαγος», άφου μοιραία και στίς μέρες μας προέχει ό δικανικός λόγος του θεολογικού, δυστυχώς μά ρεαλιστικώς.

²¹ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ Μ., *Άνέκδοτα Πατριαρχικά Γράμματα*, 19.

σειρά Μητροπολιτών Φιλαδελφείας πού έδρευουν στην Βενετία. Πιό σημαντικό και αξιοπρόσεκτο έξ έπόψεως Κανονικού κι Έκκλησιαστικού Δικαίου είναι τό γεγονός ότι ή έκλογή του Μητροπολίτη γινόταν από τήν έλληνική κοινότητα κι έπειτα οί Πατριάρχες έστελναν τά σχετικά Κανονικά Γράμματα Πατριαρχικά και Συνοδικά, πού άπλώς αναφέρεται ότι επικύρωναν κι έπισημοποιούσαν κανονικώς τίς έκλογές, άφού έπισήμως και τελικώς και κανονικώς όριζαν τά τών έπισκοπικών χειροτονιών²².

Έπομένως, γίνεται κατανοητό πώς μεταξύ τών πολλών και διαφόρων προνομίων, πολιτικών κι έκκλησιαστικών, πού μέ τό πέραςμα τών χρόνων απέκτησε ή Έλληνική Άδελφότητα τής Βενετίας, συγκαταλέγεται και τό ξεχωριστό προνόμιο τής έκλογής του Μητροπολίτου τής πόλεως της, από τήν ίδια. Στην πραγματικότητα, αυτά τά προνόμια πραχωρήθηκαν στην Έλληνική κοινότητα τής Βενετίας, όπως εύκολα εξακριβώνεται, από τρείς διαφορετικές έξουσίες²³, δηλαδή από τούς Πάπες τής Ρώμης, από τόν Δόγη τής Βενετίας και τίς κυβερνήσεις τής Γαληνοτάτης, και από τούς έκάστοτε Πατριάρχες τής Κωνσταντινουπόλεως.

Η έν λόγω Άδελφότητα διατηρούσε, επίσης, τό δικαίωμα νά επιλέγει τόν έφημέριο του Άγίου Γεωργίου (τών Έλλήνων) τής Βενετίας. Ένδιαφέρον, όσο και ένδεικτικό γιά τήν προσωπικότητα του Σεβήρου, άποδεικνύεται τό γεγονός ότι από τούς τόσους Μητροπολίτες Φιλαδελφείας πού έδρασαν στην Βενετία ως Πατριαρχικοί Έξαρχοι, μόνο στό Σεβήρο άναγνωρίστηκε κανονικώς και μάλιστα «de facto», τό προνομιακό δικαίωμα κι ή έμπιστοσύνη έπιλογής έφημερίου τής άρεσκείας του.

Άξίζει νά θυμηθούμε, επίσης, ότι ό Μητροπολίτης Φιλαδελφείας διαδραμάτιζε ρόλο πρωταγωνιστικό άπέναντι στην πολιτική διοίκηση τής Βενετίας. Ένδεικτικά είναι εκείνα πού έγραφε ό Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ίερεμίας Β΄ στον πρίγκηπα τής Βενετίας, ότι δηλαδή δέν άναγνωρίζει κανένα άλλο ως εκπρόσωπο του εκεί παρά μόνο τόν Μητροπολίτη Φιλαδελφείας²⁴. Ό Γαβριήλ Σεβήρος, άναγνωρίζεται ιστορικά, πώς

²² ΒΕΛΟΥΔΟΥ Ι., Έλλήνων Όρθοδόξων άποικία έν Βενετία, Βενετία 1872, 70-71.

²³ Θαυμαστό πράγματι πώς ή σύνθεση και τών τριών αυτών έξουσιών ευεργέτησε κατά πολύ χρόνο τήν έκκλησιαστική πράξη, άφού ή μεταξύ τών αντιπαλοτήτων και τής άγαστης συνεργασίας άπόσταση ευνοεί και συμβάλει πολλάκις στην άνθιση τών προνομίων, τά όποια διπλωματικώς και άνθρωπίνως θεωρούμενα έπιφέρουν θετικά άποτελέσματα και γόνιμη γη, γιά νά βλαστήσουν μορφές ιστορικές και θεολογικά καρποφόρες. Πολλά τά σχετικά παραδείγματα.

²⁴ ΒΕΛΟΥΔΟΥ Ι., Χρυσόβουλλα και γράμματα τών οίκουμενικών πατριαρχών άνήκοντα εις τούς Φιλαδελφείας μητροπολίτας, υπερίτιμους και έξάρχους πατριαρχικούς και προέδρους πνευματικών τής Ένετίσης τών όρθοδόξων Κοινότητας, Βενετία 1873, 11.

πρώτος φέρει τόν τίτλο τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐκπροσώπου κι Ἐξάρχου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχῃ²⁵. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἀποτελοῦσε τόν ἐπίσημο Ἐκπρόσωπο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στή Βενετία, ὁ Φιλαδελφείας ζήτησε καταλλήλως κι ἔλαβε κανονικῶς τόν τίτλο τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου. Μὲ ἄλλα λόγια μπορούμε ἄφοβα νά ὑποστηρίξουμε, χωρίς νά ἀπέχουμε πολὺ ἀπ' τήν πραγματικότητα, ὅτι ὁ Μητροπολίτης Φιλαδελφείας ἀπέτελεσε ἕνα τύπο «nunzio» (ἐάν ἐπιτρέπεται ὀρθοδόξως ὁ ὅρος) δηλαδή ἕνα πρέσβη Πατριαρχικό²⁶ στό Κράτος τῆς Βενετίας καί ἐπενέβαινε συχνά καί μάλιστα θετικά κι εὐεργετικά γιά τήν ἐπίλυση προβλημάτων, ὄχι μόνο τῶν Ἑλλήνων τῆς Βενετίας καί τῶν πόλεων ὅλης τῆς Ἰταλίας, ἀλλά καί τῶν ὀρθοδόξων ὑπηκόων ἄλλων χωρῶν τῆς εὐρύτερης ἐνετικῆς κυριαρχίας.

Ἡ κυβερνητική ἐξουσία τῆς Γαληνοτάτης ἀναγνώριζε καί τιμοῦσε τόν Φιλαδελφείας, τόσο ὥστε τακτικά τόν ἐνισχύει μέ χρήματα προερχόμενα μάλιστα ἀπ' τό δημόσιο ταμεῖο, ἄρα τοῦ χορηγοῦσε κανονικά νόμιμο μισθό. Τό γεγονός αὐτό ἐξηγεῖται ἀπό τήν πολυπληθῆ παρουσία τῶν Ἑλλήνων, ἀλλά δικαιολογεῖται συγχρόνως κι ἀπό τήν ὑψηλή τους κοινωνική θέση φυσικά καί τήν ἰσχυρή οἰκονομική κατάσταση, ἀφοῦ χαρακτηρίζονταν λίθος ἀκρογωνιαίος τῆς ἐνετικῆς οἰκονομίας²⁷.

Οἱ Ἐκκλησίες τῶν Ὀρθοδόξων, πού βρίσκονταν διάσπαρτες σέ διάφορες πόλεις, τῆς Δαλματίας, στήν Ἀνκόνα, τήν Μεσσηνή, τήν Μάλτα, τὰ Ἐπτάνησα, κι ἦταν ὑπὸ ἐνετική κυριαρχία, ὑπάγονταν ὅλες στήν κανονική, ἐκκλησιαστική καί διοικητική ἐξουσία τοῦ Μητροπολίτη Φιλαδελφείας²⁸. Ὁ Φιλαδελφείας, στὰ διάφορα ἔγγραφα τῆς ἐποχῆς ὀνομάζεται ἔξαρχος, πατριαρχικός ἔξαρχος καί καθολικός ἔξαρχος. Ἐτσι, ὁ ῥόλος τοῦ Μητροπολίτη περιγράφεται ἱστορικοκανονικά σπουδαῖος γιά τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί κυρίως γιά τίς σχέσεις του μέ τήν Βενετία καί τίς ὀρθόδοξες κοινότητες.

Ἡ ὀρθόδοξη Κοινότητα τῆς Βενετίας, πού ἡ σπουδαιότητά της καταγράφεται ἱστορικά, ἦταν ιδιαίτερα ἱκανοποιημένη ἀπό τήν παρουσία καί τήν δραστηριότητα τοῦ Σεβήρου. Μάλιστα ἐξ αἰτίας τῆς ἀγάπης καί τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τόν ἐξαιρετο ποιμενάρχη του, ὁ ὀρθόδοξος πληθυσμός τῆς Βενετίας ἐργάστηκε προκειμένου νά ἀναγνωριστεῖ καί ἐπίσημα, μόνιμη, νόμιμη καί κανονική ἡ παρουσία του ἐκεῖ²⁹. Ἡ κυβέρνηση τῆς Γαληνοτάτης

²⁵ GEANACOPLOS D., *Byzantine East and Latin West*, New York 1966, 121.

²⁶ ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ Α., *Γαβριήλ ὁ Σεβήρος, Μητροπολίτης Φιλαδελφείας*, ΝΣ 21 (1926), 722.

²⁷ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ Μ., *Ἡ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικὴ Κοινότης*, 187-191.

²⁸ ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ Ε., *Γαβριήλ Σεβήρου ἱστορικὴ ἐπιστολή*, ΕΦ 11 (1913), 32.

²⁹ GEANACOPLOS D., *Byzantine East and Latin West*, 113-137.

Δημοκρατίας από τήν ἄλλη, σκεπτόμενη ἔξυπνα καί ὠφέλιμα, ἔκρινε σωστή τήν πρόταση τῶν ὀρθοδόξων.”Ἐτσι, ἀποδέκτηκε³⁰ ὡς δίκαιο τό αἴτημά τους, νά ἔχουν ὀρθόδοξο Ἐπίσκοπο στήν πόλη πού ζοῦν. Ἡ Βενετία ἀποφάσισε νά εἶναι στό ἐξῆς νόμιμη ἢ διαμονή τοῦ Ὄρθοδόξου Ἐπισκόπου, φυσικά καί γιά λόγους διπλωματικούς, ἐμπορικούς, οἰκονομικούς, πολιτικούς, διότι τήν ἐνδιέφεραν, ἢ ὀρθότερα τήν συνέφεραν, οἱ καλές σχέσεις τόσο μέ τίς ὀρθόδοξες κοινότητες τῆς Δύσης, ὅσο καί μέ αὐτές τῆς Ἀνατολῆς, καί ιδιαίτερα μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

Ἡ νόμιμη, πλέον, θέση τοῦ Μητροπολίτη Φιλαδελφείας στήν Βενετία, ὀριζόταν μέ ἐπίσημα κυβερνητικά ἔγγραφα τοῦ κράτους τῆς Δημοκρατίας τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Στή συνέχεια, ἐπικυρώθηκε μέ κανονικά Πατριαρχικά Γράμματα, πού ἀναφερόταν στόν εἰρηνικό του ρόλο, προκειμένου νά ἐπιτευχθεῖ κι ἡ συμφωνία τῆς καθολικῆς ἀριστοκρατίας τῆς Βενετίας καί νά οἰκοδομηθεῖ ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Γιατί ἡ παρουσία ἑνός Ὄρθοδόξου Ἐπισκόπου στό μέσο μιᾶς χώρας καθολικῆς θά μπορούσε (λανθασμένα βέβαια) νά θεωρηθεῖ ἀπό κάποιους ἀπειλή ἢ ἀρχή προβλημάτων ἢ αἰτία συγκρούσεων. Τελικά, ἡ Βενετία ξεπέρασε τοὺς ἐνδοιασμούς κι ἀποδέκτηκε τό αἴτημα τῶν Ὄρθοδόξων, ἀναγνωρίζοντας τόν Μητροπολίτη Φιλαδελφείας ὡς νόμιμο, μοναδικό κι αὐθεντικό ἐκπρόσωπο τῶν Ὄρθοδόξων στήν Βενετία, Δαλματία, Ἀνγκόνα, Μεσσηνία, Μάλτα καί στήν Ἐπτανῆσα³¹ κ.ά..

Θά θέλαμε νά ὑπογραμμίσουμε δύο σημεία ἱστορικοῦ καί ιδιαίτερα κανονικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἡ ὅλη διαδικασία γιά τήν νόμιμη ἀναγνώριση τοῦ Φιλαδελφείας, ἀπό τήν στιγμή πού ἐκδηλώθηκε τό αἴτημα, μέχρι καί τήν παραχώρηση του, κρίνεται ἐξόχως ἐνδιαφέρουσα. Διαπιστώνουμε ὅτι ἡ ὀρθόδοξη κοινότητα ἐκζητεῖ κι ἐξαιτεῖ ἀπό τήν ἐνετική ἐξουσία, δικαιώματα θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, κανονικά προνόμια καί συγκεκριμένα παρουσία ὀρθοδόξου Ἐπισκόπου, ἐνῶ κατόπιν ἐνημέρωνε τήν καθολική ἀριστοκρατία καί φυσικά τό Βατικανό, γιά νά κερδίσει τήν ἀπαραίτητη συγκατάθεση καί πολύτιμη ἐν προκειμένῳ συμφωνία τους.

Ὁ πρεσβευτής τῆς Βενετίας στήν Κωνσταντινούπολη ἐνημέρωνε τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη γιά νά ληφθεῖ κι ἡ κανονική Πατριαρχική συγκατάθεση κι εὐλογία καί γιά νά δημοσιευθεῖ ἡ Πατριαρχική Πρᾶξις τοῦ 1578-1579, μέ τήν ὁποία μεταφερόταν ἐπίσημως ἡ Ἔδρα τοῦ Μητροπολίτη

³⁰ Ἄξιο μνείας ὅτι κατά τρόπον ἀντίθετον στήν Ἐνετοκρατούμενη Κρήτη ἐπικρατεῖ ἡ ἀπαγόρευση νομίμου διαμονῆς γιά τοὺς ὀρθόδοξους Ἐπισκόπους. Μάλιστα συμβαίνει αὐτό κατά τρόπο συνεχῆ καθ' ὅλη τήν περίοδο τῆς βενετοκρατίας, μολονότι οἱ διπλωματικές σχέσεις Γαληνοτάτης καί Ἁγίας Ἐδρας δέν περιγράφονται πάντοτε καλές.

³¹ ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ Α., *Γαβριήλ ὁ Σεβήρος*, ΝΣ 21 (1926), 605-608.

Φιλαδελφείας στη Βενετία, στο Ναό του Αγίου Γεωργίου³². Μέ τον τρόπο αυτό ο Σεβήρος κι οί διάδοχοι του ήταν οί επίσημοι πλέον, κανονικώς και νομίμως, Έκπρόσωποι του Οικουμενικού Πατριάρχη στίς Όρθόδοξες Έκκλησίες τής Ένετικής πρωτεύουσας και τών άλλων πόλεων, νησιών και χωρών υπό ένετική έξουσία, στην Ίταλία, Δαλματία, Μάλτα, αλλά και γενικότερα στην χριστιανική έσπερία.

Ό Γαβριήλ Σεβήρος κι όλοι οί μετέπειτα Μητροπολίτες Φιλαδελφείας αναγνώριζαν τον Οικουμενικό Πατριάρχη ως διοικητική και κανονική τους Αρχή, γι' αυτό κι έγραφαν συχνά έπιστολές προς Αυτόν, μέ τον προσήκοντα σεβασμό. Έπομένως κανονικώς υπήγοντο οί Μητροπολίτες υπό την Σεπτήν Πατριαρχικήν δικαιοδοσίαν του Πατριάρχου τής Κωνσταντινουπόλεως. Είς ένδειξιν όρατή τής υπαγωγής τους και σημείο κανονικής έξαρτήσεως τους από τον Οικουμενικό Όθρόνο, έστελναν ποικίλα δώρα και διάφορα χρηματικά ποσά. Αντιθέτως, όταν άθετουσαν τίς Πατριαρχικές οδηγίες ή έντολές, διά κανονικών κι έγκυκλίων Γραμμάτων, τότε κανονικά επίτιμια θεράπευαν κανονικώς την άνυπακοή τους, κι έπανέφεραν αυτούς είς την παραδεδομένη από αίωνων κανονική τάξη.

Έπιπλέον, είς τά πολλά ζητήματα ποιμαντικής, αλλά κυρίως είς τά τής κανονικής φύσεως, έλάμβαναν Κανονικές Άποκρίσεις ή άπαντήσεις από τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως και την Αγία και Ιερά Σύνοδο τής Πρωτόθρονης τών Όρθοδόξων Έκκλησίας, αφού εκεί έφτανε ή σχετική διοικητική κι έκκλησιαστική άλληλογραφία και ή σύνολη προβληματική τών καταστάσεων, πού έχρηζαν άμεσα κανονικής τακτοποιήσεως, έκκλησιαστικής θεραπείας, περιθάψεως Μητρικής στοργής και ύπευθύνου καθοδηγήσεως. Για παράδειγμα, ό Σεβήρος³³ πολύ συχνά κοινοποιούσε κανονικώς στην Πόλη, τά προβλήματα τής μεγάλης και δυσδιοικήτης Έπαρχίας πού του έμπιστεύτηκε ή Μεγάλη Έκκλησία, για να λάβει γνώση τί «άποφαιίνεται» ό Κωνσταντινουπόλεως και τά Μέλη τής Αγίας και Ιεράς Συνόδου. Θεωρείται πολύ πιθανό ό Σεβήρος να έγραφε (έπειδή άμεσα τον άπσχολούσαν) και για έκκλησιαστικά θέματα (ποιμαντικού ή και κανονικού ένδιαφέροντος) πού προέκυπταν στην Κρήτη. Τήν άποψη αυτή ένισχύει και τό γεγονός ότι ό Γαβριήλ πραγματοποίησε πλήθος (έντυπωσιακό για τά δεδομένα τής έποχής του) ταξιδιών, τά όποια μάλιστα δέν μπορούν να έξηγηθούν μόνο από την άγάπη του για τή λεβεντογέννα μεγαλόνησο, ούτε τά δικαιολογεί έξολοκλήρου ή εκεί διαμονή κι έγκαταβίωση τής μητέρας του.

³² ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ Μ., *Η έν Βενετία Έλληνική Κοινότης*, 175-189.

³³ LAMIUS I., *Gabrielis Severi et aliorum Graecorum recentiorum epistolae*, Florentiae 1754, XV, 69-119.

Γαβριήλ Σεβήρος, Μητροπολίτης Φιλαδελφείας.

Ανατρέχοντας στην πατριαρχική αλληλογραφία, κατανοούμε ευκολότερα πώς ο Σεβήρος παύει να είναι έφημεριος Βενετίας και γίνεται επίσημως πατριαρχικός έξαρχος, με ευρύτερη ποιμαντική εξουσία. Λαμβάνουμε πληροφορίες και συναντάμε γραπτές μαρτυρίες για τα ποιμαντικά του ταξίδια, έξάπαντος χρήσιμες κι αποκαλυπτικές για την εκκλησιαστική του δράση και μέριμνα. Ο Σεβήρος ταξίδευε στις πόλεις και τις χώρες, ως εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου και ποίμανε ως έξαρχος του Οικουμενικού Πατριάρχου. Η ιδιότητα αυτή του επέτρεπε να επιλέγει, να χειροτονει και να διορίζει έφημεριους στις ένοριες και τις κοινότητες, πού ήταν στην δικαιοδοσία του και έντός των άρμοδιοτήτων του³⁴. Μόνο ο Γαβριήλ Σεβήρος, διαπιστώνεται τελικά, πώς είχε και διατήρησε τό προνόμιο να εκλέγει έφημεριο της Βενετίας (έπιλογής του προσωπικής), διότι πριν και μετά από αυτόν, ή εκλογή ήταν αναγνωρισμένο κι αναμφισβήτητο πλέον «κανονικό» δικαίωμα της όρθόδοξης κοινότητας (άδελφότητας) της Βενετίας³⁵.

Από την εις έπίσκοπον χειροτονία του Σεβήρου μέχρι και τό 1590 οι χριστιανοί της Μητρόπολης Φιλαδελφείας στην Μικρά Άσία ζητούσαν έπιμόνως και συνεχώς να πραγματοποιηθεί εκεί ή ένθρόνιση του ποιμενάρχους, πού ποτέ δέν είχε παρουσιαστεί εκεί, στην κανονική του έδρα. Ο Πατριάρχης στην αρχή, αναλογιζόμενος πώς ο Γαβριήλ είχε φίλους πολύ ισχυρούς (οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά) στην Κωνσταντινούπολη, δέν έκανε τίποτα (αναφέρεται) ώστε να αναγκάσει τόν Σεβήρο να μεταβεί στην έπαρχία του. Ώστόσο, αργότερα, έκανε αποδεκτό ως δίκαιο και κανονικό τό αίτημα του ποιμνίου της Φιλαδέλφειας και κάλεσε τόν Σεβήρο με Συνοδική Απόφαση να έπιστρέψει στην παραδοσιακή του έδρα (στην Μικρά Άσία), διαφορετικά σε περίπτωση άνυπακοής θά έχανε τόν τίτλο και την έπαρχία του.

Άξίζει να προστεθεί στό σημείο αυτό και μια πληροφορία, σύμφωνα με την όποια ο ίδιος ο Σεβήρος είχε επιλέξει ήδη πριν από την χειροτονία του, την έπαρχία της Φιλαδέλφειας, διότι, έχοντας λίγους κατοίκους, δέν θά άπαιτούσε την μόνιμη ή διαρκή παρουσία του Μητροπολίτη εκεί. Συνεπώς, ο Σεβήρος, με την προϋπόθεση ή τόν όρο πώς δέν θά έγκαταβιούσε ποτέ στην έπαρχία του στην Μικρά Άσία (έπειδή δέν μπορούσε να ύπομείνει τόν τουρκικό ζυγό και τις άδικίες), χειροτονήθηκε έπίσκοπος, για να έγκατασταθεί και να ζήσει στην Βενετία, έν γνώσει του Πατριάρχη Ίερεμία Β³⁶.

Ο Σεβήρος ύποστήριζε ότι ή φτώχεια της Φιλαδέλφειας δέν επέτρεπε

³⁴ ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ Α., *Γαβριήλ ο Σεβήρος*, ΝΣ 21 (1926), 608-609.

³⁵ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ Μ., *Η έν Βενετία Έλληνική Κοινότης*, 189- 190, 207-208.

³⁶ ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ Α., *Γαβριήλ ο Σεβήρος*, ΝΣ 22 (1927), 339.

διαμονή επισκόπου, ενώ η παρουσία του στην Βενετία θά ήταν χρήσιμη κι αναγκαία, για Όρθοδόξους και Βενετούς. Για τό λόγο αυτό πρότεινε νά όριστεί μόνιμος πατριαρχικός έξαρχος για τούς Όρθοδόξους τής Βενετίας και τής Δαλματίας. Έτσι ιδρύθηκε από τόν Πατριάρχη, μέ τήν συμβολή του Σεβήρου, ή έξαρχία τής Βενετίας. Ό Πατριάρχης έκανε δεκτή τήν πρόταση του Γαβριήλ, επειδή μέ τόν τρόπο αυτό μπορούσε νά ποιμάνει καλύτερα τούς Όρθοδόξους τής Ίταλίας³⁷. Μάλιστα έξ αίτίας³⁸ τής μεγάλης έπιτυχίας του Σεβήρου³⁹ στην διοίκηση και τήν διαποίμανση τής έξαρχίας, τό Οικουμενικό Πατριαρχείο στό έξής έστελνε⁴⁰ όλους τούς Μητροπολίτες Φιλαδελφείας ως πατριαρχικούς έξάρχους στη Βενετία κι ως «έπιτρόπους καθολικούς» κι «έκπροσώπους γενικούς».

Ό Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ραφαήλ, για παράδειγμα, σέ κάποιο γράμμα του (Ιουλίου 1603), πού φυλάσσεται στό παλαιό Άρχείο του Έλληνικού Ίνστιτούτου τής Βενετίας (άριθ. 22/ 41, 575), καλεί τόν Σεβήρο Έπίτροπο - Έκπρόσωπο Καθολικό και Πατριαρχικό⁴¹. Ό Μητροπολίτης Φιλαδελφείας στό *Συνταγμάτιο* του Χρυσάνθου Ίεροσολύμων είναι Πρόεδρος Βενετίας κι Έξαρχος πάσης Λυδίας⁴². Στη τάξη των Μητροπολιτικών Θρόνων και τά πρεσβεία τιμής, βρίσκεται στην 34η θέση, εκείνων πού υπάγονται στον Πατριαρχικό και Οικουμενικό Θρόνο τής Κωνσταντινουπόλεως.

Χωρίς περιθώρια άμφιβολίας, ό Μητροπολίτης Φιλαδελφείας χάνει μέρος του βαρυσήμαντου ρόλου του τό έτος 1790, έξ αίτίας τής έπιστροφής τής έδρας του Μητροπολίτη στην πόλη τής Φιλαδέλφειας στην Μικρά Άσία. Ός τελευταίος Μητροπολίτης μέ κανονική του έδρα τήν Βενετία καταγράφεται ό Μελέτιος Τυπάλδος (1685-1713), αφού μετά από εκείνον οί διάδοχοι του μεταφέρονται συνεχώς στην Μικρά Άσία⁴³.

Συνοψίζοντας, ή Μητρόπολη Φιλαδελφείας υπήρξε μία πολύ σημαντική Μητρόπολη, έως και σήμερα, μέ ρόλο έξέχοντα και μεγάλες προσωπικότητες⁴⁴ στην κανονική διαποίμανσή της. Ένας από τούς πιο σημαντικούς

³⁷ ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ Χ., *Γαβριήλ ό Σεβήρος*, ΘΗΕ 4, 117.

³⁸ ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ Χ., *Γαβριήλ Σεβήρος*, ΙΤΕΕ 10, 128.

³⁹ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ Μ., *Η έν Βενετία Έλληνική Κοινότητα*, 210.

⁴⁰ Φυσικά δέν ήταν όλοι σαν τόν Σεβήρο, όσοι μετά από εκείνον άπεσάτησαν εκεί, και σαφώς και ή ζωή και τά έργα τους διάφορα και όσα εκείνος έπέτυχε, αδύνατον οί άλλοι νά τά κατορθώσουν, άλλωστε διαφέρουν τά πρόσωπα τά ανθρώπινα, σέ αντίθεση με τά όποια μηχανήματα άψυχα ή άλογα.

⁴¹ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ Μ., *Ανέκδοτα Πατριαρχικά Γράμματα*, 46.

⁴² ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ Ι., *Συνταγμάτιον*, Τεργόβυσος 1715, ζζ'. «Ό Φιλαδελφείας, ό και πρόεδρος Βενετίας, Ύπέρτιμος και Έξαρχος πάσης Λυδίας».

⁴³ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., *Φιλαδέλφεια*, ΘΗΕ 11, 1036.

⁴⁴ Άλλες προσωπικότητες διαπιστώνουμε (μέχρι και σήμερα) ότι στηρίζουν τό μεγάλο

Ἱεράρχης της, ἀναγνωρίζεται πὼς εἶναι ὁ Γαβριήλ ὁ Σεβήρος, ὁ πρῶτος μιᾶς μακρᾶς σειρᾶς Ἐπισκόπων μὲ ἔδρα πολυσχιδοῦς δράσης τους, τὴν Βενετία, πού ἀναμφισβήτητα μας παρέδωσε γιὰ νὰ θυμόμαστε, ὄχι μόνο μία ζωὴ (προσωπικὴ κι ἐκκλησιαστικὴ) γεμάτη πολύτιμες ἐμπειρίες, ἀλλὰ καὶ πολλὰ συγγράμματα κανονικοῦ καὶ ἱστορικοῦ ἐνδιαφέροντος, πού δὲν ἔχουν ἀκόμη μελετηθεῖ ἢ ἀξιολογηθεῖ ἐπαρκῶς.

Βιβλιογραφία

- ΒΕΛΟΥΔΟΥ Ι., Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων ἀποικία ἐν Βενετία, Βενετία 1872.
—————, Χρυσόβουλλα καὶ γράμματα τῶν οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν ἀνήκοντα εἰς τοὺς Φιλαδελφείας μητροπολίτας, ὑπερτίμους καὶ ἐξάρχους πατριαρχικούς καὶ προέδρους πνευματικούς τῆς Ἑνετίῃσι τῶν ὀρθοδόξων Κοινότητος, Βενετία 1873.
- ΒΟΥΤΗΡΑ Σ., Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας, Κωνσταντινούπολη 1890.
- GEANACOPLOS D., Byzantine East and Latin West, New York 1966.
- ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ Η., Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Ἀθήνα 1953.
Constitutiones Apostolicae VII, 46, PG. 1, 1053.
- ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ Α., *Γαβριήλ ὁ Σεβήρος, Μητροπολίτης Φιλαδελφείας*, ΝΣ 21 (1926), 722.
- LAMIUS I., *Gabrielis Severi et aliorum Graecorum recentiorum epistolae*, Florentiae 1754, XV, 69-119.
- ΜΑΛΤΕΖΟΥ Χ., *Ἐκκλησία*, ΙΤΕΕ 10, 225.
- ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ Μ., *Ἡ ἐν Βενετία Ἑλληνικὴ Κοινότης καὶ οἱ μητροπολίται Φιλαδελφείας*, ΕΕΒΣ 37 (1969-1970), 170-210
—————, *Ἀνέκδοτα Πατριαρχικά Γράμματα (1547-1806)*, Βενετία 1968.
- ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ Β., *Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι*, ΕΕΒΣ 12 (1936), 221.
- ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., *Φιλαδέλφεια*, ΘΗΕ 11, 1035.
- ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ Μ., *Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ ἑλληνόρρυθμες μονές*, ΙΤΕΕ 10, 232.
- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *Ἀποκατάστασις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Κύπρου κατὰ τὸν 13' αἰῶνα*, Θ 6 (1928), 10.

καὶ σπουδαῖοι τους σέ τίτλους καὶ θέσεις δοτές, ἐνῶ ἄλλες χωρὶς νὰ λαμβάνουν ὑπεροχὴ ἀπὸ ὀνομασίες, πού δικαίως ἢ ἀδίκως ἔλαβαν, κοσμοῦν τὸ χῶρο που θὰ βρεθοῦν, χορεύοντας κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον καθὼς «παίζουν» προσαρμοζόμενα δηλαδὴ στὶς ὅποιες κοινωνικοπολιτικὲς καταστάσεις, καθόλου ἀπέχοντες τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ χρηστῆς ζωῆς.

ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ Χ., *Γαβριήλ ὁ Σεβήρος*, ΘΗΕ 4, 117.

—————, *Γαβριήλ Σεβήρος*, ΙΤΕΕ 10, 128.

ΡΑΛΛΗ Γ.-ΠΟΤΛΗ Κ., *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων*, Ἀθήνα 1854.

ΡΑΛΛΗ Κ., *Περὶ τοῦ τῆς ἐπισκοπῆς προβιβασμοῦ κατὰ τὸ Δίκαιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας*, ΒΥ 2 (1911-1912), 147.

ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ Ξ., *Γαβριήλ Σεβήρου ἱστορικὴ ἐπιστολή*, ΕΦ 11 (1913), 32.

ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ Β., *Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου*, Θεσσαλονίκη 1996.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ Ι., *Συνταγμάτων*, Τεργόβυσος 1715.

Συντομογραφίες

ΒΥ Βυζαντίς

ΕΕΒΣ Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν

ΕΦ Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος

Θ Θεολογία

ΘΗΕ Ὀρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια

ΙΤΕΕ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους

Μανούσακα Μ., *Ἡ ἐν Βενετία.....Μανούσακα Μ., Ἡ ἐν Βενετία Ἑλληνικὴ Κοινότης καὶ οἱ μητροπολίται Φιλαδελφείας*, ΕΕΒΣ 37 (1969-1970), 170-210

ΝΣ Νέα Σιών

Ὁ Ὅσιος Ἰωσήφ ὁ Ἁγιασμένος
ὡς φορέας τῆς ἐν Χριστῷ Καταλλαγῆς &
ἐκφραστῆς τῆς ἐνότιτας Ζακύνθου & Κρήτης.
Σπουδὴ στό βίο & τήν ὑμνογραφία τοῦ Ὁσίου.
Μηνύματα στό σήμερα¹

Δρ. Ἐμμανουὴλ Κ. Δουνδουλάκης
Ἐπίκουρος Καθηγητής Π.Α.Ε.Α.Κ.

Αἰσθάνομαι ιδιαίτερη χαρὰ καὶ συγκίνηση πού βρίσκομαι ἀπόψε ἀνάμεσά σας, ἐδῶ, στήν καλαισθητή αὐτὴ αἴθουσα, στήν ὁμορφὴ Ζάκυνθο, στό νησί τοῦ φυσικοῦ κάλλους καὶ στολίδι τῶν Ἑπτανήσων· τήν κοιτίδα τοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, μὲ τοὺς ὀξυδερκεῖς, ἐργατικοὺς καὶ φιλόξενους ἀνθρώπους.

Αἰσθάνομαι ιδιαίτερη χαρὰ καὶ συγκίνηση πού πατῶ στὰ χῶματα τοῦ ἁγίου Διονυσίου, τοῦ ἐθνικοῦ μας ποιητῆ Διονυσίου Σολωμοῦ, τοῦ Ἀνδρέα Κάλβου, τοῦ Γρηγορίου Ξενόπουλου καὶ τόσων ἄλλων διακεκριμένων προσωποτήτων τῶν Γραμμάτων, τῶν Τεχνῶν καὶ τῆς ἐπιχειρηματικῆς δράσης. Ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω ἐκ μέσης καρδίας τὴν ἀγαπημένη μου ξαδέλφη καὶ Πρόεδρο τοῦ Συλλόγου Κρητῶν Ζακύνθου «*Ἡ Μεγαλόνησος*», κα Μαρία Νεονάκη, διότι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐγκαρδιότητα μὲ τὴν ὁποία ἀπηύθυνε τὴν πρόσκληση νὰ βρίσκομαι ἀπόψε ἀνάμεσά σας, ὑπῆρξε ἀφοπλιστική, ὥστε νὰ ἀπαντήσω καταφατικά. Εὐχαριστῶ ἐπίσης καὶ συγχαίρω τὰ μέλη τοῦ ὡς ἄνω Συλλόγου, γιὰ τὴν πλούσια δράση τους, γιὰ τὴ μαρτυρία τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Κρητῶν, πού δίνουν στό ὁμορφο αὐτὸ νησί τῆς Ζακύνθου.

Εὐχαριστίες ὀφείλω ἐπίσης πρὸς τὸ Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ζακύνθου καὶ Στροφάδων κ. Διονύσιο, ὁ ὁποῖος ἔδωσε τὴ συγκατάθεσή του, προκειμένου νὰ μιλήσω γιὰ τὸν Ὅσιο Ἰωσήφ τὸ Σαμάκο, «*τῶν Κρητῶν τε τὸν γόνον καὶ Ζακύνθου τὸ καύχημα*».

Τὴν ὥρα αὐτὴ ἔρχονται στὴ σκέψη μου οἱ στίχοι ἀπὸ ποίημα τοῦ συντοπίτη σας Ἀνδρέα Κάλβου, οἱ ὁποῖοι, ἐλαφρὰ παραλλαγμένοι, προκειμένου νὰ προσαρμοστοῦν στήν περίσταση, ἔχουν ὡς ἑξῆς:

¹ Συντεταγμένο κείμενο ὁμιλίας πού ἐκφωνήθηκε στό Πολιτιστικὸ Κέντρο τῆς πόλης τῆς Ζακύνθου, στό πλαίσιο ἐκδήλωσης πού διοργάνωσε ὁ Σύλλογος Κρητῶν Ζακύνθου «*Ἡ Μεγαλόνησος*» στίς 21/01/2017, μὲ ἀφορμὴ τὴν ἑορτὴ μνήμης τοῦ Ὁσίου Ἰωσήφ τοῦ Ἁγιασμένου (Σαμάκου). Τὴν ἐκδήλωση τίμησε μὲ τὴν παρουσία του ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δωδώνης κ. Χρυσόστομος.

«*Ἐδῶ σιγά· κοιμᾶται / τοῦ Ἁγίου τὸ λείψανο· /
Σιγὰ ἐδῶ, μὴν ταραξῆς / τὴν ἱερὰ ἀνάπαυσιν
τοῦ τεθνημένου.*»²

Ὁ σεβασμός, ἡ σιωπὴ μὲ τὴν ὁποία μᾶς προτρέπει ὁ ποιητὴς νὰ σταθοῦμε ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ λειψάνου, ἀγγίζει τίς ψυχές μας ἀπόψε, μέσα ἀπὸ τὸν Ἑσπερινὸ πού προηγήθηκε καὶ τὴν παρούσα σύναξη, μὲ τὴν ὁποία καλούμαστε νὰ φέρουμε στὴν καρδιὰ καὶ τὴ σκέψη μας τὸν Ὅσιο Ἰωσήφ τὸν Ἁγιασμένο.

Πρὶν προχωρήσω στὴν ἀνάπτυξη τοῦ θέματος, ἐπιτρέψτε μου νὰ ἀναπαύσω ἓνα λογισμό, ὁ ὁποῖος ἴσως κυφορήθηκε στὴ σκέψη ὀρισμένων, μὲ τὸ ἄκουσμα τοῦ τίτλου τῆς ἀποψινῆς ὁμιλίας. Γιατὶ τὸ ζήτημα τῆς «*καταλλαγῆς τοῦ Χριστοῦ*» νὰ τεθεῖ στὸ ἐπίκεντρο τοῦ λόγου πού ἀφορᾷ στὸν Ὅσιο Ἰωσήφ; Ἡ ἀπάντηση θὰ μπορούσε νὰ κινηθεῖ στὰ ἀκόλουθα δύο ἐπίπεδα: τὸ κοινωνικὸ καὶ τὸ ἐκκλησιαστικόν.

α. Σὲ κοινωνικὸ ἐπίπεδο, διότι βρισκόμαστε σὲ μία ἐποχὴ πού ἢ ἐν γένει «ἀκαταστασία», σὲ προσωπικόν, διαπροσωπικόν, ἔθνικόν καὶ παγκόσμιον ἐπίπεδο, δημιουργεῖ διενέξεις καὶ προστριβὲς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Στὶς σχέσεις αὐτὲς κυριαρχεῖ ἡ ἀπροθυμία γιὰ συνδιαλλαγὴ καὶ καταλλαγὴ. Συνεπῶς, τὸ θέμα αὐτὸ κρίνεται ἰδιαίτερα ἐπίκαιρο.

β. Σὲ θρησκευτικόν - ἐκκλησιαστικόν ἐπίπεδο, διότι κάθε Ἅγιος, ὅπως καὶ ὁ Ὅσιος Ἰωσήφ πού τιμοῦμε, καταδεικνύει μέσα ἀπὸ τὸ λόγο καὶ τὸ παράδειγμά του ὅτι λειτουργεῖ ὡς φορέας «*τῆς ἐν Χριστῷ καταλλαγῆς*», γεγονὸς πού καλεῖ τὸ σύγχρονο ἄνθρωπο νὰ τὸν μιμηθεῖ καὶ νὰ εἰρηνεύσει στὴ ζωὴ του.

Γιὰ τοὺς παραπάνω λόγους ἡ ἐπιλογὴ τῆς συγκεκριμένης πτυχῆς, δηλαδὴ τῆς «*ἐν Χριστῷ καταλλαγῆς*», στὴν ὁμιλία μας, δὲν ὑπῆρξε τυχαία.

Τὴν ὥρα αὐτὴ ἔρχεται στὴ σκέψη μας μία φράση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὁ ὁποῖος σημειώνει ὅτι:

«*Ὁ Θεὸς μᾶς ὁδήγησε σὲ καταλλαγὴ (συμφιλίωση) μέσῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, παραβλέποντας τὰ παραπτώματα καὶ θέτοντάς μας στὴ διακονία τῆς καταλλαγῆς.*»³

Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως οἱ Ἅγιοι: Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς καὶ Οἰκουμένιος Τρίκκης, ἀλλὰ καὶ Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς ὅπως ὁ Θεοφύλακτος Βουλγαρίας, ὁ Θεοδώρητος Κύρου, ὑπογραμμίζουν τὴ σημασία τῆς «*καταλλαγῆς*», ἢ ὁποία ἐμπεριέχει δύο στάδια: ἐκεῖνο τῆς συγχώρησης, τῆς παράβλεψης - παραγραφῆς ὧσων μᾶς κρατοῦν

² Ἀ. Κάλβος, «Ὁ θάνατος», ᾠδὴ γ'.

³ Πρβλ. Β' Κορ. 5, 18-19. Ρωμ. 5, 10-11. Β' Κορ. 5, 20 * Ρωμ. 11, 15.

σὲ διάσταση, κι ἐκεῖνο τῆς συμφιλίωσης, τῆς δημιουργίας φίλων συναισθημάτων πρὸς τὸν ἄλλο. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς σημειώνει ὅτι: «*ἡ καταλλαγὴ εἶναι φιλία καὶ μέσῳ αὐτῆς χορηγοῦνται πλεῖστα ἀγαθὰ στὸν ἄνθρωπο*».⁴

Τὸ παράδειγμα τῆς συμφιλίωσης, τὸ ἔδωσε ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, μὲ τὴν Ἐνανθρώπηση τοῦ Κυρίου. Ἡ σταυρική θυσία Του λειτούργησε ἐνοποιητικὰ στὶς σχέσεις μεταξὺ πλάσματος καὶ Πλάστη. Συνεπῶς, δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ γεγονός ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι, σύμφωνα μὲ τὸ Θεοφύλακτο Βουλγαρίας, ἡ αἰτία τῆς καταλλαγῆς καὶ τῆς καύχησης μας.⁵ Μετὰ τὴ σταύρωση τοῦ Κυρίου, πρεσβευτὲς τῆς καταλλαγῆς τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο εἶναι οἱ Ἀπόστολοι, οἱ κληρικοί, ἐν γένει -σύμφωνα μὲ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς⁶- οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐπιφορτιστεῖ μὲ τὸ ἔργο τῆς διακονίας τῆς καταλλαγῆς, δηλαδή: α. νὰ συγχωροῦν τὰ παραπτώματα καὶ β. νὰ εἶναι φορεῖς τῆς εἰρήνης στὸν κόσμο.

Ὁ Ὅσιος Ἰωσήφ ὁ Ἁγιασμένος, ὁ ἐκ Κρήτης ὀρμώμενος καὶ ἐν Ζακύνθῳ «ἀναπαυόμενος», ἀποτελεῖ ζωντανὸ παράδειγμα τῆς ἐν Χριστῷ καταλλαγῆς, μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του. Ἀπὸ τὴ γέννησή του στὴν πόλη τῶν Κεράμων στὴ Σητεία, τὸ 1440, μέχρι τὴν ὀσιακὴ κοίμησή του στὴ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Δερματάνου, στὸ Ἡράκλειο τῆς Κρήτης, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ἀφθαρτο σκῆνωμά του ἐδῶ στὴ Ζάκυνθο, καταδεικνύεται ἡ πραγματικότητα αὐτή.

Ὁ Ὅσιος Ἰωσήφ ὑπῆρξε φορέας καὶ δόκιμος πρεσβευτὴς τῆς ἐν Χριστῷ καταλλαγῆς, ὄχι μόνο διότι ἀνήκε στὴν τάξη τοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας μας ἀλλὰ καὶ διότι μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του, ὡς ἄνθρωπος, δηλαδή, ὑπῆρξε ὑπόδειγμα καταλλαγῆς. Σὲ πολλὰ σημεῖα τῆς ὑμνογραφίας ἔχουμε ἀναφορὲς στὴν πραότητα, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀκακία πού κοσμοῦσαν τὸ πρόσωπό του. Δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ γεγονός πὼς ὁ Ὅσιος χαρακτηρίζεται, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὡς «*πραότητος σκῆνωμα*» καὶ «*εἰρήνης τέμενος*»,⁷ ὡς «*Πραὺς τε καὶ ἄκακος*», «*ἐν γῆ τῶν πραέων ... οἰκῶν*».⁸ Καὶ ἀκόμη, ὡς «*ἥσυχος*» καὶ «*ἀφιλόνηκος*»⁹, ὅπως χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸ βιογράφο του.

Ἡ πραότητα αὐτή, ἡ εἰρήνη, ἡ ἐσωτερικὴ καταλλαγὴ γιὰ τὴν ὁποία γίνεται λόγος στὴν ὑμνογραφία ἀλλὰ καὶ στὸ βίο τοῦ Ἁγίου, δὲν ὑπῆρξε

⁴ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Σχόλια εἰς Β' Κόρ.* PG 95, 736B.

⁵ Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, *Σχόλια εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή*, PG 124, 404B.

⁶ Οἰκουμένιος Τρίκκης, *Σχόλια στὴν Β' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολήν*, PG 118, 980B. Πρβλ. Θεοδωρήτου Κύρου, *Σχόλια στὴν Β' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολήν*, PG 82, 412B.

⁷ *Συγγραφεῖς, Κρητικὸν Πανάγιον*, ἔκδ. ΙΕΣΣΕΚ, Ἡράκλειο 2000, σ. 78.

⁸ *Ἀκολουθία Ζακύνθου*, σ. 38.

⁹ *Ο.π.*, σ. 30.

Ὁ Ὅσιος Ἰωσήφ ὁ Ἁγιασμένος.

ἀπόρροια ιδεοψυχαναγκασμοῦ ἢ ὑποτονικῆς προσωπικότητος, ἀλλὰ ἀντίθετα ἀποτέλεσε καρπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς συνέπεια πολυετοῦς ἀσκήσεως, ἐκκλησιαστικῆς ὑπακοῆς καὶ βίωσης αὐτοῦ ποῦ σημειώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος «ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστὸς».¹⁰

Στὸ σημεῖο αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ διαφύγει τῆς προσοχῆς μας ὅτι ἄλλο πρᾶγμα εἶναι νὰ ἔχουμε κάποιον πρᾶο λόγω προσωπικότητος, ποῦ δὲν μπορούμε νὰ ἀποκλείσουμε τὴν ὑπαρξὴ ψυχολογικῶν τραυμάτων στὴν περιπτώσή του. Ἄλλο πρᾶγμα νὰ ἔχουμε ἕναν φαινομενικὰ πρᾶο στὶς κοινωνικὲς συναναστροφές του, χωρὶς τὸ ἀνάλογο ἐσωτερικὸ ὑπόβαθρο, ποῦ κι ἐδῶ ὑφίσταται μία προβληματικὴ κατάσταση καὶ ἄλλο πρᾶγμα νὰ εἶναι κάποιος πρᾶος, νὰ εἰρηνεύει μέσα του καὶ νὰ κινεῖται μὲ διάθεση καταλλαγῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ συνάνθρωπο, ὡς ἀπόρροια συνειδητῆς ἐν Χριστῷ προσήλωσης, πορείας καὶ βιωτῆς, ὅπως συμβαίνει στὴν περίπτωση τοῦ Ἁγίου Ἰωσήφ τοῦ ἡγιασμένου.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐπιτρέψτε μου καὶ τὶς ἀκόλουθες δύο ἐπισημάνσεις:

α. Ὅταν κάνουμε λόγο γιὰ τὴ βίωση τῆς ἐσωτερικῆς καταλλαγῆς, σὲ σχέση μὲ τὸ Χριστό, ἡ πράξη αὐτὴ δὲν συνδέεται μὲ διαλογιστικὰ μοντέλα Προτεσταντικῶν προτύπων, ἀλλὰ εἶναι ἄρρηκτα συνυφασμένη μὲ τὴ Θεία Λατρεία, τὴ συμμετοχὴ στὴ Θεία Εὐχαριστία, τὸ κατεξοχὴν Μυστήριον τῆς καταλλαγῆς, τῆς συμφιλίωσης καὶ τῆς ἐνότητος. Δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε ὅτι πραότητα, εἰρήνευση καὶ ἐν Χριστῷ καταλλαγὴ, ἀποκομμένη ἀπὸ τὴ Λατρευτικὴ Πράξη τῆς Ἐκκλησίας μας, συνιστᾷ προβληματικὴ κατάσταση, μὲ ἀπρόβλεπτες συνέπειες.

β. Τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ὅσιος Ἰωσήφ ὁ ἡγιασμένος εἶναι φορέας τῆς καταλλαγῆς, μὲ τὴν Χριστοκεντρικὴ καὶ Ἐκκλησιοκεντρικὴ φόρτιση τοῦ ὄρου, ποῦ ὑπογραμμίσαμε παραπάνω, τὸ ἀντιλαμβανόμεστε ἐνδεικτικὰ μὲ τὴ χρῆση τῶν λέξεων «*θεοφόρος*» καὶ «*χριστοφόρος*» ποῦ ἀποδίδονται στὸν Ἅγιο, ἀπὸ βιογράφους καὶ ὑμνογράφους, καὶ καταδεικνύουν τὸ φρόνημα τοῦ ἱεροῦ πατρὸς. Ἀπλὰ σημειώνουμε ὅτι ὁ ὄρος «*θεοφόρος*» ἀπαντᾶται ἐννέα φορές στὶς Ἀκολουθίες τοῦ Ἁγίου, ἐνῶ ὁ ὄρος «*χριστοφόρος*» μία.

Στὸ Βίο τοῦ Ὁσίου Ἰωσήφ, ἀλλὰ καὶ στὴν ὑμνογραφία πρὸς τιμὴν του, καταχωρίζεται ἕνα περιστατικὸ ποῦ εἶναι δυνατὸν νὰ διακρίνει κάποιος τὴν ἀγάπην καὶ τὴ διάθεση καταλλαγῆς ποῦ διέκριναν τὸν Ἅγιο. Σημειώνεται ὅτι Ἰουδαῖοι, δολίως κινούμενοι, πρόσφεραν κάποτε στὸν διερχόμενο Ὅσιο ἀπὸ τὸ κρασί ποῦ ἐτοίμαζαν. Ἐκεῖνος «*ἔπιε διὰ τὴν ἀγάπην*», ὅπως λέει ὁ βιογράφος καὶ «*καλὴ προαιρέσει εὐλογῶν*» αὐτό. Ὅταν μέρος τοῦ προσφερόμενου κρασιοῦ, ἐπεστράφη ἀπὸ τὸν Ἅγιο στὸ ἀγγεῖο ποῦ τὸ φύλασσαν

¹⁰ Γαλ. 2, 20.

οί Έβραίοι, τότε ἀποκαλύφθηκαν τὰ πραγματικὰ κίνητρα καὶ συναισθήματά τους. Ὅπως, ὁμως, σημειώνει ὁ ὑμνογράφος: *«Έβραῖοι, ... κατησχυμμένοι καὶ κατηφεῖς, ὠφθησαν εἰς τέλος»*.¹¹

Ὁ Ἅγιος Ἰωσήφ, δὲν ὑπήρξε φορέας καὶ πρεσβευτῆς τῆς ἐν Χριστῷ καταλλαγῆς μόνο κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἐπίγειας πορείας του, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὀσιακὴ κοίμησή του. Ὁ *«καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων τὴν ἐξουσίαν ἔχων»* Χριστός, κατέδειξε τὴν εὐαρέσκειά Του πρὸς τὸν ἱερὸ πατέρα καὶ ὡς ἐπιβράβευση γιὰ τὴν ἀγάπη, τὴν ἱερατικὴ διακονία καὶ τὴν καταλλαγή πού ἐπέδειξε *«ἐν ἑαυτῷ»*, πρὸς τὸ Θεό, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς συνανθρώπους του, διατήρησε ἄφθαρτο τὸ σῶμα του, στὴν πορεία τῶν αἰώνων καὶ τὸν χαρίτωσε με *«θαύματα καὶ ποικίλες δυνάμεις»*.¹² Διότι, *«ὅπου βούλεται ὁ Θεός, νικᾷται φύσεως τάξις»*. Ἐνδεικτικὰ σημειώνεται ἀπὸ τὸν ὑμνογράφο ὅτι: *«ὁ Χριστός, σὲ ἐμεγάλυνε, χάριτι πολλῇ, καὶ θείοις θαύμασι, καὶ τὸ σεπτὸν ἀφθαρτίσας σου σκῆνωμα, ὥστε θαυμάζειν τὰ σύμπαντα.»*¹³

Τὸν ἀνεκτίμητο αὐτὸ θησαυρὸ τῆς Ἐκκλησίας, τὸ σεπτὸ σκῆνωμα τοῦ ὀσίου Ἰωσήφ τοῦ Ἁγιοσμένου, οἰκονόμησε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ μετακομιστεῖ ἀπὸ τὴν Κρήτη στὴ Ζάκυνθο τὸ 1669 ἀπὸ τὸν ἱερέα Ἀντώνιο Ἀρμάκη, προκειμένου νὰ διαφυλαχθεῖ ἀπὸ τὸν Τοῦρκο κατακτητὴ καὶ νὰ τύχει τῆς ἀρμόζουσας τιμῆς ἀπὸ μέρους τῶν χριστιανῶν. Τὸ ἄφθαρτο ἱερὸ αὐτὸ λείψανο τῆς Ὁρθοδοξίας, μετὰ τὴν ἐκ νέου μετακομιδὴ του στὸν ἱερὸ ναὸ τοῦ Παντοκράτορος Κυρίου στὴν πόλη Γαϊτάνι τὸ 1915, ἔτυχε λαμπρότερης τιμῆς. Παράλληλα ἐνεργοποιήθηκαν καὶ οἱ ἐκδηλώσεις πρὸς τιμὴν τοῦ Ὁσίου καὶ στὴ γενέτειρά του τὴν Κρήτη.

Οἱ βιογράφοι καὶ ὑμνογράφοι τοῦ Ὁσίου Ἰωσήφ, δὲν φείδονται ἀναφορῶν πού συνδέονται με τοὺς δύο πόλους δράσης καὶ παρουσίας του, δηλαδὴ τὴν Κρήτη καὶ τὴ Ζάκυνθο. Ἐνδεικτικὰ μνημονεύουμε ὅτι στὰ ὡς ἄνω κείμενα οἱ ἀναφορὲς στὴ Ζάκυνθο καὶ τὰ τοπωνύμια με τὰ ὁποῖα συνδέθηκε ἡ κατάθεση τοῦ τιμίου Λειψάνου τοῦ Ἁγίου ἀνέρχονται σὲ 37, ἐνῶ οἱ ἀντίστοιχες γιὰ τὴν Κρήτη, ὡς τόπο γέννησης, δράσης καὶ ἀνάπαυσης τοῦ ἱεροῦ Πατρὸς, ἀνέρχονται σὲ 61.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ κρίνεται σκόπιμο νὰ ἐπισημανθοῦν καὶ τὰ ἀκόλουθα.

α. Τὸ ἱερὸ σκῆνωμα τοῦ Ὁσίου Ἰωσήφ, δὲν ἀποτελεῖ ἀπὸ μόνο του σημεῖο ἀναφορᾶς καὶ ἐνότητος μεταξὺ Ζακυνθίων καὶ Κρητῶν, ἀλλὰ ἐντάσσεται στὸ πλαίσιο τῆς Θείας Λατρείας, ὅπου, *«ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ»*, λατρεύεται ὁ Θεὸς καὶ τιμᾶται ὁ Ἅγιος ἱεροπρεπῶς καὶ πνευματικῶς.

β. Ὁ Ὁσῖος Ἰωσήφ ὁ ἡγιοσμένος, ὅπως καὶ κάθε Ἅγιος, δὲν περιορίζεται

¹¹ Συγγραφεῖς, *Κρητικόν Πανάγιον*, ὁ.π., σ. 81.

¹² Ὁ.π., σ. 77.

¹³ Ὁ.π., σ. 79.

στο στενὸ περίγραμμα ἑνὸς συγκεκριμένου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος, δηλαδή δὲν ἔχει τοπικὸ, ἀλλὰ οἰκουμενικὸ χαρακτήρα. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο σήμερα, δὲν τιμᾶται ὁ Ἅγιος μόνον στὴ Ζάκυνθο ἢ μόνον στὴν Κρήτη, ἀλλὰ καὶ στὴν Ἑλληνορθόδοξη Ἐκκλησία ἐν γένει.

Στὸ πρόσωπό του ἀναγνωρίζει ἡ ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα τὸν χαριτωμένο ἀπὸ τὸ Θεὸ Ἅγιο, τὸν προστάτη, τὸ ὑπόδειγμα τῆς ἐν Χριστῷ καταλλαγῆς, τὸ παράδειγμα πρὸς μίμηση. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ὑμνογράφος δὲν ὑπογραμμίζει ἀπλὰ τὰ νησιὰ τῆς Κρήτης καὶ τῆς Ζακύνθου ποὺ χαίρονται καὶ ἀγάλλονται γιὰ τὸν Ὅσιο, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἐκκλησία, ἐν γένει, τῆς ὁποίας ὁ Ὅσιος ἀποτελεῖ τὸν «*ὀλόφωτο ἀστέρα*»,¹⁴ «*τὸ κύδος*»¹⁵ – δηλαδή τὴν δόξα, τὸ καύχημα– καὶ τὸν «*ἀσύλητο θησαυρό*»¹⁶.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα δὲν τιμᾶ τὸν Ὅσιο Ἰωσήφ, κοσμικὰ ὅπως θὰ ἔπραττε στὴν περίπτωση ἑνὸς ἥρωα, ἀλλὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ πνευματικά. Τὸ ἄφθαρτο σκῆνωμά του, ἀποτελεῖ περίτρανη ἀπόδειξη τῆς εὐαρέσκειας τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν πνευματικὸ τοῦ ἀγῶνα, τὴν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρεσία ποὺ πρόσφερε, γιὰ τὴν ἀδιάπτωτη ἀγάπη ποὺ ἐπέδειξε πρὸς τὸ Χριστὸ καὶ τὴν ἄσκηση τῆς διακονίας πρὸς τὸν πάσχοντα συνάνθρωπο. Ὁ Ἰωσήφ ὁ ἡγιασμένος, ὡς ἀληθινὸς φορέας τῆς Ἀγιότητος, μαρτύρησε μὲ τὴ συνειδησὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ κατέδειξε μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς «*καταλλαγῆς*», ἡ ὁποία δὲν ἀποτελεῖ ἀτομικὸ ἐπίτευγμα, ἀλλὰ ἀπόρροια τῆς Μυστηριακῆς σχέσης του μὲ τὸν Ἀρχιῦτή Χριστό, ἡ ὁποία ἀμβλύνει τίς ἐσωτερικὲς συγκρούσεις, δηλαδή καταλλάσσει «*ἐαυτὸν ἐαυτῷ*», συμφιλιώνει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸ συνάνθρωπο, καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ τὸν ὑποδείξαντα τὴν καταλλαγὴ Θεοῦ. Κάτω ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρίσμα γίνεται κατανοητὴ ἡ φράση τοῦ Ἀπολογητῆ Θεοφίλου Ἀντιοχείας, ὁ ὁποῖος σημειώνει: «*Δεῖξέ μου τὸ Θεὸ σου κι ἐγὼ θὰ σοῦ δείξω τὸν ἄνθρωπό σου*» .

Διανύουμε μία ἐποχὴ μὲ κρίση σὲ κάθε ἔκφανση τοῦ δημοσίου καὶ ιδιωτικοῦ βίου. Ὁ ἄνθρωπος χάνει εὐκόλα τὴν ἐμπιστοσύνη του μὲ ὅσα διαπιστώνει νὰ συμβαίνουν γύρω του καὶ οἱ ἀκόλουθοι στίχοι τοῦ ἔθνικοῦ μας ποιητῆ Διονυσίου Σολωμοῦ, κρίνονται καὶ πάλι ἐπικάριοι. «*Δυστυχησμένε μου λαέ, –μᾶς λέει– καλὲ κι ἡγαπημένε, πάντοτ' εὐκολοπίστευτε καὶ πάντα προδομένε*». (Πρὸς τοὺς Ἑπτανήσιους).

Ἡ διάψευση τῶν προσδοκιῶν, σὲ κάθε ἐπίπεδο τῆς καθημερινότητάς μας, γεννᾷ ἀπογοήτευση. Αὐτὴ μὲ τὴ σειρά της, δημιουργεῖ, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἐσωτερικὲς συγκρούσεις, ἀπόγνωση, αὐτοκαταστροφικὲς τάσεις

¹⁴ *Συγγραφεῖς, Κρητικὸν Πανάγιον, ὁ.π., σ. 86.*

¹⁵ *Ἀκολουθία Ζακύνθου, σ. 54.*

¹⁶ *Ὁ.π., σ. 55, 62.*

και ὀδηγεῖ σὲ ἐπιθετικὴ διάθεση καὶ ἀφιλία τοὺς ἀνθρώπους. Δημιουργεῖ ἀπροθυμία συνδιαλλαγῆς καὶ εἰρήνευσης. Ὑπὸ αὐτὰ τὰ δεδομένα, τὸ αἶτημα τῆς «καταλλαγῆς» εἶναι καὶ πάλι ἐπίκαιρο. Καταλλαγή, δὲν σημαίνει ἤττα ἢ ἀναγκαστικὴ παραίτηση ἀπὸ τὰ δικαιώματά μας, ἀλλὰ ὑπέρβαση ὅλων ἐκείνων ποὺ συντηροῦν τὶς ἀντιθέσεις καὶ ἀνατροφοδοτοῦν τὴν ἔχθρα στὶς μετ' ἀλλήλων σχέσεις. Ἡ καταλλαγή προϋποθέτει τόλμη καὶ ἐπιδεικνύει ἀνωτερότητα ἀπὸ μέρους ἐκείνου ποὺ τὴν προτείνει.

Ὁ Ὅσιος Ἰωσήφ ποὺ τιμοῦμε σήμερα, μὲ τὴν Ἑσπέρια Ἀκολουθία του, ἔρχεται νὰ μᾶς ὑπενθυμίσει τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἐν Χριστῷ «καταλλαγῆς» στὴν καθημερινότητά μας. Τὴν ἐν Χριστῷ καταλλαγή ποὺ μᾶς συμφιλιώνει ἐσωτερικά, μᾶς εἰρηνεῦει μυστηριακὰ μὲ τὸ Χριστὸ καὶ ἔχει εὐεργετικὲς προεκτάσεις στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις. Ὁ Ὅσιος ἔρχεται νὰ μᾶς ὑπενθυμίσει τὴν «Χριστῷ καταλλαγή» ἢ ὅποια δὲν ἀποδομεῖ, ἀλλὰ οἰκοδομεῖ, ἐφόσον στηρίζεται στὴν ἀγάπη, ἢ ὅποια –κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο– «οὐδέποτε ἐκπίπτει»¹⁷.

Κάτω ἀπὸ τὸ πρῖσμα αὐτό, καλοῦμαστε νὰ ἐνώσουμε τὴ φωνή μας μὲ τὸν ὕμνογράφο καὶ νὰ παρακαλέσουμε τὸν Ὅσιο Ἰωσήφ τὸν Ἁγιασμένο, νὰ παύσει «τὸν δεινὸν τάραχον, τὸν ἐκ τῶν παθῶν ἡμῶν ἐγειρόμενον φθόνω»¹⁸ καὶ νὰ παρέχει καταλλαγή καὶ εἰρήνη, στὶς ταραγμένες καὶ πονεμένες ψυχές μας.

¹⁷ Α' Κορ. 13, 8.

¹⁸ Συγγραφεῖς, Κρητικὸν Πανάγιον, ὁ.π., σ. 78.

Ἡ Θεολογικὴ διδασκαλία τῶν ἑὐλογηταρίων τῆς Νεκρώσιμης Ἀκολουθίας

Δημήτριος Κ. Χοϊλοῦς*

Abstract: This article examines the theology of the blessings of the sacrificial sequence. The sermon of the Holy Word in the Orthodox Church possesses a special place in Christian worship, the Divine Liturgy and the solemn services. The Church in general conveys the message of salvation through the preaching of verbal sermon and also through dogmatic texts, gifted to us by God through the sermon and the interpretation of the Gospel, and namely through the hymnography that a short sermon consists of.

The funeral service is a fine example of a melodious sermon expressing hope for the expectation of the prospective resurrection of the dead. Its composition, with an impeccable dogmatic theology part about the resurrection and its exquisite melody, offers exaltation and hope to the congregant. Through the various funeral troparia, hymns and kontakia the Church conveys the theological teaching concerning the event of death and can furthermore teach the congregation about the correct attitude against this terrifying mystery of life.

Keywords: Sermon; Funeral service; Death; Message; dogmatic theology; preaching; funeral troparia.

Εἰσαγωγή

Ὁ θάνατος ἀποτελεῖ τὸν σιωπηλὸ σύντροφο τοῦ ἀνθρώπου κάθε ἐποχῆς προκαλώντας του ἄγχος καὶ ἀπελπισία. Μὲ τὸν θάνατο ὁ ἄνθρωπος βιώνοντας ἔντονα τὴν τραγικότητα τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς ἔρχεται ἄμεσα ἀντιμέτωπος μὲ τὴν ἀνταρσία τῆς προσωπικῆς του ἀμαρτίας καὶ ἀποξένωσης ἀπὸ τὸν Θεό¹.

Ἡ νεκρώσιμη ἀκολουθία, ὡς φροντίδα καὶ πράξη ἀγάπης στὸν κεκοιμημένο ἀδερφό, ἀποτελεῖ στό σύνολό της τὴν ἀπάντηση τῆς ἐκκλησίας στό τραγικὸ γεγονός τοῦ θανάτου. Τονίζει τὴ ματαιότητα τῶν ἐγκοσμίων ἔναντι τῆς ἀξίας τῶν ἀγαθῶν τῆς οὐρανοῦ βασιλείας καὶ ὁδηγεῖ τοὺς πιστοὺς σέ

* Εἶναι πτυχιούχος τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. καὶ ὑπηρετεῖ ὡς μόνιμος διορισμένος θεολόγος καθηγητὴς στό 3^ο Γυμνάσιο Ἱεράπετρας Κρήτης. Τὸ 2016 ἔλαβε Διδακτορικὸ Δίπλωμα ἀπὸ τὸ Τμῆμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. μὲ τὸν βαθμὸ «Ἄριστα» στὸν Τομέα τῆς Ὀμιλητικῆς.

¹ Ἐβρ. 2,14-15.

σκέψεις έσωτερικής περισυλλογής, ώστε «λαβεῖν τά λυπηρά ως φιλοσοφίας ὕλην»². Τόσο οἱ εὐχές, ὅσο καί τά νεκρώσιμα τροπάρια πού ἀκούγονται κατά τήν τέλεση τῆς νεκρώσιμης ἀκολουθίας, θεολογοῦν γύρω ἀπό τό μεγάλο μυστήριο τοῦ θανάτου καί τό θαῦμα τῆς ἀναστάσεως μεταφέροντας ἀκριβώς αὐτή τήν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας.

Στόχος τοῦ παρόντος ἄρθρου εἶναι νά παρουσιαστεῖ τό θεολογικό υπόβαθρο τῶν εὐλογητᾶριων τῆς νεκρώσιμης ἀκολουθίας καί νά ἀναδειχθεῖ ἡ θεολογική διδασκαλία τῆς ἐκκλησίας. Συγκεκριμένα ἐξετάζονται τά νεκρώσιμα εὐλογητάρια γύρω ἀπό τό ἀνθρωπολογικό, σωτηριολογικό, ἔσχατολογικό καί τριαδολογικό δόγμα καθώς καί τή διδασκαλία τους για τό πρόσωπο τῆς Παναγίας.

Τά εὐλογητάρια τῆς νεκρώσιμης ἀκολουθίας ἀποτελοῦνται ἀπό τέσσερα τροπάρια, τά ὁποῖα ψάλλονται ἀμέσως μετά τόν «Ἄμωμο» Ψλ. ριη(118). Λέγονται εὐλογητάρια, γιατί σέ καθένα ἀπό αὐτά προηγεῖται ὁ στίχος «Εὐλογητός εἶ, Κύριε...» καί ὀνομάζονται νεκρώσιμα, γιά νά διακριθοῦν ἀπό τά ἀναστάσιμα εὐλογητάρια τοῦ Μεγ. Σαββάτου, τά ὁποῖα ἀναφέρονται στήν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ³.

Στά τροπάρια αὐτά τονίζεται ἡ θεία καταγωγή τοῦ ἀνθρώπου, ἡ πτώση καί ἐπιστροφή του στόν Θεό καί ἡ δέηση τῆς ἐκκλησίας γιά τήν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ δούλου, πού ἔχει κοιμηθεῖ ἐν εἰρήνῃ. Τά νεκρώσιμα εὐλογητάρια διακρίνονται κυρίως γιά τήν ὡραία ποιητική τους σύνθεση, τή δογματική τους διδασκαλία καί τήν ἀκρίβεια τῶν διατυπώσεών τους⁴.

1. Ἡ ὀρθόδοξη ἀνθρωπολογία στά εὐλογητάρια τῆς νεκρώσιμης ἀκολουθίας.

Ἡ ὀρθόδοξη ἀνθρωπολογία καί κοσμολογία διασώζεται αὐτούσια στά νεκρώσιμα εὐλογητάρια.

Ὁ ποιητής τους πέρα ἀπό κάθε ἔννοια πανθεΐσμοῦ καί αὐθύπαρκτης ὑπαρξης τοῦ κόσμου⁵ παρουσιάζει τόν ἄνθρωπο «ἐκ μή ὄντων»⁶, προερχόμενο δηλαδή δημιουργημένο ἀπευθείας ἀπό τά παντοδύναμα δημιουργικά

² Γρ. Θεολόγου, Ἐπιστ. Ὁμοφρονίω, PG 37, 361B.

³ Π. Τρεμπέλα, Ἐκλογή Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ὑμνογραφίας, ἐκδ. «Ὁ Σωτήρ», Ἀθήνα 1978, σ. 18.

⁴ Ἀ. Θεοδώρου, Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, ἐκδ. Ἀποστολική Διακονία, Ἀθήνα 1990, σ. 62

⁵ Ἀ. Βλέτση, Τῷ προπατορικό Ἠμάρτημα στή Θεολογία τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ (Ἐρευνα στίς ἀπαρχές μιᾶς ὄντολογίας τῶν κτιστῶν), ἐκδ. Τέρτιος, Κατερίνη 1998, σ. 50· Ν. Ματσούκα, Δογματική καί συμβολική θεολογία Β: Ἐκθεση τῆς ὀρθόδοξης πίστεως σέ ἀντιπαράθεση μέ τή δυτική χριστιανοσύνη {ΦΘΒ 3}, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2001, σ. 147.

⁶ Εὐχολόγιον τό Μέγα, Β' στιχηρόν, σ. 407.

χέρια τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι «Ὁ πάλαι, ἐκ μὴ ὄντων πλάσας»⁷ τὸν ἄνθρωπο, χωρὶς τὴν παρέμβαση τυχαίας ἐξελικτικῆς διαδικασίας ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία κάθε εἶδους ζωῆς, νοητῆς καὶ ὑλικῆς⁸. Ἡ ἐκ τοῦ μηδενός (ex nihilo)⁹ δημιουργία ἀποτελεῖ βασικὴ διδασκαλία τῆς χριστιανικῆς κοσμολογίας καὶ προϋποθέτει ἀποκλειστικά καὶ μόνο τὴν παρουσία τοῦ «ὄντος» τὸ ὁποῖο καλεῖ τὰ «ὄντα» στὴν ὑπαρξη¹⁰ δημιουργώντας μιά ὄντολογικὴ σχέση διαφορᾶς ἀκτίστου Δημιουργοῦ καὶ κτιστοῦ κόσμου στό χώρο τῆς δημιουργίας¹¹. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι «Εἰκὼν τῆς ἀρρήτου δόξης»¹² τοῦ Θεοῦ, γεγονός πού δικαιολογεῖ τὴν τιμητικὴ θέση τοῦ μέσα στὴ δημιουργία, ἐξαιτίας τῆς θείας συγγένειας μέ τὸν Δημιουργό του¹³. Ὁ Θεός «Ὁ πάλαι μὲν εἰκόνι θεία τιμήσας»¹⁴ τὸν ἄνθρωπο, κατέστησε τὸ δημιούργημά του κορωνίδα τῆς δημιουργίας ἐπειδὴ ἀνακεφαλαίωνει τὸ ἔργο τῆς δημιουργίας ἐνώνοντας στὴν ὑπόστασή του τὴν αἰσθητὴ καὶ τὴν πνευματικὴ κατηγορία ὑπάρξεως¹⁵.

Ἡ ποιητικὴ ἔκφραση «παραβάσει ἐντολῆς»¹⁶ ἐξηγεῖ πὼς αἰτία τοῦ θανάτου εἶναι τὸ γεγονός τῆς πτώσης τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἁμαρτία, πού ἂν καὶ δημιουργήθηκε γιὰ νὰ ζεῖ σὲ κοινωνία μέ τὸν Θεό, δέν κράτησε τὴ θέση πού τοῦ δόθηκε, παρέβη τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποξενώθηκε ἀπὸ τὸν πλάστη. Ἡ παραπάνω διαπίστωση ἐπιβεβαιώνεται στὴν ποιητικὴ ἀποστροφή «εἰ καὶ στίγματα φέρω πταισμάτων»¹⁷ πού ἀποτελεῖ παραδοχὴ τῆς ὑπαρξης πνευματικῶν στιγμάτων στὸν ἄνθρωπο πού δέν κατασκευάστηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τέλειος ἀλλὰ «καλὰ λίαν»¹⁸, ὥστε νὰ φτάσει στὴν τελειότητα κάνοντας ὀρθὴ χρῆση τῆς ἐλευθερίας του. Ἡ προπατορικὴ ἁμαρτία ὡς φθορά καὶ πτώση, εἶχε ὡς συνέπεια τὴ διακοπὴ τῆς ἀνοδικῆς πορείας πρὸς τὴ θέωση¹⁹, τὴ διάσπαση τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας καὶ τὴν ἀμαύ-

⁷ Εὐχολόγιον τό Μέγα, Β' στιχηρόν, σ. 407.

⁸ Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Περὶ Ἀγάπης*, 28, PG 90, 1048D· Ἀ. Βλέτση, *Προπατορικό*, ὁ.π., σ. 48· Ἀ. Θεοδώρου, *Ἄμωμοι*, ὁ.π., σ. 64.

⁹ Ν. Ματσούκα, *Δογματικὴ Β'*, ὁ.π., σ. 145, 152.

¹⁰ Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Περὶ Ἀγάπης*, 28, PG 90, 1025B· Ἀ. Βλέτση, *Προπατορικό*, ὁ.π., σ. 58.

¹¹ Ν. Ματσούκα, *Δογματικὴ Β'*, ὁ.π., σ. 151.

¹² Εὐχολόγιον τό Μέγα, Γ' στιχηρόν, σ. 407.

¹³ Ἀ. Θεοδώρου, *Ἄμωμοι*, ὁ.π., σ. 64.

¹⁴ Εὐχολόγιον τό Μέγα, Β' στιχηρόν, σ. 407.

¹⁵ Γρ. Νύσσης, *Περὶ ψυχῆς*, PG 46, 28B.

¹⁶ Εὐχολόγιον τό Μέγα, Β' στιχηρόν, σ. 407.

¹⁷ Εὐχολόγιον τό Μέγα, Γ' στιχηρόν, σ. 407.

¹⁸ *Γέν. 1,31*.

¹⁹ Γρ. Παλαμά, *Κεφάλαια Θεολογικά* 39, PG 150, 1148· Γ. Φλωρόφσκυ, *Θέματα Ὁρθόδοξου Θεολογίας*, ἐκδ. Ἄρτος Ζωῆς, Ἀθήνα 1973, σ. 99.

ρωση, ὄχι τὴν παντελή ἐξάλειψη τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο²⁰. Ὁ Ἄδάμ λόγῳ τοῦ «κατ' εἰκόνα» μετεῖχε τῆς θείας ἐλλάμψεως καὶ ἀντανεκλοῦσε τὸ ὑπέρτατο κάλλος τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ²¹. Ἡ πτώση του στὴν ἁμαρτία ὡς ἀλλοτρίωση καὶ διακοπή κοινωνίας μετὰ τὸν Θεό, παραμόρφωσε «τὸ ἀρχαῖον κάλλος»²² τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου πού «μετεμορφώθη πρὸς τὸ αἴσχος τῆς ἁμαρτίας»²³.

Συνεπῶς ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας πού ἀποτυπώνει ὁ ὕμνωδός στά εὐλογητάρια, δέν εἶναι τὸ ἀπρόσωπο δημιούργημα ἑνὸς ὑπέρτατου ἀπρόσωπου ὄντος, ἀλλὰ μιὰ ξεχωριστὴ «θεοεἰκελὴ καὶ χριστονοσταλγικὴ»²⁴ ἀνεπανάληπτη ὑπαρξὴ μέσα στὸν χῶρο τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, πού, ἂν καὶ φέρει «στίγματα πταισμάτων», παραμένει ὁμως «Εἰκὼν, τῆς ἀρρήτου δόξης» τοῦ Θεοῦ²⁵.

2. Ἡ σωτηριολογικὴ διάσταση τῶν νεκρώσιμων εὐλογητάρων.

Στά νεκρώσιμα εὐλογητάρια ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου δωρίζεται ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ «πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ θύρα Παραδείσου»²⁶ εἶναι «ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ»²⁷ καθὼς καὶ «ἡ θύρα· ἐὰν τίς εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει»²⁸.

Ὁ Χριστός, ὡς νικητὴς τοῦ θανάτου καὶ πηγὴ τῆς ζωῆς εἶναι ὁ Θεός πού ἤρθε στὸν κόσμον «ἵνα τὸ πλανηθέν ὀρειάλωτον εὐρών, πρόβατον τοῖς ὤμοις ἀναλαβὼν, τῷ Πατρὶ προσαγάγῃ»²⁹ καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ δεσμά

²⁰Γρ. Νύσσης, *Εἰς τοὺς μακαρισμοὺς* 3, PG 44, 1228AB· Μ. Αθανασίου, *Κατὰ Ἑλλήνων*, PG 25, 8B-9D· Ἰω. Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς*, 2, 12, PG 94, 977C-980A· Ἰω. Ρωμανίδη, *Τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα*, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήνα 1987, σ. 156 κ.έ.· Α. Βλέτσης, *Προπατορικὸν*, ὅ.π., σ. 256 κ.έ.· Ν. Ματσούκα, *Τὸ πρόβλημα τοῦ κακοῦ: Δοκίμιο Πατερικῆς Θεολογίας {ΦΘΒ5}*, ἐκδ. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 2009, σ. 73-74.

²¹Β. Τσίγκου, *Ὁ ἀνακαινισμὸς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου*, ἐκδ. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 2009, σ. 55 Χρ. Σταμούλη, *Κάλλος τὸ ἅγιον προλεγόμενα στή φιλόκαλη αἰσθητικὴ τῆς Ὁρθοδοξίας*, ἐκδ. Ἀκρίτας, Ἀθήνα 2010, σ. 152.

²²Εὐχολόγιον τὸ Μέγα, Β' στιχηρόν, σ. 407.

²³PG 46, 371· PG 31, 869D-872A· PG 150, 516.

²⁴Ἄ. Πεφτσιτς, *Χριστός: Ἡ χώρα τῶν ζώντων*, ἐκδ. Ἰνδικτος, Ἀθήνα 2007, σ. 79.

²⁵Μ. Βασιλείου, *Ὅροι κατὰ πλάτος*, 2,1, PG 31, 908.

²⁶Εὐχολόγιον τὸ Μέγα, Α' στιχηρόν, σ. 407.

²⁷Ἰωάν. 14,6.

²⁸Ἰωάν. 10,9.

²⁹Παρακλητικὴ, Δοξαστικὸν ἤχου δ' Ἐσπερινοῦ τοῦ Σαββάτου, σ. 178.

του θανάτου με τή δωρεά τῆς ἀληθινῆς ζωῆς³⁰. Ὁ ἴδιος μετατρέπει τόν θάνατο σέ προοίμιο τῆς παλιγγενεσίας³¹, ἀφήνοντας τόν τάφο κενό, ὁ ὁποῖος πλέον ἀποτελεῖ τή «μήτρα» γιά τή γέννηση μιᾶς νέας ἀνθρωπότητας³² καί τήν προτύπωση ἀκριβῶς τῆς δικῆς μας ἀποκατάστασης στό ἀρχαῖο κάλλος. Ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἀπό τόν τάφο προειδοποιεῖ τή δική μας ἐσχατολογική ἀναμόρφωση, ὥστε μέ τήν ἀρχή τῆς ἐνοποίησης τῆς ἀνθρώπινης φύσης νά ἀποκατασταθεῖ ὁ ἄνθρωπος στό ἀρχαῖο κάλλος³³. Ὁ Χριστός ἀνακαινίζει τόν κάθε ἄνθρωπο καί τόν ἐπαναφέρει στήν πορεία πρὸς τήν θέωση μακριά ἀπό τή φθορά καί τήν ἀλλοίωση³⁴. Χωρίς τή δύναμη τῆς ἀνάστασης ὁ ἄνθρωπος νιώθει ἀδύναμος καί κινεῖται στόν μηδενισμό τήν ἄρνηση τοῦ παντός. Ἡ ὑπέρβαση τοῦ ἀνθρωπίνου ἀδιεξόδου εἶναι ἡ μετοχή στήν ἀνάσταση, πού δέν εἶναι ἀπλά ἓνα ἱστορικό γεγονός ἀλλά ἡ δυνατότητα, ὥστε «τό φθαρόν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καί τό θνητόν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν»³⁵.

Ἡ Ἐκκλησία μέ τόν θαυμάσιο στίχο τοῦ ποιητῆ ἱκετεύει τόν Θεό: «οἰκτεῖρησον τόν σόν πλάσμα Δέσποτα, καί καθάρισον σῆ εὐσπλαγχνία»³⁶. Ἔτσι γίνεται ἀντιληπτό πώς χάρις στό Χριστό τό «δεύτερο ἄνθρωπο»³⁷ ὁ ἄνθρωπος ἐπιστρέφει στόν Θεό ὡς τό πρωτότυπό του. Μέ τόν Χριστό ἀποκαθίσταται ἡ διασπασμένη ἀνθρωπότητα τοῦ παλαιοῦ Ἀδάμ³⁸ καί ἡ ἀνθρώπινη φύση σώζεται, γιατί χριεταί μέ τήν ὑπεράφθονον θεία χάρις καί προσλαμβάνεται ἀπό τόν Λόγο σέ μιᾶ ὑποστατική ἔνωση³⁹. Ὡς ἐπιστροφή «εἰς τό ἀρχαῖον κάλλος» ἐννοεῖται ἔμμεσα ἡ ἀναδημιουργία τῆς ἀνθρώπινης εἰκόνας μέ ἄξονα τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι «Ὁ ὡραῖος κάλλει, παρά πάντας βροτούς»⁴⁰. Ἡ ἀποκατάσταση τῆς διασπασμένης, ἐξ αἰτίας

³⁰ Γρ. Νύσσης, *Κατὰ Εὐνομίον*, PG 45, 473BC· Μ. Αθανασίου, *Περί Ἐνανθρωπήσεως*, 26, PG 25, 141 .

³¹ Γρ. Νύσσης, *Κατὰ Εὐνομίον*, PG 45, 877C.

³² Γ. Πατρώνου, *Ἱστορία καί ἐσχατολογία στή βασιλεία τοῦ Θεοῦ*, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήνα 2002, σ. 308.

³³ Χρ. Σταμούλη, *Κάλλος*, ὅ.π., σ. 213.

³⁴ Συμεών Νέου Θεολόγου, Ὕμνος 20, SC 174,110· Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Πρὸς Θαλάσσιον*, PG 90, 149B· Γρ. Νύσσης, *Περί τῆς τριμέρου προθεσμίας*, PG 46, 628A· Reuben Harper (π. Δημήτριος Χάρπερ), *Ἡ Ἐσχατολογία τοῦ Σώματος κατὰ τόν Ἅγιο Γρηγόριο Παλαμά*, Θεσσαλονίκη 2011, σ. 45.

³⁵ *Α΄ Κορ.* 15,53.

³⁶ *Εὐχολόγιον* τό Μέγα, Γ΄ στιχηρόν, σ. 407.

³⁷ *Α΄ Κορ.* 15,47.

³⁸ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου, *Περί ἐλευθερίας νοός*, PG 34, 965D· Κυρίλλου Αλεξανδρείας, *Εἰς το κατὰ Ἰωάννην*, 11, PG 74, 548.

³⁹ Γρ. Θεολόγου, *Πρὸς Κληδόνιον*, PG 37, 181.

⁴⁰ Μ. Παρασκευῆ, Ἐγκώμια, στάση πρώτη.

τῆς ἁμαρτίας, προσωπικότητας τοῦ παλαιοῦ Ἀδάμ συντελεῖται στήν προσωπική ὑπόσταση τοῦ σαρκωμένου Χριστοῦ⁴¹ ὡς «τό νέον τόν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν»⁴². Ὁ Χριστός ἀποτελεῖ τό ἀπόλυτο ἰδεῶδες του ἀνθρώπινου προσώπου⁴³, μέσω τοῦ οὐοίου μπορεί νά ἀνακαλύψει ὁ ἄνθρωπος τό ἀρχέτυπο κάλλος τῆς εἰκόνας του, νά τελειωθεί ὡς ἄνθρωπος καί νά καταξιοθεῖ ὡς πρόσωπο, ἐνώνοντας στό πρόσωπό του τή δημιουργία μέ τόν Δημιουργό⁴⁴. Μέ αὐτόν τόν τρόπο ὁ ἄνθρωπος λυτρώνεται ἀπό τίς περιπέτειες τοῦ θανάτου, ἐπιστρέφει στήν ἀρχέγονη προπρωτική κατάσταση ἀπό τήν ὁποία ἐξέπεσε, ἀντιμετωπίζοντας τόν θάνατο μέ αἰσιοδοξία, χωρίς νά ἔχει κάτι νά φοβηθεῖ, βλέποντας τόν μεταθανάτιο κλῆρο του σάν μιά φυσική κατάληξη τῆς θεοδυναμίας του⁴⁵.

Στα εὐλογητάρια ὁ Χριστός εἶναι αὐτός ὁ ὁποῖος μᾶς «ἔδειξε τό ἀρχέτυπον κάλλος τῆς εἰκόνας, ἐν ἑαυτῷ τήν ἀνθρωπίνην, ἀναλαβοῦσαν οὐσίαν»⁴⁶ καί ἔγινε ἡ πύλη μέσα ἀπό τήν ὁποία ἡ ἀνθρωπίνη φύση ὁδηγήθηκε στόν Θεό καί τούτο διότι ἀποτελεῖ τό ἀρχετυπικό σύμβολο τοῦ ἐσχατολογικοῦ ἀνθρώπου, τό ὁποῖο πρέπει νά μιμηθεῖ ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα, γιά νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπό τή φθορά καί τόν θάνατο⁴⁷. Ἐτσι ὁ Λόγος μέ τήν ἐνανθρώπηση, τήν ταφή καί τήν ἀνάστασή Του ἀναχώνευσε καί ἀνέπλασε μέσα Του τόν ἀδαμιαῖο τύπο ἀνθρώπου καί δημιούργησε ἕναν καινούργιο πνευματικό τύπο⁴⁸ ἀπαλλαγμένο ἀπό τή φθορά καί τό θάνατο⁴⁹. Μέ τή θεία ἐνανθρώπηση ἀποκαθίσταται ἡ πληρότητα τῆς ἀνθρωπίνης φύσης καί ἐπανέρχεται σέ κοινωνία μέ τόν Θεό⁵⁰.

Συνεπῶς, κατά τή νεκρώσιμη ἀκολουθία, ἡ ἀνακαίνιση τῆς ἀνθρωπίνης φύσης, ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καί τελικά ἡ ἐπιστροφή της στό ἀρχαῖο κάλλος δέν ἔγινε σέ ἀπρόσωπο ἐπίπεδο, ἀλλά στήν ὑπόσταση τοῦ Χριστοῦ⁵¹, μέ τήν ὁποία καί συνάπτεται ὁ ἄνθρωπος καί ὁδηγεῖται στό ἀρχαῖο καί πρωτοκτιστό κάλλος⁵². Ἐπιπλέον ὁ θάνατος στά νεκρώσιμα εὐλογητάρια

⁴¹ Β. Τσίγκου, *Ἀνακαινισμός*, ὁ.π., σ. 106.

⁴² Κολ. 3,10 · Γρ. Θεολόγου, *Εἰς τὰ Θεοφάνεια*, 13, PG 36, 325B· Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, *Περὶ θεῶν ὀνομάτων*, 4,7, PG 3, 704A.

⁴³ Γ. Μαντζαρίδη, *Μέθεξις Θεοῦ*, ἐκδ. Ὁρθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη 1979, σ. 143.

⁴⁴ Γρ. Νύσσης, *Περὶ Ψυχῆς*, PG 46, 20 Του Ἰδίου *Περὶ κατασκευῆς ἀνθρώπου*, 2,5, PG 55, 133εξ.

⁴⁵ Ἀ. Θεοδώρου, *Ἄμωμοι*, ὁ.π., σ. 64.

⁴⁶ Μηναῖον Ἀγούστου, *Στιχηρόν Ἰδιόμελον τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Μεταμορφώσεως*, σ. 70.

⁴⁷ Harper (π. Δημήτριος Χάρπερ), *Ἐσχατολογία*, ὁ.π., σ. 56.

⁴⁸ Β. Τσίγκου, *Ἀνακαινισμός*, ὁ.π., σ. 91.

⁴⁹ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, *Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην*, 16, 6-7, PG 74, 432.

⁵⁰ Γρ. Νύσσης, *Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα*, 3, PG 46, 665A – Β.

⁵¹ Β. Τσίγκου, *Ἀνακαινισμός*, ὁ.π., σ. 106.

ἀποτελεῖ τὴν ἔσχατη ἀναξιότητα καὶ τὸν τελικὸ ἐχθρὸ πού δέν προέρχεται ἀπὸ τὸ δημιουργικὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ εἶναι ὁ φυσικὸς καρπὸς τοῦ παλαιοῦ Ἀδάμ πού ἀλλοτριώθηκε ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ κατέστησε τὸν θάνατο παγκόσμιον γεγονός.

3. *Ἡ ἐσχατολογικὴ θεώρηση τῶν νεκρώσιμων εὐλογητᾶριων.*

Γιὰ τὰ νεκρώσιμα εὐλογητάρια, ὁ παράδεισος ἀποτελεῖ τὴν «ποθεινὴ πατρίδα»⁵³ τῆς ὁποίας πολίτης εἶναι ὁ κεκοιμημένος ἀδερφός στὴν ὁποία ἐλπίζει νὰ ἐπιστρέψει καὶ πάλι⁵⁴. Ἡ ἐφήμερη ἐπίγεια κατοικία ὧν μας ἀντιμετωπίζεται ὡς ἐξορία καὶ πρόσκαιρη πραγματικότητα, ἡ ὁποία θὰ πάψει νὰ ἰσχύει μὲ τὴν ἐπιστροφή μας πίσω στὸν παράδεισο ὡς τὴν ποθεινὴ πατρίδα⁵⁵. Ἡ ζωὴ εἶναι ἕνα πανδοχεῖο ἀπὸ τὸ ὁποῖο περνᾶμε ὅλοι ὡς πάροικοι καὶ παρεπίδημοι, γιὰ νὰ ὀδηγηθοῦμε στὴν ἀληθινὴ πατρίδα, τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ τῆς ὁποίας τέκνα καὶ πολῖτες⁵⁶ εἶναι ὅλα τὰ πολιτογραφημένα μέλη τῆς ἐκκλησίας⁵⁷.

Στὰ νεκρώσιμα εὐλογητάρια ὁ παράδεισος παρουσιάζεται ὄχι ὡς τόπος ἀλλὰ ὡς μιὰ πνευματικὴ κατάσταση «ὅπου χοροὶ τῶν Ἁγίων καὶ οἱ Δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς φωστῆρες»⁵⁸. Αὐτὸ δικαιολογεῖται γιὰτί τόσο ὁ Παράδεισος ὅσο καὶ οἱ κόλαση εἶναι καταστάσεις καὶ σχέσεις μὲ τὸ Θεό⁵⁹. Οἱ Ἅγιοι καὶ Δίκαιοι πού ἀναφέρονται στὰ εὐλογητάρια εἶναι ὅσοι κατάφεραν καὶ νίκησαν τὴν ἁμαρτία, σταύρωσαν τὸν παλαιὸ ἄνθρωπο μὲ τίς ἐπιθυμίες του, νέκρωσαν τὰ μέλη τὰ ἁμαρτωλά καὶ ἀπαρνήθηκαν «διὰ τῆς μετανοίας» τὸν προηγούμενον ἁμαρτωλὸ ἐγωισμό τους⁶⁰. Ἐτσι κάτοικοι τοῦ παραδείσου εἶναι ὅσοι εὐαρέστησαν τὸν Θεὸ μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἀφοσίωσή τους στὸν νόμον Του καὶ κατάφεραν νὰ γίνουν σκηνώματα τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ καὶ τελικὰ νὰ βροῦν «πηγὴν τῆς ζωῆς καὶ θύραν Παραδείσου». Αὐτοὶ εἶναι οἱ ὁποῖοι τελικὰ «ὡς φωστῆρες» φωτίζονται, κατὰ ἕναν ἀκατάληπτο

⁵² Συμεὼν Νέου Θεολόγου, *Ἠθικός* 2,5, SC 122, 360· Β. Τσίγκου, *Ἀνακαινισμός*, ὁ.π., σ. 101.

⁵³ Εὐχολόγιον τὸ Μέγα, Γ' στιχηρόν, σ. 407.

⁵⁴ Γρ. Νύσσης, *Λόγος εἰς τὴν Προσευχὴν*, 2, PG 44, 1144C.

⁵⁵ Γρ. Νύσσης, *Λόγος εἰς τὴν Προσευχὴν*, 2, PG 44, 1144C.

⁵⁶ Γαλ. 4,26.

⁵⁷ Φιλ. 3,20.

⁵⁸ Εὐχολόγιον τὸ Μέγα, Ε' στιχηρόν, σ. 407.

⁵⁹ Ν. Ματσούκα, *Δογματικὴ καὶ Συμβολικὴ θεολογία Γ': Ἀνακεφαλαίωση καὶ Ἀγαθοτοπία: Ἐκθεση τοῦ οἰκουμενικοῦ χαρακτήρα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας {ΦΘΒ 34}*, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2001, σ. 306-308, σ. 309-311.

⁶⁰ Γαλ. 5,24· Κολ. 3,5· Μτ. 16,24.

τρόπο, από τή θεωρία τής ἄκτιστης Χάρης τοῦ θείου φωτός⁶¹, ὥστε ὁ παράδεισος νά θεωρεῖται τόπος φωτός⁶². Στόν παράδεισο οἱ ἅγιοι θά λάμπουν ὡς φῶτα παίρνοντας φῶς ἀπό τόν μέγα καί προαιώνιο ἥλιο τής δικαιοσύνης τόν Χριστό, πού ἀποτελεῖ τό ἀστράπτον φῶς τό ἀληθινό, στό ὁποῖο κατοικοῦν τά πνεύματα τῶν δικαίων μαζί μέ τούς ἀγγέλους⁶³. Αὐτός φωτίζει καί δημιουργεῖ καί ζωοποιεῖ καί κρατάει στήν ὑπαρξη καί ὁδηγεῖ πρός τόν σκοπό τους τά πάντα καί εἶναι ἡ αἰτία καί τό τέλος ὄλων⁶⁴. Βέβαια οἱ ἅγιοι δέν γίνονται φῶς κατά φύσιν ἀλλά κατά χάριν, ἐξ αἰτίας τής ἀδιάκοπης ἐπαφῆς μέ τό Φῶς πού εἶναι ὁ Θεός, ἀντανακλώντας τή δόξα τοῦ Θεοῦ ὡς φῶς⁶⁵. Ἐτσι ἡ θέωση τῶν ἁγίων περιγράφεται σάν συνεχῆς ἀγαπητική κοινωνία καί μετοχή στό φῶς τής θείας δόξας τοῦ Χριστοῦ, πού ἔλαμψε κατά τήν Μεταμόρφωση στό ὄρος Θαβώρ⁶⁶. Ἄλλωστε οἱ ἅγιοι ὡς υἱοί καί κληρονόμοι τοῦ Θεοῦ ἤδη ἀπό τήν παροῦσα ζωή «Ἐν φωτί διάγουσι τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» καί βιώνουν τά ἔσχατα στά παρόντα λαμβάνοντας τούς ἀρραβῶνες τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐνωμένοι μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ⁶⁷ γι' αὐτό καί ὁ Θεός ἐπαναπαύεται σέ αὐτούς⁶⁸. Ὅπως δὲποτε ἡ μετοχή στό φῶς τοῦ Χριστοῦ δέ θά εἶναι γιά ὅλους τό ἴδιο⁶⁹, διότι σύμφωνα μέ τόν ἀπόστολο Παῦλο, «ἄλλη δόξα ἡλίου, καί ἄλλη δόξα σελήνης, καί ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστήρ γάρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ»⁷⁰. Ὅσο λοιπόν περισσότερο πλησιάζει κανεῖς τόν Θεό, τόσο πιο πολύ λούζεται στό φῶς του καί ὅσο πιο πολύ φωτίζεται, τόσο μεγαλύτερη εἶναι καί ἡ δόξα πού ἀπολαμβάνει, «ὅσον πελάζει τίς ἀνακτι, τοσσάτιον φάος ἐστίν, ὅσον φάος, εὐχος ὁμοῖον»⁷¹.

Στό δοξαστικό των νεκρώσιμων εὐλογηταρίων γίνεται ἀναφορά στήν κόλαση καί κυρίως στό πῦρ τής κολάσεως «τοῦ αἰωνίου πυρός ἐξάρπασον»⁷². Ἡ ἀναφορά στήν αἰώνια κόλαση δέν ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τόν χαρακτήρα ἑνός πανάγαθου Θεοῦ ἀλλά εἶναι ἀπόλυτα συμβατή, ἐπειδή ὁ Θεός ἐπιτρέπει

⁶¹ Fadi Georgi, Ἡ ἀνάστασις καί ἡ ζωή (Ἡ ἐσχατολογία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ), ἐκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2010, σ. 209.

⁶² Γρ. Νύσσης, *Εἰς τόν Ἐκκλησιαστήν*, 8, PG 44, 741A.

⁶³ F. Georgi, *Ἀνάστασις*, ὅ.π., σ. 211.

⁶⁴ Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, *Περὶ θείων ὀνομάτων*, 2,7, PG 3, 697.

⁶⁵ Συμεῶν Νέου Θεολόγου, *Ἠθικός*, 1,12, SC 122, 292-294.

⁶⁶ *Μτ. 17,2*· Ἰω. Δαμασκηνοῦ, *Κατὰ Μανιχαίων*, PG 94, 1573AB Μαξίμου Ομολογητοῦ, *Περὶ Θεολογίας*, PG 90, 1088AB· Ν. Ματσούκας, *Δογματική Β'*, ὅ.π., σ. 545.

⁶⁷ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου, *Περὶ τῆς Ὑψώσεως τοῦ νοός*, PG 34, 889C, 892D, 896C, 900CD.

⁶⁸ Συμεῶν Νέου Θεολόγου, *Ὑμνος 27*, SC 174, 284-286.

⁶⁹ Ἀ. Θεοδώρου, *Ἄμωμοι*, ὅ.π., σ. 66.

⁷⁰ *Α' Κορ. 15,41*.

⁷¹ Γρ. Θεολόγου, *Περὶ νοερῶν οὐσιῶν*, PG 37, 446, στίχ. 98-99.

⁷² *Εὐχολόγιον τό Μέγα, ΣΤ'* στιχηρόν, σ. 407.

στόν καθένα νά ἐπιλέξει τί εἶδους ἄνθρωπος θέλει νά εἶναι ἢ ἀκόμα καί νά θέσει τόν ἑαυτό του ἐκτός σωτηρίας. Ἡ κόλαση θά εἶναι αἰώνια, ὅπως αἰώνια θά εἶναι καί ἡ ζωὴ κοντά στό Θεό⁷³, καί αὐτό ὀφείλεται κυρίως στό γεγονός πώς ὁ ἁμαρτωλὸς ἐπιμένει στήν ἁμαρτία του, γιὰ τὴν ὁποία δέν μετανοεῖ καί δέ ζητεῖ συγχώρηση, μέ ἀποτέλεσμα νά ὑποδουλωθεῖ σέ αὐτήν καί νά φτάσει στήν πνευματικὴ κατάσταση τῆς πώρωσης καί σκλήρυνσης χωρὶς νά μπορεῖ ὁ Θεὸς νά ἐπέμβει, γιατί τότε θά καταργοῦνταν ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου⁷⁴. Βεβαίως ὡς κόλαση θεωρεῖται κυρίως ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ πού εἶναι πηγὴ χαρᾶς καί μακαριότητος. Γι' αὐτὸ καί σύμφωνα μέ τοὺς πατέρες τῆς ἐκκλησίας θεωρεῖται μεγαλύτερη τιμωρία ἢ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸ Θεὸ παρά τὸ πῦρ τῆς κολάσεως⁷⁵.

Τὰ εὐλογητάρια ἀναφέρονται στό αἰώνιο πῦρ τῆς κολάσεως γιατί εἶναι βασικὴ θεολογικὴ ἀλήθεια πώς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως «καίει διαπαντός, καί οὐδέποτε παύεται· διὰ τοῦτο καί ἄσβεστον εἶρηται»⁷⁶. Βέβαια τόσο τὸ φῶς τοῦ παραδείσου ὅσο καί τὸ πῦρ τῆς κολάσεως δέν ἔχουν καμία σχέση μέ τὴν κτιστὴ πραγματικότητά στήν ὁποία ζοῦμε⁷⁷ ἀλλὰ «ὅλα αὐτὰ ἐντάσσονται στὴ θεία δόξα καί ἐννοοῦνται σέ σχέση μέ αὐτὴ τὴ δόξα ἐσχατολογικῶς, σέ μιὰ ἔνταξη μεταξύ μηδενισμοῦ καί τελείωσης, γῆς καί οὐρανοῦ, στασιμότητος καί προόδου ... Ζωὴ εἶναι ὁ Θεός, καί τὰ πάντα, ἐπομένως καί οἱ μετὰ θάνατον, ὑπάρχουν κατὰ τὴ δεκτικότητά τους σέ σχέση μέ αὐτὴ τὴ ζωὴ...»⁷⁸.

Συνεπῶς, γιὰ τὴ θεολογία τῶν νεκρώσιμων εὐλογηταρίων παράδεισος εἶναι ἡ προσπάθεια τῆς λογικῆς κτίσης νά ὀλοκληρώσει μιὰ πορεία τελείωσης καί διαρκῆς ἐκλάμπρυνση τῶν λογικῶν πλασμάτων ὡς θεόμορφων προσώπων⁷⁹ καί νά εἰσέλθει στὴ δόξα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὅπου ὁ φωτισμὸς μέσα ἀπὸ τὴν θέα τοῦ Θεοῦ θά εἶναι συνεχῆς⁸⁰ καί ξεκινᾷ ἀπὸ τὸ φυσικὸ καί ἱστορικὸ περιβάλλον ὅπου ἀγωνίζεται ὁ ἄνθρωπος⁸¹. Ἐνῶ κόλαση εἶναι ἡ πράξη ἀμεθεξίας τοῦ Θεοῦ πού βιώνεται ὡς πόνος καί βάσανο.

⁷³Δ. Τσάμη, *Εἰσαγωγή στήν σκέψη τῶν Πατέρων τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας*, ἐκδ. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1992, σ. 20-29.

⁷⁴N. Βασιλειάδη, *Τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου*, ἐκδ. Σωτήρ, Ἀθήνα 2007, σ. 487.

⁷⁵Μτ. 25,41· Ἰω. Χρυσόστομος, *Περὶ τῆς Μελλούσης Κρίσεως*, PG 63, 751· Μ. Βασιλείου, *Ὅροι κατὰ Πλάτος*, 2,2 PG 31,912B.

⁷⁶Ἰω. Χρυσόστομος, *Εἰς Θεόδωρον*, Α' 10 PG 47, 289· Γρ. Νύσσης, *Μέγας Κατηχητικός*, 40, PG 45, 104D-105A· Ἀ. Θεοδώρου, *Ἄμωμοι*, ὅ.π., σ. 200.

⁷⁷Ἰω. Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς*, IV 27, PG 94, 1228A.

⁷⁸N. Ματσούκα, *Δογματικὴ Γ'*, ὅ.π., σ. 306-308.

⁷⁹Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Μυσταγωγία*, PG 91,677A· Συμεὼν Νέου Θεολόγου, *Ἕμνοι Θεῶν Ἐρώτων*, SC, 156,1,213-214· N. Ματσούκα, *Δογματικὴ Β'*, ὅ.π., σ. 544.

⁸⁰N. Ματσούκα, *Δογματικὴ Β*, ὅ.π., σ. 540.

⁸¹N. Ματσούκα, *Δογματικὴ Β*, ὅ.π., σ. 544.

4. Η Τριαδολογία και τὰ Ὑποστατικά Ἰδιώματα στά νεκρώσιμα εὐλογητάρια.

Τὸ δοξαστικὸ τῶν νεκρώσιμων εὐλογηταρίων παρουσιάζει τὸ ἀμέριστο, ἐνιαῖο καὶ ἀδιαίρετο τῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδας⁸² μέσα ἀπὸ μιὰ θανάσιμα ποιητικὴ ἔκφραση: «Τὸ τριλαμπές, τῆς μιᾶς Θεότητος»⁸³.

Στὴν διδασκαλία τῆς ἐκκλησίας ὁ Θεὸς εἶναι «τρίφωτος Μονάς, καὶ Τριάς ὁμοούσιος»⁸⁴ δηλαδή ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα ἐνιαῖο φῶς πού ἀπορρέει ἀπὸ τὴν μιὰ οὐσία τῆς θεότητος καὶ ταυτόχρονα χωρίζεται σὲ τρία προσώπα ἀπολύτως ἴσα καὶ ἀπαράλλακτα⁸⁵: ὁ Πατὴρ εἶναι «τὸ πρῶτον φῶς»⁸⁶, ὁ Υἱὸς εἶναι «ἄναρχον φῶς»⁸⁷ καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι αὐτὸ πού ἔλαμψε ἀπὸ τὸ ἀληθινὸ φῶς⁸⁸. Τὴν δογματικὴ αὐτὴ ἀλήθεια πῶς τὰ ὁμότιμα καὶ ὁμόδοξα πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδας εἶναι Φῶτα Τρία ἢ Φῶς ἓνα⁸⁹ καὶ προέρχονται «Ἐκ φωτός ἀνάρχου»⁹⁰ ὁ ὕμνογράφος τῶν εὐλογηταρίων τὴ διασώζει ἀκριβῶς μέ τὴν διατύπωση τῆς λέξης «Τριλαμπές».

Μέ τὴν ἀποστροφή τοῦ ὕμνου «Ἅγιος εἶ, ὁ Πατήρ...» γίνεται φανερό πῶς ἡ ἀγιότητα, τῆς ὁποίας πηγὴ εἶναι ὁ Θεὸς Πατέρας, ἀποτελεῖ στοιχεῖο τρόπου ὑπαρξης τῶν Τριῶν Θεῶν προσώπων μιᾶς καὶ ἡ ἄκτιστη θεία ἐνέργεια εἶναι παναγία, καθαρὸτατη καὶ ἀπαλλαγμένη ἀπὸ κάθε ρύπο ἠθικῆς ἀκαθαρσίας⁹¹.

Στά εὐλογητάρια τῆς νεκρώσιμης ἀκολουθίας δοξολογεῖται «ὁ Πατήρ ὁ ἄναρχος, ὁ συνάναρχος Υἱὸς καὶ τὸν θεῖον Πνεῦμα»⁹² παρουσιάζοντας ἔτσι τὸ ὑποστατικὸ ἰδίωμα τοῦ Ἀνάρχου Θεοῦ. Τὸ ὑποστατικὸ ἰδίωμα τοῦ Ἀνάρχου ἀποδίδεται μονάχα στό Θεό Πατέρα πού εἶναι ἀναίτιος προέλευσης καὶ κατ' οὐσίαν αὐθύπαρκτος⁹³ καὶ ἡ αἰτία τῶν ἄλλων δύο θεῶν προσώπων⁹⁴. Ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα «ὡς ἐκ ρίζης, συνανάρχως πεφυκότες, ὡς βλαστοὶ τῆς ὑπερουσίου Θεαρχίας»⁹⁵ ὀφείλουν τὴν ὑπαρξὴ τους στὴ

⁸²Γρ. Θεολόγου, *Πρὸς Ἀρειανούς*, 2,21 PG 36, 197C.

⁸³Εὐχολόγιον τὸ Μέγα, Ζ' στιχηρόν (Δοξαστικόν), σ. 407.

⁸⁴Παρακλητικὴ Κυριακὴ πρῶτῃ ἐν τῷ Μεσονυκτικῷ, ἤχος πλ. β', ὠδὴ η'.

⁸⁵Α. Θεοδώρου, *Ἄμωμοι*, ὁ.π., σ. 68.

⁸⁶Γρ. Θεολόγου, *Λογος* 6, PG 35, 737.

⁸⁷Μ. Ἀθανασίου, *Πρὸς Σεραπίωνα*, PG 26, 577-579.

⁸⁸Γρ. Νύσσης, *Κατὰ Εὐνομίου* 1, 26, PG 45, 369A.

⁸⁹Γρ. Θεολόγου, *Εἰς τὰ ἅγια Φῶτα*, 11, PG 36, 345C.

⁹⁰Παρακλητικὴ, Κυριακὴ πρῶτῃ, ἐν τῷ Μεσονυκτικῷ, ἤχος β', ὠδὴ θ'.

⁹¹Α. Θεοδώρου, *Ἡ Θεολογία τοῦ φωτός τῆς δόξης*, ἐκδ. Αποστολικὴ Διακονία, Ἀθήνα 2001, σ. 99.

⁹²Εὐχολόγιον τὸ Μέγα, Ζ' στιχηρόν (Δοξαστικόν), σ. 407.

⁹³Γρ. Νύσσης, *Κατὰ Εὐνομίου*, PG 45, 785D-788B· Α. Θεοδώρου, *Θεολογία*, ὁ.π., σ. 17.

⁹⁴Γρ. Νύσσης, *Πρὸς Ἀβλάβιον*, PG 45, 133B· Β. Τσιγκου, *Προλεγόμενα στὴ Θεολογικὴ γνωσιολογία τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ*, ἐκδ. Πουρναρᾶ, Θεσ/νίκη 2010, σ. 66.

υπόσταση του Θεού Πατέρα⁹⁶ πού είναι ή αΐδια και μοναδική άρχή τής θεότητας. Έτσι ό Υιός, τό δεύτερο πρόσωπο τής Άγίας Τριάδας όφείλει τήν υπόστασή Του στον Θεό Πατέρα μέ τήν άχρονη και αΐδια γέννησή Του, δέν είναι άναρχος όπως ό Πατέρας, αλλά «συνάναρχος Υιός». Η ιδιότητα του συνάναρχου ανήκει και στό Άγιο Πνεύμα πού μοιράζεται τήν ίδια ουσία, τήν ίδια τιμή και τήν ίδια δόξα μέ τον Πατέρα και τον Υιό⁹⁷. Τό Άγιο Πνεύμα όφείλει τήν ύπαρξή Του στην αΐδια εκπόρευση από τον Πατέρα και τό όποιο είναι σύνθρονο, «εϋθές, και ισότιμον δόξη»⁹⁸ και «σύν Πατρί και Υιῷ συμπροσκυνούμενον και συνδοξαζόμενον», όπως όμολογοϋμε στό σύμβολο τής πίστεως.

5. Τό πρόσωπο τής Παναγίας στα νεκρώσιμα εύλογητάρια.

Γιά τά εύλογητάρια τής νεκρώσιμης ακολουθίας ή Παναγία είναι ή «Θεόν σαρκί τεκοῦσα»⁹⁹, γιατί ή σύλληψη και ένανθρώπιση του Κυρίου έγινε «δημιουργικῶς» «ἐκ Πνεύματος Άγίου και Μαρίας τής Παρθένου» και όχι «σπερματικῶς»¹⁰⁰. Ο Χριστός ως ένσαρκος Λόγος είναι Θεάνθρωπος, σέ δύο πλήρεις και τέλειες φύσεις και σέ ένα αδιαίρετο θεανδρικό προσωπο¹⁰¹. Συνεπώς ή νεκρώσιμη ακολουθία διδάσκει, μακριά από κάθε δοκητισμό ή και σύγχρονο γνωστικισμό, πώς ό Υιός πού γεννᾶται αϊδίως από τον Πατέρα έτέχθη και έν χρόνω από τή Μαρία, ή όποία «έτεκε Θεόν ένανθρώπισαντα»¹⁰², διασῶζοντας στό πρόσωπό Του και τήν αΐδια και τήν έγχρονη γέννηση, ώστε νά δικαιολογεΐται και ή προσφώνηση τής Παναγίας ως Θεοτόκου, εφόσον είναι ή «Θεόν σαρκί τεκοῦσα». Έτσι ή Παναγία τό «εύρύχωρον σκηνωμα, του Λόγου» είναι Θεοτόκος, γιατί δέν γεννᾶ άπλά έναν θεοφόρο άνθρωπο, αλλά τό πρόσωπο και όχι τή θεία ουσία, ή όποία δέν υπόκειται σέ γέννηση από άνθρωπο, του σαρκωμένου Υιού και Λόγου του Θεού, πού ως χρίων χρίεται μέ τό ανθρώπινο¹⁰³.

⁹⁵ Παρακλητική, Κυριακή πρωΐ έν τῷ Μεσονυκτικῷ, ήχος γ', ώδή η'.

⁹⁶ Διονυσίου Άρεοπαγίτου, *Περί θείων όνομάτων*, 2,7, PG 3, 645B.

⁹⁷ Μ. Αθανασίου, *Πρός Σεραπίωνα*, PG 26, 596A· Συμεών Νέου Θεολόγου, *Υμνος 11SC 156, 234*.

⁹⁸ Παρακλητική Κυριακή πρωΐ έν τῷ Μεσονυκτικῷ, ήχος α', ώδή γ'.

⁹⁹ Εϋχολόγιον τό Μέγα, Η' στιχηρόν (Θεοτοκίον), σ. 407.

¹⁰⁰ Ίω. Δαμασκηνού, *Έκδοσις άκριβής*, 3,2, PG 94,985B.

¹⁰¹ Α. Θεοδώρου, *Θεολογία*, ό.π., σ. 90.

¹⁰² Μηναϊον Δεκεμβρίου, Στιχηρόν Ίδιόμελον των αϊνων τής έορτής των Χριστουγεννων, σ. 397· Ίω. Δαμασκηνού, *Έκδοσις άκριβής*, 3,2, PG 94, 988· Β. Τσίγκου, *Ανακαινισμός*, ό.π., σ. 70.

¹⁰³ Ίω. Δαμασκηνού, *Έκδοσις άκριβής*, 4,14, PG 94, 1160D-1161A.

Ἡ Παναγία εἶναι ἡ γυναῖκα «δι' ἧς γένος τῶν ἀνθρώπων εὐρατο τὴν σωτηρίαν»¹⁰⁴. Ἡ ἴδια ἔγινε τὸ ὄργανο ἐπιτέλεσης τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν παγκόσμια σωτηρία τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἀνακαίνιση τῆς κτίσης «δι' ἧς νεουργεῖται ἡ κτίσις», ἐνώνοντας γιὰ πρώτη φορά τὴν κτίση μὲ τὸν Θεό¹⁰⁵. Ἡ Θεοτόκος προσέφερε τὴν κτιστὴ πραγματικότητα τῆς ἀνθρώπινης φύσης¹⁰⁶, ὥστε μέσα ἀπὸ αὐτὴν «ὄΨιστος, ἄνθρωπος ἐγένετο τὸν ἀνθρώπων ὀλικῶς ἐνδυσάμενος»¹⁰⁷. Κυφορεῖ στὸν παρόντα αἰῶνα τὴν καινὴ κτίση, τὸν νέο Ἀδάμ, γιὰ νὰ ὀλοκληρωθεῖ ἡ ἀνακαίνιση τοῦ κόσμου στὸν μέλλοντα αἰῶνα. Ἡ Θεοτόκος γίνεται πλέον γέφυρα ζωῆς καὶ κλίμακα πρὸς τὸν οὐρανὸ λύνοντας τὰ ἐπιτίμια τῆς κατάρας καὶ ἀνακαλώντας τὸν Ἀδάμ στό προηγούμενο κάλλος καθιστώντας τὸν μέτοχο τῆς θεότητος. Συμπράττει οἰκειοθελῶς στὴ συνεργητικὴ κοινωνία «Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί» (Α' Κορ. 3,9), πού προτείνει ὁ Θεὸς στὸν ἄνθρωπο.

Ἡ Παναγία «δι' αὐτῆς εὐροίμεν Παράδεισον»¹⁰⁸ καὶ αὐτὸ, γιὰ τὸ παράδεισος πού χάθηκε ἀπὸ τὴν ὑπεροψία τῆς Εὔας ἀνακτᾶται ἀπὸ τὴν ὑπακοή καὶ τὴν ταπείνωση τῆς Θεοτόκου. Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀπὸ παρθένο γυναῖκα, ἐπειδὴ ἡ πτώση συνέβη ἀπὸ παρθένα γυναῖκα¹⁰⁹. Ἡ Παρθένος, πού στὴν μήτρα της «ἔσχε τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν», ἀνοίξε τὴν πύλη τοῦ Παραδείσου πού ἔκλεισαν οἱ προπάτορες¹¹⁰. Μὲ τὴν Θεοτόκο ἀνοίγει ὁ Παράδεισος καὶ ὁ δρόμος πρὸς τὴ θέωση εἶναι πλέον ὀρατός, ἀφοῦ ὁ Σωτὴρας πού γεννήθηκε ἀπὸ τὴν Παναγία ἀνακαίνισε τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ πλέον μποροῦν ὅλοι νὰ οἰκειοῦνται τίς δωρεές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος¹¹¹. Μὲ τὴν ἐνσάρκωση τοῦ Λόγου ἐλευθερωθήκαμε ἀπὸ τὴ δουλεία τῆς ἁμαρτίας, ἀπαλαχθήκαμε ἀπὸ τὴν ἀρχαία κατάρρα, διορθώθηκε ἡ πτώση τοῦ Ἀδάμ καὶ ἀνακαινίστηκε ἡ ἀνθρώπινη φύση¹¹². Σὲ αὐτὴ τὴ μήτρα πού ἔγινε «τόπος ἀγιάσματος τῆς δόξης» συντελεῖται ἡ «νέκρωσις Ἰδοῦ» ὡς στοιχεῖο ἐλπίδας καὶ αισιοδοξίας γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Τὸ μυστήριον, τὸ σεσημημένο καὶ ἀπόκρυφο, τὸ κρυμμένο στὴν ἀπειρόσοφον θεία βουλή, τώρα γίνεται φανερό καὶ γεμίζει τὸν κόσμον μὲ ἐλπίδα. Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν Παναγία ὀδήγησε τὴν ἀνθρωπότητα στὴν ἀρχαία καθαρότητα,

¹⁰⁴ Εὐχολόγιον τό Μέγα, Ἡ στιχηρόν (Θεοτοκίον), σ. 407.

¹⁰⁵ Ν. Ματσούκα, *Δογματικὴ Β*, ὁ.π., σ. 294.

¹⁰⁶ Μ. Ἀθανασίου, *Πρὸς Σεραπίωνα*, PG 26,8.

¹⁰⁷ Παρακλητικὴ, Κυριακὴ πρωῆ, ἐν τῷ Μεσονυκτικῷ, ἦχος β', ὠδὴ στ' Θεοτοκίον.

¹⁰⁸ Εὐχολόγιον τό Μέγα, Ἡ στιχηρόν (Θεοτοκίον), σ. 407.

¹⁰⁹ Ἐπιφάνιου Κύπρου, *Πανάριον* 78,23, PG 42, 705D-708A.

¹¹⁰ Ἰω. Δαμασκηνοῦ, *Ὁμιλία 9*, PG 96, 733C.

¹¹¹ Συμεὼν Νέου Θεολόγου, *Βίβλος τῶν Ἠθικῶν*, SC 122, σ. 258, 262.

¹¹² Ἰωσήφ Ὑμνογράφου, *Θεοτοκία*, PG 105, 1368A.

τήν ὅποια ἔχασε ὁ ἄνθρωπος μέ τήν πτώση. Ἐνώ ἡ παράβαση τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ μᾶς κατέστησε ὅλους ἔνοχους τῆς ἁμαρτίας¹¹³, ἡ Παναγία μέ τόν τόκο της γεννᾷ «τόν τάς ἀνομίας, πάντων δωρεάν ἐξαλείφοντα» καί ἔτσι δίνει ἐλπίδα στους ἀνθρώπους. Στήν ἔνωση Θεοῦ καί ἀνθρώπου μέσα στήν μήτρα τῆς Παρθένου, γεννήθηκε ἡ νέα πλάση, ἡ πνευματική ἀνακαίνιση τῆς κτίσεως, ἡ ὅποια προβάλλει ἀπό τήν Παρθένο χωρίς φθορά, χωρίς ἀκαθαρσία. Γίνεται ἄνθρωπος ὁ Θεός καί θεοποιεῖται ὁ ἄνθρωπος. Αὐτός εἶναι καί ὁ λόγος πού ὁ ὕμνογράφος θεωρεῖ πώς εἶναι ἡ γυναίκα, «δι' ἧς γένος τῶν ἀνθρώπων εὗρατο τήν σωτηρίαν».

Ἡ προσφώνηση τῆς Παναγίας ὡς «ἀγνή εὐλογημένη» διασαφηνίζει πώς ἡ ἀγνότητα τῆς Θεοτόκου ἔβαλε τά θεμέλια γιά τή διάσπαση στήν ἀλυσίδα τῆς διαφθορᾶς. Ἡ ὑποταγή της στό θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐπέτρεψε στόν Λόγο τοῦ Θεοῦ νά ἀναλάβει τήν ἀνθρώπινη φύση καί νά τήν ἐλευθερώσει ἀπό τή φθορά καί τόν θάνατο. Ἡ παρθενική γέννηση τοῦ Χριστοῦ δηλώνει τή νέα κατάσταση μέ τήν ὅποια ὄχι μόνο μειώνεται τό φοβερό πρόσωπο τοῦ θανάτου, ἀλλά καταργεῖται παντελῶς μέ τή σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου¹¹⁴.

Συνεπῶς, ἡ ἀναφορά τοῦ ποιητῆ στό πρόσωπο τῆς Παναγίας μέ προσδιορισμούς πού ἀποδεικνύουν ἕναν καινό ἄνθρωπο πού ζεῖ τήν καινή κτίση καί διακονεῖ τό ἀνθρώπινο γένος, μεταφέρει τήν ἐσχατολογική προοπτική της ἐλπίδας γιά ἐπιστροφή πίσω στόν Παράδεισο ἀπό ὅπου καί προήλθαμε.

Ἐπίλογος.

Συμπερασματικά, τά εὐλογητάρια τῆς νεκρώσιμης ἀκολουθίας τονίζουν πώς ὁ ἄνθρωπος πού συνειδητοποιεῖ τήν ἁμαρτωλότητά του ὄντως ἐλπίζει πώς ὁ Χριστός ὡς καλός Ποιμένας θά σώσει καί τόν ἴδιο ὡς τό ἀπολωλός πρόβατο καί θά τό ὀδηγήσει στήν ἐσχατολογική του προοπτική πού εἶναι ἡ πόρτα τοῦ παραδείσου. Ἐπιπλέον γίνεται ξεκάθαρο πώς ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ δημιούργημα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Πλάσθηκε κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, δηλαδή ἀποτελεῖ πρόσωπο πού βρίσκεται σέ ἀγαπητική σχέση μέ τό Θεό καί τούς συνανθρώπους του. Ὁ θάνατος ἀποτελεῖ τήν ἀρχή γιά τήν θετική μεταβολή τοῦ ἀνθρώπου καί τήν τελική του ἐπιστροφή στήν ἀρχαία ὁμορφιά¹¹⁵ μέ τήν εἴσοδό του στόν χῶρο τοῦ φωτός πού εἶναι ὁ Παράδεισος, ἀκόμα καί ἂν ἔχει παραπτώματα. Τό δοξαστικό τῶν νεκρώσιμων εὐλογητῶν ἀναφέρεται στό δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδας καί κυρίως στά ὑποστατικά

¹¹³ Ἐβρ. 2,15.

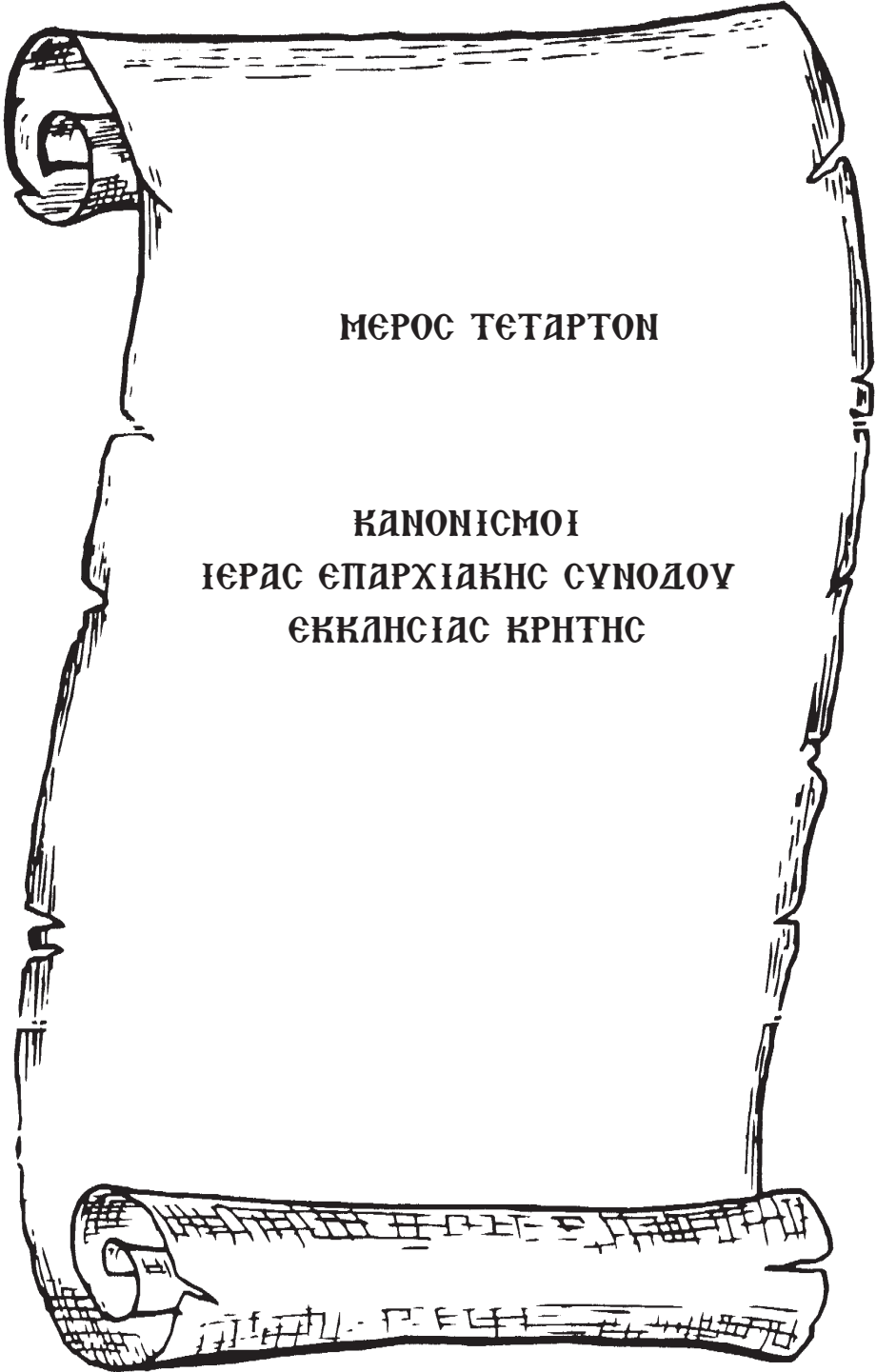
¹¹⁴ Μ. Βασιλείου, *Λόγος ἀσκητικός καί παραίνεσις περὶ ἀποταγῆς βίου καί τελειώσεως πνευματικῆς*, PG 31, 872B.

¹¹⁵ Ἰρ. Νύσσης, *Εἰς Πουλχερίαν λόγος ἐπικήδειος*, PG 46,877A.

ιδιώματα τοῦ ἀνάρχου καί τῆς ἀγιότητος. Τὴν Ἁγία Τριάδα ἐπικαλούμαστε τὴ στιγμὴ τοῦ θανάτου, ὥστε νὰ φωτίσει τίς ψυχές καί νὰ μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς κολάσεως πού εἶναι αἰώνιο. Ἐνῶ στό τέλος τὸ θεοτοκίον τῶν εὐλογηταρίων ὑπενθυμίζει τὴν πραγματικότητα τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου καθὼς καί τὴν ἀξία καί σπουδαιότητα τῶν πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ψυχῶν μας, ἰδιαιτέρως τὴν ὥρα τοῦ θανάτου.

Συνεπῶς, τὰ νεκρώσιμα εὐλογητάρια ἔχουν ἓνα βαθύ θεολογικὸ ὑπόβαθρο ἀπὸ τὸ ὁποῖο διδάσκονται οἱ πιστοὶ γύρω ἀπὸ μιά σειρά θεμάτων πίστεως καί δόγματος τῆς Ἐκκλησίας.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΙΕΡΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Κανονισμός
περί ανακηρύξεως ως Προσκυνηματικού,
διοικήσεως και διαχειρίσεως του Ιερού Ναού
Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης πόλεως Σιπτείας,
της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σιπτείας

Η ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Λαβούσα υπ όψη:

1. Το άρθρο 54 του Ν. 4149/1961 «Περί Καταστατικού Χάρτου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

2. Το άρθρο 53 του Ν. 4310/2014 (ΦΕΚ Α 258/8-12-2014) «Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις».

3. Το άρθρο 19, παρ. 1 του Ν. 4301/2014 «Οργάνωση της νομικής μορφής των θρησκευτικών κοινοτήτων και των ενώσεών τους στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων και λοιπές διατάξεις»

4. Το άρθρο 14 του υπ' αριθμ. 7/2015 Κανονισμού της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης, «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας Κρήτης» (Φ.Ε.Κ. Α'61/23.6.2015).

5. Τις υποχρεώσεις της ποιμαίνουσας Εκκλησίας προς το χριστεπώνυμο πλήρωμα, οι οποίες απορρέουν από τις Ευαγγελικές επιταγές, τους Ιερούς Κανόνες και τους Νόμους του Κράτους.

6. Τις υφιστάμενες κοινωνικές και πνευματικές ανάγκες της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σητείας.

7. Την υπ' αριθμ. 444/23-5-2017 πρόταση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ιεραπότνης και Σητείας κ. Κυρίλλου.

8. Την υπ' αριθμ. 08/7-6-2017 Απόφαση της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης.

Αποφασίζει:

Εγκρίνει τον υπ' αριθ. 8/2017 Κανονισμό έχοντα ούτω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΗΡΥΞΕΩΣ ΩΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΟΥ,
ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΚΩΝ-
ΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΣΗΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗ-
ΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΑΠΥΤΝΗΣ ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΣΥΣΤΑΣΗ - ΣΚΟΠΟΙ - ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ
Άρθρο 1

Σύσταση - Επωνυμία - Έδρα - Νομική μορφή - Σφραγίδα

α. Ο Ιερός Ναός Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης πόλεως Σητείας, στην περιοχή των Εργατικών Κατοικιών, της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης & Σητείας, τεθείς από πολλών ετών στην δημόσια λατρεία της Ορθόδοξης Ανατολικής Εκκλησίας, κατεστάθη και ανεκηρύχθη προσκυνηματικός Ιερός Ναός με την με υπ' αρ. 1/21/31.3.2017 απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σητείας, συνφδά τω άρθρω 14 περί Προσκυνηματικών Ιερών Ναών του υπ' αριθ. 7/2015 Κανονισμού «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας Κρήτης» (Φ.Ε.Κ. Α΄/61/23.6.2015).

β. Το «ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΑΓΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ & ΕΛΕΝΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΣΗΤΕΙΑΣ» αποτελείται από τον δίκλιτο ομώνυμο Ιερό Ναό Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης και Αγίων Αναργύρων, την ακίνητη περιουσία του ναού, καθώς και από την κινητή περιουσία του, όπως αυτή καταγράφεται στο σχετικό πρακτικό απογραφής.

γ. Από την δημοσίευση του παρόντος καταστατικού το συσταθέν προσκύνημα αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) κατά τις διατάξεις του άρθρου 54 του Ν. 4149/1961 «Περί Καταστατικού Χάρτου της εν Κρήτη Ορθοδόξου Εκκλησίας» και του άρθρου 14 του με αρ. 7/2015 Κανονισμού της Εκκλησίας της Κρήτης (ΦΕΚ Α΄ 61/23-6-2015). Η ονομασία του Ν.Π.Ι.Δ. θα είναι: «ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΑΓΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ & ΕΛΕΝΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΣΗΤΕΙΑΣ» και στο εξής θα αναφέρεται εν συντομία στο παρόν ως «Ιερό Προσκύνημα». Το Ιερό Προσκύνημα υπάγεται πνευματικά, διοικητικά και κανονικά στην Ιερά Μητρόπολη Ιεραπότνης και Σητείας και τιμάται στη μνήμη των Αγίων ενδόξων Βασιλέων και ισαποστόλων Κωνσταντίνου και Ελένης (21 Μαΐου).

δ. Το Ιερό Προσκύνημα έχει σφραγίδα στρογγυλή, η οποία φέρει στο μέσο της παράσταση των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης και κυκλικά, σε δύο παράλληλες σειρές, τις λέξεις «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑΠΥΤΝΗΣ ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ», στην εξωτερική σειρά και «ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΑΓΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΣΗΤΕΙΑΣ» στην εσωτερική σειρά.

Άρθρο 2

Σκοπός

Σκοπός του Ιερού Προσκυνηματος είναι:

α. Η εντός του πλαισίου της ορθόδοξου πίστεως, διδασκαλίας και παραδόσεως τιμητική λατρεία των Αγίων ενδόξων Βασιλέων και ισαποστόλων

Κωνσταντίνου και Ελένης, στη μνήμη των οποίων τιμάται ο Ιερός Ναός του Προσκυνηματος και η μελέτη, έρευνα και ανάδειξη σε ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή των απείρων θαυμάτων τους, κ.α. προς πνευματική ωφέλεια των πιστών.

β. Η συντήρηση, επισκευή, ανάδειξη του εν λόγω Ιερού Ναού καθώς και τυχόν επέκτασή του ή η κατασκευή άλλων κτισμάτων ή ναού, που θα κριθούν απαραίτητα για την εξυπηρέτηση των σκοπών του Ιερού Προσκυνηματος.

γ. Η προαγωγή και η ενίσχυση του πνευματικού, φιλανθρωπικού, ιεραποστολικού και εν γένει ποιμαντικού έργου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σητείας.

δ. Η ποιμαντική διακονία της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σητείας, με τη βοήθεια κληρικών και της ποιμαντικής των παραθεριστών στελεχών, που διακονούν ή εκκλησιάζονται στον Ιερό Ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, σε ενορίες της πόλεως της Σητείας ή και στην ευρύτερη περιοχή της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σητείας.

ε. Δημιουργία ιστοσελίδας και έκθεσης βιβλίων πνευματικής οικοδομής, εικόνων και ύμνων εκκλ/κής μουσικής κ.λ.π. με επιμορφωτικό, κοινωνικό, ποιμαντικό, πνευματικό και ψυχοπαιδαγωγικό χαρακτήρα προς επιμόρφωση και ενίσχυση της πίστεως των κατοικούντων στην πόλη της Σητείας και την ευρύτερη περιοχή της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σητείας.

Άρθρο 3

Μέσα

α. Μέσα για την επίτευξη των ανωτέρω σκοπών είναι:

1. Η τέλεση Ιερών Μυστηρίων, Ιερών Ακολουθιών και άλλων λατρευτικών πράξεων της Ορθοδόξου Εκκλησίας, ο ποιμαντικός διάλογος και οι ποιμαντικές επισκέψεις των κατοίκων της περιοχής, Ελλήνων και αλλοδαπών, ορθοδόξων, ετεροδόξων και ετεροθρήσκων και η επίλυση τυχόν πρακτικών προβλημάτων σε μοναχικά και εμπερίστατα πρόσωπα που κατοικούν στην ευρύτερη περιοχή του ιερού προσκυνηματος, σε συνεργασία με τη Διοίκηση, το Κέντρο Πολιτιστικής και Κοινωνικής Μέριμνας της Ιεράς Μητροπόλεως της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σητείας, την κοινωνική υπηρεσία του Δήμου Σητείας, και τους λοιπούς φορείς πρόνοιας της Περιφέρειας Κρήτης, του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κ.α..

2. Διάφορες εκδηλώσεις προσκυνηματικού και κοινωνικού χαρακτήρα που σχετίζονται με τα παραπάνω.

β. Όλα τα ανωτέρω μέσα θα κινούνται εντός του πλαισίου των Ιερών Κανόνων της Ορθοδόξου Εκκλησίας, των νόμων της Ελληνικής Πο-

λιτείας καθώς και των αποφάσεων της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης & Σητείας και της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης.

Άρθρο 4

Πόροι του Ι. Προσκυνηματος

α. Πόροι του Ι. Προσκυνηματος είναι:

1. Τα έσοδα από τη διάθεση κεριού, λαδιού, αφιερωμάτων, βιβλίων κ.λ.π., από την περιφορά δίσκων, από το προϊόν των κυτίων, από την τέλεση ακολουθιών, μυστηρίων και λοιπών λατρευτικών πράξεων.

2. Τα έσοδα τα οποία προέρχονται από την νόμιμο αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ιερού Προσκυνηματος.

3. Κληρονομίες, κληροδοσίες, δωρεές, προσφορές, οικονομικές ενισχύσεις και αφιερώματα εκ μέρους κάθε τρίτου προς το Ι. Προσκύνημα, καθώς επίσης και τα έσοδα που θα προέρχονται από αυτά.

4. Επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις και κάθε μορφής χρηματοδότηση από το Δημόσιο, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου, Τράπεζες Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, την Ευρωπαϊκή Ένωση κ.λ.π..

5. Τα χρηματικά υπόλοιπα, τιμαλφή και κινητά περιουσιακά στοιχεία, που θα βρεθούν στην κατοχή του Ιερού Προσκυνηματος μετά από απογραφή και φωτογραφική αποτύπωσή τους, η οποία θα γίνει με την έναρξη της ισχύος του παρόντος καταστατικού.

6. Κάθε άλλη πρόσδοδος από νόμιμη πηγή, η οποία θα προσάδει στους κανόνες και στην τάξη της ορθόδοξης Εκκλησίας.

β. Οι εισπράξεις των πόρων του Ιερού Προσκυνηματος γίνονται με διπλότυπα εισπράξεων και οι πληρωμές με εντάλματα πληρωμών, στα οποία θα επισυνάπτονται τα σχετικά δικαιολογητικά της δαπάνης. Τα γραμμάτια εισπράξεως και τα εντάλματα πληρωμών θεωρούνται από την Ιερά Μητρόπολη Ιεραπύτνης και Σητείας. Η οικονομική διαχείριση των πόρων του Ιερού Προσκυνηματος γίνεται, τηρουμένων των αναλογιών, με βάση τις διατάξεις οι οποίες ισχύουν για τους Ενοριακούς Ναούς.

γ. Όλες οι εισπράξεις κατατίθενται σε τραπεζικό λογαριασμό. Με απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής θα καθορίζεται το ύψος χρηματικού ποσού το οποίο δεν θα είναι κατατεθειμένο σε τράπεζα και θα το διαχειρίζεται ο ταμίας για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.

Άρθρο 5

Διάθεση των πόρων του Ιερού Προσκυνηματος

α. Τα έσοδα του Ιερού Προσκυνηματος διατίθενται, μετά από σχετική απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής και σύμφωνα με τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό, για τους ακόλουθους σκοπούς:

1. Τη συντήρηση, εξωραϊσμό ή εξοπλισμό του υπάρχοντος Ιερού Προ-

σκυνηματικού Ναού και την ανέγερση άλλων κτισμάτων για την εξυπηρέτηση των σκοπών του Ιερού Προσκυνήματος.

2. Τη συντήρηση και την αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ιερού Προσκυνήματος.

3. Τις δαπάνες λειτουργίας του Ιερού Προσκυνήματος.

4. Την καταβολή νομίμων εισφορών.

5. Την ενίσχυση των απόρων και εμπερίστατων κατοίκων της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης και Σητείας.

6. Την ενίσχυση του ποικίλου πνευματικού, κοινωνικού και φιλανθρωπικού έργου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης και Σητείας και των Εκκλησιαστικών Ιδρυμάτων αυτής σε ποσοστό επί των ακαθαρίστων εισπράξεων, το οποίο καθορίζεται με Απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης και Σητείας.

7. Την ενίσχυση των λειτουργούντων συσσιτίων απόρων του Κοινωφελούς Ιδρύματος της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης και Σητείας «Παναγία η Ακρωτηριανή» στην πόλη της Σητείας.

β. Στα έσοδα δεν συνυπολογίζονται δωρεές και κληρονομίες, στις οποίες τίθεται ρητώς όρος να περιέρχονται εξ ολοκλήρου στο Ιερό Προσκύνημα, χωρίς δικαίωμα περαιτέρω διαθέσεως του συνόλου ή μέρους αυτών ή των πόρων που προκύπτουν από την αξιοποίησή τους, σε άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα.

γ. Οι πόροι του προσκυνήματος θα διατίθενται για τους σκοπούς που αναφέρονται στο παρόν άρθρο καθώς και για την επίτευξη των σκοπών που αναφέρονται στο άρθρο 2 του παρόντος καταστατικού. Η διάθεση των πόρων σε σκοπούς διαφορετικούς από τους αναφερόμενους στο παρόν καταστατικό επιτρέπεται μόνον κατόπιν αποφάσεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, με εισήγηση του Μητροπολίτη και την σύμφωνη γνώμη της Διοικούσας Επιτροπής του Προσκυνήματος.

Άρθρο 6

Προϋπολογισμός-Δαπάνες-Απολογισμός

α. Η Διοικούσα Επιτροπή του Ιερού Προσκυνήματος υποβάλλει κάθε χρόνο, και μέχρι 15 Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους τον τακτικό προϋπολογισμό του Ιερού Προσκυνήματος προς έγκριση στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης και Σητείας. Ο απολογισμός υποβάλλεται προς έγκριση με τη λήξη του οικονομικού έτους.

β. Οι δαπάνες του Ιερού Προσκυνήματος προβλέπονται στα άρθρα του προϋπολογισμού του Ιερού Προσκυνήματος. Αναθεώρηση του προϋπολογισμού γίνεται μόνο κατόπιν αιτιολογημένης αποφάσεως της Διοικούσας Επιτροπής και πάντα με προοπτική την καλύτερη πραγματοποίηση των

σκοπών του Προσκυνήματος. Η τροποποίηση του προϋπολογισμού υποβάλλεται επίσης προς έγκριση στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ
ΤΟΥ Ι. ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΟΣ

Άρθρο 7

Διοικούσα Επιτροπή

α. Η Διοίκηση του Ιερού Προσκυνήματος ασκείται από πενταμελή (5) Διοικούσα Επιτροπή (Δ.Ε.). Πρόεδρος της Δ.Ε. είναι ο εκάστοτε Μητροπολίτης Ιεραπόστολος και Σητείας. Αντιπρόεδρος ορίζεται ο κληρικός που θα ασκεί χρέη εφημερίου του Ιερού Προσκυνήματος και τον οποίο επιλέγει ο Μητροπολίτης. Ο Πρόεδρος διορίζει με Πράξη τα υπόλοιπα τρία μέλη της Δ.Ε. Τα οριζόμενα μέλη της Δ.Ε. είναι λαϊκοί, άνδρες ή γυναίκες.

β. Ο Μητροπολίτης μπορεί να ορίσει με Πράξη του, εφόσον κριθεί αναγκαίο, τον αναπληρωτή του. Ο Μητροπολίτης εκχωρεί εγγράφως στον αναπληρωτή τις αρμοδιότητές του για συγκεκριμένο χρόνο, συνεδρίαση ή συνεδριάσεις. Αναπληρωτής μπορεί να ορισθεί οποιοσδήποτε κληρικός της Ιεράς Μητροπόλεως, μηδέ του αντιπροέδρου εξαιρουμένου. Στην περίπτωση όμως που ως αναπληρωτής ορισθεί ο Αντιπρόεδρος, τότε η Δ.Ε. συνεδριάζει ως τετραμελής, κάθε μέλος της έχει μία μόνο ψήφο και βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τρία τουλάχιστον από τα τέσσερα μέλη της.

γ. Μέσα σε τριάντα μέρες από την κοινοποίηση του διοριστήριου εγγράφου των μελών της, η Δ.Ε. συνέρχεται σε Συνεδρία κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου της, και συγκροτείται σε σώμα εκλέγοντας τον Γραμματέα και τον Ταμία. Ο Πρόεδρος, ο αναπληρωτής του Προέδρου ή ο Αντιπρόεδρος δεν μπορούν να ασκούν ταυτόχρονα και τα καθήκοντα του Ταμία.

δ. Η Δ.Ε. συνεδριάζει, κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου, του Αναπληρωτή του ή του Αντιπροέδρου σε τόπο και χρόνο που ορίζεται κάθε φορά από τον προσκαλούντα. Σε περίπτωση που την πρόσκληση κάνει ο Αναπληρωτής ή ο Αντιπρόεδρος, τότε ο προσκαλών ενημερώνει για τη συνεδρίαση τον Πρόεδρο. Η συνεδρίαση γίνεται σε τακτή βάση μία φορά κάθε δύο μήνες και εκτάκτως, όποτε αυτό κριθεί απαραίτητο. Η Δ.Ε. μπορεί να συνεδριάσει και όταν το ζητήσουν δύο από τα μέλη της.

ε. Η Δ.Ε. βρίσκεται σε απαρτία αν είναι παρόντα τα τρία εκ των μελών της. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία. Παρόντος του Προέδρου ο αναπληρωτής του, εφόσον δεν είναι ο αντιπρόεδρος της Δ.Ε., δεν

έχει δικαίωμα ψήφου, μπορεί όμως να εκφέρει άποψη η οποία καταγράφεται στα πρακτικά.

στ. Η θητεία των μελών της Διοικούσας Επιτροπής είναι τριετής (3). Αν ένα μέλος παραιτηθεί, εκλείψει ή απουσιάσει αδικαιολόγητα για τρεις συνεχείς συνεδριάσεις αντικαθίσταται από νέο μέλος που διορίζεται από το Μητροπολίτη. Το αξίωμα των μελών της Δ.Ε. είναι τιμητικό και άμισθο. Επαναδιορισμός των μελών επιτρέπεται απεριόριστα, όμως όχι για περισσότερες από τρεις συνεχόμενες θητείες.

ζ. Για τη λειτουργία της Δ.Ε. εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν και συμπληρωματικά προς τον παρόν Καταστατικό, οι διατάξεις που διέπουν την λειτουργία των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων των Ιερών Ναών.

η. Στην περίπτωση χηρείας της Μητροπόλεως, το Ιερό Προσκύνημα συνεχίζει να διοικείται από την Δ.Ε., σύμφωνα με το παρόν καταστατικό. Την περίοδο αυτή τα καθήκοντα του προέδρου, εφόσον δεν υπάρχει αναπληρωτής, ασκεί ο Αντιπρόεδρος. Η διάρκεια όμως της θητείας της Δ.Ε. παρατείνεται, ακόμα και αν έχει παρέλθει η τριετία, μέχρι την εγκατάσταση νέου Μητροπολίτη Ιεραπότνης και Σητείας.

Άρθρο 8

Αρμοδιότητες Διοικούσας Επιτροπής και των Μελών της

α. Η Δ.Ε. αποφασίζει για κάθε θέμα που έχει σχέση με το Ιερό Προσκύνημα, εκτός από εκείνα τα οποία υπάγονται από τους Ιερούς Κανόνες και το Νόμο στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου. Μεταξύ άλλων έχει και τις παρακάτω αρμοδιότητες:

1. Αποφασίζει και διενεργεί ό, τι απαιτείται για τη διατήρηση, τη βελτίωση, την τυχόν επέκταση του Ιερού Ναού και των υπολοίπων κτισμάτων είτε για την ανέγερση νέου ναού και κτισμάτων.

2. Μεριμνά για τη χρηστή διοίκηση και διαχείριση καθώς και για την αξιοποίηση των εσόδων και των περιουσιακών στοιχείων του Ι. Προσκυνημάτων.

3. Καταρτίζει τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό και τον ισολογισμό του Ιερού Προσκυνημάτων και τούς υποβάλλει προς έγκριση στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

4. Αποφασίζει για την διάθεση των πόρων του Προσκυνημάτων εντός του πλαισίου των Ιερών Κανόνων, των νόμων και με βάση όσα προβλέπονται στο άρθρο 5 του παρόντος καταστατικού.

5. Τηρεί τα απαιτούμενα διοικητικά και διαχειριστικά βιβλία τα οποία αναφέρονται λεπτομερώς στο άρθρο 9 του παρόντος καταστατικού.

6. Προσλαμβάνει και απολύει το προσωπικό, που κρίνεται αναγκαίο για την απρόσκοπτη λειτουργία του προσκυνημάτων.

7. Βοηθά εμπερίστατους και αναξιοπαθούντες.

β. Ο Πρόεδρος της Δ.Ε. ή ο αναπληρωτής του:

1. Εκπροσωπεί το Ιερό Προσκύνημα σε όλες τις έννομες σχέσεις του και έναντι κάθε αρχής.

2. Συγκαλεί το Δ.Σ. τακτικά ανά δίμηνο ή έκτακτα εφόσον παρίσταται ανάγκη και καταρτίζει τον κατάλογο των προς συζήτηση θεμάτων σε συνεργασία με τον Γραμματέα.

3. Κατευθύνει τις εργασίες του Συμβουλίου και υπογράφει τη σχετική αλληλογραφία.

4. Τον Πρόεδρο απόντα ή κωλυόμενο αντικαθιστά ο αναπληρωτής ή κατά το άρθρο 7β του παρόντος ο Αντιπρόεδρος, ο οποίος ασκεί τα καθήκοντα του Προέδρου σε όλη τους την έκταση.

γ. Αρμοδιότητες του Γραμματέα, του Ταμία και των Μελών της Δ.Ε., πέραν αυτών που αναφέρονται στο παρόν καταστατικό, μπορούν να καθορισθούν με απόφαση του Προέδρου της Δ.Ε.

Άρθρο 9

Τηρούμενα βιβλία και στοιχεία

α. Από τη Δ.Ε. του Ιερού Προσκυνηματος τηρούνται τα παρακάτω βιβλία και στοιχεία με τη συμβατική τους μορφή ή με τη μορφή ηλεκτρονικού αρχείου:

1. Πρωτόκολλο αλληλογραφίας.

2. Βιβλίο πρακτικών Διοικούσας Επιτροπής.

3. Βιβλίο ταμείου.

4. Γραμμάτια εισπράξεων.

5. Εντάλματα πληρωμών.

6. Βιβλίο δωρεών και δωρητών (για δωρεές σε χρήμα).

7. Βιβλίο αφιερωμάτων και τιμαλφών (για τις δωρεές σε είδος, τα κάθε μορφής αφιερώματα και την καταγραφή των τιμαλφών). Για τα τιμαλφή ειδικώς εκτός από την καταγραφή στο βιβλίο γίνεται και φωτογράφιση, φωτογραφίζονται επίσης και τα αφιερώματα, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο από τη Δ.Ε.

8. Βιβλίο κτηματολογίου (για την υπάρχουσα ακίνητη περιουσία του ναού και όποια άλλη θα αποκτηθεί με οποιοδήποτε νόμιμο τρόπο).

9. Βιβλίο καταμετρήσεων (για την καταγραφή των καταμετρήσεων των εισπράξεων από πώληση κεριού, των κυτίων, των παγκαρίων, των δίσκων και των εισπράξεων από πώληση διαφόρων εκκλησιαστικής χρήσεως ειδών, λιβάνι κ.λ.π., κατά την διάρκεια ολόκληρου του έτους και ειδικώς κατά την Ιερά Πανήγυρη του ναού).

10. Βιβλίο των τελουμένων στον Ιερό Προσκυνηματικό Ναό μυστηρίων και κηδείων (Βαπτίσεις, Γάμοι, Χρίσμα και κηδείες).

11. Ημερολόγιο των ακολουθιών και των εκδηλώσεων (για την ημερολογιακή και κατ' έτος καταγραφή όλων των εκκλησιαστικών ακολουθιών που λαμβάνουν χώρα στο Ιερού Προσκύνημα, εκτός από αυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 10 του παρόντος άρθρου, καθώς και για τις πάσης φύσεως εκδηλώσεις εκπαιδευτικού, ποιμαντικού ή κοινωνικού χαρακτήρα, που γίνονται στο προσκύνημα).

12. Τυχόν άλλα βιβλία και φάκελοι που θα κριθούν απαραίτητα από τη Διοικούσα Επιτροπή.

β. Όλα τα βιβλία τηρούνται από το Γραμματέα της Δ.Ε. εκτός από τα διαχειριστικά (βιβλίο ταμείου, γραμμάτια εισπράξεων, εντάλματα πληρωμών και βιβλίο καταμετρήσεων), τα οποία τηρεί ο Ταμίας. Το βιβλίο των τελουμένων μυστηρίων και κηδειών τηρεί ο Αντιπρόεδρος εφημέριος του Ιερού Προσκυνηματος και το ημερολόγιο ο Γραμματέας σε συνεργασία με τον Αντιπρόεδρο εφημέριο του Ιερού Προσκυνηματος.

Άρθρο 10

Εκπροσώπηση και αντικατάσταση

α. Το Ιερό Προσκύνημα εκπροσωπείται ενώπιον κάθε εκκλησιαστικής, πολιτικής, διοικητικής, στρατιωτικής και κάθε άλλης αρχής από τον Πρόεδρο της Διοικούσας Επιτροπής ή τον αναπληρωτή του ή όποιο μέλος της Διοικούσας Επιτροπής ορίζεται για τον σκοπό αυτό από τον Πρόεδρο ή τον αναπληρωτή του Προέδρου.

β. Σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο ο Πρόεδρος δεν ασκεί τα καθήκοντά του τον αντικαθιστά ο αναπληρωτής, εφόσον έχει οριστεί, ει-dάλλως τον αντικαθιστά ο Αντιπρόεδρος.

Άρθρο 11

Κατά παραπομπή διατάξεις

Για τις τυχόν εκποιήσεις κινητών, ακινήτων, και τιμαλφών, την αποδοχή δωρεάς, κληρονομιάς ή κληροδοσίας, τη σύσταση ή παραίτηση από δικαίωμα ή υποχρέωση σε ακίνητο του Ιερού Προσκυνηματος και τη σχετική άσκηση ένδικων μέσων, εφαρμόζονται οι περί Ιερών Προσκυνημάτων διατάξεις, που διέπουν την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ελληνική Επικράτεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΙΣΧΥΣ

Άρθρο 12

Κατάργηση Ι. Προσκυνηματος

α. Το Ιερό Προσκύνημα καταργείται κατόπιν αιτιολογημένης και δημοσιευμένης Αποφάσεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σητείας, η οποία εγκρίνεται από την Ιερά Επαρ-

χιακή Σύνοδο της Εκκλησίας Κρήτης. Η Απόφαση δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και στο περιοδικό «Απόστολος Τίτος», Επίσημο Δελτίο της Εκκλησίας Κρήτης.

β. Μετά την κατάργηση του Ιερού Προσκυνηματος ο Ιερός Ναός και η περιουσία του περιέρχονται στην Ιερά Μητρόπολη Ιεραπότνης και Σητείας.

Άρθρο 13

Δαπάνη προϋπολογισμού Ι. Μητροπόλεως

Από τις διατάξεις του παρόντος Καταστατικού δεν δημιουργείται δαπάνη εις βάρος του προϋπολογισμού της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σητείας.

Άρθρο 14

Ισχύς Τροποποίηση Κανονισμού

α. Το Καταστατικό αυτό συντάχθηκε και ψηφίστηκε από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης & Σητείας (Απόφαση 1/21/31.3.2017), εγκρίθηκε από την Ιερά Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας Κρήτης στην Συνεδρίαση της 7ης Ιουνίου 2017 (Αριθμ. Θεμ.08) και η ισχύς του αρχίζει από την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και στο περιοδικό «Απόστολος Τίτος», Επίσημο Δελτίο της Εκκλησίας Κρήτης.

β. Το παρόν Καταστατικό Λειτουργίας τροποποιείται για την καλύτερη αντιμετώπιση των αναγκών του Ιερού Προσκυνηματος με απόφαση των τεσσάρων πέμπτων των μελών της Δ.Ε. Κάθε τροποποίηση πρέπει να εγκριθεί από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης & Σητείας καθώς και από την Ιερά Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας Κρήτης και ισχύει από την δημοσίευσή της στο Φύλλο Εφημερίδος της Κυβερνήσεως και στο περιοδικό «Απόστολος Τίτος», Επίσημο Δελτίο της Εκκλησίας Κρήτης.

Άρθρο 15

Τελικό

Κάθε θέμα που δεν προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος Καταστατικού, βασίζεται σε αυτές και δεν τις αντιβαίνει ρυθμίζεται με χωριστή απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής και πάντοτε σύμφωνα με τους Ιερούς Κανόνες της Ορθόδοξης Εκκλησίας, τις διατάξεις και τους νόμους που διέπουν την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ελληνική Επικράτεια, ειδικώς αυτές που αφορούν τα Ιερά Προσκυνηματα, το Σύνταγμα και τους Νόμους της Ελληνικής Πολιτείας.

Ηράκλειο, 7 Ιουνίου 2017

Ο Πρόεδρος

† Ο Κρήτης ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Κανονισμός
περί ανακηρύξεως ως Προσκυνηματικού,
διοικήσεως και διαχειρίσεως του Ιερού Ναού
Μιχαήλ Αρχαγγέλου, πόλεως Ιεράπετρας,
της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης και Σητείας.

Η ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Λαβούσα υπ όψη:

1. Το άρθρο 54 του Ν. 4149/1961 «Περί Καταστατικού Χάρτου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

2. Το άρθρο 53 του Ν. 4310/2014 (ΦΕΚ Α 258/8-12-2014) «Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις».

3. Το άρθρο 19, παρ. 1 του Ν. 4301/2014 «Οργάνωση της νομικής μορφής των θρησκευτικών κοινοτήτων και των ενώσεών τους στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων και λοιπές διατάξεις»

4. Το άρθρο 14 του υπ' αριθμ. 7/2015 Κανονισμού της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης, «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας Κρήτης» (Φ.Ε.Κ. Α'/61/23.6.2015).

5. Τις υποχρεώσεις της ποιμαίνουσας Εκκλησίας προς το χριστεπώνυμο πλήρωμα, οι οποίες απορρέουν από τις Ευαγγελικές επιταγές, τους Ιερούς Κανόνες και τους Νόμους του Κράτους.

6. Τις υφιστάμενες κοινωνικές και πνευματικές ανάγκες της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης και Σητείας.

7. Την υπ' αριθμ. 443/23-5-2017 πρόταση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ιεραπύτνης και Σητείας κ. Κυρίλλου.

8. Την υπ' αριθμ. 09/7-6-2017 Απόφαση της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης.

Αποφασίζει:

Εγκρίνει τον υπ' αριθ. 9/2017 Κανονισμό έχοντα ούτω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΗΡΥΞΕΩΣ ΩΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΟΥ, ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ
ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΑΠΥΤΝΗΣ
ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΣΥΣΤΑΣΗ - ΣΚΟΠΟΙ - ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ

Άρθρο 1

Σύσταση - Επωνυμία - Έδρα - Νομική μορφή - Σφραγίδα

α. Ο Ιερός Ναός Μιχαήλ Αρχαγγέλου πόλεως Ιεράπετρας, οδός Δημοκρατίας (πρώην οδός Παύλου Κούπερ, αριθ. 17), της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης & Σητείας, τεθείς από πολλών ετών στην δημόσια λατρεία της Ορθόδοξης Ανατολικής Εκκλησίας, κατεστάθη και ανεκηρύχθη προσκυνηματικός Ιερός Ναός με την με υπ' αρ. 1/20/31.3.2017 απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης και Σητείας, συνωδά τω άρθρω 14 περί Προσκυνηματικών Ιερών Ναών του υπ' αριθ. 7/2015 Κανονισμού «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας Κρήτης» (Φ.Ε.Κ. Α΄/61/23.6.2015).

β. Το «ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ» αποτελείται από τον ομώνυμο Ιερό Ναό Μιχαήλ Αρχαγγέλου, την ακίνητη περιουσία του ναού, καθώς και από την κινητή περιουσία του, όπως αυτή καταγράφεται στο σχετικό πρακτικό απογραφής.

γ. Από την δημοσίευση του παρόντος καταστατικού το συσταθέν προσκύνημα αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) κατά τις διατάξεις του άρθρου 54 του Ν. 4149/1961 «Περί Καταστατικού Χάρτου της εν Κρήτη Ορθόδοξου Εκκλησίας» και του άρθρου 14 του με αρ. 7/2015 Κανονισμού της Εκκλησίας της Κρήτης (ΦΕΚ Α΄ 61/23-6-2015). Η ονομασία του Ν.Π.Ι.Δ. θα είναι: «ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ» και στο εξής θα αναφέρεται εν συντομία στο παρόν ως «Ιερό Προσκύνημα». Το Ιερό Προσκύνημα υπάγεται πνευματικά, διοικητικά και κανονικά στην Ιερά Μητρόπολη Ιεραπύτνης & Σητείας και τιμάται στη μνήμη των Παμμεγίστων Ταξιαρχών Μιχαήλ και Γαβριήλ και πασών των επουρανίων Δυνάμεων Ασωμάτων (8 Νοεμβρίου).

δ. Το Ιερό Προσκύνημα έχει σφραγίδα στρογγυλή, η οποία φέρει στο μέσο της παράσταση του Μιχαήλ Αρχαγγέλου και κυκλικά, σε δύο παράλληλες σειρές, τις λέξεις «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑΠΥΤΝΗΣ & ΣΗΤΕΙΑΣ», στην εξωτερική σειρά και «ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ - ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ» στην εσωτερική σειρά.

Άρθρο 2

Σκοπός

Σκοπός του Ιερού Προσκυνηματος είναι:

α. Η εντός του πλαισίου της ορθόδοξου πίστεως, διδασκαλίας και παραδόσεως τιμητική λατρεία των Παμμεγίστων Ταξιαρχών Μιχαήλ και Γαβριήλ και πασών των επουρανίων Δυνάμεων Ασωμάτων, στη μνήμη των

οποίων τιμάται ο Ιερός Ναός του Προσκυνηματος και η μελέτη, έρευνα και ανάδειξη σε ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή των απείρων θαυμάτων τους, κ.α. προς πνευματική ωφέλεια των πιστών.

β. Η συντήρηση, επισκευή, ανάδειξη του εν λόγω Ιερού Ναού καθώς και τυχόν επέκτασή του ή η κατασκευή άλλων κτισμάτων ή ναού, που θα κριθούν απαραίτητα για την εξυπηρέτηση των σκοπών του Ιερού Προσκυνηματος.

γ. Η προαγωγή και η ενίσχυση του πνευματικού, φιλανθρωπικού, ιεραποστολικού και εν γένει ποιμαντικού έργου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης & Σητείας.

δ. Η ποιμαντική διακονία της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης & Σητείας, με τη βοήθεια κληρικών και της ποιμαντικής των παραθεριστών στελεχών, που διακονούν ή εκκλησιάζονται στον Ιερό Ναό των Μιχαήλ Αρχαγγέλλου, σε ενορίες της πόλεως της Ιεράπετρας ή και στην ευρύτερη περιοχή της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης και Σητείας.

ε. Δημιουργία ιστοσελίδας και έκθεσης βιβλίων πνευματικής οικοδομής, εικόνων και ύμνων εκκλ/κής μουσικής κλπ. με επιμορφωτικό, κοινωνικό, ποιμαντικό, πνευματικό και ψυχοπαιδαγωγικό χαρακτήρα προς επιμόρφωση και ενίσχυση της πίστεως των κατοικούντων στην πόλη της Ιεράπετρας και την ευρύτερη περιοχή της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης και Σητείας.

Άρθρο 3

Μέσα

α. Μέσα για την επίτευξη των ανωτέρω σκοπών είναι:

Η τέλεση Ιερών Μυστηρίων, Ιερών Ακολουθιών και άλλων λατρευτικών πράξεων της Ορθοδόξου Εκκλησίας, ο ποιμαντικός διάλογος και οι ποιμαντικές επισκέψεις των κατοίκων της περιοχής, Ελλήνων και αλλοδαπών, ορθοδόξων, ετεροδόξων και ετεροθρήσκων και η επίλυση τυχόν πρακτικών προβλημάτων σε μοναχικά και εμπερίστατα πρόσωπα που κατοικούν στην ευρύτερη περιοχή του ιερού προσκυνηματος, σε συνεργασία με τη Διοίκηση, το Κέντρο Πολιτιστικής και Κοινωνικής Μέριμνας της Ιεράς Μητροπόλεως της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης και Σητείας, την κοινωνική υπηρεσία του Δήμου Ιεράπετρας, και τους λοιπούς φορείς πρόνοιας της Περιφέρειας Κρήτης, του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κ.α.

Διάφορες εκδηλώσεις προσκυνηματικού και κοινωνικού χαρακτήρα που σχετίζονται με τα παραπάνω.

β. Όλα τα ανωτέρω μέσα θα κινούνται εντός του πλαισίου των Ιερών Κανόνων της Ορθοδόξου Εκκλησίας, των νόμων της Ελληνικής Πολιτείας καθώς και των αποφάσεων της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης & Σητείας και της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης.

Άρθρο 4

Πόροι του Ι. Προσκυνηματος

α. Πόροι του Ι. Προσκυνηματος είναι:

Τα έσοδα από τη διάθεση κεριού, λαδιού, αφιερωμάτων, βιβλίων κ.λ.π., από την περιφορά δίσκων, από το προϊόν των κυτίων, από την τέλεση ακολουθιών, μυστηρίων και λοιπών λατρευτικών πράξεων.

Τα έσοδα τα οποία προέρχονται από την νόμιμο αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ιερού Προσκυνηματος.

Κληρονομίες, κληροδοσίες, δωρεές, προσφορές, οικονομικές ενισχύσεις και αφιερώματα εκ μέρους κάθε τρίτου προς το Ι. Προσκύνημα, καθώς επίσης και τα έσοδα που θα προέρχονται από αυτά.

Επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις και κάθε μορφής χρηματοδότηση από το Δημόσιο, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου, Τράπεζες Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, την Ευρωπαϊκή Ένωση κ.λ.π..

Τα χρηματικά υπόλοιπα, τιμαφή και κινητά περιουσιακά στοιχεία, που θα βρεθούν στην κατοχή του Ιερού Προσκυνηματος μετά από απογραφή και φωτογραφική αποτύπωσή τους, η οποία θα γίνει με την έναρξη της ισχύος του παρόντος καταστατικού.

Κάθε άλλη πρόσοδος από νόμιμη πηγή, η οποία θα προσάδει στους κανόνες και στην τάξη της ορθόδοξης Εκκλησίας.

β. Οι εισπράξεις των πόρων του Ιερού Προσκυνηματος γίνονται με διπλότυπα εισπράξεων και οι πληρωμές με εντάλματα πληρωμών, στα οποία θα επισυνάπτονται τα σχετικά δικαιολογητικά της δαπάνης. Τα γραμμάτια εισπράξεως και τα εντάλματα πληρωμών θεωρούνται από την Ιερά Μητρόπολη Ιεραπύτνης & Σητείας. Η οικονομική διαχείριση των πόρων του Ιερού Προσκυνηματος γίνεται, τηρουμένων των αναλογιών, με βάση τις διατάξεις οι οποίες ισχύουν για τους Ενοριακούς Ναούς.

γ. Όλες οι εισπράξεις κατατίθενται σε τραπεζικό λογαριασμό. Με απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής θα καθορίζεται το ύψος χρηματικού ποσού το οποίο δεν θα είναι κατατεθειμένο σε τράπεζα και θα το διαχειρίζεται ο ταμίας για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.

Άρθρο 5

Διάθεση των πόρων του Ιερού Προσκυνηματος

α. Τα έσοδα του Ιερού Προσκυνηματος διατίθενται, μετά από σχετική απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής και σύμφωνα με τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό, για τους ακόλουθους σκοπούς:

Τη συντήρηση, εξωραϊσμό ή εξοπλισμό του υπάρχοντος Ιερού Προσκυνηματικού Ναού και την ανέγερση άλλων κτισμάτων για την εξυπηρέτηση των σκοπών του Ι. Προσκυνηματος.

Τη συντήρηση και την αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ιερού Προσκυνηματος.

Τις δαπάνες λειτουργίας του Ιερού Προσκυνηματος.

Την καταβολή νομίμων εισφορών.

Την ενίσχυση των απόρων και εμπερίστατων κατοίκων της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης και Σητείας.

Την ενίσχυση του ποικίλου πνευματικού, κοινωνικού και φιλανθρωπικού έργου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης & Σητείας και των Εκκλησιαστικών Ιδρυμάτων αυτής σε ποσοστό επί των ακαθαρίστων εισπράξεων, το οποίο καθορίζεται με Απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης & Σητείας.

β. Στα έσοδα δεν συνυπολογίζονται δωρεές και κληρονομίες, στις οποίες τίθεται ρητώς όρος να περιέρχονται εξ ολοκλήρου στο Ιερό Προσκύνημα, χωρίς δικαίωμα περαιτέρω διαθέσεως του συνόλου ή μέρους αυτών ή των πόρων που προκύπτουν από την αξιοποίησή τους, σε άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα.

γ. Οι πόροι του προσκυνηματος θα διατίθενται για τους σκοπούς που αναφέρονται στο παρόν άρθρο καθώς και για την επίτευξη των σκοπών που αναφέρονται στο άρθρο 2 του παρόντος καταστατικού. Η διάθεση των πόρων σε σκοπούς διαφορετικούς από τους αναφερόμενους στο παρόν καταστατικό επιτρέπεται μόνον κατόπιν αποφάσεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, με εισήγηση του Μητροπολίτη και την σύμφωνη γνώμη της Διοικούσας Επιτροπής του Προσκυνηματος.

Άρθρο 6

Προϋπολογισμός-Δαπάνες-Απολογισμός

α. Η Διοικούσα Επιτροπή του Ιερού Προσκυνηματος υποβάλλει κάθε χρόνο, και μέχρι 15 Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους τον τακτικό προϋπολογισμό του Ιερού Προσκυνηματος προς έγκριση στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπότνης & Σητείας. Ο απολογισμός υποβάλλεται προς έγκριση με τη λήξη του οικονομικού έτους.

β. Οι δαπάνες του Ιερού Προσκυνηματος προβλέπονται στα άρθρα του προϋπολογισμού του Ιερού Προσκυνηματος. Αναθεώρηση του προϋπολογισμού γίνεται μόνο κατόπιν αιτιολογημένης αποφάσεως της Διοικούσας Επιτροπής και πάντα με προοπτική την καλύτερη πραγματοποίηση των σκοπών του Προσκυνηματος. Η τροποποίηση του προϋπολογισμού υποβάλλεται επίσης προς έγκριση στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ
ΤΟΥ Ι. ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΟΣ

Άρθρο 7

Διοικούσα Επιτροπή

α. Η Διοίκηση του Ιερού Προσκυνηματος ασκείται από πενταμελή (5) Διοικούσα Επιτροπή (Δ.Ε.) . Πρόεδρος της Δ.Ε. είναι ο εκάστοτε Μητροπολίτης Ιεραπύτνης & Σητείας. Αντιπρόεδρος ορίζεται ο κληρικός που θα ασκεί χρέη εφημερίου του Ιερού Προσκυνηματος και τον οποίο επιλέγει ο Μητροπολίτης. Ο Πρόεδρος διορίζει με Πράξη τα υπόλοιπα τρία μέλη της Δ.Ε. Τα οριζόμενα μέλη της Δ.Ε. είναι λαϊκοί, άνδρες ή γυναίκες.

β. Ο Μητροπολίτης μπορεί να ορίσει με Πράξη του, εφόσον κριθεί αναγκαίο, τον αναπληρωτή του. Ο Μητροπολίτης εκχωρεί εγγράφως στον αναπληρωτή τις αρμοδιότητές του για συγκεκριμένο χρόνο, συνεδρίαση ή συνεδριάσεις. Αναπληρωτής μπορεί να ορισθεί οποιοσδήποτε κληρικός της Ιεράς Μητροπόλεως, μηδέ του αντιπροέδρου εξαιρουμένου. Στην περίπτωση όμως που ως αναπληρωτής ορισθεί ο Αντιπρόεδρος, τότε η Δ.Ε. συνεδριάζει ως τετραμελής, κάθε μέλος της έχει μία μόνο ψήφο και βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τρία τουλάχιστον από τα τέσσερα μέλη της.

γ. Μέσα σε τριάντα μέρες από την κοινοποίηση του διοριστήριου εγγράφου των μελών της, η Δ.Ε. συνέρχεται σε Συνεδρία κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου της, και συγκροτείται σε σώμα εκλέγοντας τον Γραμματέα και τον Ταμία. Ο Πρόεδρος, ο αναπληρωτής του Προέδρου ή ο Αντιπρόεδρος δεν μπορούν να ασκούν ταυτόχρονα και τα καθήκοντα του Ταμία.

δ. Η Δ.Ε. συνεδριάζει, κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου, του Αναπληρωτή του ή του Αντιπροέδρου σε τόπο και χρόνο που ορίζεται κάθε φορά από τον προσκαλούντα. Σε περίπτωση που την πρόσκληση κάνει ο Αναπληρωτής ή ο Αντιπρόεδρος, τότε ο προσκαλών ενημερώνει για τη συνεδρίαση τον Πρόεδρο. Η συνεδρίαση γίνεται σε τακτή βάση μία φορά κάθε δύο μήνες και εκτάκτως, όποτε αυτό κριθεί απαραίτητο. Η Δ.Ε. μπορεί να συνεδριάσει και όταν το ζητήσουν δύο από τα μέλη της.

ε. Η Δ.Ε. βρίσκεται σε απαρτία αν είναι παρόντα τα τρία εκ των μελών της. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία. Παρόντος του Προέδρου ο αναπληρωτής του, εφόσον δεν είναι ο αντιπρόεδρος της Δ.Ε., δεν έχει δικαίωμα ψήφου, μπορεί όμως να εκφέρει άποψη η οποία καταγράφεται στα πρακτικά.

στ. Η θητεία των μελών της Διοικούσας Επιτροπής είναι τριετής (3) .Αν ένα μέλος παραιτηθεί, εκλείψει ή απουσιάσει αδικαιολόγητα για τρεις συνεχείς συνεδριάσεις αντικαθίσταται από νέο μέλος που διορίζεται από το Μητροπολίτη. Το αξίωμα των μελών της Δ.Ε. είναι τιμητικό και άμισθο. Επαναδιορισμός των μελών επιτρέπεται απεριόριστα, όμως όχι για περισσότερες από τρεις συνεχόμενες θητείες.

ζ. Για τη λειτουργία της Δ.Ε. εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν και συμπληρωματικά προς τον παρόν Καταστατικό, οι διατάξεις που διέπουν την λειτουργία των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων των Ιερών Ναών.

η. Στην περίπτωση χηρείας της Μητροπόλεως, το Ιερό Προσκύνημα συνεχίζει να διοικείται από την Δ.Ε., σύμφωνα με το παρόν καταστατικό. Την περίοδο αυτή τα καθήκοντα του προέδρου, εφόσον δεν υπάρχει αναπληρωτής, ασκεί ο Αντιπρόεδρος. Η διάρκεια όμως της θητείας της Δ.Ε. παρατείνεται, ακόμα και αν έχει παρέλθει η τριετία, μέχρι την εγκατάσταση νέου Μητροπολίτη Ιεραπύτνης & Σητείας.

Άρθρο 8

Αρμοδιότητες Διοικούσας Επιτροπής και των Μελών της

α. Η Δ.Ε. αποφασίζει για κάθε θέμα που έχει σχέση με το Ιερό Προσκύνημα, εκτός από εκείνα τα οποία υπάγονται από τους Ιερούς Κανόνες και το Νόμο στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου. Μεταξύ άλλων έχει και τις παρακάτω αρμοδιότητες:

Αποφασίζει και διενεργεί ό, τι απαιτείται για τη διατήρηση, τη βελτίωση, την τυχόν επέκταση του Ι. Ναού και των υπολοίπων κτισμάτων είτε για την ανέγερση νέου ναού και κτισμάτων.

Μερικά για τη χρηστή διοίκηση και διαχείριση καθώς και για την αξιοποίηση των εσόδων και των περιουσιακών στοιχείων του Ι. Προσκυνηματος.

Καταρτίζει τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό και τον ισολογισμό του Ι. Προσκυνηματος και τούς υποβάλλει προς έγκριση στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

Αποφασίζει για την διάθεση των πόρων του Προσκυνηματος εντός του πλαισίου των Ιερών Κανόνων, των νόμων και με βάση όσα προβλέπονται στο άρθρο 5 του παρόντος καταστατικού.

Τηρεί τα απαιτούμενα διοικητικά και διαχειριστικά βιβλία τα οποία αναφέρονται λεπτομερώς στο άρθρο 9 του παρόντος καταστατικού.

Προσλαμβάνει και απολύει το προσωπικό, που κρίνεται αναγκαίο για την απρόσκοπτη λειτουργία του προσκυνηματος.

Βοηθά εμπερίστατους και αναξιοπαθούντες.

β. Ο Πρόεδρος της Δ.Ε. ή ο αναπληρωτής του:

Εκπροσωπεί το Ιερό Προσκύνημα σε όλες τις έννομες σχέσεις του και έναντι κάθε αρχής.

Συγκαλεί το Δ.Σ. τακτικά ανά δίμηνο ή έκτακτα εφόσον παρίσταται ανάγκη και καταρτίζει τον κατάλογο των προς συζήτηση θεμάτων σε συνεργασία με τον Γραμματέα.

Κατευθύνει τις εργασίες του Συμβουλίου και υπογράφει τη σχετική αλληλογραφία.

Τον Πρόεδρο απόντα ή κωλυόμενο αντικαθιστά ο αναπληρωτής ή κατά το άρθρο 7β του παρόντος ο Αντιπρόεδρος, ο οποίος ασκεί τα καθήκοντα του Προέδρου σε όλη τους την έκταση.

γ. Αρμοδιότητες του Γραμματέα, του Ταμιά και των Μελών της Δ.Ε., πέραν αυτών που αναφέρονται στο παρόν καταστατικό, μπορούν να καθορισθούν με απόφαση του Προέδρου της Δ.Ε.

Άρθρο 9

Τηρούμενα βιβλία και στοιχεία

α. Από τη Δ.Ε. του Ιερού Προσκυνηματος τηρούνται τα παρακάτω βιβλία και στοιχεία με τη συμβατική τους μορφή ή με τη μορφή ηλεκτρονικού αρχείου:

Πρωτόκολλο αλληλογραφίας.

Βιβλίο πρακτικών Διοικούσας Επιτροπής.

Βιβλίο ταμείου.

Γραμμάτια εισπράξεων.

Εντάλματα πληρωμών.

Βιβλίο δωρεών και δωρητών (για δωρεές σε χρήμα).

Βιβλίο αφιερωμάτων και τιμαλφών (για τις δωρεές σε είδος, τα κάθε μορφής αφιερώματα και την καταγραφή των τιμαλφών). Για τα τιμαλφή ειδικώς εκτός από την καταγραφή στο βιβλίο γίνεται και φωτογράφιση, φωτογραφίζονται επίσης και τα αφιερώματα, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο από τη Δ.Ε.

Βιβλίο κτηματολογίου (για την υπάρχουσα ακίνητη περιουσία του ναού και όποια άλλη θα αποκτηθεί με οποιοδήποτε νόμιμο τρόπο).

Βιβλίο καταμετρήσεων (για την καταγραφή των καταμετρήσεων των εισπράξεων από πώληση κεριού, των κυτίων, των παγκαριών, των δίσκων και των εισπράξεων από πώληση διαφόρων εκκλησιαστικής χρήσεως ειδών, λιβάνι κ.λ.π., κατά την διάρκεια ολόκληρου του έτους και ειδικώς κατά την Ιερά Πανήγυρη του ναού).

Βιβλίο των τελουμένων στον Ιερό Προσκυνηματικό Ναό μυστηρίων και κηδείων (Βαπτίσεις, Γάμοι, Χρίσμα και κηδείες).

Ημερολόγιο των ακολουθιών και των εκδηλώσεων (για την ημερολο-

γιακή και κατ'έτος καταγραφή όλων των εκκλησιαστικών ακολουθιών που λαμβάνουν χώρα στο Ιερό Προσκύνημα, εκτός από αυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 10 του παρόντος άρθρου, καθώς και για τις πάσης φύσεως εκδηλώσεις εκπαιδευτικού, ποιμαντικού ή κοινωνικού χαρακτήρα, που γίνονται στο προσκύνημα).

Τυχόν άλλα βιβλία και φάκελοι που θα κριθούν απαραίτητα από τη Διοικούσα Επιτροπή.

β. Όλα τα βιβλία τηρούνται από το Γραμματέα της Δ.Ε. εκτός από τα διαχειριστικά (βιβλίο ταμείου, γραμμάτια εισπράξεων, εντάλματα πληρωμών και βιβλίο καταμετρήσεων), τα οποία τηρεί ο Ταμίας. Το βιβλίο των τελουμένων μυστηρίων και κηδειών τηρεί ο Αντιπρόεδρος εφημέριος του Ιερού Προσκυνηματος και το ημερολόγιο ο Γραμματέας σε συνεργασία με τον Αντιπρόεδρο εφημέριο του Ιερού Προσκυνηματος.

Άρθρο 10

Εκπροσώπηση και αντικατάσταση

α. Το Ιερό Προσκύνημα εκπροσωπείται ενώπιον κάθε εκκλησιαστικής, πολιτικής, διοικητικής, στρατιωτικής και κάθε άλλης αρχής από τον Πρόεδρο της Διοικούσας Επιτροπής ή τον αναπληρωτή του ή όποιο μέλος της Διοικούσας Επιτροπής ορίζεται για τον σκοπό αυτό από τον Πρόεδρο ή τον αναπληρωτή του Προέδρου.

β. Σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο ο Πρόεδρος δεν ασκεί τα καθήκοντά του τον αντικαθιστά ο αναπληρωτής, εφόσον έχει οριστεί, ει-dάλλως τον αντικαθιστά ο Αντιπρόεδρος.

Άρθρο 11

Κατά παραπομπή διατάξεις

Για τις τυχόν εκποιήσεις κινητών, ακινήτων, και τιμαλφών, την αποδοχή δωρεάς, κληρονομιάς ή κληροδοσίας, τη σύσταση ή παραίτηση από δικαίωμα ή υποχρέωση σε ακίνητο του Ιερού Προσκυνηματος και τη σχετική άσκηση ένδικων μέσων, εφαρμόζονται οι περί Ιερών Προσκυνημάτων διατάξεις, που διέπουν την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ελληνική επικράτεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΙΣΧΥΣ

Άρθρο 12

Κατάργηση Ι. Προσκυνηματος

α. Το Ιερό Προσκύνημα καταργείται κατόπιν αιτιολογημένης και δημοσιευμένης Αποφάσεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπύτνης & Σητείας, η οποία εγκρίνεται από την Ιερά Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας Κρήτης. Η Απόφαση δημοσιεύεται στην

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και στο περιοδικό «Απόστολος Τίτος», Επίσημο Δελτίο της Εκκλησίας Κρήτης.

β. Μετά την κατάργηση του Ιερού Προσκυνηματος ο Ιερός Ναός και η περιουσία του περιέρχονται στην Ιερά Μητρόπολη Ιεραπόλυτης & Σητείας.

Άρθρο 13

Δαπάνη προϋπολογισμού Ι. Μητροπόλεως

Από τις διατάξεις του παρόντος Καταστατικού δεν δημιουργείται δαπάνη εις βάρος του προϋπολογισμού της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπόλυτης & Σητείας.

Άρθρο 14

Ισχύς Τροποποίησης Κανονισμού

α. Το Καταστατικό αυτό συντάχθηκε και ψηφίστηκε από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπόλυτης & Σητείας (Απόφαση 1/20/ 31.3.2017), εγκρίθηκε από την Ιερά Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας Κρήτης στην Συνεδρίαση της 7^{ης} Ιουνίου 2017 (Αριθμ. Θεμ. 09) και η ισχύς του αρχίζει από την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και στο περιοδικό «Απόστολος Τίτος», Επίσημο Δελτίο της Εκκλησίας Κρήτης.

β. Το παρόν Καταστατικό Λειτουργίας τροποποιείται για την καλύτερη αντιμετώπιση των αναγκών του Ιερού Προσκυνηματος με απόφαση των τεσσάρων πέμπτων των μελών της Δ.Ε. Κάθε τροποποίηση πρέπει να εγκριθεί από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Μητροπόλεως Ιεραπόλυτης & Σητείας καθώς και από την Ιερά Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας Κρήτης και ισχύει από την δημοσίευσή της στο Φύλλο Εφημερίδος της Κυβερνήσεως και στο περιοδικό «Απόστολος Τίτος», Επίσημο Δελτίο της Εκκλησίας Κρήτης.

Άρθρο 15

Τελικό

Κάθε θέμα που δεν προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος Καταστατικού, βασίζεται σε αυτές και δεν τις αντιβαίνει ρυθμίζεται με χωριστή απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής και πάντοτε σύμφωνα με τους Ιερούς Κανόνες της Ορθόδοξης Εκκλησίας, τις διατάξεις και τους νόμους που διέπουν την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ελληνική Επικράτεια, ειδικώς αυτές που αφορούν τα Ιερά Προσκυνηματα, το Σύνταγμα και τους Νόμους της Ελληνικής Πολιτείας.

Ηράκλειο, 7 Ιουνίου 2017

Ο Πρόεδρος
† Ο Κρήτης ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Κανονισμός
περί ανακηρύξεως ως Προσκυνηματικού,
διοικήσεως και διαχειρίσεως του Ιερού Ναού
Αγίου Παντελεήμονος Νήσου Σπιναλόγκας
της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου.

Η ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Λαβούσα υπ όψη:

1. Το άρθρο 54 του Ν. 4149/1961 «Περί Καταστατικού Χάρτου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

2. Το άρθρο 53 του Ν. 4310/2014 (ΦΕΚ Α 258/8-12-2014) «Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις».

3. Το άρθρο 19, παρ. 1 του Ν. 4301/2014 «Οργάνωση της νομικής μορφής των θρησκευτικών κοινοτήτων και των ενώσεών τους στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων και λοιπές διατάξεις»

4. Το άρθρο 14 του υπ' αριθμ. 7/2015 Κανονισμού της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης, «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας Κρήτης» (Φ.Ε.Κ. Α'/61/23.6.2015).

5. Τις υποχρεώσεις της ποιμαίνουσας Εκκλησίας προς το χριστεπώνυμο πλήρωμα, οι οποίες απορρέουν από τις Ευαγγελικές επιταγές, τους Ιερούς Κανόνες και τους Νόμους του Κράτους.

6. Τις υφιστάμενες κοινωνικές και πνευματικές ανάγκες της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου.

7. Την υπ' αριθμ. 402/7-7-2017 πρόταση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πέτρας και Χερρονήσου κ. Γερασίμου.

8. Την υπ' αριθμ. 04/21-7-2017 Απόφαση της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης.

Αποφασίζει:

Εγκρίνει το Καταστατικό Συστάσεως, Λειτουργίας, Διοικήσεως και Διαχειρίσεως του Εκκλησιαστικού Ιδρύματος με την επωνυμία «ΙΕΡΟΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ ΝΗΣΟΥ ΣΠΙΝΑΛΟΓΚΑΣ της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου, ως κάτωθι:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΣΥΣΤΑΣΗ – ΣΚΟΠΟΙ – ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ
Άρθρο 1

Σύσταση – Επωνυμία – Έδρα - Νομική μορφή – Σφραγίδα

α. Ο ιστορικός Ιερός Ναός Αγίου Παντελεήμονος Νήσου Σπιναλόγκας, της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου, τεθείς από αμνημονεύτων ετών στη δημόσια λατρεία, καθίσταται Ιερόν Προσκύνημα, με την επωνυμία «ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ ΝΗΣΟΥ ΣΠΙΝΑΛΟΓΚΑΣ», σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 10 Απόφαση του Πρακτικού 5/2017 του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, αποτελούμενο από τον ομώνυμο Ιερό Ναό Αγίου Παντελεήμονος και του Παρεκκλησίου αυτού, επ' ονόματι του Αγίου Γεωργίου, το οποίον ευρίσκεται πλησίον του κοιμητηρίου, την ακίνητη περιουσία του Ναού και του Παρεκκλησίου, καθώς και από την κινητή περιουσία τους, όπως αυτή καταγράφεται στο σχετικό πρακτικό απογραφής.

β. Από τη δημοσίευση του παρόντος Καταστατικού το συσταθέν Προσκύνημα αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) κατά τις διατάξεις του άρθρου 54 του Ν. 4149/1961 «Περί Καταστατικού Χάρτου τής εν Κρήτη Όρθοδόξου Έκκλησίας» και του άρθρου 14 του υπ' αριθμ. 7/2015 Κανονισμού «Περί Ιερών Ναών και Ένοριών τής Ιεράς Αρχιεπισκοπής και των Ιερών Μητροπόλεων τής Έκκλησίας Κρήτης» (Φ.Ε.Κ. Τεύχος Α΄ Φύλλο 61/23-6-2015). Η ονομασία του Ν.Π.Ι.Δ. θα είναι: «ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ ΣΠΙΝΑΛΟΓΚΑΣ» και στο εξής θα αναφέρεται εν συντομία στο παρόν ως «Ιερό Προσκύνημα». Το Ιερό Προσκύνημα υπάγεται πνευματικά, διοικητικά και κανονικά στην Ιερά Μητρόπολη Πέτρας και Χερρονήσου και τιμάται στη μνήμη του Αγίου Παντελεήμονος (27΄Ιουλίου).

γ. Το Ιερό Προσκύνημα έχει σφραγίδα στρογγυλή, η οποία φέρει στο μέσο της παράσταση του Αγίου Παντελεήμονος και κυκλικά, σε δύο παράλληλες σειρές, τις λέξεις «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΥ», στην εξωτερική σειρά και «ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ ΝΗΣΟΥ ΣΠΙΝΑΛΟΓΚΑΣ» στην εσωτερική σειρά.

Άρθρο 2

Σκοπός

Σκοπός του Ιερού Προσκυνήματος είναι:

α. Η εντός του πλαισίου της Ορθόδοξου Πίστεως, Διδασκαλίας και παραδόσεως τιμητική λατρεία του Αγίου Παντελεήμονος, στη μνήμη του οποίου τιμάται ο Ιερός Ναός του Προσκυνήματος και η μελέτη, έρευνα και ανάδειξη σε ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή του βίου και των απείρων θαυμάτων του.

β. Η συντήρηση, επισκευή, ανάδειξη του εν λόγω Ιερού Ναού και του Παρεκκλησίου του, καθώς και τυχόν επέκτασή του ή η κατασκευή άλλων κτισμάτων ή Ναού, που θα κριθούν απαραίτητα για την εξυπηρέτηση των σκοπών του Ιερού Προσκυνηματος.

γ. Η προαγωγή και η ενίσχυση του πνευματικού, φιλανθρωπικού, ιεραποστολικού και εν γένει ποιμαντικού έργου της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου.

Άρθρο 3

Μέσα

α. Μέσα για την επίτευξη των ανωτέρω σκοπών είναι:

1) Η τέλεση Ιερών Μυστηρίων, Ιερών Ακολουθιών και άλλων λατρευτικών πράξεων της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

2) Διάφορες εκδηλώσεις προσκυνηματικού και κοινωνικού χαρακτήρα που σχετίζονται με τα παραπάνω.

β. Όλα τα ανωτέρω μέσα θα κινούνται εντός του πλαισίου των Ιερών Κανόνων της Ορθοδόξου Εκκλησίας, των νόμων της Ελληνικής Πολιτείας καθώς και των Αποφάσεων της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης και της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου.

Άρθρο 4

Πόροι του Ιερού Προσκυνηματος

α. Πόροι του Ιερού Προσκυνηματος είναι:

1) Τα έσοδα από τη διάθεση κεριού, λαδιού, αφιερωμάτων, βιβλίων κ.λ.π., από την περιφορά δίσκων, από το προϊόν των κυτίων, από την τέλεση Ακολουθιών, Μυστηρίων και λοιπών λατρευτικών πράξεων.

2) Τα έσοδα τα οποία προέρχονται από τη νόμιμο αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ιερού Προσκυνηματος.

3) Κληρονομίες, κληροδοσίες, δωρεές, προσφορές, οικονομικές ενισχύσεις και αφιερώματα εκ μέρους κάθε τρίτου προς το Ιερό Προσκύνημα, καθώς επίσης και τα έσοδα που θα προέρχονται από αυτά.

4) Επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις και κάθε μορφής χρηματοδότηση από το Δημόσιο, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου η Ιδιωτικού Δικαίου, Τράπεζες, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, την Ευρωπαϊκή Ένωση κ. λ. π..

5) Τα χρηματικά υπόλοιπα, τιμαφή και κινητά περιουσιακά στοιχεία, που θα βρεθούν στην κατοχή του Ιερού Προσκυνηματος μετά από απογραφή και φωτογραφική αποτύπωσή τους, η οποία θα γίνει με την έναρξη της ισχύος του παρόντος Καταστατικού.

6) Κάθε άλλη πρόσοδος από νόμιμη πηγή, η οποία θα προσάδει στους Ιερούς Κανόνες και στην τάξη της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

β. Οι εισπράξεις των πόρων του Ιερού Προσκυνηματος γίνονται με δι-

πλότυπα εισπράξεων και οι πληρωμές με εντάλματα πληρωμών, στα οποία θα επισυνάπτονται τα σχετικά δικαιολογητικά της δαπάνης. Τα γραμμάτια εισπράξεως και τα εντάλματα πληρωμών θεωρούνται από την Ιερά Μητρόπολη Πέτρας και Χερρονήσου. Η οικονομική διαχείριση των πόρων του Ιερού Προσκυνηματος γίνεται, τηρουμένων των αναλογιών, με βάση τις διατάξεις οι οποίες ισχύουν για τους Ιερούς Ενοριακούς Ναούς.

γ. Όλες οι εισπράξεις κατατίθενται στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο η σε μια Ελληνική Τράπεζα.

Άρθρο 5

Διάθεση των πόρων του Ιερού Προσκυνηματος

α. Τα έσοδα του Ιερού Προσκυνηματος διατίθενται, μετά από σχετική απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής και σύμφωνα με τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό, για τους ακόλουθους σκοπούς:

1) Τη συντήρηση, εξωραϊσμό η εξοπλισμό του υπάρχοντος Ιερού Προσκυνηματικού Ναού και του Παρεκκλησίου αυτού και την ανέγερση άλλων κτισμάτων για την εξυπηρέτηση των σκοπών του Ιερού Προσκυνηματος.

2) Τη συντήρηση και την αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ιερού Προσκυνηματος.

3) Τις δαπάνες λειτουργίας του Ιερού Προσκυνηματος.

4) Την καταβολή νομίμων εισφορών.

5) Την ενίσχυση του ποικίλου πνευματικού, κοινωνικού και φιλανθρωπικού έργου της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου σε ποσοστό 35% επί των ακαθαρίστων εισπράξεων.

6) Την ενίσχυση των απόρων και εμπερίστατων συνανθρώπων μας.

β. Στα έσοδα δεν συνυπολογίζονται δωρεές και κληρονομίες, στις οποίες τίθεται ρητώς όρος να περιέρχονται εξ ολοκλήρου στο Ιερό Προσκύνημα, χωρίς δικαίωμα περαιτέρω διαθέσεως του συνόλου η μέρους αυτών η των πόρων που προκύπτουν από την αξιοποίησή τους, σε άλλα νομικά η φυσικά πρόσωπα.

γ. Οι πόροι του Προσκυνηματος θα διατίθενται για τους σκοπούς που αναφέρονται στο παρόν άρθρο καθώς και για την επίτευξη των σκοπών που αναφέρονται στο άρθρο 2 του παρόντος Καταστατικού. Η διάθεση των πόρων σε σκοπούς διαφορετικούς από τους αναφερόμενους στο παρόν Καταστατικό επιτρέπεται μόνον κατόπιν αποφάσεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, με εισήγηση του Μητροπολίτη και τη σύμφωνη γνώμη της Διοικούσας Επιτροπής του Προσκυνηματος.

Άρθρο 6

Προϋπολογισμός – Δαπάνες – Απολογισμός

α. Η Διοικούσα Επιτροπή του Ιερού Προσκυνηματος υποβάλλει κάθε

χρόνο, και μέχρι 15 Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους τον τακτικό προϋπολογισμό του Ιερού Προσκυνηματος προς έγκριση στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου. Ο απολογισμός υποβάλλεται προς έγκριση με τη λήξη του οικονομικού έτους.

β. Οι δαπάνες του Ιερού Προσκυνηματος προβλέπονται στα άρθρα του προϋπολογισμού του Ιερού Προσκυνηματος. Αναθεώρηση του προϋπολογισμού γίνεται μόνο κατόπιν αιτιολογημένης αποφάσεως της Διοικούσας Επιτροπής και πάντα με προοπτική την καλύτερη πραγματοποίηση των σκοπών του Προσκυνηματος. Η τροποποίηση του προϋπολογισμού υποβάλλεται επίσης προς έγκριση στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΟΡΓΑΝΩΣΗ – ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΟΣ

Άρθρο 7

Διοικούσα Επιτροπή

α. Η Διοίκηση του Ιερού Προσκυνηματος ασκείται από πενταμελή (5) Διοικούσα Επιτροπή (Δ.Ε.). Πρόεδρος της Δ.Ε. είναι ο εκάστοτε Μητροπολίτης Πέτρας και Χερρονήσου. Αντιπρόεδρος ορίζεται ο κληρικός που θα ασκεί χρέη εφημερίου του Ιερού Προσκυνηματος και τον οποίο επιλέγει ο Μητροπολίτης. Ο Πρόεδρος διορίζει με Πράξη τα υπόλοιπα τρία μέλη της Δ.Ε. Τα οριζόμενα μέλη της Δ.Ε. είναι λαϊκοί, άνδρες η γυναίκες.

β. Ο Μητροπολίτης μπορεί να ορίσει με Πράξη του, εφόσον κριθεί αναγκαίο, τον αναπληρωτή του. Ο Μητροπολίτης εκχωρεί εγγράφως στον αναπληρωτή τις αρμοδιότητές του για συγκεκριμένο χρόνο, συνεδρίαση η συνεδριάσεις. Αναπληρωτής μπορεί να ορισθεί οποιοσδήποτε κληρικός της Ιεράς Μητροπόλεως, μηδέ του Αντιπροέδρου εξαιρουμένου. Στην περίπτωση όμως που ως αναπληρωτής ορισθεί ο Αντιπρόεδρος, τότε η Δ.Ε. συνεδριάζει ως τετραμελής, κάθε μέλος της έχει μία μόνο ψήφο και βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τρία τουλάχιστον από τα τέσσερα μέλη της.

γ. Μέσα σε τριάντα μέρες από την κοινοποίηση του διοριστηρίου εγγράφου των μελών της η Δ.Ε. συνέρχεται σε Συνεδρία κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου της, και συγκροτείται σε σώμα εκλέγοντας τον Γραμματέα και τον Ταμία. Ο Πρόεδρος, ο αναπληρωτής του Προέδρου η ο Αντιπρόεδρος δεν μπορούν να ασκούν ταυτόχρονα και τα καθήκοντα του Ταμία.

δ. Η Δ.Ε. συνεδριάζει, κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου, του Αναπληρωτή του η του Αντιπροέδρου σε τόπο και χρόνο που ορίζεται κάθε φορά από τον προσκαλούντα. Σε περίπτωση που την πρόσκληση κάνει ο

Αναπληρωτής η ο Αντιπρόεδρος, τότε ο προσκαλών ενημερώνει για τη συνεδρίαση τον Πρόεδρο. Η συνεδρίαση γίνεται σε τακτή βάση μία φορά κάθε δύο μήνες και εκτάκτως, όποτε αυτό κριθεί απαραίτητο. Η Δ.Ε. μπορεί να συνεδριάσει και όταν το ζητήσουν δύο από τα μέλη της.

ε. Η Δ.Ε. βρίσκεται σε απαρτία αν είναι παρόντα τα τρία εκ των μελών της. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία. Παρόντος του Προέδρου ο αναπληρωτής του, εφόσον δεν είναι ο Αντιπρόεδρος της Δ.Ε., δεν έχει δικαίωμα ψήφου, μπορεί όμως να εκφέρει άποψη η οποία καταγράφεται στα πρακτικά.

στ. Η θητεία των μελών της Διοικούσας Επιτροπής είναι τριετής (3). Αν ένα μέλος παραιτηθεί, εκλείψει η απουσιάσει αδικαιολόγητα για τρεις συνεχείς συνεδριάσεις αντικαθίσταται από νέο μέλος που διορίζεται από τον Μητροπολίτη. Το αξίωμα των μελών της Δ.Ε. είναι τιμητικό και άμισθο. Επαναδιορισμός των μελών επιτρέπεται απεριόριστα, όμως όχι για περισσότερες από τρεις συνεχόμενες θητείες.

ζ. Για τη λειτουργία της Δ.Ε. εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν και συμπληρωματικά προς το παρόν Καταστατικό, οι διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων των Ιερών Ναών.

η. Στην περίπτωση χηρείας της Μητροπόλεως, το Ιερό Προσκύνημα συνεχίζει να διοικείται από την Δ.Ε., σύμφωνα με το παρόν Καταστατικό. Την περίοδο αυτή τα καθήκοντα του Προέδρου, εφόσον δεν υπάρχει αναπληρωτής, ασκεί ο Αντιπρόεδρος. Η διάρκεια όμως της θητείας της Δ.Ε. παρατείνεται, ακόμα και αν έχει παρέλθει η τριετία, μέχρι την εγκατάσταση νέου Μητροπολίτη Πέτρας και Χερρονήσου.

Άρθρο 8

Αρμοδιότητες Διοικούσας Επιτροπής και των Μελών της

α. Η Δ.Ε. αποφασίζει για κάθε θέμα που έχει σχέση με το Ιερό Προσκύνημα, εκτός από εκείνα τα οποία υπάγονται από τους Ιερούς Κανόνες και τον Νόμο στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου. Μεταξύ άλλων έχει και τις παρακάτω αρμοδιότητες:

1) Αποφασίζει και διενεργεί ό,τι απαιτείται για τη διατήρηση, τη βελτίωση, την τυχόν επέκταση του Ιερού Ναού και των υπολοίπων κτισμάτων είτε για την ανέγερση νέου Ναού και κτισμάτων.

2) Μεριμνά για τη χρηστή διοίκηση και διαχείριση καθώς και για την αξιοποίηση των εσόδων και των περιουσιακών στοιχείων του Ιερού Προσκυνηματος.

3) Καταρτίζει τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό και τον ισολογισμό του Ιερού Προσκυνηματος και τους υποβάλλει προς έγκριση στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

4) Αποφασίζει για τη διάθεση των πόρων του Προσκυνήματος εντός του πλαισίου των Ιερών Κανόνων, των νόμων και με βάση όσα προβλέπονται στο άρθρο 5 του παρόντος Καταστατικού.

5) Τηρεί τα απαιτούμενα διοικητικά και διαχειριστικά βιβλία τα οποία αναφέρονται λεπτομερώς στο άρθρο 9 του παρόντος Καταστατικού.

6) Προσλαμβάνει και απολύει το προσωπικό, που κρίνεται αναγκαίο για την απρόσκοπτη λειτουργία του προσκυνήματος.

β. Ο Πρόεδρος της Δ.Ε. ή ο αναπληρωτής του:

1) Εκπροσωπεί το Ιερό Προσκύνημα σε όλες τις έννομες σχέσεις του και έναντι κάθε αρχής.

2) Συγκαλεί το Δ.Σ. τακτικά ανά δίμηνο ή εκτάκτως εφόσον παρίσταται ανάγκη και καταρτίζει τον κατάλογο των προς συζήτηση θεμάτων σε συνεργασία με τον Γραμματέα.

3) Κατευθύνει τις εργασίες του Συμβουλίου και υπογράφει τη σχετική αλληλογραφία.

4) Τον Πρόεδρο απόντα ή κωλυόμενο αντικαθιστά ο αναπληρωτής ή κατά το άρθρο 7β του παρόντος ο Αντιπρόεδρος, ο οποίος ασκεί τα καθήκοντα του Προέδρου σε όλη τους την έκταση.

γ. Αρμοδιότητες του Γραμματέα, του Ταμία και των Μελών της Δ.Ε., πέραν αυτών που αναφέρονται στο παρόν Καταστατικό, μπορούν να καθορισθούν με απόφαση του Προέδρου της Δ.Ε.

Άρθρο 9

Τηρούμενα βιβλία και στοιχεία

α. Από τη Δ.Ε. του Ιερού Προσκυνήματος τηρούνται τα παρακάτω βιβλία και στοιχεία με τη συμβατική τους μορφή ή με τη μορφή ηλεκτρονικού αρχείου:

1) Πρωτόκολλο αλληλογραφίας.

2) Βιβλίο πρακτικών Διοικούσας Επιτροπής.

3) Βιβλίο ταμείου.

4) Γραμμάτια εισπράξεων.

5) Εντάλματα πληρωμών.

6) Βιβλίο δωρεών και δωρητών (για δωρεές σε χρήμα).

7) Βιβλίο αφιερωμάτων και τιμαλφών (για τις δωρεές σε είδος, τα κάθε μορφής αφιερώματα και την καταγραφή των τιμαλφών). Για τα τιμαλφή ειδικώς εκτός από την καταγραφή στο βιβλίο γίνεται και φωτογράφιση, φωτογραφίζονται επίσης και τα αφιερώματα, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο από τη Δ.Ε.

8) Βιβλίο κτηματολογίου (για την υπάρχουσα ακίνητη περιουσία του Ναού και όποια άλλη θα αποκτηθεί με οποιοδήποτε νόμιμο τρόπο).

9) Βιβλίο καταμετρήσεων (για την καταγραφή των καταμετρήσεων των εισπράξεων από πώληση κεριού, των κυτίων, των παγκαρίων, των δίσκων και των εισπράξεων από πώληση διαφόρων εκκλησιαστικής χρήσεως ειδών, λιβάνι κ.λ.π., κατά τη διάρκεια ολόκληρου του έτους και ειδικώς κατά την Ιερά Πανήγυρη του Ναού.

10) Βιβλίο των τελουμένων στον Ιερό Προσκυνηματικό Ναό μυστηρίων (βαπτίσεις, γάμοι, χρίσμα).

11) Ημερολόγιο των Ακολουθιών και των εκδηλώσεων (για την ημερολογιακή και κατ' έτος καταγραφή όλων των εκκλησιαστικών Ακολουθιών που λαμβάνουν χώρα στο Ιερό Προσκύνημα, εκτός από αυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 10 του παρόντος άρθρου, καθώς και για τις πάσης φύσεως εκδηλώσεις εκπαιδευτικού, ποιμαντικού η κοινωνικού χαρακτήρα, που γίνονται στο προσκύνημα).

12) Τυχόν άλλα βιβλία και φάκελοι που θα κριθούν απαραίτητα από τη Διοικούσα Επιτροπή.

β. Όλα τα βιβλία τηρούνται από τον Γραμματέα της Δ.Ε. εκτός από τα διαχειριστικά (βιβλίο ταμείου, γραμμάτια εισπράξεων, εντάλματα πληρωμών και βιβλίο καταμετρήσεων), τα οποία τηρεί ο Ταμίας. Το βιβλίο των τελουμένων μυστηρίων τηρεί ο Αντιπρόεδρος εφημέριος του Ιερού Προσκυνηματος και το ημερολόγιο ο Γραμματέας σε συνεργασία με τον Αντιπρόεδρο, εφημέριο του Ιερού Προσκυνηματος.

Άρθρο 10

Εκπροσώπηση και αντικατάσταση

α. Το Ιερό Προσκύνημα εκπροσωπείται ενώπιον κάθε εκκλησιαστικής, πολιτικής, διοικητικής, στρατιωτικής και κάθε άλλης αρχής από τον Πρόεδρο της Διοικούσας Επιτροπής η τον αναπληρωτή του η όποιο μέλος της Διοικούσας Επιτροπής ορίζεται για τον σκοπό αυτό από τον Πρόεδρο η τον αναπληρωτή του Προέδρου.

β. Σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο ο Πρόεδρος δεν ασκεί τα καθήκοντά του τον αντικαθιστά ο αναπληρωτής, εφόσον έχει οριστεί, ει-dάλλως τον αντικαθιστά ο Αντιπρόεδρος.

Άρθρο 11

Κατά παραπομπή διατάξεις

Για τις τυχόν εκποιήσεις κινητών, ακινήτων, και τιμαλφών, την αποδοχή δωρεάς, κληρονομιάς η κληροδοσίας, τη σύσταση η παραίτηση από δικαίωμα η υποχρέωση σε ακίνητο του Ιερού Προσκυνηματος και τη σχετική άσκηση ένδικων μέσων, εφαρμόζονται οι περί Ιερών Προσκυνημάτων διατάξεις, που διέπουν την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ελληνική Επικράτεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΙΣΧΥΣ

Άρθρο 12

Κατάργηση Ιερού Προσκυνηματος

α. Το Ιερό Προσκύνημα καταργείται κατόπιν αιτιολογημένης και δημοσιευμένης Απόφασεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου, η οποία εγκρίνεται από την Ιερά Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας Κρήτης. Η Απόφαση δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και στο περιοδικό «Απόστολος Τίτος», Επίσημο Δελτίο της Εκκλησίας Κρήτης.

β. Μετά την κατάργηση του Ιερού Προσκυνηματος ο Ιερός Ναός και η περιουσία του περιέρχονται στην Ιερά Μητρόπολη Πέτρας και Χερρονήσου.

Άρθρο 13

Δαπάνη προϋπολογισμού Ιεράς Μητροπόλεως

Από τις διατάξεις του παρόντος Καταστατικού δεν δημιουργείται δαπάνη εις βάρος του προϋπολογισμού της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου.

Άρθρο 14

Ίσχυς Τροποποίηση Κανονισμού

α. Το Καταστατικό αυτό συντάχθηκε και ψηφίστηκε από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου (Απόφαση 10 Πρακτικού 5/2017), εγκρίθηκε από την Ιερά Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας Κρήτης στην Συνεδρίαση της 21^{ης} Ιουλίου 2017 (Αρ. Αποφ. 04/21-7-2017) και η ισχύς του αρχίζει από την καταχώρισή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και στο περιοδικό «Απόστολος Τίτος», Επίσημο Δελτίο της Εκκλησίας Κρήτης.

β. Το παρόν Καταστατικό Λειτουργίας τροποποιείται για την καλύτερη αντιμετώπιση των αναγκών του Ιερού Προσκυνηματος με απόφαση των τεσσάρων πέμπτων των μελών της Δ.Ε.. Κάθε τροποποίηση πρέπει να εγκριθεί από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου καθώς και από την Ι. Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας Κρήτης και ισχύει από την δημοσίευσή της στο Φύλλο Εφημερίδος της Κυβερνήσεως και στο περιοδικό «Απόστολος Τίτος», Επίσημο Δελτίο της Εκκλησίας Κρήτης.

Άρθρο 15

Τελικό

Κάθε θέμα που δεν προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος Καταστατικού, βασίζεται σε αυτές και δεν τις αντιβαίνει ρυθμίζεται με χωριστή

απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής και πάντοτε σύμφωνα με τους Ιερούς Κανόνες της Ορθόδοξης Εκκλησίας, τις διατάξεις και τους νόμους που διέπουν την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ελληνική Επικράτεια, ειδικώς αυτές που αφορούν τα Ιερά Προσκυνήματα, το Σύνταγμα και τους Νόμους της Ελληνικής Πολιτείας».

Ηράκλειο, 21 Ιουλίου 2017

Ο Πρόεδρος

† Ο Κρήτης ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

